

Broj 1/2021. - Godina CXXXV - Sarajevo

VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Izdavač:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

Nakladnik:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Odgovara:

Vinko kardinal Puljić
vrhbosanski nadbiskup

Glavni urednik:

Dražen Kustura

Grafička obrada:

MCVN

Tisak:

Suton - Široki Brijeg

Sadržaj

UVODNIK

Dražen Kustura: U nadi protiv svake nade.....	7
Usrksna poslanica kardinala Vinka Puljića i nadbiskupa Tome Vukšića.....	9

SVETA STOLICA

Poruka pape Franje za 54. svjetski dan mira.....	11
Bilješka Kongregacije za bogoštovlje i stegu sakramenata o Nedjelji Božje riječi.....	15
Apostolsko pismo pape Franje „Patris corde“	18
Dekret Apostolske pokorničarne o oprostima u Godini Sv. Josipa.....	26
Motuproprij pape Franje „Spiritus Domini“ o pristupanju žena lektoratu i akolitu.....	28
Poruka pape Franje za 29. svjetski dan bolesnika 2021.	29
Bilješka o obredu pepeljenja na Čistu srijedu - Pepelnicu tijekom pandemije.....	31
Vatikansko povjerenstvo za Covid-19 objavilo notu o cjepivu.....	32
Poruka pape Franje za 55. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija.....	37
Poruka pape Franje za korizmu 2021.....	40
Poruka pape Franje za Svjetski dan misija 2021.	42
Papina imendanska čestitka Vinku kard. Puljić.....	45

CCEE

Crkva u Europi moli za žrtve koronavirusa.....	46
--	----

BK BiH

Poruka biskupa Semrena za Dan života 2021.	47
Čestitka predsjednika Biskupske konferencije kardinala Puljića patrijarhu Porfiriju.....	48
Pozdravna riječ predsjednika BK-a BiH kardinala Vinka Puljića na 23. zajedničkom zasjedanju HBK-a i BK-a BiH.....	49
Priopćenje s 23. zajedničkog zasjedanja HBK-a i BK-a BiH.....	50
Poruka predsjednika Hrvatskoga Caritasa za 15. Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH.....	51
Jubilarna skupština Nacionalnog vijeća PMD-a BiH.....	53

VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

Duhovne vježbe za članove župnih vijeća.....	55
Tečaj pripreme za sklapanje sakramenta ženidbe.....	56
Film - Stepinac i njegova savjest.....	57
Trajna izgradnja svećenika 2021.	58
Poziv na sjednicu Vijeća za mlade.....	59
Tema proljetne dekanatske korone za 2021.	60
Sjednica ekonomskog vijeća VN-a.....	61
Imenovanja i premještaji	62
Dozvole.....	63
Kronika Vinka kard. Puljića za razdoblje od 1. prosinca 2020. do 28. veljače 2021.	64

PRILOZI

Propovijed kardinala Puljića na božićnoj misi u katedrali.....	72
Šimo Maršić: Izazovi sinodalnog hoda u pastoralu nadbiskupijskih institucija.....	74
Propovijed nadbiskupa koadjutora mons. Tome Vukšića na Nedjelju Božje riječi.....	78
Propovijed nadbiskupa Vukšića uoči Dana posvećenog života.....	80
Propovijed kardinala Puljića na proslavi Dana posvećenog života.....	82
Propovijed mons. Pave Jurišića na drugi korizmeni petak u sarajevskoj prvostolnici.....	84
Propovijed profesora Josipa Kneževića na treći korizmeni petak u sarajevskoj katedrali.....	86
Dubravko Turalija: Svećenička „Banovina“- Naši potresi, rasjedi i vrtače.....	88
Oliver Jurišić: Ispovijed i euharistija dijaloški sakramenti koji govore o svećeniku.....	94

BILJEŽIMO

Vrhbosanska nadbiskupija prikupila 180 000 eura pomoći za područja stradala potresom.....	97
Proslava Svijećnice i Dana posvećenog života u sarajevskoj prvostolnici.....	98
Srebrni jubilej salezijanske prisutnosti u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.....	99
Kardinal Puljić predvodio misu za preminule od koronavirusa.....	102
Stepinčevo u katedrali Srca Isusova.....	104
Susret animatora liturgijskog pjevanja i sviranja VN-a.....	105
Održan Seminar izgradnje svećenika VN-a.....	106
Sv. misom u katedrali đakoni završili studijsko-duhovno putovanje.....	107

NAŠI POKOJNI

+ vlč. Stipan Mišura.....	108
---------------------------	-----

DODATAK

Statistika po dekanatima VN 2020.	109
--	-----

U nadi protiv svake nade

Povijest nas uči da su katolici na ovome biotopu prolazili i kroz mnogo teža i gora vremena, poput današnjih iračkih kršćana, ali da su opstali zahvaljujući abrahamskoj „nadi protiv svake nade“ (usp. Rim 4,18).

Povijest ljudskoga roda puna je primjera kopernikanskih obrata. Moćna carstva i kraljevstva, narodi i civilizacije uslijed različitih društveno-političko-religioznih promjena ili su se prilagođavali novonastaloj situaciji, te na taj način preživljavali, ili su pak ne mogavši prihvatiti promjene nestajali. Takvi procesi imali su utjecaj i na kršćanstvo. Tijekom dva tisućljeća mjesta, poput Sjeverne Afrike, koja su nekoć bila crkvena uporišta te iznjedrila brojne svece i teologe dolaskom arapskih osvajača gotovo su iščezla. No, unatoč svim nedaćama, kojih kroz minulo vrijeme nije nedostajalo, Kristovi vjernici uspjeli su se održati, u manjoj ili većoj mjeri, i na teritoriju i pod vlašću koja im, blago rečeno, nije bila blagonaklona. Zoran primjer toga jesu Kristovi sljedbenici u Iraku koji su zahvaljujući 33. apostolskom putovanju **pape Franje** izvan Italije dospjeli u žižu zanimanja.

Povijesno putovanje

Za Franjino putovanje u Irak, od 5. do 8. ožujka, već sada se može kazati da je povijesno. Ne samo da je pohodio područje jedne od najstarijih svjetskih civilizacija u kojemu su kršćani prisutni još od prvog stoljeća nego se „hodočašće“ dogodilo u vrijeme pandemije koronavirusa kada je ta država u svojevrsnom lockdownu. Uz to još važnija je činjenica da je **Bergoglio** prvi Papa u povijesti koji je pohodio ovu zemlju u kojoj su kršćani apsolutna manjina te nitko s pouzdanjem ne može kazati koliko ih je. Najoptimističnije brojke kažu da ih je nakon terora ISIL-a ostalo oko 500 000 što je drastično smanjenje ukoliko se na umu ima da ih je 2003., kada je pao režim **Saddama Husseina**, bilo oko 1,5 milijuna te su činili 5% cjelokupne populacije. Stoga je dolazak Svetoga Oca sigurno veliko ohrabrenje toj zajednici Kristovih vjernika, ali i njegove poruke te međureligijski susreti u Uru i na

poseban način s ajatolahom **Alijem Sistanijem**, vrhovnim vjerskim poglavarom šiita, ulijevaju nadu, iako ne veliku, da će ta zemlja krenuti putem pomirenja i izgradnje.

A što je s nama?

No, da će oporavak iračkih kršćana i izgradnja povjerenja s drugima, unatoč svojoj dobroj volji, biti dugotrajan proces s neizvjesnim završetkom može se zaključiti na osnovu poslijeratnog iskustva katolika u Bosni i Hercegovini. Iako se stradanja katolika u BiH tijekom ratnih sukoba, barem brojčano, teško mogu mjeriti s onim u Iraku poslijeratna situacija pokazuje kako se njihov broj smanjuje što je posebno izraženo u posljednjih nekoliko godina. Tako je samo u Vrhbosanskoj nadbiskupiji broj katolika u 2020. smanjen za 8 802 vjernika te je najveća crkvena administrativna jedinica u BiH siromašnija za 2 386 obitelji. Prema podacima na kraju godine ukupan broj vjernika u Vrhbosanskoj nadbiskupiji bio je 129 189. Naravno da je situacija odavno najteža u Derventskom dekanatu gdje u 15 župa živi 588 vjernika te su bila ukupno tri krštenja. I dalje je najviše vjernika u Travničkom i Kreševskom dekanatu gdje ih ima 25 053, odnosno 19 022. U nimalo optimističnoj situaciji mnogi bi se s pravom mogli zapitati o budućnosti Katoličke Crkve na ovim prostorima. Međutim, povijest nas uči da su katolici na ovome biotopu prolazili i kroz mnogo teža i gora vremena, poput današnjih iračkih kršćana, ali da su opstali zahvaljujući abrahamskoj „nadi protiv svake nade“ (usp. Rim 4,18). Drugim riječima kazano nisu odustajali ni onda kada se sve činilo izgubljenim. Dizali su se duhovno i materijalno iz pepela jer su ih vodile vjera i nada u bolje sutra. Uspjeli su stoljećima opstati jer su se znali suočiti s izazovima i u često nepovoljnim okolnostima izvući ono najbolje.

Duhovna obnova

Tako da Hrvati, u najvećem postotku katolici, ne trebaju očajavati niti obolijevati od kuknjave nego tražiti načina kako u postojećim datostima djelovati i stvarati. Neosporno je da

ovome društvu treba obnova, ali ona prije svega mora biti duhovna. Bez jake duhovne, nema ni materijalne. Da duh među katolicima u Bosni i Hercegovini nije zamro svjedoče i nova duhovna zvanja. Tako je u prošloj godini u Vrhbosanskoj nadbiskupiji za svećenike zaređeno 12 novih mladića, osam dijecezanskih i četiri redovnička. Trenutno najveća crkvena administrativna jedinica u BiH ima 220 dijecezanskih svećenika, od čega ih 131 djeluje u nadbiskupiji. Tomu treba dodati i 175 redovnika te 209 redovnica. Uz sve to Crkva je prisutna i u brojnim društvenim sferama. Tako da je osnovala vrtiće, škole, vlastite medije, Centar za pastoral mladih, obiteljsko savjetovanište, Caritas, staračke domove... Unatoč sve manjem broju vjernika sve ove institucije u

manjoj ili većoj mjeri funkcioniraju, a u svim župama je osigurana pastoralna skrb.

Stoga se nitko ozbiljan ne zavara i svjestan je da je situacija ozbiljna i da su se crveni alarmi davno upalili, no isto tako nije vrijeme očajavanja. Vitalnost i bolja budućnost za sve narode u BiH moguća je sve dokle postoji nada, pa makar ona bila i ona abrahamovska protiv svake nade, jer kao što reče papa Franjo: „Naša nada ne počiva na ljudskim rasuđivanjima, predviđanjima i sigurnostima.“ No, da bi se do nje došlo očito je potreban kopernikanski obrat u ekonomsko-političkom smislu kojega će pratiti i duhovna izgradnja pravednijeg i opstojnijeg društva.

Dražen Kustura

Uskrsna poslanica 2021.

Ne dajmo duhu sekularizma da nam Isusa istjera iz srca

„...stane Isus posred njih i reče im: 'Mir vama!' Oni, zbunjeni i prestrašeni, pomisliše da vide duha. Reče im Isus: 'Zašto se prepadoste? Zašto vam sumnje obuzimaju srce?'“ (Lk 24,36-38).

Sestre i braćo, živimo u vremenu kada se razni strahovi nadvijaju nad ljudima i prožimaju osobni i zajednički život. U ovo doba pandemije uvukao se strah od zaraze i bolesti, kojega i mediji masovnih komunikacija još više šire. Postoji strah od smrti – što je za čovjeka i normalno da se pribojava smrti, a pogotovo kada nam iznose tolike statistike o umiranju.

Vrijeme straha

No, iako ljudi umiru, kao što su i umirali, i od brojnih drugih bolesti, strah se danas pojačava i ekonomskom krizom, koja je očito izazvana, te pitanjem samoga preživljavanja – jer su mnogi ljudi ostali bez zaposlenja.

Uz to, u siromašnoj i korumpiranoj zemlji vrlo je teško naći radno mjesto, pogotovo ako pojedinac nije član stranke na vlasti.

K tomu, nadošle su i prirodne nepogode kao što su: potresi, poplave, požari, itd. I pred tim strahotama čovjek je nemoćan koliko god se pravio ili osjećao snažnim.

A u obiteljskom životu javljaju se strahovi zbog ugrožena sklada i zajedništva, zbog otežana odgoja djece pred naletom sveprisutnoga individualizma, relativizma i materijalizma, što se očituje kroz svakovrsni kriminal, ropstvo droge i razvrata.

I da ne nabrajamo strahove od rata, političkih nepravdi i drugih nepogoda.

Pa ipak, u svemu tome nekako prevladava strah pred bolešću i smrti.

Strahovi među Isusovim učenicima

Vjernicima je u cjelokupnom životu, pa i u svim njihovim strahovima, uzor **Isus Krist** i njegovo ponašanje.

Na primjer, Sv. Matej evanđelist opisao je događaj na moru kad je Isus po noći došao k

učenicima koji su bili u lađi: „Učenici, ugledavši ga kako hodi po moru, prestrašeni rekoše: 'Utvara!' I od straha kriknuše. Isus im odmah progovori. 'Hrabro samo! Ja sam! Ne bojte se!'“ (Mt 14,26-28).

Spomenimo se i događaja nakon Uskrsa kada su se u strahu od religijske i svjetovne vlasti bili zatvorili u dvoranu Posljednje večere, i kada se Isus pojavio živ uskrsli među njima. Kaže im tada: „Zašto se prepadoste? Zašto vam sumnje obuzimaju srce?“ (Lk 24,38).

Također, dirljiv je trenutak kad je Isus u lađi na krmi spavao, a digla se velika oluja: „Probude ga i kažu mu: 'Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?' Isus se probudi i zaprijeti vjetru i nastaje utiha. Tada im reče: 'Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?'“ (Mk 4,37-40).

Doživljaj Isusa Krista u našoj sredini

Slavimo Kristovo uskrsnuće u ovom ozračju raznih strahova. To slavije osim što je sjećanje na događaj uskrsnuća Isusa iz Nazareta, također je doživljaj Isusa Krista u našoj sredini; Isusa koji će nam ukloniti strah i unijeti snagu vjere kojom ćemo se nositi sa svim izvorima straha te živjeti nadu.

Čovjek se toliko plaši smrti, a Krist je pobijedio smrt i uskrsnućem unio smisao života. Po njegovu uskrsnuću smrt nema zadnju riječ, nego je ona korak iz vremena u vječnost. On je živ i s nama hodi u ovoj suznoj dolini. Zato u uskrsnom bdijenju palimo uskrsnu svijeću kao znak svjetla vjere koje nam donosi uskrsli Gospodin.

Slaveći uskrsnuće Kristovo, slavimo život, slavimo smisao muke i patnje, smisao smrti. Kroz slavije Uskrsa želimo biti svjesni Isusove prisutnosti s nama. On nam je obećao da će biti s nama u sve dane našega života.

Da sve obnavljamo u Kristu

Sve što proživljavamo trebamo živjeti u svjetlu Kristovu. Stoga, ne dajmo duhu sekularizma da nam Isusa istjera iz srca, iz naše obitelji i iz naše sredine.

U ovoj Godini Riječi Božje posegnimo svaki dan za Biblijom kako bi nam Božja riječ bila putokaz u životu: da ojačamo vjeru.

Neka nam u tome pomogne zagovor **Sv. Josipa** čiju, također, Godinu slavimo. Učimo od njega biti poslušni Božjoj riječi i ostvarivati ono što Bog od nas traži. Njega posebno molimo za sretnu smrt. Neka uz nas u času smrti budu Isus i **Marija** kao što su uz njega sigurno bili kada je umirao.

Mons. Tomo Vukšić
nadbiskup koadjutor

Uzeli smo za geslo naše Sinode riječi: *Sve obnoviti u Kristu*. Neka se to dogodi i kroz uskrsnu ispovijed, kroz pokoru koju činimo i kroz pojačanu molitvu i vršenje djela ljubavi da sve obnavljamo u Kristu. Tražeći od Boga oprostjenje i mir, opraštajmo jedni drugima i ne dopustimo mržnji ni u srce, ni u obitelj, ni u ovu zemlju. Neka Kristov mir, kojeg je donio svojim učenicima na dan uskrsnuća, zaživi u nama i među nama.

U tom duhu vam želimo sretan i blagoslovljen Uskrs. Neka bude ispunjen Isusovim mirom i radošću vjere te svjetlom koje razgoni svaki strah i ulijeva sigurnost i nadu u životu. Uz poklik: „Sretan Uskrs!“, sve vas pozdravljamo i na vas zazivamo obilje Božjega blagoslova.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski

Poruka pape Franje za 54. svjetski dan mira, 1. siječnja 2021.

SVETA STOLICA

Svjetski dan mira u Katoličkoj Crkvi obilježava se na svetkovinu Svete Marije Bogorodice prvoga dana Nove godine. Prigodom 54. svjetskog dana mira papa Franjo uputio je svoju poruku.

1. Kultura skrbi kao put do mira

Na pragu nove godine, srdačno pozdravljam šefove država i vlada, voditelje međunarodnih organizacija, duhovne vođe i sljedbenike različitih religija te muškarce i žene dobre volje. Svima upućujem najbolje želje da ova godina omogući čovječanstvu napredovati na putu bratstva, pravde i mira između pojedinaca, zajednica, naroda i država.

Godinu 2020. obilježila je velika zdravstvena kriza Covid-19, koja je postala globalni fenomen kojim su zahvaćeni mnogi sektori dodatno pogoršavši duboko međusobno povezane krize kao što su klimatska, prehrambena, ekonomska i migracijska i prouzročivši velike patnje i nevolje. U mislima su mi prije svega svi oni koji su izgubili članove obitelji ili drage osobe i sve koji su ostali bez posla. Posebno želim spomenuti liječnike i medicinske sestre i tehničare, farmaceute, znanstvenike, volontere, kapelane i osoblje bolnica i zdravstvenih centara. Oni su ulagali i nastavljaju ulagati silne napore i podnositi velike žrtve samo kako bi bili uz bolesnike, ublažili im patnje ili spasili im život, neke je od njih to čak stajalo života. Odajući počast tim osobama, ponavljam svoj apel političkim čelnicima i privatnom sektoru da poduzmu odgovarajuće mjere kako bi se osigurao pristup cjepivima protiv Covid-19 i osnovnim tehnologijama potrebnim za zbrinjavanje bolesnih, siromašnih i onih koji su najugroženiji.

Žalosno je konstatirati da su, uz brojna svjedočanstva ljubavi i solidarnosti, ponovno uzeli maha različiti oblici nacionalizma, rasizma i ksenofobije, kao i ratovi i sukobi koji sa sobom nose smrt i razaranje.

Ti i drugi događaji koji su obilježili put čovječanstva u godini koja je za nama naučili su nas koliko je važno brinuti jedni za druge i za stvoreni svijet kako bismo izgradili društvo utemeljeno na bratskim odnosima. Zbog toga sam za ovogodišnju Poruku izabrao

temu: *Kultura skrbi kao put do mira*. Kultura skrbi kao način borbe protiv kulture ravnodušnosti, odbacivanja i sukoba koja je danas tako dominantna.

2. Bog Stvoritelj – izvor ljudskog poziva na skrb

U mnogim religijskim tradicijama postoje priče koje se odnose na porijeklo čovjeka, na njegov odnos sa Stvoriteljem, prirodom i svojim bližnjima. U Svetome pismu Knjiga Postanka već od prvih stranica pokazuje važnost brige ili čuvanja u Božjem naumu za čovječanstvo, naglašavajući odnos između čovjeka ('*adam*') i zemlje ('*adamah*') te među braćom. U biblijskom izvješću o stvaranju, Bog povjerava Adamu vrt "zasaden u Edenu" (usp. *Post* 2, 8) sa zadatkom da ga "obrađuje i čuva" (usp. *Post* 2, 15). To, s jedne strane, znači učiniti zemlju plodnom, a, s druge, zaštititi je i očuvati njezinu sposobnost održavanja života[2]. Glagoli "obrađivati" i "čuvati" opisuju Adamov odnos s njegovim domom – vrtom, ali i povjerenje koje mu je Bog ukazao učinivši ga gospodarom i čuvarom svega stvorenog.

Rođenjem Kajina i Abela započinje povijest braće i sestara čiji će odnos Kajin protumačiti – na negativan način – u smislu zaštite ili čuvanja. Nakon što je ubio svoga brata Abela, Kajin na Božje pitanje odgovara na sljedeći način: »Zar sam ja čuvar brata svoga?« (*Post* 4, 9). *Dà*, naravno! Kajin jest "čuvar" svog brata. »U tim tako starim pripovijestima, bogatima dubokim simbolizmom, već je prisutna svijest koja nam je danas zajednička: da je sve međusobno povezano i da je istinska briga za same naše živote i naše odnose s prirodom neodvojiva od bratstva, pravednosti i vjernosti u odnosu prema drugima«.

3. Bog Stvoritelj – uzor skrbi

U Svetome pismu Boga se ne predstavlja samo kao Stvoritelja, nego i kao Onoga koji se brine za svoja stvorenja, posebno za Adama, Evu i njihovu

djecu. I sâm Kajin, iako je udaren prokletstvom zbog zločina koji je počinio, prima od Stvoritelja na dar *znak zaštite* kako bi njegov život ostao sačuvan (usp. *Post* 4, 15). Ova činjenica, istodobno dok potvrđuje *nepovredivo dostojanstvo* osobe, stvorene na Božju sliku i priliku, također otkriva Božji naum za očuvanje sklada stvaranja, jer »mir i nasilje ne mogu prebivati pod istim krovom«.

Upravo je briga za stvoreni svijet u temelju ustanovljenja subote koja je, osim reguliranja bogoštovlja, imala za cilj obnavljanje društvenog reda i brigu za siromašne (usp. *Post* 1, 1-3; *Lev* 25, 4). Na jubilej koji se obilježavao svake sedme, subotnje (šabatne) godine omogućavao se predah zemlji, robovima i dužnicima. U toj se godini milosti brinulo za najslabije, dajući im novu životnu perspektivu, tako da u narodu ne bude nijednoga siromaha (usp. *Pnz* 15, 4).

Vrijedi spomenuti i proročku tradiciju u kojoj se vrhunac biblijskog shvaćanja pravde očituje u načinu na koji se zajednica odnosi prema najslabijima u svojoj sredini. To je razlog zašto Amos (2, 6-8; 8) i Izaija (58), napose, neprestano podižu svoj glas za pravdu prema siromašnima koje, zbog njihove ranjivosti i nemoći, čuje samo Bog koji brine o njima (usp. *Ps* 34, 7; 113, 7-8).

4. Skrb u Isusovoj službi

Isusov život i poslanje uosobljuju vrhunac Očeve ljubavi prema ljudskom rodu (usp. *Iv* 3, 16). U sinagogi u Nazaretu Isus se očitovao kao Onaj kojega Gospodin pomaza i »posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene« (*Lk* 4, 18). Takva mesijanska djela, karakteristična za jubileje, najrječitije su svjedočanstvo poslanja koje mu je Otac povjerio. U svojoj samilosti, Krist se približava bolesnima u tijelu i duhu te ih ozdravlja; oprašta grešnicima i daje im novi život. Isus je Dobri pastir koji se brine za ovce (usp. *Iv* 10, 11-18; *Ez* 34, 1-31); on je dobri Samarijanac koji se priginje nad ranjena čovjeka, vida mu rane i brine se o njemu (usp. *Lk* 10, 30-37).

Na vrhuncu svojega poslanja Isus zapečaćuje svoju brigu za nas prinoseći samoga sebe na križ i oslobađajući nas tako ropstva grijeha i smrti. Tako nam je darom svojega života i svojom žrtvom otvorio put ljubavi i kaže svakom od nas: "Slijedi me. I ti čini tako!" (usp. *Lk* 10, 37).

5. Kultura skrbi u životu Isusovih sljedbenika

Duhovna i tjelesna djela milosrđa predstavljaju srž dobrotvorstva Crkve iz prvih stoljeća. Prvi su kršćana dijelili ono što su imali kako nitko od njih ne bi bio u potrebi (usp. *Dj* 4, 34-35) i trudili su se zajednicu učiniti gostoljubivim domom, otvorenim za sve ljude u kojoj god da se situaciji nalazili, spremnim preuzeti na sebe brigu za najslabije. Tako se uvriježio običaj davanja dobrovoljnih priloga kako bi se nahranilo siromašne, pokopalo mrtve i hranilo siročad, starije osobe i žrtve nesreća, poput brodoloma. A kad je velikodušnost kršćana u kasnijim vremenima pomalo popustila, neki su crkveni oci insistirali na tome da vlasništvo prema Božjem shvaćanju služi općem dobru. Sv. Ambrozije je tvrdio da »priroda je iz svoga krila izlila dobra svim ljudima da se njima zajedno služe [...] iznjedrila je zajedničko pravo za sve, ali pohlepa je to učinila pravom samo za nekolicinu«[6]. Nakon što je prebrodila progon iz prvih stoljeća, Crkva je iskoristila novostečenu slobodu da nadahnjuje društvo i njegovu kulturu. »Potrebe vremena budile su novu snagu u službi kršćanske ljubavi (*charitas*). U povijesti su ostala zapisana mnoga dobrotvorna djela. [...] Podizane su brojne ustanove za pružanje utjehe i okrjepu onima koji trpe: *bolnice, ubožnice, sirotišta i domovi za napuštenu djecu, gostinjski i dr.*«.

6. Načela socijalnog nauka Crkve kao temelj kulture skrbi

Dijakonija iz vremena prve Crkve, obogaćena razmišljanjima otaca i oživljavana, tijekom mnogih stoljeća, djelotvornom ljubavlju mnogih svijetlih svjedoka vjere, postala je živo srce socijalnog nauka Crkve, nudeći se svim ljudima dobre volje kao dragocjena baština načelâ, kriterijâ i smjernicâ koji mogu poslužiti kao "gramatika" te skrbi: promicanje dostojanstva svake ljudske osobe, solidarnost sa siromašnima i bespomoćnima, briga za opće dobro, zaštita stvorenog svijeta.

* Skrb kao promicanje dostojanstva i prava osobe.

»Ideja osobe, koja je nastala i razvila se u kršćanstvu, pomaže postići potpuno ljudski razvoj zato što osoba uvijek znači odnos, a ne individualizam, ukazuje na uključivanje, a ne na

isključivanje, na jedinstveno i nepovredivo dostojanstvo, a ne na izrabljivanje«. Svaka je osoba svrha u sebi samoj, a nikada puko oruđe koji treba cijeliti isključivo zbog njegove korisnosti, i stvorena je za zajednički život u obitelji, zajednici, društvu u kojem su svi članovi jednaki po dostojanstvu. Iz tog dostojanstva proizlaze čovjekova prava jednako kao i obaveze kao, na primjer, zadaća da se prihvati i pruži pomoći siromašnima, bolesnima, marginaliziranim, svim našim »bližnjima, bili oni bliski ili daleki u vremenu i prostoru«.

* Skrb za opće dobro.

Svaki vid društvenog, političkog i ekonomskog života pronalazi svoje ispunjenje kada služi općem dobru, to jest »skupu onih uvjeta društvenog života koji skupinama i pojedincima omogućuje potpunije i lakše postizanje vlastitog savršenstva«. Stoga u svojim planovima i naporima koje činimo moramo uvijek voditi računa o tome koje će to imati učinke za čitavu ljudsku obitelj i uzeti u obzir moguće posljedice za sadašnji čas i za buduće naraštaje. Koliko je to istinito i aktualno zorno nam pokazuje pandemija Covid-19. U susretu s njom »shvatili smo da se nalazimo na istoj lađi, svi krhki i dezorijentirani, ali istodobno važni i potrebni, svi pozvani veslati zajedno«, jer »nitko se ne spašava sâm« i nijedna izolirana nacionalna država ne može zajamčiti opće dobro svojih stanovnika.

* Skrb kroz solidarnost.

Solidarnost izražava ljubav prema drugoj osobi na konkretan način, ne kao nejasan osjećaj, nego kao »čvrstu i postojanu odlučnost zauzeti se za opće dobro, to jest za dobro svih i svakoga, jer svi smo mi uistinu za sve odgovorni«. Solidarnost nam pomaže promatrati drugoga – bilo kao osobu, bilo, u širem smislu, kao narod ili naciju – ne kao statistiku ili sredstvo koje treba iskoristiti, a zatim baciti kad više nije korisno, nego kao našeg bližnjega, suputnika, pozvana sudjelovati, baš kao i mi, na gozbi života na koju Bog sve jednako poziva.

* Skrb i očuvanje stvorenoga svijeta.

U enciklici *Laudato si'* itekako je prisutna svijest o međusobnoj povezanosti cjelokupne stvorene stvarnosti te se ističe potreba da se

sluša istodobno i vapaj potrebitih i vapaj stvorova. Iz tog pažljivog i stalnog osluškivanja može se roditi učinkovita briga za zemlju, naš zajednički dom, kao i za siromašne. U vezi s tim, želio bih potvrditi da »ne može biti istinskog osjećaja dubokog jedinstva s drugim bićima u prirodi ako istodobno u srcu nema nježnosti, suosjećanja i brige za ljudska bića«. »Mir, pravda i očuvanje stvorenog svijeta tri su potpuno međusobno povezana pitanja, koja se ne mogu odvajati i obrađivati pojedinačno a da se ne padne u redukcionizam«.

7. Kompas koji pokazuje pravac kojim nam je zajedno ići

Kompas ovih socijalnih načela, prijeko potrebnih za promicanje kulture skrbi, također je pokazatelj za odnose među narodima koji bi trebali biti nadahnuti bratstvom, uzajamnim poštivanjem, solidarnošću i poštivanjem međunarodnog prava. U vezi s tim, moramo prepoznati potrebu za obranom i promicanjem temeljnih ljudskih prava koja su neotuđiva, sveopća i nedjeljiva.

Također je važno spomenuti poštivanje humanitarnog prava, posebno u vrijeme kada se sukobi i ratovi stalno nižu jedan za drugim. Nažalost, mnoge se regije i zajednice više ni ne sjećaju vremena kada su živjele u miru i sigurnosti. Brojni su gradovi postali epicentri neizvjesnosti: njihovi stanovnici bore se ne bi li kako tako održali uobičajeni ritam života jer su neprestano metom napada i neselektivnog bombardiranja, topništva i lakog oružja. Djeca ne mogu učiti. Muškarci i žene ne mogu raditi na uzdržavanju obitelji. Glad pušta korijene tamo gdje je nekada bila nepoznata. Ljudi su prisiljeni bježati, ostavljajući za sobom ne samo svoje domove, već i obiteljsku povijest i kulturne korijene.

Uzroci sukoba su mnogi, ali rezultat je uvijek isti: uništenje i humanitarna kriza. Moramo se zaustaviti i zapitati se što je dovelo do toga da naš svijet na sukob gleda kao na nešto uobičajeno i, nadasve, kako se naša srca mogu obratiti i kako možemo promijeniti svoj način razmišljanja da bismo zaista tražili mir u solidarnosti i bratstvu.

Kolika se sredstva samo rasipa na oružje, posebno nuklearno oružje, a mogla bi se upotrijebiti za značajnije prioritete kao što su

osiguranje sigurnosti pojedinaca, promicanje mira i cjelovitog ljudskog razvoja, borba protiv siromaštva i zadovoljavanje zdravstvenih potreba. Globalni problemi poput aktualne pandemije Covid-19 i klimatskih promjena samo su ove izazove učinili još očiglednijima. Kakva bi hrabra odluka bila »novcem koji se troši na oružje i druge vojne izdatke uspostaviti "Globalni fond", kako bi se trajno uklonilo glad i dao doprinos razvoju najsiromašnijih zemalja«!

8. Odgoj i obrazovanje za kulturu skrbi

Promicanje kulture skrbi zahtijeva odgojno-obrazovni proces, a kompas socijalnih načela predstavlja, u tu svrhu, pouzdano oruđe u različitim međusobno povezanim kontekstima. Želio bih navesti nekoliko primjera.

– Odgoj za skrb rađa se u *obitelji*, koja je prirodna i temeljna stanica društva, u kojoj osoba uči živjeti u odnosu i u uzajamnom poštivanju. Obitelji treba omogućiti da ispuni tu vitalnu i nezaobilaznu zadaću.

– Za odgoj i obrazovanje odgovorni su također *škole i sveučilišta* – ali uvijek u suradnji s obitelji – i, u nekim aspektima, *sredstva društvene komunikacije*. Oni su pozvani prenositi sustav vrijednosti utemeljen na priznavanju dostojanstva svake osobe, svake jezične, etničke i vjerske zajednice i svakog naroda, kao i temeljnih prava koja iz toga proizlaze. Obrazovanje je jedan od stupova pravednijeg i solidarnijeg društva.

– *Religije* općenito, a posebno *vjerski vođe*, mogu imati nezamjenjivu ulogu u prenošenju vjernicima i društvu vrijednosti solidarnosti, poštivanja različitosti, prihvaćanja i brige o najranjivijoj braći i sestrama. U vezi s tim podsjećam na riječi pape Pavla VI. izrečene u Ugandskom parlamentu 1969. godine: »Ne bojte se Crkve; ona vas poštuje, obrazuje vam poštene i odane građane, ne potiče suparništva i podjele i pokušava promicati zdravu slobodu, socijalnu pravdu i mir. Ako i ima nešto čemu daje prednost onda su to siromašni, obrazovanje najmlađih i puka te briga za one koji trpe i koji su napušteni«.

– One koji obavljaju javne službe ili rade u međunarodnim, vladinim i nevladinim, organizacijama s obrazovnom misijom i sve one koji na razne načine djeluju na polju obrazovanja i istraživanja, još jednom potičem da se zalažu oko postizanja cilja obrazovanja »otvorenijeg i uključivijeg, sposobna za strpljivo slušanje, konstruktivan dijalog i međusobno razumijevanje«. Nadam se da će ovaj poticaj, upućen u sklopu *Globalnog pakta o obrazovanju*, naići na široko prihvaćanje.

9. Nema mira bez kulture skrbi

Kultura skrbi, kao zajednički, solidarni i sudionički predani rad na zaštiti i promicanju dostojanstva i dobrobiti svijeta, kao spremnost da se zanimamo, posvećujemo pažnju, spremnost na suosjećanje, pomirenje i iscjeljenje, uzajamno poštivanje i uzajamno prihvaćanje, povlaštenu je način izgradnje mira. »U mnogim dijelovima svijeta potrebni su putovi mira koji vode ozdravljenju, potrebni su mirotvorci koji su spremni kreativno i hrabro pokretati procese ozdravljenja i novih susreta«.

U ovom vremenu kad se o lađu čovječanstva bjesomučno razbijaju valovi krize dok se s teškom mukom probija kroz oluju tražeći mirniji i spokojniji horizont, kormilo ljudskog dostojanstva i "kompas" temeljnih socijalnih načela može nam omogućiti da slijedimo siguran i zajednički pravac. Kao kršćani upiremo svoj pogled u Djevicu Mariju, Zvijezdu mora i Majku nade. Svi zajedno radimo na tome da napredujemo prema novom obzoru ljubavi i mira, bratstva i solidarnosti, uzajamne podrške i prihvaćanja. Ne smijemo podleći napasti da zanemarimo druge, posebno najslabije, ne navikavajmo se okretati glavu na drugu stranu, nego se svakodnevno, na konkretne i praktične načine, zalažimo za »oblikovanje zajednice sastavljene od braće i sestara koji se uzajamno prihvaćaju i brinu jedni za druge«.

Iz Vatikana, 8. prosinca 2020.

Bilješka Kongregacije za bogoštovlje i stegu sakramenata o Nedjelji Božje riječi

Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata izdala je u četvrtak, 17. prosinca 2020., Bilješku u kojoj su dane upute za slavlje Nedjelje Božje riječi. Ta nedjelja, odredbom pape Franje, u Crkvi se obilježava na treću nedjelju kroz godinu, odnosno, 24. siječnja 2021. Prijevod Bilješke donosimo u cijelosti.

Nedjelja Božje riječi, određena od pape Franje da se slavi svake godine na treću nedjelju kroz godinu^[1], podsjeća sve, pastire i vjernike, na važnost i vrijednost Svetog pisma za kršćanski život, kao i na odnos između Božje riječi i liturgije: „Kao kršćani jedan smo narod koji putuje kroz povijest, snažen prisutnošću Gospodina u našoj sredini koji nam govori i koji nas hrani. Dan posvećen Bibliji ne želi biti *jednom na godinu*, nego jednom za čitavu godinu, jer nam je prijeko potrebno rasti u dobrom poznavanju i ljubavi prema Svetom pismu i Uskrsnome koji ne prestaje lomiti riječ i kruh u zajednici vjernikâ. Zato nam je potrebno ući u prisni odnos sa Svetim pismom; u suprotnom naša će srca ostati hladna, a oči zatvorene, pogođeni, kakvi već jesmo, bezbrojnim oblicima sljepoće“^[2].

Stoga ova nedjelja predstavlja dobru priliku za ponovno čitanje nekih crkvenih dokumenata^[3], posebice *Uvodne napomene Reda misnih čitanja [Praenotande Ordo Lectionum Missae]*, koja predstavlja sintezu teoloških, liturgijskih i pastoralnih načela u vezi s Božjom riječi koja se naviješta u Misi, ali i sintezu koja se odnosi i na sva druga liturgijska slavlja (sakramenti, sakramentali, liturgija časova).

1. Kroz biblijska čitanja koja se naviještaju u liturgiji, Bog govori svome narodu, a sam Krist naviješta svoje Evanđelje^[4]; Krist je središte i punina čitavog Pisma, Starog i Novog zavjeta^[5]. Slušanje Evanđelja, vrhunca slavlja Službe riječi^[6], obilježeno je posebnim iskazima časti^[7], koje se ne iskazuje samo gestama i poklicima, već se iskazuje i samoj knjizi Evanđelja^[8]. Jedan od obrednih načina koji se može prilagoditi za ovu priliku može biti ulazna procesija s Evanđelistarom^[9], ili ako nema procesije, njegovo postavljanje na oltar^[10].

2. Raspored biblijskih čitanja, postavljen od Crkve u Lekcionaru, pruža mogućnost

upoznavanja cjelokupne riječi Božje^[11]. Stoga je potrebno poštivati naznačena čitanja, bez da ih se zamjenjuje ili ispušta, koristeći odobrena izdanja Biblije za liturgijsku uporabu^[12]. Navještaj čitanja iz Lekcionara uspostavlja vezu jedinstva među svim vjernicima koji ga slušaju. Razumijevanje strukture i svrhe Službe riječi pomaže zajednici vjernika da prihvati spasiteljsku Božju riječ^[13].

3. Preporučeno je pjevanje pripjevnog psalma, odgovora molitve Crkve^[14]; stoga je prikladno da u svakoj zajednici bude onih koji će obavljati službu psalmista^[15].

4. Homilija tijekom liturgijske godine, polazeći od biblijskih čitanja, vjernicima tumači otajstva vjere i pravila za kršćanski život^[16]. „Pastiri u prvom redu imaju veliku odgovornost tumačenja i omogućavanja svima da shvate Sveto pismo. Budući da je to knjiga naroda, oni koji su pozvani biti služitelji riječi moraju osjetiti snažnu potrebu da je učine dostupnom svojoj zajednici“^[17]. Biskupi, svećenici i đakoni moraju osjećati predanost pri izvršavanju ove službe posebnom posvećenošću, koristeći sredstva koja Crkva predlaže^[18].

5. Posebna važnost pridaje se šutnji koja pogoduje razmatranju, te tako omogućuje slušatelju da Božju Riječ prihvati srcem^[19].

6. Crkva je uvijek pokazivala posebnu pozornost onima koji u zajednici naviještaju Riječ Božju: svećenicima, đakonima i čitačima. Ova služba zahtijeva posebnu unutarnju i vanjsku pripremu, poznavanje teksta koji treba navijestiti i potrebnu pripremu za njegov navještaj, izbjegavajući bilo kakvu improvizaciju^[20]. Postoji mogućnost uvođenja kratkih i prikladnih napomena u čitanja^[21].

7. Zbog vrijednosti koju ima Božja Riječ, Crkva poziva da se pažnja posveti ambonu s kojeg se naviješta^[22]; to nije funkcionalan

namještaj, već dostojanstveno mjesto pripravljeno za Božju riječ, a koje se nalazi u odnosu prema oltaru: govorimo o stolu Riječi Božje i Kristova Tijela, bilo da se odnosi na ambon ili nadasve, na oltar^[23]. Ambon je rezerviran za čitanja, pripjevni psalam i vazmeni navještaj; s njega se može držati homilija i molitva vjernika, a manje je prikladno koristiti ga za tumačenja, obavijesti ili za ravnanje pjevanja^[24].

8. Knjige koje sadrže odlomke Svetog pisma kod slušatelja pobuđuju poštovanje prema misteriju Boga koji govori svome narodu^[25]. Zbog toga molimo da se vodi računa o njihovoj kvaliteti i pravilnom korištenju. Nije prikladno posezati za listićima, fotokopijama i ostalim pastoralnim pomagalicama koja bi se koristila kao zamjena za liturgijske knjige^[26].

9. Uoči ili u danima nakon nedjelje Božje riječi, preporuča se organiziranje formacijskih susreta kako bi se naglasila vrijednost Svetog pisma u liturgijskim slavljinama; to može biti prilika da se više nauči o: tome kako Crkva čita Sveto pismo u molitvi, kontinuirano, polukontinuirano i tipološki; koji su kriteriji za liturgijsku raspodjelu različitih biblijskih knjiga tijekom godine i u njezina različita vremena; strukturi nedjeljnih i dnevnih ciklusa misnih čitanja^[27].

10. Nedjelja Božje riječi ujedno je i prigoda da se produbi odnos između Svetog pisma i

liturgije časova, molitve psalama i himana iz Časoslova, biblijskih čitanja, potičući zajednička slavlja Jutarnje i Večernje^[28].

Među brojnim svecima i sveticama, koji su svi svjedoci Evanđelja Isusa Krista, sveti Jeronim može biti primjer velike ljubavi prema Božjoj riječi. Kao što se nedavno podsjetio papa Franjo, bio je „neumorni učenjak, prevoditelj, egzeget, duboki poznavatelj i strastveni širitelj Svetog pisma. [...] Slušajući Sveto pismo, Jeronim pronalazi sebe, lice Boga i svoje braće i sestara, i produbljuje ljubav prema zajedničkom životu“^[29].

Ova Bilješka ima nakanu probuditi, u svjetlu Nedjelje Božje riječi, svijest o važnosti Svetog pisma za naš vjernički život, počevši od njegova odjeka u liturgiji koja nas stavlja u živi i trajni dijalog s Bogom. „Božja riječ koja se sluša i slavi, poglavito u euharistiji, hrani i iznutra jača kršćanske vjernike i osposobljuje ih za vjerodostojno svjedočenje Evanđelja u svakodnevnom životu“^[30].

Iz Kongregacije za bogoštovlje i stegu sakramenata, 17. prosinca 2020.

Robert kard. Sarah
prefekt

Arthur Roche
nadbiskup tajnik

(ika)

[1] Usp. FRANJO, *Apostolsko pismo u obliku motupropcija Aperuit illis*, 30. rujna 2019.

[2] FRANJO, *Aperuit illis*, br. 8; *Drugi vatikanski sabor, Dogmatska konstitucija Dei verbum*, br. 25: „Stoga je nužno da svi klerici, u prvom redu Kristovi svećenici i ostali, koji se kao đakoni ili katehete legitimno posvećuju služenju riječi, prijanjaju uz Pisma ustrajnim svetim čitanjem i marnim proučavanjem da nitko od njih – dok mora dijeliti povjerenim mu vjernicima prebogato blago Božje riječi, napose u svetom bogoslužju – ne postane jalov propovjednik Božje riječi izvana, jer ju ne sluša iznutra. Isto tako Sveti sabor gorljivo i na poseban način potiče sve Kristove vjernike, a osobito članove redovničkih zajednica, da čestim čitanjem božanskih Pisama izuče najuzvišenije poznavanje Isusa Krista (Fil 3,8). Jer nepoznavanje Pisama jest nepoznavanje Krista“.

[3] *Drugi vatikanski sabor, Dogmatska konstitucija Dei verbum; Benedikt XVI., postsinodalna apostolska pobudnica Verbum Domini*

[4] Usp. *Sacrosanctum Concilium*, br. 7, 33; *Opća uredba Rimskog misala (IGMR)*, br. 29; *Red misnih čitanja (OLM)*, br. 12.

[5] Usp. *OLM*, br. 5.

[6] Usp. *IGMR*, br. 60; *OLM*, br. 13.

[7] Usp. *OLM*, br. 17; *Caeremoniale Episcoporum*, br. 74.

[8] Usp. *OLM*, br. 36, 113.

[9] Usp. *IGMR*, br. 120, 133.

[10] Usp. *IGMR*, br. 117.

[11] Usp. *IGMR*, br. 57; *OLM*, br. 60.

[12] Usp. *OLM*, br. 12, 14, 37, 111.

[13] Usp. *OLM*, br. 45

[14] Usp. IGMR, br. 61; OLM, br. 19-20.

[15] Usp. OLM, br. 56.

[16] Usp. OLM, br. 24; Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata, Homiletski direktorij, br. 16 .

[17] FRANJO, *Aperuit illis*, br. 5; Homiletski direktorij, br. 26.

[18] Usp. FRANJO, *Apostolska pobudnica Evangelii gaudium*, br. 135-144; Homiletski direktorij.

[19] Usp. IGMR, br. 56; OLM, br. 28.

[20] Usp. OLM, br. 14, 49.

[21] Usp. OLM, br. 15, 42.

[22] Usp. IGMR, br. 309; OLM, br. 16.

[23] Usp. OLM, br. 32.

[24] Usp. OLM, br. 33.

[25] Usp. OLM, br. 35; *Caeremoniale Episcoporum*, br. 115.

[26] Usp. OLM, br. 37.

[27] Usp. OLM, br. 58-110; Homiletski direktorij, br. 37-156.

[28] *Opća uredba Liturgije časova*, br. 140: „Čitanje Svetoga pisma, koje se po staroj tradiciji javno obavlja u liturgiji, i to ne samo u euharistijskom slavljenju nego i u božanskoj službi, treba da svi kršćani veoma cijene. Sama ga naime Crkva predlaže: ne po izboru pojedinaca niti po sklonostima raspoloženja, nego u odnosu s otajstvom što ga Zaručnica Kristova razvija tijekom godine [...]. Osim toga, u liturgijskom slavljenju čitanje Svetoga pisma uvijek je popraćeno molitvom“.

[29] FRANJO, *Apostolsko pismo Scripturae sacrae affectus*, prigodom 1600-te obljetnice smrti sv. Jeronima, 30. rujna 2020.

[30] Usp. FRANJO, *Apostolska pobudnica Evangelii gaudium*, br. 174.

Apostolsko pismo pape Franje „Patris corde“

Neslužbeni prijevod Apostolskog pisma pape Franje „Patris corde“ povodom 150. obljetnice proglašenja svetoga Josipa zaštitnikom sveopće Crkve. Rim, svetkovina Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 2020.

Očevim srcem (*Patris corde*): tako je Josip volio Isusa, kojega sva četiri Evanđelja nazivaju „sinom Josipovim“.^[1]

Matej i Luka, dvojica evanđelista koja ističu njegovu osobu, govore malo, ali dovoljno kako bi se jasno vidjelo kakav je otac bio i koje mu je poslanje povjereno od Providnosti.

Znamo da je bio skromni stolar (usp. Mt 13, 55), zaručen s Marijom (usp. Mt 1, 18; Lk 1, 27); „čovjek pravedan“ (Mt 1, 19), uvijek spreman izvršiti volju Božju očitovanu u njegovom Zakonu (usp. Lk 2, 22.27.39) i kroz četiri sna (usp. Mt 1,20; 2,13.19.22). Nakon dugog i zamornog putovanja od Nazareta do Betlehema, svjedočio je Mesijinu rođenju u staji, jer drugdje „za njih nije bilo mjesta“ (Lk 2, 7). Svjedok je štovanja pastira (usp. Lk 2, 8 – 20) i mudraca (usp. Mt 2, 1 – 12), koji su predstavljali izraelski narod i poganske narode.

Imao je hrabrosti postati zakoniti Isusov otac i dao mu je ime koje mu je otkrio anđeo: „A ti ćeš mu nadjenuti ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih“ (Mt 1, 21). Kao što je poznato, davanje imena osobi ili stvari među drevnim narodima značilo je uspostavljanje odnosa, kao što je to učinio i Adam, kako čitamo u Knjizi Postanka (usp. 2, 19 – 20).

U Hramu, četrdeset dana nakon Isusova rođenja, Josip i Marija prinose Dijete Gospodinu i s čuđenjem slušaju Šimunovo proročanstvo o Isusu i njegovoj Majci (usp. Lk 2, 22 – 35). Kako bi obranio Isusa od Heroda, Josip ostaje kao stranac u Egiptu (usp. Mt 2,13 – 18). Vrativši se u domovinu, živi skrovito u malom i nepoznatom selu Nazaret u Galileji – odakle, kako se govorilo, „ne ustaje prorok“ i „ne dolazi nešto dobro“ (usp. Iv 7, 52; 1, 46) – daleko od njegovoga rodnog grada Betlehema i od grada Jeruzalema, gdje je nekada bio Hram. Kad su tijekom hodočašća u Jeruzalem izgubili dvanaestogodišnjeg Isusa, Josip i Marija tražili su ga u mucu i pronašli su ga u Hramu dok je razgovarao s učiteljima (usp. Lk 2, 41 – 50).

Nakon Marije, Majke Božje, nijedan svetac se toliko ne spominje u papinskom Učiteljstvu kao Josip, njezin muž. Moji prethodnici produbili su poruku sadržanu u nekoliko podataka koje su donijela Evanđelja kako bi dodatno istaknuli njegovu središnju ulogu u povijesti spasenja. Blaženi papa Pio IX. proglasio ga je „zaštitnikom Katoličke Crkve“.^[2] časni papa Pio XII. predstavio ga je kao „zaštitnika radnika“^[3], a sveti Ivan Pavao II. kao „čuvara Otkupiteljevog“.^[4] Narod ga pak zaziva kao „zaštitnika sretne smrti“.^[5]

Stoga bih sada, 150 godina nakon što ga je papa Pio IX. 8. prosinca 1870. proglasio zaštitnikom Katoličke Crkve, želio podijeliti neka osobna razmišljanja o ovoj izvanrednoj osobi, toliko bliskoj našem ljudskom iskustvu. Jer, kako Isus kaže, „iz obilja srca usta govore“ (usp. Mt 12, 34). Ta želja dodatno se produbila tijekom ovih mjeseci pandemije, kada smo, usred krize, iskusili „kako su naši životi istkani i podržani od običnih – u pravilu zaboravljenih – ljudi koji se ne pojavljuju na naslovnica novina i časopisa ili na televizijskim ekranima, ali, bez sumnje, danas pišu presudne događaje naše povijesti: to su liječnici, medicinske sestre i tehničari, zaposlenici u veletrgovinama, zaposlenici u djelatnostima čišćenja, njegovatelji, prijevoznici, ljudi koji rade na pružanju osnovnih usluga i javne sigurnosti, volonteri, svećenici, redovnici i redovnice, i mnogi, ali zaista mnogi drugi koji su shvatili da se nitko ne spašava sam [...] Koliko je onih koji svakodnevno pokazuju strpljivost i ulijevaju nadu, pazeći da ne siju paniku, nego suodgovornost. Koliko očevi, majke, djedovi i bake, učitelji malim i svakodnevnim gestama pokazuju našoj djeci kako se suočiti i nositi s krizom prilagođavajući svoje navike, dižući glavu gore i potičući na molitvu. Koliko je onih koji mole, stavljaju se na raspolaganje i zalažu se za dobro svijetu“.^[6] Svatko može u svetom Josipu – čovjeku koji prolazi nezapaženo, čovjeku

svakodnevne, diskretne i skrovite prisutnosti, pronaći zagovornika, oslonac i vodiča u vrijeme poteškoća. Sveti Josip nas podsjeća da svi oni koji djeluju u skrovitosti ili u sjeni imaju neusporedivu ulogu u povijesti spasenja. Svima njima ide riječ priznanja i zahvalnosti.

1. Voljeni otac

Veličina svetog Josipa leži u činjenici što je bio muž Marijin i Isusov otac. Kao takav, riječima svetog Ivana Zlatoustog, „stavio se u službu cjelokupnog plana spasenja“.^[7]

Sveti Pavao VI. ističe kako je Josip konkretno izrazio svoje očinstvo „učinivši svoj život požrtvovnim služenjem otajstvu Utjelovljenja i njegovom otkupiteljskom poslanju; u tomu što je upotrijebio zakonsku ovlast nad Svetom obitelji kako bi joj se u potpunosti posvetio u svom životu i radu; pretvorivši svoj ljudski poziv prema domaćoj ljubavi u nadljudski obol sebe, svog srca i svih sposobnosti, ljubavi stavljenoj u službu Krista koji je odrastao do zrelosti u svom domu.“^[8]

Zbog svoje uloge u povijesti spasenja, sveti Josip je otac kojega je kršćanski narod oduvijek volio, što dokazuje činjenica da su mu posvećene brojne crkve u cijelom svijetu; da su mnogi vjerski instituti, bratstva i crkvene skupine nadahnuti njegovom duhovnošću i nose njegovo ime; te da se u njegovu čast već stoljećima razvijaju mnogi izrazi pobožnosti. Mnogi su mu sveci i svetice bili jako odani, među kojima se ističe Terezija Avilska, koja ga je izabrala za svog zagovornika i posrednika, često mu se preporučujući i tako zadobivajući i sve milosti koje je od njega tražila. Ohrabrena vlastitim iskustvom, svetica je uvjerala i druge da njeguju istu odanost.^[9]

U svakom molitveniku pronaći ćete neke molitve svetom Josipu. Posebni zazivi upućuju mu se svake srijede, a posebno tijekom cijelog mjeseca ožujka, koji je tradicionalno posvećen njemu.^[10]

Povjerenje puka u svetog Josipa sažima se u izrazu *Ite ad Ioseph* (Idite k Josipu), koji se odnosi na vrijeme gladi u Egiptu kada su ljudi pitali faraona za kruh, a on je odgovorio: „Idite k Josipu i što god vam rekne, činite!“ (Post 41, 55). To je bio Josip, sin Jakovljevi, kojeg su njegova braća prodala iz zavisti (usp.

Post 37, 11 – 28) i koji je — prema biblijskoj pripovijesti – nakon toga postao upraviteljem Egipta (usp. Post 41, 41 – 44).

Kao potomak Davidov (usp. Mt 1, 16, 20), iz čijeg je korijena Isus trebao niknuti prema obećanju koje je Davidu dao prorok Natan (usp. 2 Sam 7), i kao suprug Marije iz Nazareta, sveti Josip stoji na razmeđu Starog i Novog zavjeta.

2. Nježan otac pun ljubavi

Josip je gledao kako Isus iz dana u dan raste „u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi“ (Lk 2, 52). Kao što je Gospodin učinio s Izraelom, tako je Josip Isusa „hodati učio, držeći ga za ruke njegove; bio je poput oca koji dijete podiže na obraz, nagnut nad njega da ga nahrani“ (usp. Hoš 11, 3 – 4).

Isus je u Josipu vidio Božju nježnost: „Kako se otac smiluje dječici, tako se Gospodin smiluje onima što ga se boje“ (Ps 103, 13).

Tijekom molitve psalama u sinagogi Josip je zasigurno čuo kako sinagogom iznova odjekuje da je Bog Izraelov Bog nježnosti,^[11] koji je dobar prema svima i „milosrdan svim djelima svojim“ (Ps 145, 9).

Povijest spasenja ispunjava se „u nadi protiv svake nade“ (Rim 4, 18) kroz naše slabosti. Previše puta mislimo da Bog djeluje samo kroz ono dobro u nama, no većina njegovih planova ostvaruje se u i unatoč našoj slabosti. Stoga sveti Pavao kaže: „I da se zbog uzvišenosti objavâ ne bih uzoholio, dan mi je trn u tijelu, anđeo Sotonin, da me udara da se ne uzoholim. Za to sam tripot molio Gospodina, da odstupi od mene. A on mi reče: *Dosta ti je moja milost jer snaga se u slabosti usavršuje*“ (2 Kor 12, 7 – 9).

Budući da je ovo dio cjelokupne povijesti spasenja, moramo naučiti prihvaćati svoju slabost s dubokom nježnošću.^[12]

Zli nas tjera da svoju slabost gledamo negativno, dok je Duh nježnom ljubavlju iznosi na vidjelo. Nježnost je najbolji način da dodirnemo ono krhko u nama. Upiranje prstom i osuđivanja, što često koristimo u odnosu prema drugima, znak su nesposobnosti da u sebi prihvatimo vlastitu slabost, vlastitu krhkost. Samo nježnost spasit će nas od zamki Tužitelja (usp. Otk 12, 10). Zbog toga je važno susresti se s Božjim milosrđem, posebno u

sakramentu pomirenja, gdje doživljavamo njegovu istinu i nježnost. Paradoksalno, čak nam i Zli može reći istinu, ali to čini samo kako bi nas osudio. Međutim, znamo da nas Istina koja dolazi od Boga ne osuđuje, već nas prihvaća, grli, podržava, oprašta. Istina nam se uvijek prikazuje kao milosrdni Otac u prisposobi (usp. Lk 15, 11 – 32): dolazi nam u susret, vraća nam dostojanstvo, postavlja nas na noge, raduje nam se jer „sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se“ (r. 24).

Čak su i kroz Josipove strahove djelovale Božja volja, njegova povijest i njegov plan. Josip nas tada uči da vjera u Boga uključuje i vjeru u to da može djelovati čak i kroz naše strahove, ranjivosti i slabosti. Također, uči nas da se usred životnih oluja nikada ne smijemo bojati dopustiti Gospodinu da upravlja našim putem. Ponekad želimo imati potpunu kontrolu, ali Bog uvijek vidi širu sliku.

3. Poslušni otac

Slično onomu što je učinio s Marijom kad joj je objavio svoj plan spasenja, Bog je otkrio svoje planove Josipu; i to je učinio kroz snove, koji su se u Bibliji, kao i kod svih drevnih naroda, smatrali jednim od sredstava kojima Bog očituje svoju volju.^[13]

Josipa jako muči Marijina tajanstvena trudnoća: on ju ne želi „javno optužiti“^[14], već ju odlučuje „potajno napustiti“ (Mt 1, 19).

U prvom snu anđeo mu pomaže riješiti njegovu tešku dvojbu: „Ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju. Što je u njoj začeto, doista je od Duha Svetoga. Rodit će sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih“ (Mt 1,20 – 21). Njegov je odgovor bio trenutačan: „Kad se Josip probudi oda sna, učini kako mu naredi anđeo Gospodnji“ (Mt 1, 24). Poslušnošću je nadvladao svoju poteškoću i spasio Mariju.

U drugom snu anđeo zapovijeda Josipu: „Ustani, reče, uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat i ostani ondje dok ti ne rekнем jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi“ (Mt 2,13). Josip se nije ustručavao poslušati, ne pitajući se o poteškoćama s kojima će se suočiti: „On ustane, uzme noću dijete i majku njegovu te krene u Egipat. I osta ondje do Herodova skončanja“ (Mt 2, 14 – 15).

U Egiptu je Josip s povjerenjem i strpljenjem čekao anđelov glas da se sigurno može vratiti u svoju zemlju. Čim mu božanski glasnik, u trećem snu, nakon što ga je obavijestio da su oni koji su pokušavali ubiti dijete mrtvi, naređuje da ustane, povede dijete i njegovu majku sa sobom i vrati se u zemlju izraelsku (usp. Mt 2, 19 – 20), Josip još jednom bez oklijevanja poslušna: „On ustane, uzme dijete i njegovu majku te uđe u zemlju izraelsku“ (Mt 2, 21).

No tijekom povratka, „saznavši da Arhelaj vlada Judejom namjesto svoga oca Heroda, bojao se poći onamo pa, upućen u snu, ode u kraj galilejski. Dođe i nastani se u gradu zvanu Nazaret“ (Mt 2, 22 – 23).

Evandelist Luka nas pak izvještava kako je Josip poduzeo dug i težak put od Nazareta do Betlehema, da bi se, prema zakonu cara Cezara Augusta, podvrgnuo popisu stanovništva u rodnom gradu. Tamo se Isus rodio (usp. 2, 1 – 7) i bio upisan u registar Carstva, kao i sva druga djeca. Sveti Luka posebno naglašava da su Isusovi roditelji poštivali sve propise Zakona: obrede njegova obrezivanja, Marijinog očišćenja nakon poroda, prinošenja prvorođenca Bogu (usp. r. 24).^[15]

U svim okolnostima svog života Josip je znao izgovoriti svoj *fiat* (Neka mi bude), poput Marije prigodom Anđelova navještenja i Isusa u Getsemanskom vrtu.

Josip, u ulozi glave obitelji, naučio je Isusa da bude poslušan roditeljima (usp. Lk 2, 51), prema Božjoj zapovijedi (usp. Izl 20, 12).

Tijekom skrivenih godina života u Nazaretu Isus je u Josipovoj školi naučio vršiti volju Očevu. Ta je oporuka postala njegova svakodnevna hrana (usp. Iv 4, 34). Čak i u najtežem trenutku svog života, u Getsemanskom vrtu, Isus je radije odlučio vršiti volju Očevu, negoli svoju^[16] i tako je postao „poslušan sve do smrti [...] na križu“ (Fil 2, 8). Iz tog razloga, autor Poslanice Hebrejima zaključuje da Isus „iz onoga što prepati, naviknu slušati“ (5, 8).

Iz svih tih događaja proizlazi da je Josipa „Bog pozvao da izravno služi Isusovoj osobi i poslanju kroz vršenje očinstva: na taj način u punini vremena surađuje u velikoj tajni Otkupljenja i uistinu je služitelj spasenja“.^[17]

4. Otac koji prihvaća

Josip prima Mariju bezuvjetno. Vjeruje Anđelovim riječima. „Plemenitost Josipova srca takva je da je ono što je naučio iz Zakona učinio ovisnim o dobročinstvu; i danas, u ovom svijetu u kojem je toliko očito psihološko, verbalno i fizičko nasilje nad ženama, Josip se predstavlja kao osoba poštovanja i osjećaja. Iako nema ispred sebe širu sliku, donosi odluku da zaštiti dobro Marijina imena, njezino dostojanstvo i život. U oklijevanju kako postupiti, Bog mu pomaže prosvjetljujući njegove sudove.^[18]

Mnogo puta se u našem životu događaju stvari čije značenje ne razumijemo. Naša prva reakcija često je razočaranje i pobuna. Josip ostavlja svoja razmišljanja po strani kako bi prihvatio stvaran tijek događaja i, koliko god tajanstveno izgledalo njegovim očima, on to prihvaća, preuzima odgovornost i čini ih dijelom osobne povijesti. Ako se ne pomirimo sa svojom poviješću, nećemo biti u mogućnosti poduzeti ni sljedeći korak, jer ćemo uvijek ostati taoci svojih očekivanja i posljedičnih razočaranja.

Duhovni put koji nam Josip pokazuje nije put objašnjavanja, već prihvaćanja. Tek polazeći od prihvaćanja, od pomirenja, možemo početi nazirati širu povijest i njezino dublje značenje. Gotovo da možemo čuti odjek Jobova jakog odgovora svojoj supruzi koja ga je nagovarala da se pobuni za sve zlo koje mu se dogodilo: „Kad od Boga primamo dobro, zar da onda i zlo ne primamo?“ (Job 2, 10).

Josip nije pasivno rezigniran čovjek već hrabro i čvrsto proaktivan. Prihvaćanje je izraz dara snage Duha Svetoga koji se očituje u našem životu. Samo nam Gospodin može dati snagu da prihvatimo život kakav jest, sa svim njegovim kontradiktornostima, frustracijama i razočaranjima.

Isusov dolazak među nas Očev je dar koji nam omogućuje da se pomirimo s tijekom vlastite povijesti, čak i kad ju ne razumijemo u potpunosti.

Kao što je Bog rekao našem Svecu: „Josipe, sine Davidov, ne boj se“ (Mt 1, 20), čini se da i nama ponavlja: „Ne boj se!“. Potrebno je ostaviti po strani ljutnju i razočaranje i prihvatiti ih – čak i kad se nešto dogodi kako

nismo željeli – ne pasivnom rezignacijom, već nadom i hrabrošću. Prihvaćanje života na ovaj način uvodi nas u njegov skriveni smisao. Život svakoga od nas može se čudesno ponovno pokrenuti ako nađemo hrabrosti živjeti prema onomu što nam govori Evandjelje. Nije važno čini li se da je sve pošlo po zlu ili da se neke stvari ne mogu popraviti. Bog može učiniti da cvijeće nikne među kamenjem. Čak i ako nam srce nešto prigovara, On je „veći od našega srca i znade sve“ (1 Iv 3, 20).

Ovdje se još jednom susrećemo s onim kršćanskim realizmom koji ne odbacuje ništa što postoji. Stvarnost je u svojoj tajanstvenosti i nesvodivoj složenosti nositelj osjećaja postojanja sa svojim svijetlima i sjenama. To je ono što apostol Pavao kaže: „Znamo pak da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube, s onima koji su odlukom njegovom pozvani“ (Rim 8, 28). A sveti Augustin dodaje: „čak i ono što se naziva zlom (*etiam illud quod malum dicitur*)“.^[19] U ovoj široj perspektivi vjera daje smisao svakom sretnom ili tužnom događaju.

Ne bismo trebali nikada pomisliti da vjerovati znači pronaći lagana i utješna rješenja. Vjera koju nas je naučio Krist je ona koju vidimo kod svetog Josipa, koji ne traži prečace, već se „otvorenih očiju“ suočava s onim što mu se događa, preuzimajući za to osobnu odgovornost.

Josipovo prihvaćanje poziva nas da i mi prihvaćamo druge onakvima kakvi jesu, bez iznimke, i da posebnu brigu posvetimo slabima, jer Bog bira ono što je slabo (usp. 1 Kor 1, 27), on je „otac sirota i branitelj udovica“ (Ps 68, 6) i zapovijeda da volimo tuđinca u svojoj sredini.^[20] Volim misliti da je Isus od svetog Josipa crpio nadahnuće za prisposobu o izgubljenom sinu i milosrdnom ocu (usp. Lk 15, 11 – 32).

5. Kreativno hrabar Otac

Ako je prva faza bilo kojeg istinskog unutarnjeg ozdravljenja prihvaćanje osobne povijesti te prihvaćanje stvari koje nismo željeli, onda njima treba dodati još jednu bitnu značajku: kreativnu hrabrost. Pojavljuje se posebno kad se naiđe na poteškoće. Odnosno, suočeni s poteškoćama, možemo ili odustati i otići, ili se nekako suočiti s njima. Povremene

poteškoće donose nam resurse za koje nismo ni mislili da ih imamo.

Čitajući Evanđelja o Isusovu djetinjstvu, često se pitamo zašto Bog nije intervenirao na izravniji i jasniji način. No, Bog djeluje kroz događaje i ljude. Josip je čovjek izabran od Boga, preko kojega se Bog brine o počecima povijesti otkupljenja. On je pravo „čudo“ kojim Bog spašava Dijete i njegovu majku. Nebo intervenira s povjerenjem u kreativnu hrabrost ovog čovjeka koji, stigavši u Betlehem i ne pronašavši smještaj u kojem Marija može roditi, uređuje staju i preuređuje ju, tako da ona postane što je više moguće mjesto dobrodošlice Sinu Božjem koji dolazi na svijet (usp. Lk 2, 6 – 7). Suočen s neposrednom opasnošću Heroda, koji želi ubiti Dijete, još jednom je u snu Josip upozoren braniti Dijete, a usred noći organizira bijeg za Egipat (usp. Mt 2, 13 – 14).

Pri površnom čitanju ovih priča može se steći dojam da je svijet u milosti i nemilosti snažnih i moćnih, ali „dobra vijest“ Evanđelja leži u pokazivanju kako, unatoč bahatosti i nasilju zemaljskih vladara, Bog uvijek pronalazi način da izvrši svoj plan spasenja. Čak se i naš život ponekad čini kao da je prepušten na milost i nemilost moćnika, ali Evanđelje nam govori da ga Bog uvijek uspije spasiti pod uvjetom da koristimo istu kreativnu hrabrost kao tesar iz Nazareta, koji zna kako problem preobraziti u mogućnost pouzdajući se uvijek najprije u božansku providnost.

Ako se ponekad čini da nam Bog ne pomaže, to ne znači da nas je napustio, već da nam vjeruje, da budemo kreativni i da sami pronalazimo rješenja.

To je ista kreativna hrabrost koju su pokazali prijatelji paraličara koji su ga, da bi ga predstavili Isusu, spustili s krova (usp. Lk 5, 17 – 26). Teškoća nije zaustavila odvažnost i tvrdoglavost tih prijatelja. Bili su uvjereni da Isus može izliječiti bolesnika i „budući da zbog mnoštva nisu našli kuda bi ga unijeli, popnu se na krov te ga između crjepova s nosiljkom spuste u sredinu pred Isusa. Vidjevši njihovu vjeru reče on: *Čovječe, otpušteni su ti grijesi!*“ (r. 19 – 20). Isus prepoznaje kreativnu vjeru s kojom ti ljudi pokušavaju dovesti k njemu svoga bolesnog prijatelja.

Evanđelje nam ne govori koliko su dugo Marija, Josip i Dijete ostali u Egiptu. Ali sigurno su morali jesti, pronaći dom, posao. Ne treba puno mašte da se popune detalji koji nedostaju. Sveta obitelj morala se suočiti s konkretnim problemima poput svih ostalih obitelji, poput mnoge naše braće migranata koji i danas riskiraju svoje živote da bi izbjegli nesreću i glad. U tom smislu vjerujem da je sveti Josip doista poseban zaštitnik onih koji moraju napustiti svoju zemlju zbog ratova, mržnje, progona i bijede.

Na kraju svake priče koja Josipa vidi kao glavnog junaka, Evanđelje napominje da ustaje, vodi Dijete i majku sa sobom i čini ono što mu je Bog zapovjedio (usp. Mt 1, 24; 2, 14.21). Doista, Isus i Marija, njegova majka, najdragocjenije su blago naše vjere.^[21]

U božanskom planu spasenja Sin je nerazdvojiv od Majke Marije, od one koja je „koračala naprijed u hodu vjere te je svoju sjedinjenost sa Sinom vjerno održala sve do križa“.^[22]

Uvijek se moramo zapitati štitimo li i mi svom snagom Isusa i Mariju, koji su tajanstveno povjereni našoj odgovornosti, brizi i skrbništvu. Sin Svemogućega došao je na svijet u velikoj ranjivosti. Njega je Josip trebao braniti, štititi, čuvati, odgajati. Bog vjeruje ovom čovjeku, kao i Marija, koja u Josipu pronalazi onoga koji ne samo da joj želi spasiti život, već će uvijek ostati uz nju i Dijete. U tom smislu, sveti Josip ne može ne biti Čuvar Crkve, jer je Crkva produljenje Kristova Tijela u povijesti, kao što se i Marijino majčinstvo odražava na majčinstvo Crkve.^[23] Josip, nastavljajući štititi Crkvu, nastavlja štititi Dijete i njegovu Majku, a i mi ljubeći Crkvu, ljubimo Dijete i njegovu Majku.

Ovo Dijete je ono koje će reći: „Što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste“ (Mt 25, 40). Prema tomu, svaki siromah, potrebiti, onaj koji pati ili umire, svaki stranac, svaki zatvorenik, svaka nemoćna osoba je „dijete“ koje Josip nastavlja štititi. Zbog toga se sveti Josip zaziva kao zaštitnik nesretnika, potrebitih, prognanika, nevoljnika, siromaha i umirućih. Prema tomu, Crkva ne može ne pokazati posebnu ljubav prema našoj najmanjoj braći i sestrama, jer je Isus pokazivao osobitu

brigu za njih i osobno se poistovjećivao s njima. Od svetog Josipa moramo naučiti tu istu brigu i odgovornost. Moramo naučiti voljeti dijete i njegovu majku, voljeti sakramente i milosrđe, voljeti Crkvu i siromašne. Svaka od tih stvarnosti uvijek je dijete i njegova majka.

6. Otac koji radi

Aspekt koji karakterizira svetog Josipa i koji je istaknut još od vremena prve socijalne enciklike *Rerum novarum* pape Lava XIII., jest njegov odnos prema radu. Sveti Josip bio je tesar koji je pošteno radio da bi osigurao egzistenciju za svoju obitelj. Od njega je Isus naučio vrijednost, dostojanstvo i radost onoga što znači jesti kruh koji je plod nečijeg rada.

Danas, kada je pitanje zaposlenja još jednom postalo goruće društveno pitanje, a nezaposlenost pak dostiže rekord i u zemljama koje desetljećima uživaju određeni stupanj blagostanja, javlja se ponovna potreba za vrednovanjem dostojanstvenog rada, čiji je zaštitnik sveti Josip.

Rad je sredstvo sudjelovanja u djelu spasenja, prilika da se ubrza dolazak Kraljevstva, da se razvijaju darovi i sposobnosti te da ih tako možemo staviti u službu društva i zajedništva. Tako rad postaje prilika za ostvarenje ne samo sebe samih, već i one izvorne jezgre društva u kojoj prepoznajemo obitelj. Obitelj bez posla posebno je izložena poteškoćama, napetostima, otuđenosti, pa čak i tjeskobnom i očajničkom iskušenju raspada. Kako možemo govoriti o ljudskom dostojanstvu, a da ne radimo na tomu da svi mogu pristojno zaraditi za život?

Čovjek koji radi, bez obzira na vrstu zaposlenja, surađuje sa samim Bogom i tako postaje, na neki način, stvoritelj svijeta oko nas. Kriza našeg vremena, koja je ekonomska, socijalna, kulturna i duhovna, može svima nama poslužiti kao poziv da ponovno otkrije vrijednost, važnost i potrebu rada za stvaranje nove „normalnosti“ iz koje nitko nije isključen. Djelo svetog Josipa podsjeća nas da sam Bog, postajući čovjekom, nije prezirao raditi. Gubitak posla koji pogađa toliku braću i sestre i koji se u posljednje vrijeme povećao zbog pandemije koronavirusne bolesti, mora biti podsjetnik na preispitivanje naših prioriteta. Preklinjemo

svetog Josipa radnika da bismo mogli pronaći načine koji nas obvezuju izraziti čvrsto uvjerenje da nijedna mlada osoba, ni jedan čovjek, ni jedna obitelj ne smije biti bez posla.

7. Otac u sjeni

Poljski književnik Jan Dobraczyński u svojoj knjizi „Sjena oca“^[24] ispričao je život svetog Josipa u obliku romana. Uzbudljivom slikom sjene definira lik Josipa, koji je u svom odnosu prema Isusu, bio zemaljska sjena nebeskog Oca: čuvao ga je, štutio, nikada ga nije ostavio da ide svojim putem. Zamislimo ono na što Mojsije podsjeća Izrael: „U pustinji [...] vidio si gdje te Gospodin, Bog tvoj, cijeloga puta što ste ga prevalili, nosio kao što čovjek nosi svoga sinčića“ (usp. Pnz 1, 31). Tako je i Josip cijelog života djelovao u službi oca.^[25]

Očevi se ne rađaju, već stvaraju. Čovjek ne postaje otac jednostavno rođenjem djeteta, već preuzimanjem odgovornosti da se brine za to dijete. Kad god čovjek prihvati odgovornost za život drugoga, na neki način toj osobi postaje otac.

U današnjem društvu djeca se često čine kao siročad, kao da su bez oca. Također, Crkva danas treba očeve. Opomena koju je sveti Pavao uputio Korinćanima uvijek je aktualna: „Jer da imate u Kristu i deset tisuća učitelja, ipak ne biste imali više otaca“ (1 Kor 4, 15); a svaki bi svećenik ili biskup trebao poput Apostola dodati: „Ta u Kristu Isusu po evanđelju ja vas rodih!“ (*Isto*). A Galaćanima kaže: „Dječice moja, koju ponovno u trudovima rađam dok se Krist ne oblikuje u vama“ (4, 19).

Biti otac podrazumijeva upoznavanje djece sa životom i stvarnošću. Ne sputavati ih, biti previše zaštitnički nastrojeni ili posesivni, već ih učiniti sposobnima da sami odlučuju, uživaju u slobodi i istražuju nove mogućnosti. Možda je iz tog razloga, uz očev naziv, tradicija također pripisala Josipu i naziv „Prečisti Otac“. Taj naslov nije samo znak naklonosti, već zbroj ponašanja suprotnih posesivnosti. Čistoća je sloboda od posesivnosti u svim područjima života. Samo kad je ljubav čista, ona je uistinu ljubav. Posesivna ljubav u konačnici postaje opasna; ona zarobljuje, guši, čini nas nesretnima. Sam Bog volio je čovjeka čistom ljubavlju,

ostavljajući ga slobodnim čak i da pogriješi i da se postavi protiv njega. Logika ljubavi uvijek je logika slobode, a Josip je znao voljeti na izvanredno slobodan način. Nikad se nije stavljao u središte. Nije mislio na sebe, već se usredotočio na Marijin i Isusov život.

Josip sreću nije pronašao u samopožrtvovnosti već u samodarivanju. U njemu nikada ne vidimo frustraciju, već samo povjerenje. Njegova strpljiva šutnja ne uključuje prigovore, već konkretne geste povjerenja. Svijet danas treba očeve, nema koristi od tirana koji žele dominirati nad drugim kako bi ispunili vlastite potrebe; odbacuje one koji miješaju autoritet s autoritarnošću, služenje sa servilnošću, sučeljavanje s ugnjetavanjem, dobročinstvo s dobrobiti, silu s uništenjem. Svako istinsko zvanje rođeno je iz dara samoga sebe, a to je plod žrtve. Ova vrsta zrelosti također je potrebna u svećeništvu i posvećenom životu. Bez obzira na poziv, bilo na brak, bilo celibat, bilo djevičanstvo, dar samoga sebe neće se ostvariti ako se zaustavi na žrtvi; tada umjesto da se učini znakom ljepote i radosti ljubavi, riskira da se iskaže nesreća, tuga i frustracija.

Kada očevi odbiju živjeti život svoje djece, uvijek se otvaraju novi i neočekivani vidici. Svako dijete nositelj je jedinstvene tajne koja se na vidjelo može iznijeti samo uz pomoć oca koji poštuje slobodu svog djeteta. Otac shvaća da je u potpunosti dovršio svoju odgojnu ulogu i živio očinstvo tek kad postane „beskoristan“, kad vidi da se njegovo dijete osamostalilo i da ono može hodati životnim stazama bez pratnje, kad se dovede u situaciju Josipa, koji je uvijek znao da Dijete nije njegovo, već je samo bilo povjereno njegovoj skrbi. U osnovi, to je ono što Isus predlaže kad kaže: „Ni ocem ne zovite nikoga na zemlji jer jedan je Otac vaš – onaj na nebesima“ (Mt 23, 9).

U svakom ostvarenju očinstva, uvijek bismo trebali imati na umu da ono nema nikakve veze s posjedovanjem, već je „znak“ koji upućuje na veće očinstvo. U određenom smislu, svi smo poput Josipa: sjena jedinoga nebeskog Oca koji daje da „sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima“ (Mt 5, 45); i sjena koja slijedi Sina.

..*

„Ustani, uzmi dijete i majku njegovu“ (Mt 2, 13), rekao je Bog svetom Josipu.

Svrha ovog Apostolskog pisma je porast ljubavi prema ovom velikom Svecu, da budemo ohrabreni moleći njegov zagovor i da nasljeđujemo njegove vrline i njegovu revnost.

Doista, istinsko poslanje svetaca nije samo postizanje čuda i milosti, već da nas zagovaraju pred Bogom, poput Abrahama^[26] i Mojsija^[27], poput Isusa, „jedinog posrednika“ (1 Tim 2, 5), koji je naš „zagovornik“ kod Oca (1 Iv 2, 1) i koji je „uvijek živ da se za [nas] zauzima“ (Heb 7, 25; usp. Rim 8, 34).

Sveci pomažu svim vjernicima „da idu putem svetosti i savršenstva vlastitog staleža“^[28]. Njihov život konkretan je dokaz da je moguće primijeniti Evandelje u praksi.

Isus nam je rekao: „Učite se od mene, jer sam krotka i ponizna srca“ (Mt 11, 29). Životi svetaca također su primjeri koje treba nasljedovati. Sveti Pavao izričito kaže: „Nasljedovatelji moji budite!“ (1 Kor 4, 16)^[29]. Svojom rječitom šutnjom sveti Josip kaže isto.

Prije primjera tolikih svetih muževa i žena, sveti se Augustin zapitao: „Što su oni mogli, zar ne možete i vi?“ I tako se približio svom konačnom obraćenju, kad je mogao uskliknuti: „Kasno sam te uzljubio, ljepoto tako stara, i tako nova!“^[30]

Samo trebamo moliti svetog Josipa za milost milosti: naše obraćenje.

Obratimo mu se molitvom:

*Pozdravljamo te, Čuvaru Otkupitelja
i Zaručnice Djevice Marije.*

*Tebi je Bog povjerio svoga Sina;
u tebe je Marija položila svoje povjerenje;
uz tebe je Krist postao čovjekom.*

*O, blaženi Josipe,
i nama se očituj u svome očinstvu
i vodi nas putem života.*

*Izmoli nam milost, milosrđe i hrabrost
te nas brani od svakoga zla. Amen.*

U Rimu, u svetom Ivanu Lateranskom, 8. prosinca, na svetkovinu Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, godine 2020., osme našega pontifikata.

FRANJO

(ika)

- [1] Lk 4, 22; Iv 6, 42; cf. Mt 13, 55; Mk 6, 3.
- [2] SV. KONGREGACIJA ZA OBREDE, *Quemadmodum Deus* (8. prosinca 1870.), u: ASS 6 (1870./1871.), 194.
- [3] Cf. Pismo ACLI na svetkovinu sv. Josipa Radnika (1. svibnja 1955.), u: AAS 47 (1955.), 406.
- [4] Cf. Apostolska pobudnica *Redemptoris Custos* (15. kolovoza 1989.), u: AAS 82 (1990.), 5 – 34.
- [5] Katekizam Katoličke Crkve, 1014
- [6] Meditacija u vrijeme pandemije (27. ožujka 2020.), u: *L'Osservatore Romano*, 29. ožujka 2020., str. 10.
- [7] In *Matthaeum Homiliae*, V, 3: PG 57, 58.
- [8] Homilija (19. ožujka 1966.), u: *Insegnamenti di Paolo VI*, IV (1966.), 110.
- [9] Cf. *Autobiografija*, 6, 6 – 8.
- [10] *Svakodneвно, više od četrdeset godina, nakon Jutarnje, molio sam molitvu svetom Josipu preuzetu iz francuskog molitvenika iz 19. stoljeća izdanim od Kongregacije sestara od Isusa i Marije. Izražava odanost i povjerenje, pa čak i postavlja određeni izazov svetom Josipu: „Slavni patrijarše, sveti Josipe, čija snaga čini nemoguće mogućim, priskoči mi u pomoć u ovim vremenima tjeskobe i teškoće. Uzmi pod svoju zaštitu ozbiljne i zabrinjavajuće situacije koje ti preporučujem kako bi mogle imati sretan ishod. Moj voljeni oče, sve moje povjerenje je u tebi. Neka se ne kaže da sam te uzalud zazivao, a budući da sve možeš s Isusom i Marijom, pokaži mi da je tvoja dobrota velika kao i tvoja snaga. Amen.“*
- [11] Cf. Pnz 4, 31; Ps 69, 16; 78, 38; 86, 5; 111, 4; 116, 5; Jer 31, 20.
- [12] Cf. Apostolska pobudnica *Evangelii Gaudium* (24. studenog 2013.), 88, 288. u: AAS 105 (2013.), 1057, 1136 – 1137.
- [13] Cf. Post 20, 3; 28, 12; 31, 11.24; 40, 8; 41, 1 – 32; Br 12, 6; 1 Sam 3, 3 – 10; Dn 2, 4; Job 33, 15.
- [14] U takvim slučajevima, predviđeno je kamenovanje (cf. Pnz 22, 20 – 21).
- [15] Cf. Lev 12, 1 – 8; Izl 13, 2.
- [16] Cf. Mt 26, 39; Mk 14, 36; Lk 22, 42.
- [17] SV. IVAN PAVAO II., *Apostolska pobudnica Redemptoris Custos* (15. kolovoza 1989.), 8, u: AAS 82 (1990.), 14.
- [18] Homilija na Misi i Betajfikacije, *Villavicencio, Kolumbija* (8. rujna 2017.), u: AAS 109 (2017), 1061.
- [19] *Enchiridion de fide, spe et caritate*, 3.11: PL 40, 236.
- [20] Cf. Pnz 10, 19; Izl 22, 20-22; Lk 10, 29-37.
- [21] Cf. SV. KONGREGACIJA ZA OBREDE, *Quemadmodum Deus* (8. prosinca 1870.), u: ASS 6 (1870./1871.), 193; BLAŽENI PIO IX., *Apostolsko pismo Inclytum Patriarcham* (7. lipnja 1871.): l.c., 324 – 327.
- [22] DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen Gentium*, 58.
- [23] KKC, 963 – 970.
- [24] *Originalno izdanje: Cień Ojca, Varšava, 1977. (Hrvatsko izdanje: Snaga ljubavi, Split, 2014.)*
- [25] SV. IVAN PAVAO II., *Apostolska pobudnica Redemptoris Custos* 7 – 8, u: AAS 82 (1990), 12 – 16.
- [26] Cf. Post 18, 23 – 32.
- [27] Cf. Izl 17, 8 – 13; 32, 30 – 35.
- [28] DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen Gentium*, 42.
- [29] Cf. 1 Kor 11, 1; Fil 3, 17; 1 Sol 1, 6.
- [30] *Ispovijesti*, VIII, 11, 27: PL 32, 761; X, 27, 38: PL 32, 795.

Dekret Apostolske pokorničarne o oprostima u Godini Sv. Josipa

Neslužbeni prijevod Dekreta Apostolske pokorničarne o posebnim oprostima
tijekom Godine svetoga Josipa (8. prosinca 2020. – 8. prosinca 2021.).

Apostolska pokorničarna DEKRET

Dodjeljuje se dar posebnih oprosta povodom Godine Svetog Josipa koju je papa Franjo najavio prigodom proslave 150. obljetnice proglašenja Sv. Josipa zaštitnikom sveopće Crkve.

Danas se obilježava 150. godišnjica dekreta *Quemadmodum Deus*, kojim je blaženi Pio IX., ganut teškim i žalosnim okolnostima u kojima je Crkva bila progonjena od svojih neprijatelja, proglasio Svetog Josipa zaštitnikom sveopće Crkve.

Kako bi trajno povjerio Crkvu moćnoj zaštiti Isusova Čuvara, papa Franjo proglasio je da se od današnjeg dana, na slavlje obljetnice proglašenja Dekreta i na svetkovinu Bezgrešne Djevice Marije i Zaručnice Prečistoga Josipa, pa sve do 8. prosinca 2021., obilježi posebna Godina Sv. Josipa, u kojoj svaki vjernik, slijedeći njegov primjer, može svakodnevno jačati svoj vjerski život u potpunom vršenju Božje volje.

Tako će svi vjernici, imati mogućnost da molitvama i dobrim djelima, uz pomoć Sv. Josipa, glavara nebeske Nazaretske obitelji, zadobiju utjehu i pomoć uslijed teških ljudskih i društvenih nevolja koje danas pogađaju suvremeni svijet.

Pobožnost Otkupiteljevom Čuvaru rasla je tijekom povijesti Crkve, koja ne samo da mu pripisuje jedno od najvećih štovanja nakon Majke Božje, njegove Zaručnice, već mu je dodijelila i više zaštitništava.

Učiteljstvo Crkve i dalje otkriva drevne i nove veličine u ovom blagu, a to je Sv. Josip koji, kao gospodar kuće iz Matejeva evanđelja „iz svoje riznice iznosi novo i staro“ (Mt 13, 52).

Od velike pomoći pri postizanju tog cilja bit će i dar oprosta koje Apostolska pokorničarna ovim Dekretom, izdanim u skladu s voljom pape Franje, milostivo dodjeljuje tijekom

Godine Svetoga Josipa.

Potpuni oprost podjeljuje se pod uobičajenim uvjetima (sakramentalna ispovijed, euharistijska pričest i molitva na nakane Svetoga Oca) vjernicima koji, dušom odijeljenom od svakoga grijeha, budu sudjelovali u Godini Svetoga Josipa u prigodama i na načine koje naznačuje ova Apostolska pokorničarna.

a. Sveti Josip, autentični čovjek vjere, poziva nas da ponovno otkrijemo sinovski odnos s Ocem, obnovimo vjernost molitvi, prignemo uho i odgovorimo s dubokim raspoznavanjem na Božju volju. Podjeljuje se *potpuni oprost* onima koji će barem 30 minuta provesti u razmatranju molitve Očenaš ili, pak, sudjelovati na duhovnoj obnovi u trajanju od najmanje jednoga dana, koja uključuje jedno razmatranje o Sv. Josipu;

b. Evanđelje pripisuje Sv. Josipu atribut „muž pravedan“ (usp. Mt 1, 19). On, kao onaj koji je čuvar „intimne tajne koja se nalazi u dubini srca i duše“^[1], pohranitelj je otajstva Božjih, a samim time i idealan zaštitnik unutarnjeg područja, koji nas potiče da ponovno otkrijemo vrijednost šutnje, razboritosti i odanosti u ispunjavanju svojih dužnosti. Vrlina pravednosti koju je Josip primjereno vršio očituje se u potpunom poštivanju Božjeg zakona, koji je zakon milosrđa, „jer upravo Božje milosrđe donosi istinsku pravdu do ispunjenja“^[2]. Stoga će oni koji, po primjeru Sv. Josipa, učine neko djelo tjelesnog ili duhovnog milosrđa moći također zadobiti dar *potpunog oprosta*;

c. Glavni je vid Josipova poziva bio taj da je bio čuvar Svete nazaretske obitelji, zaručnik Blažene Djevice Marije i Isusov zakoniti otac. Kako bi se sve kršćanske obitelji potaknulo da stvore isto ozračje prisnog zajedništva, ljubavi

i molitve koje se živjelo u Svetoj obitelji, *potpuni oprost* se zadobiva za moljenje svete krunice u obitelji i od strane zaručnikâ.

d. Sluga Božji Pio XII., 1. svibnja 1955., ustanovio je blagdan Sv. Josipa Radnika, „s namjerom da svi prepoznaju dostojanstvo rada i da to nadahne društveni život i zakone, koji će biti temeljeni na poštenoj raspodjela prava i dužnosti“^[3]. Stoga će *potpuni oprost* moći zadobiti svi koji budu svakodnevno povjeravali svoj rad zaštiti Sv. Josipa te svaki vjernik koji u molitvi zazove zagovor Tesara iz Nazareta, da oni koji traže posao pronađu zaposlenje i da rad sviju bude dostojanstveniji.

e. Bijeg Svete obitelji u Egipat „pokazuje nam da je Bog ondje gdje je čovjek u opasnosti, ondje gdje čovjek pati, ondje gdje je prisiljen bježati, gdje doživljava odbačenost i napuštenost“^[4]. *Potpuni oprost* podjeljuje se vjernicima koji budu izmolili litanije Sv. Josipu (za zapadnu tradiciju) odnosno *akathist* (*akathistos*) svetomu Josipu u cijelosti ili barem neki njegov dio (za istočnu tradiciju), odnosno neku drugu molitvu Sv. Josipu svojstvenu drugim liturgijskim tradicijama za Crkve progone u *ad intra* i *ad extra* i na utjehu i pomoć svim kršćanima koji trpe svaki oblik progona.

Sveta Terezija Avilska prepoznala je u Sv. Josipu zaštitnika u svim životnim okolnostima: „Čini mi se da je drugim svecima Gospodin dao milost da priteknu u pomoć u jednoj nevolji, a ovomu slavnom svecu, imam iskustva, da pritekne u pomoć u svima“^[5]. Nedavno je Sv. Ivan Pavao II. ponovio da lik Sv. Josipa dobiva „obnovljenu aktualnost za Crkvu našega vremena u odnosu na novo kršćansko tisućljeće“^[6]. Kako bi se ponovno potvrdila univerzalnost zaštite Sv. Josipa nad Crkvom, uz spomenute prigode, Apostolska pokorničarna

podjeljuje *potpuni oprost* vjernicima koji budu molili bilo koju od Crkve dopuštenu molitvu ili čin pobožnosti u čast svetom Josipu, na primjer „K tebi se, o sveti Josipe“, osobito na dane 19. ožujka i 1. svibnja, na blagdan Svete nazaretske obitelji Isusa, Marije i Josipa, na Nedjelju Svetoga Josipa (prema istočnoj tradiciji), devetnaestoga dana svakoga mjeseca i svake srijede, koja je dan posvećen spomenu toga sveca prema zapadnoj tradiciji.

U trenutnim okolnostima izvanrednog zdravstvenog stanja, dar *potpunog oprosta* posebno se proteže na starije, bolesne, umiruće i sve one koji zbog opravdanih razloga ne mogu izlaziti iz svoje kuće pa, duše odijeljene od svakoga grijeha i uz nakanu da, čim im to bude moguće, ispune tri uobičajena uvjeta, u vlastitomu domu ili ondje gdje ih zapriječenost zatekne, izmole čin pobožnosti u čast Svetomu Josipu, utjesi bolesnih i zagovorniku dobre smrti, prikazujući s povjerenjem Bogu patnje i nevolje vlastitoga života.

Da bi se zadobivanje Božje milosti po vlasti Ključeva u pastoralnom pogledu olakšalo, ova Pokorničarna usrdno moli da svi svećenici koji imaju odgovarajuće ovlasti budu raspoloživi slaviti sakrament pokore i često podjeljivati svetu pričest bolesnima.

Ovaj Dekret vrijedi za Godinu Svetog Josipa, unatoč bilo kojoj suprotnoj odredbi.

Dano u Rimu, iz sjedišta Apostolske pokorničarne, 8. prosinca 2020.

Mauro Kard. Piacenza
Veliki pokorničar

Krzysztof Nykiel
Namjesnik

(ika)

[1] PIO XI., *Nagovor prigodom proglašenja herojski življenih kreposti službenice Božje Emilije de Vialar*, u: „L'Osservatore Romano“, god. LXXV, br. 67, 20. – 21. ožujka 1935., 1.

[2] FRANJO, *Generalna audijencija* (3. veljače 2016.)

[3] PIO XII., *Nagovor prigodom svetkovine svetog Josipa Radnika* (1. svibnja 1955.), u: „Govori i radioporuke njegove svetosti Pija XII.“, XVII, 71 – 76.

[4] FRANJO, *Angelus* (29. prosinca 2013.).

[5] TEREZIJA AVILSKA, *Život*, VI, 6 (talijanski prijevod: *Sabrana djela*, M. Bettetini (ur.), Milano, 2018., 67).

[6] IVAN PAVAO II., *Apostolska pobudnica Redemptoris Custos o osobi i poslanju svetoga Josipa u životu Krista i Crkve* (15. kolovoza 1989.), 32.

Motuproprij pape Franje „Spiritus Domini“ o pristupanju žena lektoratu i akoliatu

Apostolsko pismo u obliku motuproprija „Spiritus Domini“ vrhovnog svećenika Franje o izmjeni Kan. 230 § 1 Zakonika kanonskog prava o pristupanju žena službama lektorata i akoliatata objavljeno je 11. siječnja 2021.

Apostolsko pismo u obliku motuproprija „Spiritus Domini“

vrhovnog svećenika Franje
o izmjeni kan. 230 § 1 Zakonika kanonskog prava
o pristupanju žena službama lektorata i akoliatata

Gospodinov duh, trajan izvor života i poslanja Crkve, članovima Božjeg naroda dijeli darove koji svakome omogućuju da na drukčiji način doprinosi izgradnji Crkve i naviještanju Evanđelja. Te karizme, nazvane službama, jer ih Crkva javno prepoznaje i uspostavlja, dostupne su zajednici i njezinu poslanju u stabilnom obliku.

U nekim slučajevima ovaj doprinos služenja potječe i iz određenog sakramenta, sakramenta svetog reda. Druge zadaće, tijekom povijesti, uspostavljene su u Crkvi i povjerene kroz nesakramentalni liturgijski obred pojedinim vjernicima, zahvaljujući određenom obliku vršenja krsnog svećeništva, i kao pomoć u određenoj službi biskupa, prezbitera i đakona.

Slijedom časne tradicije, primanje „laičkih službi“, koje je sveti Pavao VI. uređio motuproprijem *Ministeria quaedam* (17. kolovoza 1972.), prethodilo je primanju sakramenta svetog reda u svrhu pripreme, premda su takve službe dodijeljene drugim prikladnim muškim vjernicima.

Neke skupštine Biskupske sinode naglasile su potrebu da se ovaj predmet istraži i doktrinarno, tako da on odgovara prirodi prethodno spomenutih karizmi i potrebama vremena, nudeći odgovarajuću potporu ulozi evangelizacije koja pripada crkvenoj zajednici.

Prihvaćajući ove preporuke, posljednjih se godina dogodio doktrinarni razvoj koji je naglasio kako se određene službe, ustanovljene od Crkve, temelje na zajedničkom preduvjetu krštenja kojeg primamo i kraljevskog svećenstva u koje se ugrađujemo po njemu; one se u osnovi razlikuju od

zaređene službe primljene po sakramentu reda. Tako je čak i ustaljena praksa u Latinskoj Crkvi potvrdila da se ove „laičke službe“, budući da su utemeljene na sakramentu krštenja, mogu povjeriti svim prikladnim vjernicima, muškog ili ženskog spola, u skladu s onim što je već predviđeno kan. 230 §2.

Slijedom toga, nakon što sam saslušao mišljenja nadležnih dikasterija, odlučio sam izmijeniti kan. 230 §1 Zakonika kanonskog prava. Stoga određujem da će kan. 230 §1 Zakonika kanonskog prava ubuduće imati sljedeću formulaciju:

Laicima prikladne dobi i vrlina, određenih odlukom biskupske konferencije, može se po propisanom bogoslužnom obredu trajno dodijeliti služba čitača i akolita; međutim, dodjeljivanje takve službe ne daje im pravo na crkveno uzdržavanje ili naknadu.

Također, nalažem izmjenu i ostalih odredbi sa zakonskom snagom koje se odnose na ovaj kanon.

Propisujem da odredbe ovog Apostolskog pisma u obliku motuproprija, imaju čvrstu zakonsku snagu, unatoč bilo čemu suprotnom, čak i kada bi to bilo dostojno posebnog spominjanja, i neka se one kao odredbe proglašaju objavljivanjem u *L'Osservatore Romano*, stupajući na snagu istoga dana, a potom neka se objave u službenom glasilu *Acta Apostolicae Sedis*.

Dano u Rimu, pri svetom Petru, dana 10. siječnja 2021., na blagdan Krštenja Gospodinova, osme godine mog pontifikata.

FRANJO

(ika)

Poruka pape Franje za 29. svjetski dan bolesnika 2021.

Jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća (Mt 23, 8).
Odnos povjerenja u temelju skrbi za bolesne

Prigodom 29. svjetskog dana bolesnika koji se obilježava na spomen Blažene Djevice Marije Lurdske, 11. veljače papa Franjo uputio je svoju poruku koju donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre!

XXIX. svjetski dan bolesnika, koji se slavi 11. veljače 2021., na spomen Blažene Djevice Marije Lurdske, milosna je prigoda da se posebna pažnja posveti bolesnicima i onima koji za njih skrbe bilo u zdravstvenim ustanovama bilo u obiteljima i zajednicama. Posebno mislimo na one koji, diljem cijeloga svijeta, pate od posljedica pandemije koronavirusa. Svima, a posebno najsiromašnijima i marginaliziranim, izražavam svoju duhovnu bliskost i jamčim im brigu i ljubav Crkve.

1. Tema ovog Dana nadahnutu je evanđeoskim odlomkom u kojem Isus kritizira licemjerje onih koji govore, a ne čine (usp. Mt 23,1-12). Kad se vjera svede na praznu retoriku, bez uključivanja u život i potrebe drugih, tada stvarni život kojim živimo nije dosljedan vjeri koju ispovijedamo. To je teška opasnost. Zato Isus pribjegava snažnim riječima kako bi upozorio na opasnost pada u autoidolatriju i kaže: »jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća« (r. 8).

Kritika koju Isus upućuje onima koji »govore, a ne čine« (r. 3) korisna je uvijek i za sve, jer nitko od nas nije imun na zlo licemjera, a to je veoma teško zlo, koje nas sprječava da rastemo kao djeca jednoga Oca, pozvana živjeti sveopće bratstvo.

U susretu s bratom i sestrom u potrebi, Isus nudi model ponašanja koji je u potpunosti opreci s licemjerjem. Traži od nas da se zaustavimo i slušamo, uspostavimo izravan i osoban odnos s drugim, da osjetimo empatiju i suosjećanje te dopustimo da nas njihova patnja dirne do te mjere da preuzmemo na sebe brigu za njih u duhu služenja (usp. Lk 10,30-35).

2. Kad nas snađe bolest postajemo svjesni vlastite ranjivosti i, u isti mah, osjećamo potrebu za drugim koja nam je urođena. Tada nekako jasnije osjećamo vlastitu krhkost stvorenog bića

i dublje doživljavamo svoju ovisnost o Bogu. Naime, kad smo bolesni, duh i srce nam obuzmu nesigurnost, a katkad i strah pomiješan s nemirom; nalazimo se u stanju nemoći, jer naše zdravlje ne ovisi o našim sposobnostima ili našoj "zabrinutosti" (usp. Mt 6,27).

Bolest nameće pitanje smisla, koje se u vjeri upućuje Bogu. Pitanje je to koje od nas traži da damo novo značenje i učinimo zaokret u životu i na njega možda nećemo odmah naći odgovor. Naši prijatelji i rođaci ne mogu nam uvijek pomoći u ovom mukotrpnom traženju.

Biblijski lik Joba u tom je pogledu vrlo značovit. Jobovoj supruzi i prijateljima ne polazi za rukom pratiti ga u njegovoj nesreći, štoviše, optužuju ga i samo još više povećavaju njegovu samoću i izgubljenost. Job tone u duboko stanje napuštenosti i neshvaćenosti. Ali upravo zahvaljujući toj krajnjoj krhkosti, odbacujući od sebe svako licemjerje i opredjeljujući se za put iskrenosti prema Bogu i drugima, njegov ustrajni vapaj dopire do Boga koji mu na kraju odgovara i daje mu vidjeti novi horizont. Potvrđuje mu da njegova patnja nije niti kazna niti stanje odvojenosti od Boga ili znak Božje ravnodušnosti. Tako su se iz ranjena i ozdravljena Jobova srca vinule one žive i dirljive riječi upućene Gospodinu: »Po čuvenju tek poznavah te dosad, ali sada te oči moje vidješe« (42, 5).

3. Bolest uvijek ima lice, i to ne samo jedno: ona ima lice svakog bolesnika i bolesnice pa i onih koji se osjećaju zapostavljenima, isključenima i žrtvama društvenih nepravdi kojima im se uskraćuju njihova temeljna prava (usp. *Fratelli tutti*, 22). Trenutna pandemija razotkrila je koliko su naši zdravstveni sustavi neodgovarajući, a izašli su na vidjelo i nedostaci u skrbi za bolesnike. Starije, slabe i ranjive osobe nemaju uvijek pristup zdravstvenoj skrbi i ona nije uvijek osigurana na pravičan način. To ovisi o političkim odlukama, načinu upravljanja

resursima i zalaganju onih koji su na odgovornim položajima. Ulaganje sredstava u liječenje i njegu bolesnika prioritet je povezan s temeljnim načelom da je zdravlje primarno opće dobro. U pandemiji je, istodobno, došla do izražaja predanost i velikodušnost zdravstvenog osoblja, volontera, radnika i radnica, svećenikâ, redovnikâ i redovnicâ koji su profesionalno, požrtvovno i s osjećajem odgovornosti i ljubavi prema bližnjima pomagali, liječili, tješili i služili mnogim bolesnicima i članovima njihovih obitelji. To je tiho mnoštvo muškaraca i žena koji su odlučili ne okretati glavu na drugu stranu, nego pogledati u lice i vidati rane bolesnikâ koje su doživljavali bliskima zbog zajedničke pripadnosti ljudskoj obitelji.

Ta bliskost je, naime, dragocjeni melem koji pruža podršku i utjehu bolesnicima u njihovoj patnji. Kao kršćani, tu bliskost doživljavamo kao znak ljubavi Isusa Krista, *Dobrog Samaritanca*, koji je sa samilošću prilazio svakom čovjeku ranjenom grijehom. Sjedinjeni s njim djelovanjem Duha Svetoga, pozvani smo biti milosrdni poput Oca i ljubiti, na poseban način, svoju slabu, nemoćnu i trpeću braću i sestre (usp. Iv 13,34-35). Tu bliskost doživljavamo ne samo kao pojedinci, nego i kao zajednica. Naime, bratska ljubav u Kristu rađa zajednicu koja može ozdravljati, koja ne napušta nikoga, koja uključuje i prihvaća prije svega najslabije.

U vezi s tim, želim podsjetiti na važnost bratske solidarnosti koja ima svoj konkretan izraz u služenju i može poprimiti veoma razne oblike, koji su svi odreda usmjereni na pružanje potpore našem bližnjemu. »Služiti znači brinuti se za slabe u našim obiteljima, našem društvu, našem narodu« (*Homilija u Havani*, 20. rujna 2015.). U tome zalaganju svaki pojedinac je kadar »ostaviti po strani svoje zahtjeve i težnje, očekivanja i svoje želje za svemoćnošću pred konkretnim pogledom najslabijih. [...] U služenju se uvijek gleda bratovo lice, dodiruje njegovo tijelo, osjeća njegova blizina čak dotle da ga se u nekim slučajevima i "trpi", te traži promicanje brata. To je razlog zbog kojeg služenje nikad nije ideološko, jer se ne služi idejama nego osobama« (*ibid.*).

4. Za dobro liječenje presudan je relacijski vid, zahvaljujući kojem se može imati holistički pristup pacijentu. Prepoznati vrijednost toga vida pomaže također liječnicima, medicinskim

sestrama i tehničarima, profesionalcima i volonterima da preuzmu na sebe brigu za one koji trpe kako bi ih pratili na putu ozdravljenja, zahvaljujući međuljudskom odnosu koji se temelji na povjerenju (usp. *Nova povelja zdravstvenih radnika* [2016.], 4). Radi se, dakle, o tome da se "sklopi pakt" između onih kojima je potrebna skrb i onih koji ih njeguju; pakt zasnovan na uzajamnom povjerenju i poštivanju, iskrenosti, raspoloživosti tako da se nadiđu sve obrambene barijere, u središte stavi bolesnikovo dostojanstvo, štiti profesionalnost zdravstvenih djelatnika i održi dobar odnosa s obiteljima bolesnikâ.

Upravo taj odnos s bolesnom osobom nalazi nepresušan izvor motivacije i snage u *Kristovoj ljubavi*, kao što pokazuje tisućljetno svjedočenje muškaraca i žena koji su postigli svetost u služenju bolesnicima. Iz otajstva Kristove smrti i uskrsnuća izvire ljubav koja može dati puni smisao i bolesnikovu i stanju onih koji se za njega skrbe. Potvrdu toga nalazimo više puta u evanđelju iz kojeg se zorno vidi da ozdravljenja koja je učinio Isus nikada nisu magijski čini nego su uvijek plod *susreta, međuljudskog odnosa* u kojem je Božji dar, koji je ponudio Isus, odgovor na vjeru onoga koji ga prihvaća, što je sažeto u riječima koje Isus često ponavlja: "vjera te tvoja spasila".

5. Draga braćo i sestre, zapovijed ljubavi koju je Isus ostavio svojim učenicima nalazi konkretno ispunjenje također u odnosu s bolesnicima. Društvo je to čovjekoljubivije što više zna skrbiti za svoje slabe i članove koji pate i zna to činiti djelotvorno u duhu bratske ljubavi. Stremimo tome cilju i pobrinimo se postići to da nitko ne ostane sam, da se nitko ne osjeća isključenim ili napuštenim!

Sve bolesnike, zdravstvene djelatnike i one koji se žrtvuju u pomaganju onima koji pate povjeravam Mariji, Majci milosrđa i Zdravlju bolesnih. Neka nas ona iz Lurdske pećine i svojih nebrojenih svetišta diljem svijeta podupre u našoj vjeri i našoj nadi i pomogne nam da skrbimo jedni za druge bratskom ljubavlju. Svima vama i svakom ponaosob od srca podjeljujem svoj blagoslov!

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 20. prosinca 2020., Četvrta nedjelja došašća.

*Franjo
(kta/ika)*

Bilješka o obredu pepeljenja na Čistu srijedu – Pepelnicu tijekom pandemije

*Bilješka Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata o srijedi Pepelnici,
o obredu pepeljenja u vrijeme pandemije od 12. siječnja 2021.*

Svećenik izgovara molitvu za blagoslov pepela te ga škropi blagoslovljenom vodom, ne govoreći ništa. Zatim, obraćajući se svima prisutnima, samo jednom izgovara formulu kako je naznačena u Rimskom misalu: „Obratite se i vjerujte u Evanđelje“ ili „Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti“.

Zatim svećenik opere ruke, stavi masku na lice i posipa pepelom one koji mu prilaze ili, ako je potrebno, odlazi onima koji su ostali na

svojim mjestima. Ništa ne govoreći, svećenik posipa pepeo po glavi svakog vjernika.

Iz Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, 12. siječnja 2021.

Robert kardinal Sarah
prefekt

Arthur Roche
nadbiskup tajnik

Vatikansko povjerenstvo za Covid-19 objavilo notu o cjepivu

Vatikansko povjerenstvo za Covid-19 u suradnji s Papinskom akademijom za život objavilo je notu pod nazivom „Cjepivo za sve – 20 točaka za pravedniji i zdraviji svijet“. Ista se sastoji od tri dijela: kontekst; o cjepivima i Smjernice za Vatikansko povjerenstvo za Covid-19 te ju donosimo u cijelosti:

A. Kontekst

Covid-19 pogoršava trostruku prijetnju istodobnih i međusobno povezanih kriza na zdravstvenom, gospodarskom i socio-ekološkom polju koje teško pogađaju siromašne i ranjive. Na našem putu prema pravednom oporavku, moramo osigurati da trenutni odgovori na krize postanu temeljni koraci prema pravednijem društvu, s inkluzivnim i međusobno povezanim sustavima. Poduzeti akcije koje predstavljaju spreman odgovor na pandemiju, imajući na umu i njezine dugoročne učinke, ključno je za globalno „ozdravljenje“ i obnovu. Ako, naime, ti odgovori budu ograničeni samo na organizacijsku i operativnu razinu, a da se ne istraži sve ono što je dovelo do trenutnih poteškoća te tako svi postanemo spremni na stvarno obraćenje, nikada neće doći do onih dubokih društvenih i planetarnih promjena koje su nam tako hitne (usp. Fratelli tutti, 7). Razne intervencije Vatikanskog povjerenstva za Covid-19 (u nastavku „Povjerenstvo“), koje je papa Franjo osnovao kao kvalificiran i spreman odgovor na pandemiju, a i ova Nota koja se posebno bavi pitanjem cjepiva protiv Covid-19 vode se tom logikom.

B. O cjepivima

Temeljna načelâ i vrijednosti

1. Papa Franjo je u nekoliko navrata potvrdio potrebu da sadašnja cjepiva protiv Covid-19 budu **dostupna i stavljena na raspolaganje svima**, izbjegavajući »farmaceutsku marginalizaciju«: »ako postoji mogućnost liječenja neke bolesti lijekom, ovaj bi trebao biti dostupan svima, u protivnom se čini nepravda.« [1] U svojoj nedavnoj božićnoj poruci *Urbi et Orbi*, Papa je izjavio da cjepiva, ako žele »svijetliti i donijeti nadu cijelom svijetu, moraju biti dostupna svima... posebno najugroženijima i najpotrebitijima u svim krajevima svijeta« [2]. Ta načela pravde, solidarnosti i uključivosti moraju biti u temelju svake pojedine i konkretne

intervencije koja ima za cilj pružiti odgovor na pandemiju. Već u svojoj katehezi na općoj audijenciji 19. kolovoza 2020. Papa je govorio o tome ponudivši neke kriterije „kod odlučivanja koje će se industrije pomagati: one koje pridonose uključivanju isključenih, promicanju posljednjih, općem dobru i čuvanju stvorenoga svijeta“. Pred našim se očima otvara široki horizont koji doziva u pamet načela socijalnog nauka Crkve [3] kao što su ljudsko dostojanstvo i povlašteno opredjeljenje za siromašne, solidarnost i supsidijarnost, opće dobro i skrb za zajednički dom, pravda i sveopće određenje dobara. [4] To je ujedno podsjećaj na vrijednosti koje na jeziku javnog zdravlja čine zajedničke referentne točke u hitnim zdravstvenim situacijama: jednako poštivanje ljudi (ljudsko dostojanstvo i temeljna prava), smanjenje patnje (solidarnost prema onima kojima treba pomoć u oskudici ili bolesti), pravičnost (fairness: nediskriminacija i pravedna raspodjela blagodati i tereta odgovornosti). [5]

2. U pozivu koji upućuje farmaceutskim poduzećima Papa ističe činjenicu da za sveopću i pravičnu namjenu cjepiva treba uzeti u obzir ne samo posljednju fazu davanja cjepiva, nego i čitav njegov »životni ciklus«, od samoga početka. Zato ćemo u ovom tekstu istražiti različite faze razvoja cjepiva, počevši od njegove proizvodnje pa sve do njegova odobrenja i distribucije i, na kraju, davanja, na čemu se insistira i u nedavnoj Noti Kongregacije za nauk vjere (KNV). [6] U svakoj pojedinoj od tih faza možemo prepoznati etičke implikacije o kojima itekako treba voditi računa pri donošenju potrebnih političkih (ekonomskih), organizacijskih i komunikacijskih odluka. Tekst ćemo zaključiti nekim preporukama za konkretna djelovanja koja mogu mobilizirati civilne kao i crkvene institucije i mreže kako bi doprinijeli pravednom i sveopćem pristupu cjepivu.

Istraživanje i proizvodnja

3. Prvo pitanje koje se često postavlja u vezi s proizvodnjom cjepiva odnosi se na **biološke materijale** koji se koriste za njihov razvoj. Prema dostupnim informacijama proizlazi da se kod nekih cjepiva koja su već spremna za odobrenje u više faza procesa koriste stanične linije dobivene iz fetusa pobačenih namjerno prije nekoliko desetljeća, dočim se kod drugih ovu vrstu materijala koristi ograničeno u određenim fazama laboratorijskih ispitivanja. [7]

4. To je pitanje već obrađivano u uputi *Dignitas personae* [8] Kongregacije za nauk vjere (8. rujna 2008.). Pojasnivši kako **svrha (javnog) zdravlja ne može opravdati namjerni pobačaj** radi dobivanja staničnih linija za proizvodnju cjepiva – uslijed čega je također njihova distribucija i komercijalizacija u načelu također moralno nezakonita – u uputi se precizira da: »unutar ovog općeg okvira postoje različiti stupnjevi odgovornosti. Teški razlozi mogli bi biti moralno razmjerni da opravdaju upotrebu ovog "biološkog materijala"«. To se pitanje obrađuje i u nedavnoj noti iste Kongregacija s posebnim osvrtom na cjepiva protiv Covida-19. [9]

5. Papinska akademija za život vratila se toj temi s dvije note (od 5. rujna 2005. odnosno od 31. srpnja 2017.). U drugoj se, na poseban način, isključuje »postojanje moralno relevantne suradnje između onih koji danas koriste ta cjepiva i čina namjernog pobačaja. Zato držimo da se mogu primjenjivati sva klinički preporučena cjepiva **sa sigurnom sviješću** da upotreba takvih cjepiva ne znači neku vrstu suradnje u počinjenju namjernog pobačaja. Iako se zajednički zalažemo da se osigura da nijedno cjepivo, kod njegove pripreme, nema nikakve veze s biološkim materijalom dobivenim od pobačaja, ponavljamo moralnu odgovornost da se cijepimo kako se djecu i, općenito, svekoliko pučanstvo ne bi izlagalo teškim zdravstvenim rizicima«.

6. Razni **mehanizmi proizvodnje i djelovanja** cjepiva imaju izravnu važnost kada je riječ o logistici distribucije cjepiva (posebno u odnosu na temperaturu na kojoj se čuvaju) i njihove sposobnosti da štite od zaraze ili kliničke manifestacije bolesti. U prvom slučaju, kad cjepivo štiti od zaraze, ono pridonosi imunitetu "krda". U drugom

slučaju, pak, to jest kada do zaraze dođe ali se ne manifestira klinički, cjepivo ne smanjuje cirkulaciju virusa (otuda potreba za izravnim cijepljenjem onih koji su najugroženiji). [10]

7. S temom proizvodnje povezana je također tema **patentiranja**. Financiranje istraživanja išlo je različitim pravcima, bilo u obliku javnih ulaganja od strane država (izravno za istraživanje ili u obliku rezerviranja određene količine doza), bilo u obliku donacija od strane privatnih subjekata. Treba dakle precizirati kako cjepivo može uistinu postati opće dobro (*common good*), kao što je to već istaknulo nekoliko političkih vođa (npr. predsjednica Europske komisije [11]). Naime, kako nije riječ o već danom prirodnom dobru (poput zraka ili oceana), niti otkriće (poput genoma ili drugih bioloških struktura), nego izum koji je plod ljudskog uma, moguće ga je podvrgnuti ekonomskoj disciplini koja omogućuje nadoknadu troškova istraživanja i rizika koji su poduzeća na sebe preuzela. No, zbog njegove uloge, veoma je uputno cjepivo smatrati dobrom kojem svi trebaju imati pristup, bez diskriminacije, u skladu s načelom sveopćeg određenja dobara koje je spomenuo također papa Franjo (usp. br. 1). »Ne možemo isto tako dopustiti da nas virus radikalnog individualizma pobijedi i učini ravnodušnima prema patnji druge braće i sestara... stavljajući zakone tržišta, patente i izume iznad zakonâ ljubavi i zdravlja čovječanstva« [12]

8. Cilj **komercijalnog iskorištavanja** kao jedini kriterij etički je neprihvatljiv na području medicine i zdravstvene skrbi. Ulaganjâ na medicinskom polju trebala bi pronaći svoje najdublje značenje u ljudskoj solidarnosti. Da bi to bilo moguće, potrebno je osmisliti prikladne sustave koji pospješuju transparentnost i suradnju, a ne antagonizam i natjecateljstvo. Moramo nadvladati logiku »vaksinacijskog nacionalizma« [13] shvaćenog kao pokušaj nekih država da što brže dođu do svog cjepiva radi nekog prestiža i prednosti, osiguravajući prvo sebi potrebne količine za svoje stanovnike. Međunarodni su sporazumi veoma poželjni i trebaju ih podržati kako bi se upravljalo patentima na takav način da se svima olakša pristup tom proizvodu i izbjegne potencijalne poremećaje na tržištu, među ostalim i zato da se u budućnosti cijenu održi stabilnom.

9. Industrijska proizvodnja cjepiva mogla bi se pretvoriti u djelotvornu **suradnju** državâ, farmaceutskih poduzeća i drugih organizacija, tako da se proizvodnju može istodobno ostvarivati u različitim dijelovima svijeta. Kao što je to – barem djelomično – bilo moguće postići kod istraživanja, pozitivna je sinergija poželjna također na ovome području: tako bi se moglo unaprijediti pogone za proizvodnju i distribuciju koji već postoje na područjima na kojima će se cjepivo isporučivati, poštujući na taj način načelo supsidijarnosti.

Odobranje, distribucija i davanje

10. Nakon završetka različitih faza eksperimentalnih studija, postavlja se pitanje kako različite za to zadužene vlasti u izvanrednim stanjima mogu regulirati **odobranje** proizvoda kako bi ga se stavilo na tržište i koristilo u raznim zemljama. S obzirom na to da postoje razna tijela koja su mjerodavna za davanje navedenog odobrenja te međunarodnu dinamiku pandemije, potrebno je koordinirati postupke potrebne za postizanje toga cilja i promicati suradnju između regulatornih tijela.

11. Što se tiče kriterija za **davanje i pristup** cjepivu, u javnoj se raspravi sukobljavaju različita stajališta. No, unatoč tim različitim gledištima postoje i točke slaganja koje namjeravamo podržati. Postoji, naime, dogovor da prioritet trebaju imati profesionalne kategorije koje pružaju usluge od zajedničkog interesa, posebno zdravstveno osoblje, ali i zaposleni u drugim djelatnostima koje iziskuju kontakt s javnošću radi pružanja osnovnih usluga (kao što su škola i javna sigurnost), najugroženije društvene skupine (poput starijih i bolesnih s određenim patologijama). Taj se kriterij, naravno, ne može primijeniti na sve situacije. Ostaje, na primjer, siva zona prilikom definiranja kome dati prioritet pri cijepljenju unutar iste rizične skupine. Pažljivije raslojavanje stanovništva moglo bi pomoći u rješavanju tih dilema (npr. provođenjem cijepljenja u gusto naseljenim područjima maksimizira se njegove koristi). Za pravičnu raspodjelu moraju se, k tome, uzeti u obzir i drugi relevantni vidovi, a ne samo zdravlje (kao što je različita izvedivost restriktivnih mjera).

12. Ovaj **redoslijed davanja** na međunarodnoj razini podrazumijeva da »prioritet mora biti cijepljenje određenih osoba u svim zemljama, a ne svih ljudi u određenim zemljama« (direktor SZO-a). [14] Treba zato izbjegavati da neke zemlje primaju cjepivo jako kasno zbog njegove smanjene dostupnosti uvjetovane time što su se bogatije zemlje unaprijed opskrbile s velikim količinama. Riječ je o tome da se postigne dogovor o određenim postotcima prema kojima treba dalje konkretno postupiti. **Distribucija** cjepiva zahtijeva niz **oruđâ** koja treba precizirati i upotrijebiti u cilju postizanja dogovorenih općih ciljeva dostupnosti. Kongregacija za nauk vjere inzistira na tome da »postoji i moralni imperativ za farmaceutsku industriju, vlade i međunarodne organizacije da osiguraju da cjepiva koja su sa zdravstvenog gledišta učinkovita i sigurna, ali i etički prihvatljiva, budu dostupna i najsiromašnijim zemljama, i to na način koji im neće biti preskup«. [15] Potrebno je napose razviti plan distribucije u kojem će se voditi računa o suradnji koja je prijeko potrebna za svladavanje logističkih i organizacijskih prepreka na teško dostupnim područjima (rashladni lanci, prijevoz, zdravstveno osoblje, korištenje novih tehnologija itd.). Značajke cjepiva također utječu na taj vid (npr. temperatura skladištenja). Ovdje izlazi na vidjelo potreba za međunarodnim tijelom koje će imati mandat, moralni autoritet i operativnu sposobnost da, kao uostalom i u ostalim fazama o kojima je prethodno bilo riječi, koordinira različite sastavne dijelove toga procesa. Trenutno je **Svjetska zdravstvena organizacija** i dalje važna referentna točka koju treba ojačati i poboljšati tamo gdje pokazuje svoje nedostatke i teškoće u suočavanju s nastalim izazovima.

13. Što se tiče **moralne odgovornosti** podvrgavanja cijepljenju (također na temelju onoga što je rečeno u br. 3), treba ponoviti kako ta tematika također uključuje odnos između osobnog zdravlja i javnog zdravlja, pokazujući njihovu usku međuovisnost. U svjetlu te povezanosti, držimo važnim da se u tom pogledu donese odgovorna odluka, jer odbijanje cijepljenja može predstavljati također rizik za druge. To vrijedi također kad se, u nedostatku alternative, kao razlog za odbijanje navodi da se želi izbjeći izvlačiti korist od ishodâ namjernog pobačaja. Naime,

u tim se slučajevima, kao što pojašnjava Kongregacija za nauk vjere, može smatrati "moralno prihvatljivim", pod točno određenim uvjetima, "primiti cjepiva protiv Covida-19 u kojima se tijekom istraživanja i proizvodnog procesa koristilo stanične linije dobivene iz pobačenih fetusa" [16]. Ovdje se radi o pasivnoj materijalnoj suradnji (a ne formalnoj), jer je neizravna i daleka [17] zbog namjere na temelju koje se donosi odluka, neočekivanosti moralno upitnog događaja i okolnosti u kojima se nalazimo ovih dana. Zato kriteriji zbog kojih bi ta odluka o cijepljenju bila etički nedopuštena nisu obvezujući. Slijedom toga, odbijanje cijepjenja moglo bi ozbiljno povećati opasnosti po javno zdravlje. [18] S jedne bi strane, naime, izloženije zarazi bile one društvene skupine koje ne mogu primiti cjepivo (npr. imunosuprimirani) te, da bi izbjegle zarazu, mogu računati samo na cijepjenje ostalih (i na imunitet krda). S druge strane, razbolijevanje dovodi do povećanja broja hospitalizacija što ima za posljedicu preopterećenje zdravstvenih sustava, pa i mogućeg kolapsa, kao što se to zbiva u nekoliko zemalja tijekom ove pandemije. To onemogućuje pristup zdravstvenoj zaštiti što ponovno najviše pogađa one koji imaju najmanje. Kao što su nedavno izjavili biskupi Engleske i Walesa, »treba pristati na cijepljenje ne samo zbog vlastitog zdravlja, nego i u ime solidarnosti s drugima, posebno s najugroženijima.« [19]

C. Smjernice za Vatikansko povjerenstvo za Covid-19

14. Radi veće jasnoće o radu Povjerenstva, u nastavku se donose neke smjernice za njegov rad u vezi s cjepivom. Opća je namjera dobiti sigurno i učinkovito cjepivo protiv Covida-19 tako da liječenje bude dostupno svima, s posebnom brigom za najranjivije, poštujući načelo pravičnosti tijekom cijelog procesa razvoja i distribucije cjepiva (istraživanje, razvoj, proizvodnja, financiranje, distribucija, planovi davanja cjepiva). Transparentnost i pravilna komunikacija ključni su za jačanje povjerenja i prihvaćanje čitavog procesa cijepjenja. [20]

15. **Prvi cilj: etičko-znanstvena procjena.** Na temelju dostupnih znanstvenih spoznaja, Povjerenstvo će moći iznijeti ocjene o kakvoći cjepiva, metodologiji i cijeni koja će omogućiti pravičnu distribuciju cjepiva.

Radnje koje treba poduzeti: Usko surađivati s glavnim organizacijama koje razvijaju, ocjenjuju, isporučuju i daju cjepiva te po mogućnosti, kad se za tim ukaže potreba, iznijeti mišljenja o javnim stajalištima o kvaliteti/pravičnosti prijedloga za distribuciju i korištenje. Zato Povjerenstvo želi imati pristup najtočnijim znanstvenim informacijama i iskoristiti različite kapaciteta za provjeru strategijâ za distribuciju i širenje cjepiva, posebno što se tiče njihova utjecaja na najugroženije. Kao što ističe Sveti Otac, »ne možemo dopustiti da nas zatvoreni nacionalizmi sprečavaju da živimo kao prava ljudska obitelj kakva jesmo«. Moramo osigurati »cjepiva za sve... [stavljajući] na prvo mjestu, najranjivije i najpotrebitije!« [21].

16. **Drugi cilj: globalni lijek "lokalnog okusa"** [22]. Globalni lijek koji vodi računa i valorizira lokalne situacije: cilj je stvoriti resurse koji će pomoći mjesnim crkvama u pripremi te inicijative i protokola liječenja za pojedine zajednice.

Radnje koje treba poduzeti: Usko surađivati s biskupijama i kršćanskim zajednicama diljem svijeta kako bi se razumjelo različite zahtjeve i koristilo te informacije za razvijanje čvrstih stavova, preporukâ i odgovarajućih sredstava primjerenih različitim potrebama. To će se isprva sastojati od pažljivog slušanja mjesnih Crkava kako bi im se pomoglo da podrže strukture i djelovanja svojih vlada i drugih tijela.

17. **Treći cilj: partnerstvo (partnership) i sudjelovanje.** Uspostaviti usku suradnju s raznim organizacijama kako bi se pridonijelo planiranju, provedbi i procjeni preporukâ za davanje cjepivâ diljem svijeta.

Radnje koje treba poduzeti: Raditi s predstavnicima glavnih uključenih institucija i organizacija, kao i s globalnim zdravstvenim organizacijama, nevladinim organizacijama i donatorskim organizacijama kako bi se pomoglo u razvoju, procjeni i sudjelovanju u rješenjima.

18. **Četvrti cilj: ujediniti snage.** Ostvariti plodnu suradnju s raznim radnim skupinama Povjerenstva i drugim crkvenim skupinama kako bi se Crkvi predložilo najbolje moguće preporuke.

Radnje koje treba poduzeti: Suradivati s ostalim radnim skupinama Povjerenstva

koristeći kao okvir *Laudato si'* i *Fratelli tutti*, uzimajući u obzir njihove sugestije za konačne preporuke Povjerenstva.

19. Peti cilj: vodstvo (leadership). Produbiti znanja i shvaćanja Crkve u zaštiti i promicanju dostojanstva koje je Bog dao svima.

Radnje koje treba poduzeti: Pomoći sveopćoj Crkvi i svijetu da artikuliraju najdublje razloge za suočavanje s tim izazovom kao globalna ljudska obitelj. Crkva bi mogla djelovati kao katalizator za suočavanje s tim izazovom na način koji odražava svijest i poštivanje dostojanstva svijetu.

20. Šesti cilj: Crkva u službi "izlječenja svijeta" [23]. Dati eksplicitne i čitljive primjere

pridonoseći, između ostalog, postizanju cilja pravedne distribucije cjepivâ i lijekova.

Radnje koje treba poduzeti: Kreativno koristiti glasove Crkve širom svijeta kako bi se govorilo, poticalo i pomoglo osigurati dostupnost kvalitetnih cjepiva i lijekova našoj globalnoj obitelji, posebno ranjivim osobama. Crkva može pomoći na mnogo načina: preko biskupskih konferencija, zdravstvenih i obrazovnih mreža (škole i sveučilišta), mnogih crkvenih organizacija koje dolaze do siromašnih, redovničkih zajednica itd. Razmotriti mogućnost davanja donacija skupinama koje rade na tome da lijekove i cjepiva dobiju oni koji su u najvećoj potrebi.

(ika)

[1] Franjo, 2020. "Obraćanje volonterima i prijateljima zaklade Banco Farmaceutico", 19. rujna 2020.

[2] Franjo, 2020. "Urbi e torbi – Božić 2020." 25. prosinca 2020.

[3] Usp. Komentari socijalnog nauka Crkve, br. 105-208.

[4] Franjo, 2020. *Izliječiti svijet – Kateheza o pandemiji*, Uvod. Vatikan: LEV, str. 15-20.

[5] Nuffield Council for Bioethics, 2020. *Fair and equitable access to Covid-19 treatments and vaccines*. London: NCB, str. 3.

[6] KNV, 2020. "Nota o moralnosti korištenja nekih cjepiva protiv Covida-19", 21. prosinca 2020.

[7] Usp. Charlotte Lozier Institute, *Covid-19 Vaccine Candidates and Abortion-Derived Cell Lines*, 3. prosinca 2020., u <https://lozierinstitute.org/update-covid-19-vaccine-candidates-and-abortion-derived-cell-lines/>

[8] KNV, 2008. *Uputa Dignitas personae: o nekim bioetičkim pitanjima*, 35.

[9] KNV, 2020. "Nota o moralnosti korištenja nekih cjepiva protiv Covida-19", 21. prosinca 2020.

[10] »Allocation guidelines must balance the obligation to assist individuals most likely to benefit against the obligation to secure the greatest aggregate benefit across the population«. U: Wu, J.H., John, S.D, and Adashi E.Y., 2020, "Allocating Vaccines in a Pandemic: The Ethical Dimension", *The American Journal of Medicine*, studeni 2020., svezak 133(11).

[11] Predsjednica Von der Leyen u više je navrata ponovila kako se cjepivo protiv Covida-19 mora smatrati javnim dobrom, jer svi naponi u borbi protiv pandemije mogu biti uspješni samo ako zajedno radimo za opće dobro. Usp., na primjer, njezin govor: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ov/SPEECH_20_2258

[12] Franjo, 2020. "Urbi e torbi – Božić 2020." 25. prosinca 2020.

[13] Ghebreyesus, Tedros, 2020. »Govor generalnog direktora Svjetske zdravstvene organizacije na tiskovnoj konferenciji o Covidu-19«, 4. rujna 2020.

[14] Ghebreyesus, Tedros, 18. kolovoza 2020.

[15] KNV, 2020. "Nota o moralnosti korištenja nekih cjepiva protiv Covida-19", 21. prosinca 2020.

[16] KNV, 2020. "Nota o moralnosti korištenja nekih cjepiva protiv Covida-19", 21. prosinca 2020.

[17] Prema Biskupskoj konferenciji Sjedinjenih Američki Država (USCCB), "s obzirom na to da ova kriza traži hitna rješenja, da ne postoje alternativne mogućnosti i da je veza između pobačaja koji se dogodio desetljećima prije i cjepiva koje se danas proizvode daleka, cijepljenje novim cjepivima protiv Covid-19 u tim okolnostima može biti moralno opravdano". USCCB, 2020, *Moral Considerations Regarding the New Covid-19 Vaccines*.

[18] Kao što se ističe u noti na mrežnoj stranici Vijeće biskupskih konferencija Južne Amerike (CELAM), ako ne postoji druga mogućnost da se zaštiti svaki ljudski život i zdravlje svoju osim uzimanja dostupnih cjepiva, ne može se za cijepljenje smatrati da je u suradnji sa zlom (pobačajem, na primjer), nego se to ima smatrati izravnim činom skrbi za život. Usp. CELAM, 2020., "Vacunas con Fetos Abortados".

[19] Biskupska konferencije Engleske i Walesa, Odjel za socijalnu pravdu, 2020. "Covid-19 and Vaccination".

[20] "The imbalanced and opaque sequence that characterized the early distribution of the limited supplies of the drug remdesivir should serve as a cautionary tale. The same mistakes must not be repeated. Only transparent and consistently applied allocation procedures will ensure public trust, especially in the case of vaccines. Ensuring that the allocation of vaccines is effective, fair, and justifiable to all is a priority that must not be compromised." U: Wu, J.H., John, S.D, i Adashi E.Y., 2020., nav. dj.

[21] Franjo, 2020. "Urbi e torbi – Božić 2020." 25. prosinca 2020.

[22] Franjo, 2020. *Fratelli tutti. O bratstvu i socijalnom prijateljstvu*, 143.

[23] Usp. Franjo, 2020. *Izliječiti svijet – Kateheza o pandemiji*, Uvod. Vatikan: LEV.

Poruka pape Franje za 55. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

»Dođi i vidi« (Iv 1, 46). Komunicirati susrećući osobe tamo gdje jesu i kakve jesu

Draga braćo i sestre,

poziv »dođi i vidi«, koji prati Isusove prve dirljive susrete sa svojim učenicima, ujedno je metoda svake istinske ljudske komunikacije. Da bismo mogli govoriti istinu o životu koja postaje povijest (usp. *Poruku za 54. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija*, 24. siječnja 2020.), potrebno je izaći iz samodopadne preuzetnosti da to „već znamo“ i dati se na put, ići da bismo vidjeli, biti s ljudima, slušati ih, prikupljajući korisne sugestije stvarnosti, koje će nas uvijek iznova na određeni način iznenaditi. »Zadivljeno otvori oči onome što ćeš vidjeti i pusti da ti ruku ispuni svježi lahor životnosti, tako da oni koji budu čitali tvoj tekst mogu „opipati“ čudesno drhtanje života«, savjetovao je bl. Emanuel Lozano Garrido ^[1] svojim kolegama novinarima. Zato ovogodišnju Poruku želim posvetiti pozivu „dođi i vidi“ kao sugestiju za svaki komunikacijski izričaj koji želi biti jasan i iskren: u novinarskoj redakciji kao i u svijetu interneta, u redovitom propovijedanju Crkve, kao i u političkoj ili društvenoj komunikaciji. „Dođi i vidi“ način je na koji se kršćanska vjera prenosi, počevši od onih prvih susreta na obalama Jordana i Genezaretskog jezera.

Poderati potplate cipelâ

Okrenimo se velikoj tematici informiranja. Pažljivi promatrači već se dugo žale na rizik ujednačavanja novina koje postaju kopije jedne drugih ili informativnih radijskih i televizijskih emisija, kao i informativnih sadržaja na mrežnim stranicama koji su vrlo slični i u kojima istraživanje i reportaža gube svoje mjesto i kvalitetu te se zamjenjuju stereotipnim, „uštogljenim“, autoreferencijalnim informiranjem koje sve manje uspijeva pokazati pravo stanje stvari i konkretan život ljudi te koje više nije sposobno razabirati najvažnije društvene pojave ni pozitivan doprinos koji proizlazi iz temelja samoga društva. Kriza izdavaštva vodi u rizik da se vijest oblikuje u redakcijama, pred računalom, za terminalima u tiskovnim agencijama i na

društvenim medijima bez izlaženja na ulicu, „bez trošenja cipela“, bez susretanja osoba kako bi se tražile priče ili stekao neposredan uvid u određene situacije. Ako se ne otvorimo susretu, ostajemo puki vanjski promatrači, unatoč tehnološkim inovacijama koje imaju mogućnosti da nas stave pred sveobuhvatnom stvarnošću u koju smo, kako nam se čini, svi uronjeni. Svako je sredstvo korisno i dragocjeno samo u onoj mjeri u kojoj nas potiče da idemo vidjeti ono što inače ne bismo znali, ako se na internet stave znanjâ koja u protivnom ne bi bila u opticaju i ako se omogućuje susreti do kojih inače ne bi došlo.

Informativni detalji u evandeoskom izvještaju

Prvim učenicima koji ga žele upoznati, nakon njegova krštenja u rijeci Jordanu, Isus odgovara: »Dođite i vidjet ćete« (Iv 1, 39), pozivajući ih na življenje zajedništva. Više od pola stoljeća poslije kada Ivan, već u vrlo poznoj dobi, piše svoje Evanđelje, spominje neke detalje u svom izvještaju koji otkrivaju njegovu prisutnost na tome mjestu i utjecaj koji je to iskustvo imalo na njegov život: »Bila je otprilike deseta ura«, bilježi on, to jest četiri popodne (usp. r. 39). Sutradan – pripovijeda dalje Ivan – Filip obavještava Natanaela o susretu s Mesijom. Njegov je prijatelj sumnjičav: »Iz Nazareta da može biti što dobro?« Filip ga ne pokušava uvjeriti argumentima, nego mu kaže: »Dođi i vidi« (usp. rr. 45-46). Natanael odlazi i vidi, i od toga se časa njegov život mijenja. Tako započinje kršćanska vjera. I tako se prenosi: kao neposredno poznavanje koje se rađa iz iskustva, a ne po čuvenju. »Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli«, kažu ljudi Samarijanki nakon što se Isus zaustavio u njihovu gradu (usp. Iv 4, 39-42). „Dođi i vidi“ najlakši je način za upoznavanje stvarnosti. To je najčestitija provjera svake poruke, jer da bi se nešto poznavalo, treba se s tim susresti, pustiti onome tko je preda mnom

da mi govori i dopustiti da njegovo svjedočanstvo dopre do mene.

Zahvaljujući hrabrosti mnogih novinara

Novinarstvo, kao prikaz stvarnosti, zahtijeva sposobnost da se ide tamo gdje nitko drugi ne ide: pokrenuti se i željeti vidjeti. Znatiželja, otvorenost i strast. Moramo zahvaliti hrabrosti i zalaganju tolikih profesionalaca – novinarâ, snimatelja, montažerâ i redateljâ, koji se često u svom poslu izlažu velikim opasnostima – što danas, na primjer, znamo za teške situacije kroz koje prolaze progonjene manjine u različitim dijelovima svijeta; što su prokazana mnoga nasilja i nepravde počinjeni nad siromašnima i nad stvorenim svijetom; što se govori o mnogim zaboravljenim ratovima. Bio bi gubitak ne samo za informiranje nego za društvo u cjelini i za demokraciju kad bi tih glasova nestalo: osiromašenje za čovječanstvo.

Brojne situacije na našem planetu, još više u ovo vrijeme pandemije, obraćaju se svijetu komunikacije upućujući mu poziv da „dođe i vidi“. Postoji opasnost da se o pandemiji, pa tako i o svakoj krizi, govori samo iz perspektive bogatijeg svijeta, da se vode „dvostruka mjerila“. Mislimo na pitanje cjepivâ, zdravstvene skrbi općenito, na rizik od opasnosti isključivanja onih koji grcaju u najvećoj bijedi i oskudici. Tko će nam govoriti o iščekivanju ozdravljenja u najsiromašnijim selima Azije, Latinske Amerike i Afrike? Postoji opasnost da socijalne i ekonomske razlike na globalnom planu utječu na redosljed distribucije cjepiva protiv covida, sa siromašnima uvijek a posljednjem mjestu i načelno zagovaranim pravom svih na zdravstvenu zaštitu lišenim stvarne vrijednosti. Ali i među onima koji su sretniji socijalna drama obitelji koje su brzo zapale u siromaštvo ostaje uglavnom skrivena: o bolnom prizoru ljudi koji se više ne srame stati u red ispred Caritasovih centara kako bi dobili paket sa živežnim namirnicama ne govori se previše.

Mogućnosti i zamke interneta

Internet sa svojim nebrojenim oblicima izražavanja na društvenim medijima može povećati mogućnost pripovijedanja i dijeljenja s

drugima, omogućiti mnogo više očiju uperenih prema svijetu protoka slika i svjedočanstava. Digitalna nam tehnologija pruža mogućnost primanja pravodobnih informacija iz prve ruke, koje su ponekad vrlo korisne: sjetimo se nekih izvanrednih situacija u kojima se prve vijesti, kao i prve servisne informacije, objavljuju upravo na internetu. Moćno je to oruđe koje od nas kao korisnika i potrošača traži odgovornost. Potencijalno svi možemo postati svjedoci događaja o kojima bi inače tradicionalni mediji propustili izvješćivati, dati svoj doprinos kao građani, otkriti više, također pozitivnih, priča. Zahvaljujući internetu imamo priliku pripovijedati o onome što vidimo, što se odigrava pred našim očima i dijeliti svjedočanstva s drugima.

No svima su već sada postali očiti rizici komunikacije na društvenim medijima koja nije provjerena. Već neko vrijeme znamo kako se lako može manipulirati porukama, pa čak i slikama zbog mnoštva razloga, ponekad samo zbog puke narcisoidnosti. Ta kritička svijest ne potiče na demonizaciju tog oruđa, nego na bolju sposobnost razlučivanja i zreliji osjećaj odgovornosti bilo u širenju bilo u primanju sadržaja. Svi smo odgovorni za komunikaciju u kojoj sudjelujemo, za informacije koje širimo, za kontrolu koju možemo zajedno provoditi nad lažnim vijestima razotkrivajući ih. Svi smo pozvani biti svjedocima istine: ići, vidjeti i dijeliti.

Ništa ne može zamijeniti pogled vlastitim očima

U komunikaciji nikada i ništa ne može u potpunosti nadomjestiti gledanje vlastitim očima. *Neke se stvari mogu naučiti samo iz skustva.* Ne komuniciramo samo riječima, već i očima, tonom glasa i gestama. Snažna privlačnost kojom je Isus djelovao na one koji su ga susretali bila je povezana s istinitošću njegova navještaja, ali djelotvornost onoga što je govorio bila je neraskidivo povezana s njegovim pogledom, njegovim stavovima, pa čak i njegovom šutnjom. Učenici ne samo da su slušali njegove riječi, nego su ga gledali dok je govorio. Naime, u njemu – utjelovljenom *Logosu* – Riječ je postala Lice, nevidljivi Bog dao se vidjeti, čuti i dotaknuti, kao što piše isti Ivan (usp. *1 Iv* 1, 1-3). Riječ je djelotvorna samo ako

se “vidi”, samo ako čovjeka uvodi u iskustvo, u dijalog. To je razlog zašto je ono “dođi i vidi” bilo i jest bitno.

Pomislimo koliko je obilja isprazne rječitosti u našem vremenu, u svim područjima javnog života, poslovanja, kao i politike. »Govori beskonačno mnogo ni o čemu. U njega je zdravog umovanja taman kao dva pšenična zrnca skrivena u dvije bačve pljeve: treba vam cijeli dan da ih nađete, a kad ih napokon nađete, pokaže se da nisu bili vrijedni traženja.« [2] Te poticajne riječi engleskog dramatičara vrijede također za nas kršćanske komunikatore. Radosna vijest evanđelja proširila se svijetom zahvaljujući susretima licem u lice s muškarcima i ženama koji su prihvatili isti taj poziv: “dođi i vidi” i koji su ostali zadivljeni onim “većim” čovjekoljubljem koje je izbijalo iz pogleda, riječi i gesta onih koji su svjedočili Isusa Krista. Sva su sredstva važna i Pavao iz Tarza, sjajan komunikator kakav je bio, sigurno bi se služio elektroničkom poštom i porukama na društvenim mrežama. No, njegova vjera, nada i ljubav bili su ono što je ostavljalo dubok dojam na njegove suvremenike koji su ga slušali dok propovijeda i imali sreću provoditi s njim vrijeme, vidjeti ga sred okupljenog zbora ili u osobnom razgovoru. Promatrajući ga na djelu na mjestima na kojima se nalazio, imali su priliku uvjeriti se koliko je istinito i plodonosno za život naviještati spasenje koje je po Božjoj milosti pronosio. I tamo gdje tog Božjeg suradnika nije bilo moguće osobno susresti, učenici koje je poslao svjedočili su o njegovu načinu života u Kristu (usp. 1 Kor 4, 17).

»U našim su rukama knjige, u našim očima djela«, rekao je sveti Augustin [3] pozivajući nas da u stvarnosti vidimo ispunjenje proroštava prisutnih u Svetom pismu. Tako evanđelje iznova oživi svom snagom u naše dane svaki put kad primimo jasno svjedočanstvo onih čiji su se životi promijenili susretom s Isusom. Više od dvije tisuće godina kroz lanac susretâ prenosi se čar kršćanske avanture. Izazov koji se stavlja pred sve nas je, dakle, komunicirati susrećući ljude tamo gdje jesu i kakvi jesu.

*Gospodine, nauči nas izići iz sebe samih,
upustiti se u traženje istine.*

Nauči nas da idemo i vidimo,

nauči nas slušati

i ne gajiti predrasude.

Nauči nas ne donositi ishitrene zaključke.

Nauči nas ići tamo gdje nitko ne želi,

uzeti si vremena da shvatimo,

usmjeriti pozornost na ono što je bitno,

ne dopustiti da nas rastresenim čini

ono što je suvišno

i razlikovati varljivo od istinitog.

Udijeli nam milost da prepoznamo mjesta

u svijetu u kojima ti prebivaš

i iskrenost da pripovijedamo ono što smo vidjeli.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 23. siječnja
2021., uoči spomena svetoga Franje Saleškog.

Franjo

(kta/ika)

[1] Španjolski novinar, rođen 1920. a umro 1971., blaženim proglašen 2010.

[2] W. Shakespeare, Mletački trgovac, čin I, scena I.

[3] Sermo 360/B, 20.

Korizma: vrijeme obnove vjere, nade i ljubavi

“Evo, uzlazimo u Jeruzalem...” (Mt 20,18).

Povodom nastupajuće korizme koja započinje 17. veljače papa Franjo poslao je Korizmenu poruku koju je naslovio: „Evo, uzlazimo u Jeruzalem... (Mt 20,18). Korizma: vrijeme obnove vjere, nade i ljubavi. Poruku donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre, najavljujući učenicima svoju muku, smrt i uskrsnuće, kako bi ispunio Očevu volju, Isus im otkriva duboki smisao svoga poslanja i poziva ih da se u to uključe, radi spasenja svijeta.

Na korizmenom putu koji nas vodi do vazmenih slavlja sjetimo se Onoga koji »ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu« (Fil 2, 8). U ovo vrijeme obraćenja obnovimo *svoju vjeru*, napajajmo se na vrelu “*žive vode*” nade i otvorena srca prihvatimo *Božju ljubav* po kojoj postajemo braća i sestre u Kristu. U uskrsnoj noći obnovit ćemo naša krsna obećanja da bismo se, po Duhu Svetom, ponovno rodili kao novi muškarci i žene. No, kao i cio kršćanski život i sâm korizmeni hod sav je obasjan svjetlom uskrsnuća, koje oživljuje osjećaje, stavove i odluke onih koji žele slijediti Krista.

Post, molitva i milostinja, kakvima ih je Isus predstavio u svojem propovijedanju (usp. Mt 6, 1-18), uvjeti su i izraz našega obraćenja. Put siromaštva i odricanja (*post*), pogled i geste ljubavi prema ranjenom čovjeku (*milostinja*) i sinovski dijalog s Ocem (*molitva*) omogućuju nam uosobiti iskrenu vjeru, živu nadu i djelatnu ljubav.

1. Vjera nas poziva prihvatiti Istinu i postati njezinim svjedocima pred Bogom i pred svom našom braćom i sestrama

U ovo korizmenom vremenu *prihvatiti i živjeti Istinu očitovanu u Kristu* ponajprije znači dopustiti Božjoj riječi, koju nam Crkva prenosi iz naraštaja u naraštaj, da nam progovori u srcu. Ta Istina nije umotvorina pridržana nekolicini izabranih, viših ili istaknutih umova, nego je to poruka koju primamo i možemo razumjeti zahvaljujući mudrosti srca, otvorena veličini Boga koji nas ljubi prije nego što smo toga i svjesni. Ta je Istina sâm Krist koji je, u potpunosti prihvaćajući naše čovječstvo, postao Put – zahtjevan, ali otvoren za sve – koji vodi punini Života.

Post, ako se živi kao iskustvo odricanja, dovodi one koji ga čine u jednostavnosti srca do

ponovnog otkrivanja Božjega dara i spoznaje istine o našoj stvarnosti bića stvorenih na njegovu sliku i priliku, koja u njemu nalaze puninu. Iskustvom slobodno prihvaćenog siromaštva, onaj koji posti i sam postaje siromašan i “zgrće” blago ljubavi primljene i dijeljene s drugima. Kad se tako shvaća i čini, post pomaže ljubiti Boga i bližnjega jer, kao što kaže sv. Toma Akvinski, ljubav je pokret koji usmjerava pažnju na drugoga, smatrajući ga jednim sa samim sobom (usp. enc. *Fratelli tutti*, 93).

Korizma je vrijeme vjere odnosno vrijeme u kojem se Boga prima u svoj život i omogućuje mu da se “nastani” kod nas (usp. *Iv* 14, 23). Postiti znači osloboditi naš život od svega što ga opterećuje pa i od prezasićenosti – istinitim ili lažnim – informacijama i kupovanjem proizvoda da bismo otvorili vrata svojega srca Onome koji nam dolazi u posvemašnjem siromaštvu, ali »pun milosti i istine« (*Iv* 1, 14): Sinu Božjem, Spasitelju.

2. Nada kao “živa voda” koja nam omogućuje nastaviti svoj put

Žena Samarijanka, od koje Isus traži da mu daje piti na zdencu, ne razumije na što On to misli kad joj kaže da joj može dati “vode žive” (*Iv* 4, 10). Ona isprva, naravno, misli na običnu vodu, no Isus cilja na Duha Svetoga kojega će dati u obilju u vazmenom otajstvu i koji ulijeva u nas nadu koja ne razočarava. Već u času u kojem najavljuje svoju muku i smrt, Isus naviješta nadu kad kaže: »treći dan [će] uskrsnuti« (*Mt* 20, 19). Isus nam govori o budućnosti širom otvorenoj Očevim milosrđem. Nadati se s njim i zahvaljujući njemu znači vjerovati da povijest ne završava na našim pogreškama, na našim nasiljima i nepravdama i na grijehu koji Ljubav pribija na križ. To znači primiti iz njegova otvorenog Srca Očevo oprostjenje.

U ovim tjeskobnim prilikama u kojima danas živimo i gdje se sve čini krhkim i nesigurnim, govoriti o nadi moglo bi djelovati kao provokacija. Ali korizmu upravo i imamo za to da se nadamo, da iznova svoj pogled upravimo

na strpljivost Boga, koji se nastavlja brinuti za svijet koji je stvorio, dok smo se mi često loše odnosili prema njemu (usp. enc. *Laudato si'*, 32-33.43-44). To je nada u pomirenje na koju nas usrdno poziva sveti Pavao: »dajte, pomirite se s Bogom« (2 Kor 5, 20). Primajući oprostjenje u sakramentu pomirenja, koji je u središtu našeg puta obraćenja, mi sami širimo dalje oprostjenje: budući da smo ga mi sami primili, možemo ga dati svojom spremnošću da stupimo u brižni dijalog i pružamo utjehu onima koji su ranjeni. Božje oprostjenje, također po našim riječima i našim gestama, omogućuje nam doživjeti Uskrs bratstva.

U korizmi budimo pozorniji »govoriti riječi utjehe, koje tješe, daju snagu, hrabre i potiču, a ne riječi koje ponižavaju, rastužuju, rasrđuju, preziru« (enc. *Fratelli tutti* [FT], 223). Ponekad je, da bi se drugome dalo nadu, dovoljno biti »ljubazna osoba koja svoje strahove i sve ono što je tjera na žurbu ostavlja po strani kako bi drugome posvetila pažnju, nasmiješila mu se, rekla riječ ohrabrenja, omogućila prostor za slušanje usred tolike ravnodušnosti« (*ibid.* 224).

U *sabranosti i tihoj molitvi*, nada nam se daje kao nadahnuće i unutarne svjetlo koje svojim svjetlom obasjava izazove i izbore s kojima se suočavamo u svome poslanju: eto zašto je od temeljne važnosti povući se na molitvu (usp. Mt 6, 6) i susresti se, u skrovitosti, s Ocem koji je sama nježnosti.

Živjeti korizmu s nadom znači osjetiti da smo, u Isusu Kristu, svjedoci novog vremena u kojem Bog "sve čini novo" (usp. Otk 21, 1-6). To znači primiti Kristovu nadu koji polaže svoj život na križu i kojeg Bog uskrisuje treći dan, »uvijek spremni na odgovor svakomu koji od [n]as zatraži obrazloženje nade koja je u [n]ama« (1 Pt 3, 15).

3. Ljubav, koju se živi po uzoru na Krista, u pažnji i suosjećanju prema svakoj osobi, najviši je izraz naše vjere i naše nade

Ljubav se raduje dok gleda druge kako rastu. To je razlog zašto pati kad je drugi u nevolji: usamljen, bolestan, beskućnik, prezren, u potrebi... Ljubav je zanos srca koji nam omogućuje izići iz sebe samih i koji gradi vezu dijeljenja i zajedništva.

»"Socijalna ljubav" omogućuje napredak prema civilizaciji ljubavi, na koju se svi možemo osjećati pozvanima. Ljubav, svojom

univerzalnom dinamikom, može izgraditi novi svijet, jer to nije besplodni osjećaj, nego najbolji način za postizanje učinkovitih putova razvoja za sve« (FT, 183).

Ljubav je dar koji našem životu daje smisao i zahvaljujući kojem onoga koji je u neimaštini smatramo članom svoje obitelji, prijateljem i bratom. Ono malo, ako se dijeli s ljubavlju, nikad se ne potroši, nego postaje zalihom života i sreće. Tako se dogodilo s brašnom i uljem udovice u Sarafti, koja je ponudila kolačić proroku Iliji (usp. 1 Kr 17, 7-16) i s kruhovima koje Isus blagoslivlja, lomi i daje učenicima da ih razdijele mnoštvu (usp. Mk 6, 30-44). Isto je i s našom milostinjom, bila ona mala ili velika, kad se daje u radosti i jednostavnosti.

Živjeti korizmu ljubavi znači skrbiti za one koji pate, koji su napušteni ili su obuzeti tjeskobom zbog pandemije covid-19. U prilikama u kojima vlada velika neizvjesnost u pogledu budućnosti, spominjući se riječi koje je Bog uputio svome Sluzi: »Ne boj se, jer sam te otkupio« (Iz 43, 1), pružimo zajedno sa svojom ljubavlju riječ povjerenja i pomozimo drugome da osjeti da ga Bog ljubi kao svoje dijete.

»Samo pogledom čiji je horizont preobražen ljubavlju, koja vodi do toga da se spozna dostojanstvo drugoga, siromašne se može prepoznati i cijeniti u njihovu neizmjernom dostojanstvu i poštivati u njihovu vlastitom načinu života i kulturi, te ih tako stvarno integrirati u društvo« (FT, 187).

Draga braćo i sestre, svaka etapa života vrijeme je vjere, nade i ljubavi. Neka nam ovaj poziv da živimo korizmu kao put obraćenja, molitve i dijeljenja svojih dobara s drugima pomogne obnoviti, kao zajednica i pojedinci, živi spomen one vjere koja dolazi od živoga Krista, nade oživljene dahom Duha Svetoga i ljubavi čiji je nepresušan izvor Očevo milosrdno srce.

Neka nas Marija, Spasiteljeva majka, vjerno prisutna podno križa i u srcu Crkve, podupire svojom brižnom ljubavlju i neka nas blagoslov Uskrsloga prati na našem putu prema vazmenome svjetlu.

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 11. studenoga 2020., spomen svetoga Martina iz Toursa.

Franjo

(ika)

Poruka pape Franje za Svjetski dan misija 2021.

„Ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo“ (Dj 4, 20)

Papa Franjo uputio je svoju poruku za Svjetski dan misija 2021. koju je potpisao na Bogojavljenje, 6. siječnja 2021., a objavio ju Tiskovni ured Svete Stolice u ponedjeljak, 15. Veljače.

Istu donosimo u cjelosti:

Draga braćo i sestre,

kad iskusimo snagu Božje ljubavi, kad prepoznamo njegovu očinsku prisutnost u našem osobnom i zajedničkom životu ne možemo ne naviještati i dijeliti s drugima *ono što vidjesmo i čusmo*. Isusov odnos s njegovim učenicima, njegovo čovječstvo koje se objavljuje u otajstvu utjelovljenja, u njegovu evanđelju i u njegovu vazmenom otajstvu pokazuju nam koliko Bog ljubi nas ljude i da su naše radosti i naše patnje, naše želje i naše tjeskobe ujedno i njegove (usp. Drugi vatikanski koncil, Past. konst. *Gaudium et spes*, 22). Sve nas u Kristu podsjeća da mu svijet u kojemu živimo i njegova potreba za otkupljenjem nisu tuđi i poziva nas da se osjećamo aktivnim dijelom toga poslanja: »Pođite stoga na raskrižja i koga god nađete, pozovite« (Mt 22, 9). Iz te samilosne ljubavi nitko nije isključen, nitko je ne može doživljavati nečim tuđim ili dalekim.

Iskustvo apostolâ

Povijest evangelizacije započinje oduševljenim traženjem Gospodina koji poziva i želi uspostaviti sa svakom osobom, tamo gdje se ona nalazi, dijalog prijateljstva (usp. *Iv* 15, 12-17). Apostoli su prvi koji nam o tome govore, sjećajući se čak i dana i sata kad su ga susreli: »Bila je otprilike deseta ura« (*Iv* 1, 39). Prijateljstvo s Gospodinom, vidjeti ga kako liječi bolesne, blaguje s grešnicima, hrani gladne, pristupa isključenima iz društva, dotiče nečiste, poistovjećuje se s potrebitima, poziva na blaženstva, uči na nov način i s vlašću, sve to ostavlja neizbrisiv trag, koji može pobuditi divljenje i "zaraznu" radost i nesebičnost koje se ne može obuzdati. Kao što je govorio prorok Jeremija, to iskustvo je rasplamtjelo oganj njegove djelotvorne prisutnosti u našem srcu koji nas tjera vršiti poslanje, premda ponekad za sobom povlači žrtve i nerazumijevanja (usp. 20, 7-9). Ljubav

je uvijek u pokretu i pokreće nas da s drugima dijelimo najljepši navještaj i izvor nade: »Našli smo Mesiju!« (*Iv* 1, 41).

S Isusom smo vidjeli, čuli i iskusili da sve može biti drugačije. On je, već sada, uveo u buduća vremena dozivajući nam u pamet bitnu značajku našega čovječstva, koja je mnogo puta zaboravljena: »stvoreni smo za puninu koja se može postići samo u ljubavi« (enc. *Fratelli tutti*, 68). To su nova vremena koja pobuđuju vjeru koja može dati poticaj inicijativama i oblikovati zajednicu, polazeći od muškaraca i žena koji uče preuzimati na sebe teret vlastite i krhkosti drugih ljudi, promičući bratstvo i socijalno prijateljstvo (usp. *ibid.*, 67). Crkvena zajednica pokazuje svoju ljepotu svaki put kad se sa zahvalnošću spominje da je Gospodin prvi nas ljubio (usp. *1 Iv* 4, 19). »Gospodinova posebna ljubav nas iznenađuje, a čuđenje, po svojoj naravi, ne može se s naše strane ni posjedovati ni nametati [...] Jedino tako može procvasti čudo besplatnosti, besplatnog sebedarja. I misijski se žar ne može nikada steći misaonim naporom ili promućurnošću. Staviti se "u stanje misije" odraz je zahvalnosti« (*Poruka Papinskim misijskim djelima*, 21. svibnja 2020.).

Ipak, vremena nisu bila laka; prvi su kršćani započinjali svoj vjerski život u neprijateljskom i teškom okruženju. Iskustva marginalizacije i zatočeništva isprepletala su se s unutaršnjim i vanjskim otporima koji kao da su proturječili pa čak i negirali ono što su vidjeli i čuli. Ali sve to ne samo da nije predstavljalo teškoću ili prepreku koja bi ih mogla dovesti do toga da se prignu ili zatvore u sebe same, nego ih je nagnalo da svaku nepriliku, protivštinu i teškoću pretvore u prigodu za poslanje. Same ograničenosti i prepreke postale su povlašteno mjesto za pomazati sve i svakoga Gospodinovim Duhom. Ništa i nitko nije mogao biti isključen iz oslobađajućega navještaja.

O svemu tome imamo živo svjedočanstvo u *Djelima apostolskim*, knjizi koju učenici misionari uvijek imaju pri ruci. To je knjiga u kojoj se opisuje kako je evanđelje, tamo gdje se pronosilo, uvijek ostavljalo iza sebe ugodan miris pobuđujući radost koju samo Duh može dati. Knjiga Djela apostolska uči nas uvijek se u kušnjama čvrsto držati Krista, kako bi u nama sazrelo »uvjerenje da Bog može djelovati u svakoj situaciji, pa i usred prividnih neuspjeha« kao i sigurnost »da onaj koji se žrtvuje i daje Bogu iz ljubavi sigurno će biti plodan« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 279).

Tako i mi: ni sadašnji povijesni trenutak nije lak. Ova situacija pandemije iznijela je na vidjelo i još više povećala žalost, samoću, siromaštvo i nepravde od kojih su mnogi već i ranije trpjeli i razotkrila je naše lažne sigurnosti, podjele i polarizacije koje nas tiho uništavaju. Najslabiji i najranjiviji još su snažnije doživjeli svoju slabost i ranjivost. Iskusili smo obeshrabrenost, razočaranost, muku. Nije nam mogla promaći ni konformistička gorčina koja oduzima nadu. Mi, međutim, »ne propovijedamo same sebe, nego Krista Isusa Gospodinom, a sebe slugama vašim poradi Isusa« (2 Kor 4, 5). Zato u našim zajednicama i našim obiteljima slušamo jeku riječi života koja se razliježe našim srcima i govori nam: »Nije ovdje, nego uskrsnu!« (Lk 24, 6). To je riječ nade koja zatire svaki determinizam i, onima koji dopuste da ih dotakne, daruje potrebnu slobodu i odvažnost ustati na noge i kreativno tražiti sve moguće načine živjeti samilost, "sakramental" Božje blizine nama ljudima koji ne ostavlja nikoga ležati kraj puta. U ovom vremenu pandemije, suočeni s napašću prikrivanja i opravdavanja ravnodušnosti i apatije u ime zdrave socijalne distance, prijeko je potrebno *poslanje samilosti* koje može pretvoriti nužnu distancu u mjesto susreta, skrbi i promicanja. »Što vidjesmo i čusmo« (Dj 4, 20), milosrđe koje nam je iskazano, pretvara se u uporišnu točku i daje nam vjerodostojnost koji nam omogućuju povratiti zajedničku strast za stvaranje »zajednice pripadnosti i solidarnosti čemu se moraju posvetiti vrijeme, trud i dobra« (enc. *Fratelli tutti*, 36). Božja je riječ ta koja nas svakodnevno otkupljuje i spašava od

izgovorâ koji nas vode tome da se zatvaramo u najkukavniji od svih skepticizama: "ionako će sve opet biti isto, ništa se neće promijeniti". A na pitanje: "zašto bih se trebao odricati svojih sigurnosti, lagodnosti i užitaka ako ne mogu vidjeti nikakav važan rezultat?", odgovor je uvijek isti: »Isus Krist je izvojevao pobjedu nad grijehom i smrću i sada je svemoguć. Isus Krist doista živi« (usp. apost. pob. *Evangelii gaudium*, 275) i želi da i mi budemo živi, da budemo braća i da znamo u sebe primiti i s drugima dijeliti tu nadu. U sadašnjim okolnostima prijeko su potrebni misionari nade, pomazani od Gospodina, koji su kadri na proročki način podsjećati da se nitko ne može sâm spasiti.

Neka se i iz našega grla, kao u apostolâ i prvih kršćana, iz sve snage zaori ono: »Ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo« (Dj 4 20). Sve što smo primili, sve što nam je Gospodin postupno darivao, dao nam je da bismo se mogli time služiti i besplatno drugima davati. Kao što su apostoli svojim očima vidjeli, čuli i rukama opipali Isusovo spasenje (usp. *1 Iv* 1, 1-4), tako mi danas možemo trpeće i slavno Kristovo tijelo doticati u svakodnevnom životu i smoći hrabrosti sa svima dijeliti sudbinu nade, taj nedvojbeni znak koji je plod spoznaje da je Gospodin uvijek uz nas. Kao kršćani ne možemo zadržati Gospodina samo za sebe: evangelizacijsko poslanje Crkve svoju punu i javnu vrijednost očituje u promjeni svijeta i očuvanju stvorenja.

Poziv svakome od nas

Tema ovogodišnjega Svjetskog dana misija, »Ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo« (Dj 4 20), poziv je svakome od nas da "preuzmemo odgovornost" i upoznamo druge s onim što nosimo u srcu. Po tom je poslanju Crkva uvijek bila prepoznatljiva: »Ona je upravo radi naviještanja Evanđelja« (sveti Pavao VI., apost. pob. *Evangelii nuntiandi*, 14). Naš vjerski život, naime, kad se odvajamo od drugih ili se zatvaramo u male skupine, kopni, gubi proročki duh i sposobnost divljenja i zahvalnosti. Po samoj svojoj dinamici on zahtijeva veću otvorenost kojom možemo doći do svijeta i zagrliti ih. Prvi kršćani ne samo da

nisu podlegli napasti zatvaranja u neku elitu, nego su bili privučeni od Gospodina i novog života koji je On nudio poći među narode svjedočiti ono što su vidjeli i čuli: Božje kraljevstvo je blizu. Činili su to s velikodušnošću, zahvalnošću i plemenitošću onih koji siju svjesni da će drugi uživati plodove njihova truda, zalaganja i njihove žrtve. Zato volim podsjetiti da »čak i oni koji su najslabiji, ograničeni i koji nose rane na svojoj duši mogu biti misionari na svoj način, jer se uvijek treba omogućiti da se dobro prenosi, čak i ako koegzistira s mnogim slabostima« (posin. apost. pob. *Christus vivit*, 239).

Na Svjetski dan misija, koji se svake godine slavi pretposljednje nedjelje listopada, sjećamo se sa zahvalnošću svih onih koji nam, svojim svjedočanstvom života, pomažu obnoviti naš krsni zavjet da ćemo biti velikodušni i radosni apostoli evanđelja. Posebno se spominjemo onih koji su bili kadri krenuti na put, ostaviti zemlju i obitelj kako bi evanđelje, bez odlaganja i strahova, došlo do narodâ i gradova u kojima je mnogo onih koji su žedni blagoslova.

Razmišljanje o njihovom misijskom svjedočenju potiče nas da budemo hrabri i ustrajno molimo »gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju« (*Lk 10, 2*). Svjesni smo, naime, da poziv na poslanje nije nešto što pripada prošlosti ili romantična

uspomena iz nekih drugih vremena. Isusu danas trebaju srca koja znaju živjeti poziv kao pravu ljubavnu priču koja će ih potaknuti ići na periferije svijeta i postati vjesnicima i oruđima samilosti. Poziv je to koji On upućuje svima, iako ne svakomu na isti način. Sjetimo se da ima periferijâ koje se nalaze blizu nas, u središtu nekoga grada, ili u vlastitoj obitelji. Postoji također vid sveopće otvorenosti ljubavi koji nije zemljopisni nego egzistencijalni. Uvijek, ali napose u ovim vremenima pandemije, važno je svaki dan rasti u sposobnosti proširiti svoj vlastiti krug i doći do onih za koje ne doživljavamo spontano da pripadaju "našem interesnom svijetu" iako su tu blizu nas (usp. enc. *Fratelli tutti*, 97). Vršiti svoj poslanje u životu znači odvažiti se gajiti iste osjećaje kao Isus Krist i vjerovati s njim da je osoba uz mene moj brat i moja sestra. Neka njegova suosjećajna ljubav probudi i naše srce i sve nas učini učenicima misionarima.

Neka Marija, prva učenica misionarka, poveća u svim krštenicima želju da budu sol i svjetlo u našim zemljama (usp. *Mt 5, 13-14*).

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 6. siječnja 2021., svetkovina Bogojavljenja.

Franjo

(kta)

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

SVETA STOLICA

Vatikan, 22. siječnja 2021.

Gospodine Kardinale,

čast mi je prenijeti Vam slijedeće poruke Njegove Svetosti i Kardinala Državnog tajnika:

“Spominjući se Vašeg imendana prigodom proslave sv. Vinka, đakona i mučenika, u duhu sudjelujem u Vašem slavlju te Vam s radošću upućujem srdačnu čestitku. Zazivajući zagovor Vašeg nebeskog zaštitnika, uzora istinskog apostolata, od srca udjeljujem svoj Apostolski Blagoslov Vama i svima koji Vam pomažu u vršenju pastirske službe.

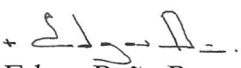
Franjo PP.”

“U radosnoj prigodi Vašega imendana, primite moju najiskreniju bratsku čestitku, uz iskrene molitve Vašemu nebeskom Zaštitniku, za Vas i za Vašu službu.

Kardinal Pietro Parolin, Državni tajnik”

S radošću se pridružujem dobrim željama za Vaš imendan. Moleći se svetome Vinku za Vas, koristim prigodu da Vas s osobitim poštovanjem pozdravim.

Vašoj Uzoritosti odani u Kristu Isusu

✠ Edgar Peña Parra

Zamjenik Državnoga tajništva

Uzoriti gospodin
Kardinal Vinko PULJIĆ
Nadbiskup metropolit vrhbosanski
Kaptol 7
BiH – 71000 Sarajevo

Crkva u Europi moli za žrtve koronavirusa

Od Čiste srijede-Pepelnice, 17. veljače pa kroz cijelo korizmeno vrijeme na prijedlog Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) predsjednici pojedinih biskupskih konferencija u Europi molit će za žrtve pandemije.

Mnogo su se puta biskupi cijele Europe pridružili glasovima pape Franje kako bi ponovno potvrdili blizinu Crkve svima onima koji se bore zbog koronavirusa: žrtvama i njihovim obiteljima, bolesnicima i zdravstvenim radnicima, volonterima i svi oni koji su na prvoj liniji u ovome delikatnom trenutku. Sada, kroz cijelo vrijeme korizme, pokreću molitvenu mrežu, euharistijski lanac, za više od 770 000 ljudi koji su umrli u Europi zbog Covid-19, navodi službena stranica CCEE-a.

„Zajedno smo procijenili priliku, zaista i dužnost da se u svetoj misi sjetimo žrtava, mnogih žrtava pandemije“, rekao je kardinal Bagnasco u svojoj poruci predstavljajući ovu inicijativu. „Svaka se biskupska konferencija obvezala organizirati barem jednu misu: to će biti poput stvaranja lanca molitve, euharistij-

skog lanca u spomen i na pravo za mnoge ljude. U ovoj molitvi također se želimo prisjetiti obitelji koje su pretrpjele tugu i svih onih koji su još uvijek pogođeni bolešću i koji u ovom trenutku nisu sigurni u svoj život“, naveo je kardinal.

Inicijativa, koja će uključiti sve biskupske konferencije Europe prema predloženom kalendaru, želi pružiti znak zajedništva i nade za čitav kontinent: „Mi biskupi Europe svi smo ujedinjeni zajedno s našim kršćanskim zajednicama, našim svećenicima, zahvalni svima koji se i dalje posvećuju onima kojima je najpotrebnija, želimo podržati našom riječju i nadasve svojom molitvom njihovo zalaganje kako bismo zajedno mogli gledati u bolju budućnost“, zaključio je predsjednik CCEE-a.

Pridružujući se ovoj inicijativi vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić slavio je na tu nakanu sv. misu u subotu, 20. veljače u sarajevskoj katedrali Srca Isusova.

(D. K.)

Poruka biskupa Semrena za Dan života 2021.

BK BiH

Predsjednik Vijeća za obitelj Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine banjolučki pomoćni biskup Marko Semren uputio Poruku za Dan života koji se obilježava u nedjelju 7. veljače 2021., pod naslovom „Zaštita života i pravo na život od začeća do biološke smrti“.

Nalazimo se u godini Božje Riječi, koja je Riječ života. Božja Riječ daje čovjeku život, slobodu i radost. Druženje s Božjom Riječju čini čovjekov pogled živim, osobnim, privlačnim i pronicljivim te čovjeka uvodi u život s raspetim i uskrsnim Gospodinom. Služenje bližnjemu nadahnjuje se na prihvaćanju Božje Riječi koja se objavila u Isusu iz Nazareta. Služenjem postajemo životni, tj. volimo život, želimo zaštititi život i pravo na život od samoga začeća. Ljudski je život krhak i prolazan, ali uvijek svet (jer je dar od Boga koji je jedini svet), vrijedan i nepovrediv te ga stoga valja poštovati, voljeti, štiti, unapređivati i umnožavati. Sam se Bog objavio u Isusu rođenom u obitelji Josipa i Marije i time je potvrđena obitelj kao izvor života. Ako je *Bog ljubav* (usp. 1 Iv 4,16), onda on svoju svemoć nije mogao drukčije ni očitovati nego preko *nemoći ljubavi u malom djetetu Isusu*. Jer, »ljubav se ne boji svoje vlastite nemoći. Baš u tome je ona svemoćna [...] Jedino Bog koji ne poznaje drugu svemoć osim svemoći ljubavi može mi biti blizak« (E. Jünger). Povjeravajući svetoj obitelji svoga Sina Bog potvrđuje ljudsko dostojanstvo i pravo na život od samoga začeća pa sve do biološke smrti.

Od trenutka začeća počinje novi život, koji nije ni očevo ni majčino, nego život novoga ljudskog bića koje se samostalno razvija. Suvremena genetika je utvrdila da je od prvog časa utvrđen program onoga što će začeto biće biti – čovjek. To biće nikada neće postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome, od prvog časa svoga postojanja ljudsko biće u svojoj cjelokupnosti zahtijeva bezuvjetno poštovanje kakvo dugujemo svakom čovjeku. Stoga je život svet i nepovrediv od prvoga časa začeća. Čovjek se vrednuje kao osoba i ljubi se kao osoba bez obzira na njegovo fizičko ili mentalno zdravstveno stanje i bez obzira na njegove osobine. Stoga zapamtimo da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i uvijek jednako vrijedan. I to ne

samo iz perspektive vjere, nego i iz horizonta razuma. To i znanost potvrđuje. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po vrijednosti važniji od drugoga.

Svjesni smo da u suvremenom svijetu postoji svojevrsna kultura odbacivanja života. Ona nam ne dopušta da bližnjega gledamo kao svog brata kojeg prihvaćamo i volimo, nego nam sugerira da ga doživljavamo kao konkurenta kojeg trebamo protjerati iz svoga životnog ambijenta ili ga trebamo sebi podrediti. Radi se o mentalitetu koji stvara kulturu otpada, koja nikoga i ništa ne štedi, od ljudskog bića pa sve do samog Boga. Takva kultura stvara ranjeno čovječanstvo i stalno ga napetostima i sukobima ozljeđuje. Ta kultura promiče pobačaj i eutanaziju. Vjerski fundamentalizam, prije nego što odbaci ljudska bića čineći užasne masakre, odbacuje samoga Boga, čineći od njega puku ideološku izliku. Svjedoci smo i činjenice da je francuski parlament (27. 11. 2014) ozakonio odluku po kojoj među temeljna prava čovjeka spada abortus; nekoliko europskih zemalja, uz abortus, ozakonilo je i eutanaziju, čak i nad djecom, a ne samo nad odraslima. Civilizaciju života – korak po korak, ali ustrajno i, čini se, nezaustavljivo – počinje zamjenjivati civilizacija smrti.

Majke koje rađaju djecu stvaraju i promiču vrijednosti koje Europa deklaratorno podržava, ali ih često ne uvažava. Ne zaboravimo da je Europa srce humanizma, gdje se proglašavaju prava i jednakost nadahnuti općom Poveljom ljudskih prava, ali u kojoj vlada očita proturječnost u poimanju začete, ali nerođene djece. Bez života nema ni prava. Kao što je Europi potreban život, potreban je i našoj domovini Bosni i Hercegovini ako želi biti luč čovječanstva i ljudskih prava u svijetu.

U međusobnom poštovanju i pomaganju u sadašnjoj ugrozi života pandemijom COVID-a 19 pozivam sve da poštujemo život: kako

vlastiti tako i tuđi. Stoga zahvaljujem medicinskom osoblju i svima koji poštuju dostojanstvo čovjeka i u zdravlju i u bolesti te se bore za njegov život.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima vama, svećenicima, redovnicima i svima koji se na razne načine trudite oko očuvanja civilizacije života.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima u našoj domovini koji s punom sviješću i s velikom odgovornošću pred Bogom štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade »DA životu«, koju smo ustanovili prije više godina, a koja pomaže naše hrabre bračne drugove koji su, u skladu sa svojim mogućnostima, spremni imati više djece.

Zahvaljujem i karitativnim udrugama i molitvenim skupinama koje se u okviru svojih mogućnosti maksimalno trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štítite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog Životvorač! Neka vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 25. 1. 2021.

*dr. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki i
predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH*

Čestitka predsjednika Biskupske konferencije BiH kardinala Puljića patrijarhu Porfiriju

Predsjednik BK BiH kardinal Vinko Puljić uputio je 19. veljače u ime biskupa BK-a BiH i u osobno ime čestitke patrijarhu srpskom gospodinu Porfiriju povodom njegova izbora za patrijarha Srpske Pravoslavne Crkve koju prenosimo u cijelosti:

„Vaša Svetosti!

U ime svih članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i u svoje osobno ime upućujem najiskrenije čestitke u povodu Vašeg izbora za patrijarha Srpske Pravoslavne Crkve i za arhiepiskopa pečkog i mitropolita beogradsko-karlovačkog.

Svjesni da ćete svom vrlo odgovornom poslanju Patrijarha moći odgovoriti samo uz Božju pomoć i uz molitve cijele Srpske Pravoslavne Crkve na čije ste čelo izabrani, zajedno s braćom biskupima naše Biskupske konferencije rado ujedinijem svoje molitve Kristu nebeskom Pastiru da Vas trajno nadahnjuje Duhom Svetim te uvijek možete vršiti Njegovu svetu volju.

Iz Vašega životopisa moglo se pročitati da ste, preko svojih roditelja, podrijetlom s

prostora Bosne i Hercegovine. Vjerujem da će i ta činjenica biti dodatni poticaj za izgradnju istinskog ekumenskog ozračja u Kristovu Duhu na dobro svih članova povjerenih našoj pastoralnoj skrbi. Trajno svjesni Kristove molitve Ocu nebeskom „da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao“ (Iv 17,21), u ime svih nas biskupa iz Sarajeva, Banje Luke i Mostara izražavam otvorenost za razgovor i suradnju na slavu Božju i dobro naših vjernika i svih ljudi.

Uz molitvu da Duh Sveti usmjerava Vaše korake putem mira i dobra, još jednom čestitam i najiskrenije Vas pozdravljam!“, stoji u čestitci kardinala Puljića patrijarhu Porfiriju.

(kta)

Pozdravna riječ predsjednika BK-a BiH kardinala Vinka Puljića na 23. zajedničkom zasjedanju HBK-a i BK-a BiH

BK BiH

Na početku 23. zajedničkog zasjedanja biskupa HBK-a i BK-a BiH 23. veljače predsjednik Biskupske konferencije BiH kardinal Vinko Puljić uputio je pozdravnu riječ koju prenosimo u cijelosti:

U ime nas biskupa iz Bosne i Hercegovine kao i u svoje ime sve vas iskreno pozdravljam i radujem se da smo, unatoč svih izazova, odlučili se susresti i razmotriti neka zajednička pitanja našega djelovanja.

Pozdravljam predsjednika HBK-a mons. Želimira Puljića, dopredsjednika kardinala Josipa Bozanića te sve vas nadbiskupe i biskupe kao i generalnog tajnika komu iskreno zahvaljujem za susretljivost u ovom zdanju.

Već je ustaljen dnevni red da zajedno obradimo ona područja koja su važna za obje naše Biskupske konferencije.

Mi u Bosni i Hercegovini proživljavamo vrlo zanimljivo podneblje s raznim izazovima. Zajednička nam je borba s ovom pandemijom koja je mnogo toga zaustavila i promijenila i u osobnom i u zajedničkom životu. Neki od nas, među kojima sam i ja, nose iskustvo te zaraze kao i proces oporavka. Tijekom prošle 2020. godine mi u Bosni i Hercegovini uspjeli smo, unatoč pandemiji, obaviti krizme i provesti najvažnije pastoralne programe. Žalosni smo što je koronavirus bila uzrok smrti pojedinih naših suradnika koji su još uvijek aktivno djelovali na pastoralnom planu.

Unatoč spomenutoj pandemiji, 15. studenog 2020. održani su lokalni izbori u Bosni i Hercegovini. I ovaj put nastala je problematika uspostave redovite vlasti. U mnogim općinama i gradovima je zaživjela lokalna vlast, a u pojedinima se još odvija politička igra, potpomognuta i nekim

međunarodnim utjecajima. Posebno je bilo stresno stanje u Mostaru.

Prošla 2020. godina će ostati posebno zapamćena radi medijskog linča u povodu slavljenja svete mise u svibnju u sarajevskoj katedrali. Oni koji sebe nazivaju antifaašistima su jako podgrijali mržnju prema katolicima Hrvatima. Koristim i ovu prigodu da zahvalim Bogu i vama, braćo biskupi, kao i brojnim dobrim ljudima za molitvenu i svaku drugu potporu u tim danima u kojima smo, uvjeren sam, ostali dostojanstveni u molitvi za nebrojene žrtve.

Radosni smo što su u siječnju ove godine i vjernici naših biskupijskih zajednica u Bosni i Hercegovini, od kojih mnogi siromašno žive, pokazali velikodušnost i solidarnost sa stradalima od potresa u Banovini. I ovom prilikom izražavam solidarnost i blizinu vjerničku s Crkvom i svakim čovjekom koji nosi posljedice potresa i u Zagrebu i u Banovini.

U životu Crkve u Bosni i Hercegovini prošla godina će biti posebno zabilježena po imenovanju za nadbiskupa koadjutora za Vrhbosnu u osobi mons. Tome Vukšića, te novog ordinarija za biskupije Mostarsko-duvanjsku i Trebinjsko-mrkansku u osobi mons. Petra Palića. Nedavno smo doživjeli imenovanje mons. Ivana Štironje za kotorskog biskupa čije je ređenje predviđeno u Kotoru 7. travnja.

Uz iskreni pozdrav želim da ovo zasjedanje posebno prati zagovor Sv. Josipa čiju godinu obilježavamo.

(ika)

Priopćenje s 23. zajedničkog zasjedanja HBK-a i BK-a BiH

U sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu u utorak 23. veljače održano je 23. redovito godišnje zajedničko zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Priopćenje s ovog zasjedanja donosimo u cijelosti:

Predsjedali su zagrebački nadbiskup metropolit kardinal Josip Bozanić, potpredsjednik HBK-a i nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK-a BiH. Sudjelovali su svi članovi obiju biskupskih konferencija osim predsjednika HBK-a zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića koji je video porukom iz Varaždinskih Toplica, gdje se nalazi na liječenju, uputio pozdravnu riječ. Nakon radnog dijela zasjedanja biskupe je pozdravio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua te je progovorio o svojem nedavnom susretu s papom Franjom.

Poslije zajedničke molitve časoslova i pozdravnih govora kardinala Josipa Bozanića i Vinka Puljića biskupi su saslušali izvješće predsjedatelja Biskupske komisije za Papinski hrvatski zavod Sv. Jeronima u Rimu o njegovu službenom pohodu Zavodu od 14. do 17. veljače 2021. Izrazili su zahvalnost Upravi Zavoda za predano vođenje te ustanove od posebne važnosti za Crkvu u Hrvata u osobito izazovnom vremenu pandemije. Također zahvaljuju sestrama milosrdnicama Sv. Vinka Paulskoga i svima koji daju svoj doprinos u životu i funkcioniranju Zavoda. Između ostaloga informirani su da u toj ustanovi trenutačno borave 22 svećenika iz različitih biskupija Crkve u Hrvata koji pohađaju poslijediplomski studij na 10 crkvenih (sve)učilišta u Rimu. Biskupi posebno zahvaljuju dugogodišnjem duhovniku Zavoda o. Miháliju Szentmártoniju te žele blagoslovljeno djelovanje novom duhovniku o. Alanu Modriću.

Predsjednik Vijeća HBK-a i BK-a BiH za hrvatsku inozemnu pastvu i ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu podnijeli su svoja godišnja izvješća te biskupe upoznali s radom hrvatskih katoličkih misija i župa širom svijeta. Spomenuto je da je u

hrvatsku inozemnu pastvu prošle 2020. godine poslano 14 novih misionara. Zagrebačkom nadbiskupu i sisačkome biskupu pridružili su se i svi članovi obiju konferencija u izrazima zahvale brojnim hrvatskim katoličkim misijama i župama diljem svijeta koje su pokrenule razne načine pomoći osobama pogođenim nedavnim potresima na područjima Zagrebačke nadbiskupije i Sisačke biskupije. Raduje ih da su se i katolici Hrvati u iseljeništvu ujedinili s mnogima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i šire koji su odmah pritekli u pomoć brojnim ljudima pogođenim teškim posljedicama potresa.

Predsjednici Caritasa dviju biskupskih konferencija izvijestili su o provedbi akcije Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini u 2020. godini te o projektima koji se financiraju iz sredstava prikupljenih tom akcijom. I ovom prigodom biskupi su zahvalili svim dobrim ljudima koji su se svojim darom uključili u ovaj način potpore onima koji unatoč brojnim izazovima nastoje opstati na prostorima Bosne i Hercegovine. Također zahvaljuju svima koji su aktivno uključeni u karitativne projekte pomoći egzistencijalno ugroženim osobama. Pozivaju na sudjelovanje u predstojećem Tjednu solidarnosti koji će započeti misnim slavljem u samostanskoj i župnoj crkvi Sv. Ante Padovanskog u naselju Petrićevac u Banjoj Luci na Treću korizmenu nedjelju, 7. ožujka.

Na zasjedanju je bilo riječi i o liturgijskim pitanjima te su dane potrebne smjernice za nastavak zajedničkog rada Biskupske komisije za liturgiju HBK-a i Vijeća za liturgiju BK-a BiH na novom prijevodu Misala. Članovi BK-a BiH i HBK-a informirani su i o djelovanju Biskupske komisije HBK-a za liturgiju te o suradnji spomenute Komisije s Vijećem za liturgiju BK-a BiH.

Tema zajedničkog zasjedanja bila je i buduća organizacija Hrvatske sekcije Vatikanskog radija u okviru aktualne reforme vatikanskih medija o čemu su predstavnici dviju konferencija razgovarali s vodstvom Dikasterija za komunikacije Svete Stolice. Svjesni izvanredne važnosti Vatikanskog radija tijekom proteklih 90 godina njegovog postojanja, biskupi zahvaljuju svim bivšim i

sadašnjim djelatnicima Hrvatske sekcije što su svoj glas stavili u službu radosne vijesti. Raduje ih da će i u aktualnoj reformi Hrvatska sekcija Vatikanskog radija u skladu s novim tehnološkim dostignućima nastaviti biti glas Crkve u suvremenom svijetu, ističe se u priopćenju tajništava HBK-a i BK-a BiH.

(ika)

Post Bogu mio - Ne kriti se od onoga tko je tvoje krvi

Poruku predsjednika Hrvatskoga Caritasa varaždinskog biskupa Bože Radoša za 15. Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini od 1. do 7. ožujka 2021. prenosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre! Postom započinjemo korizmni hod, vrijeme u kojem Crkva, svaki kršćanin, obnavlja svoje krsno opredjeljenje za Isusa Krista kako bi svoj život i pripadnost Njemu učvrstio molitvom, postom i bratskom ljubavlju. Korizma je vrijeme u kojem smo pozvani na obraćenje – vraćanje u okrilje Božje ljubavi i dijeljenje te ljubavi s braćom i sestrama. Ovogodišnji Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini, koji petnaestu godinu zaredom provodi Hrvatski Caritas, poziv je svim vjernicima u Hrvatskoj da primljene darove Božje ljubavi podijele s braćom i sestrama u Bosni i Hercegovini.

Pokorničko djelo korizmene pobožnosti čin je naše poniznosti pred Bogom. Odricanje od hrane i suzbijanje loših navika nalaze svoj smisao u otvaranju Bogu i čovjeku. Kršćanski post poduprt je molitvom, produbljuje odnos s Bogom i pretače se u iskreno suosjećanje i solidarnu ljubav, kako bi drugi doživjeli ljepotu života s Njime. Post donosi ozdravljenje čitava čovjeka – i njegove tjelesne zbilje i njegove duše i duha. Plod posta je ozdravljanje pojedinca i društva.

Društvo se postom liječi, poručuje prorok

Izaija. „Podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onoga koga vidiš gola i ne kriti se od onog tko je tvoje krvi“ (Iz 58, 7). Poziva na dijeljenje istoga kruha. Dijeleći kruh s gladnim, postajemo dio njegovog svijeta. Beskućnik je potreban primjerena smještaja, no vrjednije je primiti ga kao brata – lijepom riječju, gestom ohrabrenja i dušom koja prihvaća i ljubi. Odijevajući gola, vraćamo mu dostojanstvo, dajemo sigurnost, pokazujemo ljudsko lice, poručujemo da je vrijedan i uključujemo ga u svoj život i život zajednice.

Plod posta je autentična ljubav prema onome koji je „iste krvi“. Ista krv čini obitelj, nosi zajedničku povijest i baštinu, dijeli radosti i trpljenja. S našom kršćanskom braćom i sestrama u Bosni i Hercegovini povezuje nas krv – Krv Krista, nevina i ne okaljana Jaganjca (usp. 1 Pt 1, 19) koji je, prolivši Krv, otkupio čovječanstvo i pokrenuo krvotok nove Božje obitelji – Crkve. Pijući na Vrelu besmrtnosti, hraneći se na Gozbi ljubavi, učvršćujemo svoju povezanost s Kristom, a po Njemu s braćom i sestrama. Ista nas je Krv oprala i međusobno veže jedne s drugima. Krv, koja se razlila s križa, ozdravlja nas

i pokreće krvotok solidarnosti prema darovanoj braći i sestrama, štoviše, prema svakom čovjeku.

Braćo i sestre u Kristu! Tjednom solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini želimo se podsjetiti na duhovnu povezanost s braćom i sestrama u zajedništvu Kristove Krvi (usp. 1 Kor 10, 16). Tijekom povijesti mnogo se svježe krvi prelilo preko granica naših domovina Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Mnoge su obitelji izgradile svoje ognjište u Hrvatskoj; brojni su svećenici, redovnici i redovnice iznikli u Bosni i Hercegovini poslani služiti u Hrvatskoj. I sada s druge strane granice teče svježa krv izražavajući kršćansko zajedništvo i svjedočeći vjeru, djelotvornu ljubavlju (usp. Gal 5, 6). S divljenjem i zahvalnošću promatramo kako Sarajevo, Mostar i Banja Luka sa svojim biskupijama povijaju rane obiteljima u Petrinji, Sisku, Glini i drugim mjestima pogođenima potresom.

Svježa krv, dok ulazi u krvotok, liječi; kako one koji je primaju, tako i one koji je daruju. Kršćanska ljubav prepoznaje se u otkidanju od sebe i darivanju drugome. Kristov učenik, otkupljen predragocjenom cijenom, u drugome vidi potrebnijega i ne usteže se podijeliti s drugim kruh, krov, odjeću – srce.

Draga braćo i sestre! Pripadnici smo jednoga hrvatskog naroda, no još nas snažnije povezuje pripadnost Crkvi – Božjem narodu. Kristova Krv nije uzalud prolivena – odricanje u korist drugoga uvijek je plodno. Pozivam vas da u svojem korizmenom hodu molitvom, postom i konkretnim djelima ljubavi obnovimo vezu s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini; tada će poput zore sinuti naša svjetlost i zdravlje Crkve i društva će cvasti (usp. Iz 58, 8a).

*Bože Radoš
varaždinski biskup
predsjednik Hrvatskog Caritasa*

Jubilarna skupština Nacionalnog vijeća PMD-a BiH

BK BiH

U Sarajevu je 2. ožujka 2021. održana jubilarna – 20. godišnja skupština Nacionalnog vijeća Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine. Sudjelovali su nacionalni ravnatelj PMD-a BiH mons. Luka Tunjić; dijecezanski ravnatelj PMD-a Banjolučke biskupije mons. Vlado Lukenda; dijecezanski ravnatelj PMD-a Vrhbosanske nadbiskupije fra Stipan Radić te ravnatelj PMD-a Vojnog ordinarijata BiH vlč. Josip Tadić. Opravdano je, zbog smrtnog slučaja i sprovoda, bio odsutan dijecezanski ravnatelj PMD-a za hercegovačke biskupije don Pero Miličević, prenosi nedjelja.ba.

Osvrt na 2020.

Skupština je započela jutarnjom svetom misom koju je, u crkvi Kraljice Svete Krunice na Banjskom Brijegu, predvodio vlč. Josip Tadić. On se u svojoj homiliji osvrnuo na evanđeoski tekst u kojem Isus upozorava apostole i sunarodnjake, a onda i današnje vjernike da ne budu kao farizeji i pismoznanci koji govore, a ne čine, nameću ljudima teška bremena, a sami ni da bi prstom makli. „Vole pozdrave na trgovima, prva mjesta u sinagogama i kititi se dugim haljinama i resama te da ih ljudi zovu *rabbi*. Vi ne budite takvi, baš naprotiv, činite sve u skrovitosti srca i samozatajno jer Otac nebeski sve vidi i nagrađuje spram našega otvoreno i plemenitoga srca“, kazao je vlč. Josip te pozvao okupljene redovnice da mole za misije i Godišnju skupštinu.

Radni dio održan je u prostorijama Misijske središnjice, a započeo je molitvom i pozdravom ravnatelja mons. Tunjića. On je spomenuo kako je ova 20. godišnja skupština i jubilarna, te se prema uhodanom sustavu rotacije trebala održati u Banjoj Luci, ali je zbog pandemije *koronavirusa* i epidemioloških mjera odlučeno da se održi u Sarajevu. Upravo iz tog razloga, dijecezanski ravnatelji koji su ujedno i članovi Nacionalnog vijeća, predložili su da se ove godine naglasak stavi na radni dio Godišnje skupštine te da time i završi.

Mons. Tunjić je izvijestio kako, iz spomenutih razloga, ni nacionalni ravnatelj

PMD-a Hrvatske vlč. Antun Štefan nije mogao doći na skupštinu, te je izrazio žaljenje i zaželio okupljenima plodonosan rad.

„Kao što znadete protekleu godinu obilježila je globalna pandemija COVID-19. Svaka zemlja je uvodila svoje mjere kako bi zaštitila građane od širenja zaraze (...) Sve se to normalno odrazilo na naše misijske projekte i događanja (...) Posebno se to osjetilo na proljeće i dva tri mjeseca pred kraj 2020. Komunikacija s Rimom, dijecezanskim ravnateljima, misionarima i prijateljima misija odvijala se uglavnom putem sredstava društvenog priopćavanja (...) Misijsko djelovanje uvijek uključuje molitvu i konkretnu pomoć. Prošle godine smo bili prisiljeni tražiti načina kako zadržati postojeće projekte, iznaći nove načine spram vremena i potreba naših misionara odnosno njihovih vjernika. Zabrana kretanja u njihovim zemljama dovela je do još težeg položaja većine (...) Uglavnom, Bog se uvijek pobrine i potakne pojedine prijatelje misija da uplate malo više kako bismo mogli u kontinuitetu pomagati naše misionare i njihove vjernike, a posebno u ovim vrlo teškim vremenima. Bogu i zaštitnicima misija smo zahvalni za još jednu uspješnu misijsku godinu“, kazao je među ostalim ravnatelj Luka.

Planiranje za 2021.

Usljedio je predstavljanje i usvajanje dnevnog reda, čitanje i usvajanje zapisnika s 19. godišnje skupštine, te odabir zapisničara – vlč. Tadića.

Zatim je započelo predstavljanje godišnjeg pastoralno-financijskog izvješća za 2020. mons. Tunjića, nakon čega su slijedila izvješća dijecezanskih ravnatelja, dok je izvješće za hercegovačke biskupije koje je poslao odsutni don Pero, pročitao mons. Luka. Potom se razvila rasprava o izvješćima, a zaključno je zajednički stav bio – s obzirom na pandemiju *koronavirusa* i posljedice – da se može izraziti zadovoljstvo učinjenim projektima i radom te postignutim rezultatima.

Nakon stanke i ručka uslijedio je razgovor o misijskim akcijama, temama i strategiji rada u 2021. i narednim godinama.

Budući da se ne zna kakva će biti situacija glede pandemije *koronavirusa* i dokle će trajati, zaključeno je da se sve akcije i projekti provode, a da se pridržava crkvenih i državnih odredbi. Posebno je bilo riječi o akciji maslinovih grančica i godišnjem susretu misionara jer je oboje upitno. Ako se stanje ne bi pogoršalo sljedećih dana ići će se u nabavku maslinovih grančica koje će se ponuditi župnicima za Cvjetnicu. Glede godišnjeg susreta misionara rečeno je kako će se sačekati polovica ili kraj travnja i donijeti konačna odluka.

Također je istaknuto kako se u ovim uvjetima dadne posebna pozornost misijskom portalu, *Facebook* stranici i medijskoj promociji misijskog djelovanja Crkve. „Već sad, a osobito u nadolazećem vremenu, mediji imaju presudnu ulogu u odgoju savjesti i ponudi, te oblikovanju vrijednosti koje će ljudi prihvatiti i živjeti. Crkva tu ne bi smjela izgubiti utrku s vremenom i kasniti, nego naprotiv – krenuti u pozitivnu i prepoznatljivu evanđeosku promidžbu“, istaknuo je mons. Tunjić.

Jedan cilj

Također, izražena je nada da će se sljedeća godišnja skupština uspjeti održati u Banjoj Luci. Glede animacijskih i promidžbenih materijala za Djelo Svetog Djetinjstva, Svjetski dan misija – Misijsku nedjelju, Djelo Svetog Petra apostola, Dan svjedoka vjere 24. ožujak i akciju MIVA dogovoreno je da idu svojim uhodanim planom. Isto je tako rečeno i za pripremu i izlaženje misijskog lista *Radosna vijest*. Izraženo je zadovoljstvo da broj

pretplatnika ovog misijskog glasila kroz ovih pet godina ne opada. Ima onih koji odjavljuju pretplatu iz raznih, uglavnom opravdanih, razloga ili župa koje smanjuju broj, ali ima isto tako novih pretplatnika i župa koje povećavaju broj pretplatnika.

Uz to, posebno je istaknuta važnost misijskih kasica kao najboljeg i „najbezbolnijeg“ načinu pomaganja misijama. Pohvalno je da se osim djece uključuju i odrasle osobe kao i cijele obitelji. Gotove sve važnije biskupijske ustanove uključene su u ovu akciju što ohrabruje i daje nadu da misijska svijest pruža sve veće korijene u svim uzrastima naših vjernika.

Župnici se pozivaju da prošire akciju misijskih kasica u svojim župama ali i da dadnu važnost akciji MIVA i maslinovim grančicama.

Sve su ovo akcije koje pomažu misionarima da mogu brže i bolje vršiti svoje poslanje i imati što uspješniju evangelizaciju. Ove akcije imaju samo jedan cilj – koji ako se promaši sve u životu je promašeno – a to je osobno spasenje i spasenje svih ljudi po Isusu Kristu.

Važno je spomenuti i da je fra Stipan izvijestio kako je ovih dana dobio prostorije za misijski ured Vrhbosanske nadbiskupije što je lijepa vijest i pomak u shvaćanju važnosti misijskog djelovanja i poslanja Crkve.

U zaključnom dijelu mons. Luka se još jednom osvrnuo na najvažnije događaje koji su obilježili razdoblje od posljednje godišnje skupštine, te zahvalio svima koji Misijskoj središnjici pomažu u djelovanju.

(nedjelja.ba)

Župama Vrhbosanske nadbiskupije

Duhovne vježbe za članove Župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća

Datum: 3. veljače 2021.

Broj: 56/2021

U skladu sa Pastoralnim kalendarom Vrhbosanske nadbiskupije za 2021. godinu, ovim podsjećam na duhovne vježbe za članove župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća koje će se održati u Nadbiskupskom sjemeništu *Petar Barbarić* u Travniku **od 5. do 7. ožujka 2021.** U petak poslije podne u 17 sati je početak s pripravom za ispovijed i Misom u 18 sati, a duh. vježbe završavaju u nedjelju poslije ručka. Ostali program i raspored bit će obznanjeni vijećnicima kada dođu u Sjemenište.

Kako je broj sudionika ograničen na **50 osoba** potrebno je na vrijeme prijaviti zainteresirane. Napominjemo da nije zgodno, zbog ograničenog broja sudionika, prijaviti cijelo vijeće iz župe već par predstavnika. Kontakt tel: 030/518-823, fax: 030/512-714 mob.: 063/906-241 e-mail: ekonomat.sjemeniste@gmail.com.

Troškove puta preuzima osobno vijećnik ili župa, a sve ostalo osigurala je uprava Sjemeništa tako da se neće trebati plaćati nikakva participacija.

Kod prijave treba navesti ime i prezime, župu iz koje dolazi i u kojem je vijeću. Duhovne vježbe vodit će uzoriti gospodina Vinko kardinal Puljić, nadbiskup vrhbosanski ukoliko ga nešto izvanredno ne spriječi. Zato najljubaznije molim župnike da animiraju vijećnike kako bi uzeli učešća na ovoj korizmenoj duhovnoj obnovi.

Upućujući zahvale za sav trud i rad, iskreno vas pozdravljam.

Mladen Kalfić,
kancelar

Tečaj pripreme za sklapanje sakramenta ženidbe

Datum: 4. veljače 2021.

Broj: 60/2021

Poštovani dekani, župnici i župni upravitelji!

Već nekoliko godina, Vrhbosanska nadbiskupija preko nadbiskupijskog Ureda za brak i obitelj i Centra za savjetovanje, u uskoj suradnji s dekanatskim uredima, organizira *Tečaj pripreme za sklapanje sakramenta ženidbe*.

Tečaj se sastoji od jednodnevnih predavanja interdisciplinarnog stručnog tima (teolog, psiholog, liječnik, pravnik) o temama koje se tiču braka, obitelji i obiteljskih odnosa. Prvotno pokrenut kao jedna edukativno-formacijska faza za zaručnike, tečaj je vrlo brzo postao važan integralni projekt obiteljskog pastoralnog djelovanja u Nadbiskupiji i korisna osnova za daljnje praćenje razvoja mladih bračnih parova i obiteljske zajednice putem drugih kompatibilnih projekata koje spomenute ustanove planiraju i realiziraju (seminari, duhovne vježbe i obnove, konzultacijski i terapijski razgovori, itd.).

Na temelju godišnjih izvješća nadležnih ustanova, internih anketa i evaluacija, nastojalo se dodatno raditi na kvaliteti tečaja i pravovremeno reagirati na uočene nedostatke, poteškoće i nove izazove. U traženju najprikladnijih odgovora i mogućih rješenja, svoj doprinos također su dali nositelji različitih službi i članovi nadbiskupijskih Vijeća i tijela.

Uzimajući u obzir razmišljanja sa zadnje sjednice Pastoralnog vijeća (26. rujna 2020.) i Dekanske konferencije (11. studeni 2020.), i nakon što sam se posavjetovao sa svojim najbližim suradnicima i osobama koje su odgovorne za organizaciju tečaja, ovim obavještavam i propisujem da s obzirom na *Tečaj pripreme za sklapanje sakramenta ženidbe* ubuduće ima vrijediti sljedeće:

- Nadbiskupijski Ured za brak i obitelj i Centar za savjetovanje, u suradnji sa svim dekanima, ostaju nadležni za organizaciju tečaja prema *unaprijed utvrđenim terminima* koji će biti objavljeni u Pastoralnom kalendaru svake godine.

- Godišnje će biti predviđeno *10 stalnih termina*, koji će biti dodjeljivani prema redosljedu zaprimanja prijave od strane pojedinih dekanata, a jedan dodatni termin bit će predviđen u Sarajevu za sve zaručnike s područja cijele Nadbiskupije.

- Za održavanje tečaja u jednom dekanatu potrebno je imati *najmanje 10 mladih parova* koji namjeravaju sklopiti brak. Ukoliko taj broj ne bude dostignut, neka se mladi parovi iz dotičnog dekanata na vrijeme upute u susjedni ili najbliži dekanat u kojemu se tečaj bude održavao.

- Neka se tečaj gdje god je to moguće organizira u sjedištu dekanata, odnosno u gradu ili mjestu u kojemu se sudionici tečaja vrlo lako mogu sami pobrinuti za svoj ručak i druge osobne potrebe.

- Neka sudionici tečaja daju novčani doprinos u iznosu od 20,00 KM po osobi, odn. 40,00 KM po paru, a sve u cilju osiguranja sredstava za pokrivanje jednog dijela troškova tečaja, te postupnog postizanja financijske neovisnosti ovog projekta. Ukoliko zaručnici ne mogu dati naznačeni iznos, neka im se sudjelovanje na tečaju ne uskraćuje.

Iako u našim zajedničkim razmišljanjima sve više raste svijest o potrebi i korisnosti zaručničkog tečaja, još uvijek nije postignut konsenzus o njegovoj *obvezatnosti* za sve koji žele sklopiti sakrament ženidbe u našoj Nadbiskupiji. Dok se to ne dogodi, neka se sudjelovanje na tečaju *svesrdno preporuča svim zaručnicima* kao važan dio pripreme za brak, i ujedno svim mladim parovima koji već sada ozbiljno razmišljaju o braku i obitelji.

Glede naših *vjernika koji borave izvan svoje rodne župe* u kojoj se ipak žele vjenčati, neka se isti u raznim prigodama, a posebno u trenutku prijave za vjenčanje potaknu na sudjelovanje na tečaju pripreme za brak u župi, misiji i biskupiji u kojoj trenutno žive, i upoznaju s terminima tečajeva koji se svake godine održavaju u našoj Nadbiskupiji.

U svemu gore navedenom, od svih svećenika zahtijevam odgovoran i ozbiljan pastoralni

pristup i stav, a nadalje veću zauzetost oko cjelokupne pripreme zaručnika za ženidbu, koju treba shvatiti kao korisnu i neizostavnu pomoć u procesu njihovog rasta i sazrijevanja za život odgovorne ljubavi u bračnoj i obiteljskoj zajednici.

Uz zahvalnost za Vaše predano i zauzeto pastoralno djelovanje u ovoj mjesnoj Crkvi, zazivam obilje Božjeg blagoslova i sve Vas iskreno pozdravljam.

Mladen Kalfić,
kancelar

Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski

Dostavlja se:

1. Svim dekanatskim uredima
2. Svim župnicima i župnim upraviteljima
3. Ured za brak i obitelj, Sarajevo
4. Centar za savjetovanje, Sarajevo
5. Arhiv nadbiskupije, Sarajevo

Svim župama Vrhbosanske nadbiskupije

STEPINAC-Kardinal i njegova savjest

Datum: 5. veljače 2021.
Broj: 63/2021

Poštovani župnici i župni upravitelji!

Ovime Vas obavještavam da će dokumentarni film **“STEPINAC-Kardinal i njegova savjest”** biti prikazan u **srijedu 10. veljače 2021.** na Prvom programu Hrvatske televizije u **20.10 sati**.

Film za koji scenarij i režiju potpisuje Višnja Starešina, nastao je u koprodukciji Inter-filma i Hrvatskog katoličkog sveučilišta uz podršku Zagrebačke nadbiskupije. Pretpremijetno je prikazan u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu u veljači i u Pulsnoj areni u rujnu 2020. godine.

Ovom prigodom Vas pozivam da u nedjeljnim obavijestima u župama, na župnim listićima, mrežnim stranicama i društvenim mrežama oglasite i obavijestite vjernike o prikazivanju filma, koji će se moći pratiti i preko multimedijске usluge **HRTi**.

Na sve Vas i na sve vjernike naše Nadbiskupije zazivam zagovor bl. Alojzija Stepinca i obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić,
kancelar

Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski

Svim svećenicima Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godine misništva

Seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do desete godine misništva

Datum: 8. veljače 2021.

Broj: 70/2021

Poštovani!

Ovime Vas obavještavam i pozivam na *Seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do desete godine misništva* koji će se održati u Nadbiskupijskom Centru za pastoral mladih "Ivan Pavao II" **1. i 2. ožujka 2021.** na temu "*Svećenik – radostan molitelj i navjestitelj Božje riječi*".

U pravitku se nalazi program Seminara i popis sudionika. Predviđena su tri predavanja povezana s temom susreta, rad u grupama i zajednička refleksija na taj isti rad, te razmjena osobnih iskustava svećeničkog poziva i djelovanja u našoj Nadbiskupiji. Seminar je obvezan za sve navedene svećenike, a ukoliko netko iz teškog razloga bude spriječen sudjelovati, dužan je to na vrijeme javiti Generalnom vikaru.

Smještaj za sve sudionike Seminara već je osiguran u NCM "Ivan Pavao II" [Gatačka 18, Sarajevo], kao i prostor za cjelokupni program i objedi, što znači da nije potrebno dodatno se brinuti. Svaki svećenik sa sobom treba ponijeti Časoslov, albu i štolu ljubičaste boje.

Osnovni je cilj Seminara približiti pojedine teme koje su povezane sa svećeničkim životom i poslanjem, i razmijeniti mišljenja u plodnoj komunikaciji koja doprinosi ljudskoj i duhovnoj izgradnji svakog svećenika, te jačanju zajedništva i druženja u bratskom ozračju. U tom duhu, sve vas radosno očekujem i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić,
kancelar

Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski

Privitak: Program i popis sudionika Seminara

Članovima Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Poziv na II. redovitu sjednicu III. Saziva Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 12. veljače 2021.

Broj: 85/2021

Prema članku 17. Statuta Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije, sazivam II. redovitu sjednicu III. saziva Vijeća za mlade koja će se održati 19. veljače 2021. u **prostorijama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“, Gatačka 18 (Sarajevo) s početkom u 16:00 sati.**

Dnevni red:

1. Molitva, pozdrav i uvodna riječ uzoritog gosp. Vinka kard. Puljića, nadbiskupa
2. Čitanje i usvajanje zapisnika s prošle sjednice
3. Razrješenje starih vijećnika i najava novih vijećnika
4. Razmjena iskustava rada s mladima u pandemiji
5. Najava projekata i aktivnosti u narednom razdoblju: *Dekanatski susret krizmanika, Duhovna obnova za krizmanike, Nadbiskupijski križni put mladih, Marijafest BiH, Dan mladih VN, Sportski programi po župama*
6. Izvješće vijećnika o radu mladih po dekanatima
7. Razno

Nakon radnog dijela slavit ćemo Sv. Misu u kapelici *sv. Ivana Pavla II.* u Centru.

U nadi da ćete se odazvati, sve Vas iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić,
kancelar

Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski

Dekanima i župnicima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

Tema proljetne dekanatske korone: ***Apostolsko pismo pape Franje „Patris corde“***

Datum: 15. veljače 2021.

Broj: 87/2021

U skladu s članom 9, t. a Pravilnika dekanatske službe ovim se određuje da tema za obradu i raspravu tijekom proljetne dekanatske korone za 2021. godinu bude *Apostolsko pismo pape Franje „Patris corde“*.

Dana 8. prosinca 2020., na 150. obljetnicu proglašenja sv. Josipa zaštitnikom Katoličke Crkve (Pio IX. *Quedadmodum Deus*, 8. XII. 1870.), Sveti Otac objavio je apostolsko pismo *Patris corde* i proglasio, kao izvanredan crkveni jubilej, Godinu sv. Josipa koja traje do 8. prosinca 2021. Za tu prigodu, Apostolska pokorničarna objavila je dekret o oprostima, koji se nalaze u privitku.

Na zasjedanju Hrvatskog sabora 9. i 10. lipnja 1687., sv. Josip proglašen je nebeskim zaštitnikom Hrvatskog kraljevstva. O toj povijesnoj odluci, BKJ na svome proljetnom zasjedanju 1972. godine: *...stala je na stanovištu da je odluka Hrvatskog sabora iz 1687. godine ... i sada na snazi, jer Sabor nije imao u vidu apstraktno Hrvatsko Kraljevstvo, nego hrvatski narod, koji nadživljuje sve peripetije oko svoga suvereniteta. To je proglašenje na prijedlog zagrebačkog biskupa Martina Borkovića bilo pravovaljano sa svjetovne i crkvene strane, i kasnije nije nikada osporeno.*

Želja nam je da po uzoru na svetog Josipa, koji je bio ponizan, samozatajan, diskretan, marljiv radnik i Božji ugodnik i sami napredujemo u duhovnom očinstvu u korist onih kojima smo poslani. Godina sv. Josipa također je prilika da naglasak stavimo na zauzetiji pastoralni rad s očevima i muževima. Zato bi bilo dobro da glavni predavač ili onaj tko bude izradio koreferat osmisli i predstavi pastoralni program za rad s očevima i muževima na razini župa i dekanata.

Napominjem da je zapisnik korone, zajedno s referatom i koreferatom potrebno dostaviti Ordinarijatu, kao i da se kod pripreme korone možete obratiti jednoj ili drugoj teologiji u Sarajevu.

Svima želim uspješan i blagoslovljen susret, uz iskren pozdrav u Gospodinu.

Mladen Kalfić,
kancelar

Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski

Članovima Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije

Poziv na sjednicu EVVN

Datum: 18. veljače 2021.

Broj: 104/2021

Ovim sazivam redovnu sjednicu Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (EVVN), koja će se održati u prostorijama Vrhbosanskog ordinarijata u srijedu, 3. ožujka 2021. u 15.00 sati.

Dnevni red:

1. Čitanje i usvajanje zapisnika sa prošle sjednice
2. Osvrt na preslike blagajničkih dnevnika za 2020. godinu
3. Pristigla izvješća od drugih struktura u Nadbiskupiji
4. Stanje poslovanja Ekonomata nadbiskupije u 2020. Godini
5. Planovi i projekti predviđeni u 2021. godini
6. Razno

Molim sve odgovorne osobe da za ovu sjednicu uredno pripreme sva potrebna izvješća i dokumente.

Iskreno vas pozdravljam u Gospodinu.

Mladen Kalfić,
kancelar

Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski

VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

Imenovanja i premještaji

Vlč. gosp. Anto Šimunović, OFM, razriješen je službe župnika u župi Sv. Ante Padovanskog na Gračacu (Dekret broj 801-1/2020 od 29. prosinca 2020.).

Vlč. gosp. Anto Cvitković razriješen je službe župnog vikara u župi Sv. Mihovila u Varešu i imenovan je župnikom župe Sv. Ante Padovanskog na Gračacu (Dekret broj 801-2/2020 od 29. prosinca 2020.).

Vlč. gosp. Oliver Jerković razriješen je službe privremenog župnog upravitelja župe Uzvišenja Sv. Križa u Bistrici kod Žepča (Dekret broj 5/2021 od 7. siječnja 2021.).

Vlč. gosp. Vlatko Rosić imenovan je članom Etičkog vijeća JU Kantonalna bolnica Zenica u ime Katoličke Crkve (Dekret broj 18/2021 od 14. siječnja 2021.).

Vlč. gosp. Marko Zubak razriješen je službe upravitelja župe Sv. Ane u Par Selu (Dekret broj 28/2021 od 20. siječnja 2021.).

Vlč. gosp. Oliver Jerković imenovan je župnikom u župi Sv. Ane u Par Selu (Dekret broj 29/2021 od 20. siječnja 2021.).

Vlč. gosp. Mirku Ikiću određen je dolazak u Ordinarijat i liječenje (Dekret broj 30/2021 od 20. siječnja 2021.).

Vlč. gosp. Ivanu Raki određen je smještaj u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu i djelovanje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu (Dekret broj 62/2021 od 4. veljače 2021.).

Mons. Ivo Tomašević, vlč. gosp. Ilija Orkić, vlč. gosp. Šimo Maršić, vlč. gops. Vlatko Rosić, preč. gosp. Mladen Kalfić, gosp. Brane Vrbić i vlč. gosp. Dražen Kustura imenovani su članovima Uredničkog vijeća *Katoličkog tjednika* (Dekret broj 69/2021 od 5. veljače 2021.).

Vlč. gosp. Mario Katušić, OFM, razriješen je službe župnog vikara u župi Sv. Ante Padovanskog u Busovači i imenovan je župnim vikarom u župi Sv. Petra i Pavla u Tuzli (Dekret broj 84/2021 od 12. veljače 2021.).

Vlč. gosp. Slaviša Stavnjak razriješen je službe župnika u župi Presvetoga Srca Isusova u Novom Selu (Dekret broj 88/2021 od 15. veljače 2021.).

Vlč. Damjan Soldo razriješen je službe pastoralnog suradnika u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih *Ivan Pavao II.* i imenovan je pastoralnim suradnikom u župi Imena Marijina u Gromiljaku (Dekret broj 102/2021 od 17. veljače 2021.).

Mons. Bosiljko Rajić imenovan je privremenim upraviteljem župe Presvetoga Srca Isusova u Novom Selu (Dekret broj 103/2021 od 17. veljače 2021.).

Vlč. gosp. Darko Drljo, OFM, razriješen je službe župnika u župi Sv. Ane u Banbrdu (Dekret broj 105/2021 od 18. veljače 2021.).

Vlč. gosp. Drago Perković, OFM, razriješen je službe župnog vikara u župi Sv. Ilije u Kiseljaku i imenovan je župnikom u župi Sv. Ane u Banbrdu (Dekret broj 105-1 o 18. veljače 2021.).

Dozvole

Dopis broj 806/2020 od 31. prosinca 2020.:
Dozvola župi Sv. Ilije proroka u Kiseljaku za gradnju grobljanske kapelice u Paležu.

Dopis broj 61/2021 od 12. veljače 2021.:
Dozvola blagoslova filijalne kapele i određivanja zaštitnika – Isus Milosrdni u Makljenovcu u župi Presvetoga Srca Isusova u Doboju.

Dopis broj 89/2021 od 23. veljače 2021.:
Dozvola za izvođenje radova na vjeronaučnoj dvorani u župi Srca Isusova Čajdraš.

Dopis broj 91/2021 od 15. veljače 2021.:
Dopuštenje za izradu i postavljanje novih klupa u župnu crkvu Sv. Ivana Krstitelja u Travniku.

Dopis broj 106/2021 od 19. veljače 2021.:
Odobrenje za uporabu naziva Sv. Vinka Paulskog za Udrugu *Sv. Vinka Paulskog* u Bosni i Hercegovini.

Kronika kardinala Vinka Puljića od 1. prosinca 2020. do 28. veljače 2021.

1. prosinca 2020.

U 8:00 nadbiskup je išao u *Medical centar* u Sarajevu radi uzimanja brisa za PCR test na virus Sars-Cov2. Test se pokazao pozitivnim te je nadbiskup ostao u kućnoj izolaciji.

2. prosinca 2020.

U 15:00 dr. Nermina Ferhatović je obišla nadbiskupa u kućnoj izolaciji i pregledala ga.

3. prosinca 2020.

U 14:30 nadbiskup je zajedno s mons. Tomom Vukšićem išao u Covid ambulantu u Domu Zdravlja *Centar* radi uzimanja laboratorijskih nalaza i RTG pluća.

Popodne, nakon što su očitani nalazi, kardinal i nadbiskup Vukšić odvezeni su u Opću bolnicu *Prim. dr. Abdulah Nakaš* u Sarajevu na pregled kod infektologa te su hospitalizirani u istoj bolnici radi blažeg oblika upale pluća.

12. prosinca 2020.

U 16:00 nadbiskup Vinko kard. Puljić, zajedno s mons. Tomom Vukšićem, nadbiskupom koadjutorom, otpušten je s bolničkog liječenja u općoj bolnici *Prim. dr. Abdulah Nakaš* u Sarajevu, te su došli kući u Nadbiskupsku rezidenciju. Ponovljeni nalaz na virus Sars-cov 2 je bio negativan, a i ostali nalazi su uredni, te su nadbiskupi pušteni na kućnu njegu.

13. prosinca 2020.

U 9:30 nadbiskup je zajedno s nadbiskupom koadjutorom slavio svetu misu u kapelici svoje rezidencije, a nazočile su i redovnice SMI iz Bogoslovije, te su se nakon svete mise zadržale s nadbiskupima na kavi.

U 15:30 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a.

14. prosinca 2020.

U 9:15 Nadbiskup je primio vlč. Dražena Kusturu, predstojnika Ureda za odnose s javnošću i glasnogovornika nadbiskupije.

U 15:00 nadbiskup se susreo s mons. Tomom Vukšićem, nadbiskupom koadjutorom vrhbosanskim i mons. Slađanom Čosićem, generalnim vikarom VN-a.

16. prosinca 2020.

U 16:30 nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

17. prosinca 2020.

U 9:00 nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja svećeničkog doma VN-a.

U 10:00 nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

U 11:00 nadbiskup je u sali za primanje Nadbiskupske rezidencije dao intervju za TV Sarajevo koji je vodio novinar g. Mirza Sulejmanović, a koji će biti emitiran na dan Božića u 20:00 sati na TV Sarajevo.

U 15:00 nadbiskup je primio s. M. Julijanu Jaković i s. M. Blanku Jeličić, redovnice Milosrdnice Sarajevske provincije.

U 15:20 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a.

18. prosinca 2020.

U 10:00 nadbiskup je u svojoj rezidenciji primio bogoslove i rektora Nadbiskupijskog misijskog međunarodnog sjemeništa *Redemptoris mater* u Sarajevu koji su po već ustaljenoj tradiciji posjetili kardinala prije odlaska na božićni odmor svojim kućama te su mu zaželjeli sretan Božić, otpjevali nekoliko prigodnih pjesama, a potom im je kardinal uputio nekoliko prigodnih riječi povodom proslave Božića.

U 16:00 nadbiskup je predvodio rekolekciju bogoslovima Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa. Nakon nogovora uslijedila je sveta misa, a potom zajednička večera.

19. prosinca 2020.

U 9:00n je išao u VBS gdje je nastavljena rekolekcija bogoslova koja je završila zajedničkim ručkom.

20. prosinca 2020.

U 16:00 nadbiskup je predsjedao misnim slavlje u crkvi Sv. Ćirila i Metoda u VBS-u, povodom mjesečne rekolekcije redovnica.

U 17:00 nadbiskup je primio sjemeništarce iz Nadbiskupskog sjemeništa *Petar Barbarić* u Travniku koji su prije Božića i odlaska na odmor htjeli posjetiti kardinala i izraziti mu svoju božićnu čestitku. Nadbiskup ih je primio zajedno s mons. Tomom Vukšićem.

21. prosinca 2020.

U 9:00 nadbiskup je primio mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara VN-a i preč. Vladimira Pranjica, ekonoma VN-a, te su imali sastanak vezan uz Upravni odbor Zaklade Vrhbosanske nadbiskupije.

U 10:30 nadbiskup je primio vlč. dr. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa VN-a.

U 11:00 nadbiskup je primio vlč. mr. Dražena Kusturu, predstojnika Ureda za odnose s javnošću.

U 12:00 nadbiskup je primio vlč. dr. Šimu Maršića, ravnatelja NCM *Ivan Pavao II.* u Sarajevu.

U 17:00 nadbiskup je predsjedao misnim slavljem u kapelici VBS-a u zajedništvu s mons. Tomom Vukšićem, sjemenišnim poglavarima i bogoslovskom zajednicom, a prigodom nadolazećih božićnih blagdana. Nakon sv. mise bogoslovi su upriličili druženje u bogoslovskom kafiću uz pjevanje prigodnih božićnih pjesama. U 19:00 je uslijedila zajednička večera u bogoslovskoj blagovaonici.

22. prosinca 2020.

U 9:00 Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma VN-a.

U 11:30 nadbiskup je u rezidenciji održao intervju za Hrvatsku radio televiziju koji je vodio novinar g. Ilko Barbarić za emisiju *Pogled preko granice*, a povodom blagdana Božića.

U 12:20 nadbiskup je primio vlč. Bojana Ivešića, studenta u Rimu i fra Ivicu Vrbića, kapucina - misionara u Boliviji.

U 13:30 nadbiskup je primio mons. Franju Komaricu, banjolučkog biskupa.

U 16:00 nadbiskup je primio g. Zlatana u gđu. Lejlu Tuco.

U 17:30 nadbiskup je zajedno s

nadbiskupom koadjutorom primio mons. Luigija Pezzuta, apostolskog nuncija.

23. prosinca 2020.

U 9:00 Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma VN-a.

U 11:00 nadbiskup je u knjižnici Nadbiskupske rezidencije održao tiskovnu konferenciju zajedno s mons. Tomom Vukšićem, nadbiskupom koadjutorom.

U 17:30 nadbiskup je dao intervju za emisiju Pink TV-a koji je vodio novinar g. Zlatan Tuco.

24. prosinca 2020.

U 20:00 nadbiskup je u sarajevskog prvostolnici koncelebrirao na euharistijskom slavlju mise božićnog bdijenja koje je predvodio nadbiskup koadjutor mons. Tomo Vukšić.

25. prosinca 2020.

U 10:30 Nadbiskup je predvodio svečano misno slavlje svetkovine Božića u katedrali. U koncelebraciji je bio nadbiskup koadjutor i još sedmorica svećenika. Svetu misu je, kao i polnoću, prenosila BHRT.

Nakon svete mise nadbiskup je pozvao na ručak preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a i dvojicu bogoslova koji nisu išli kućama na odmor, kao i vlč. Antu Ljulja, župnog vikara u župi Sv. Majke Terezije u Vogošći zajedno s trojicom bogoslova NMMS *Redemptoris mater* koji su također ostali u sjemeništu za vrijeme božićnih blagdana.

26. prosinca 2020.

U 9:30 nadbiskup je slavio svetu misu u kapelici rezidencije u zajedništvu s koadjutorom, tajnikom, svojom sestrom i gđom. Anom Kapetanović, zaposlenicom Svećeničkog doma.

28. prosinca 2020.

U 8:45 nadbiskup je primio vlč. Marka Jukića, misionara u Peruu.

U 13:30 nadbiskup je primio vlč. Marka Škrabu, vicerektora zavoda *Sv. Jeronima* u Rimu.

30. prosinca 2020.

U 16:00 nadbiskup je primio vlč. Josipa Tadića.

U 21:00 nadbiskup je išao u Opću bolnicu *Prim. Abdulah Nakaš* u Sarajevu radi respiratornih problema.

31. prosinca 2020.

U 18:00 nadbiskup je predsjedao svetu misu zahvalnicu u sarajevskoj prvostolnici, uz koncelebraciju nadbiskupa koadjutora i još nekoliko svećenika.

1. siječnja 2021.

U 10:30 nadbiskup je koncelerirao na svetoj misi svetkovine Bogorodice u katedrali, a koju je predsjedao mons. Tomo Vukšić, nadbiskup koadjutor.

Nakon svete mise uslijedio je blagoslov doma u Nadbiskupskoj rezidenciji koji je vodio preč. Mato Majić, katedralni župnik. Kardinal je na ručak, uz katedralnog župnika, pozvao i preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a i bogoslova Darka Endricha, zatim preč. Michela Capassa, rektora NMMS *Redemptoris mater* te uz njega dvojicu bogoslova, i vlč. Antu Ljulja, župnog vikara u Vogošći.

3. siječnja 2021.

U 14:30 nadbiskup je prihvatio poziv vlč. Davora Topića, župnika župe Sv. Josipa u Zenici, te je zajedno s nadbiskupom koadjutorom išao u šetnju na lokalitet Smetovi pokraj Zenice, a nakon toga je svratio u župni ured na kavu.

4. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajić, rektora VBS-a.

U 10:00 nadbiskup je primio vlč. mr. Antu Vrhovca, koordinatera Ureda za brak i obitelj VN-a i dr.sc. Sandu Smoljo-Dobrovoljski, suradnicu istog uredu.

U 11:30 nadbiskup je primio vlč. Pavu Šekeriju, vrhbosanskog svećenika na službi u Skopskoj biskupiji.

5. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je predsjedao sjednici kojoj su nazočili: mons. Tomo Vukšić, nadbiskup koadjutor, mons. Slađan Ćosić, generalni vikar VN-a, preč. Mladen Kalfić, kancelar, preč. Vladimir Pranjić, ekonom i vlč. Dražen Kustura, glasnogovornik.

U 14:45 nadbiskup je primio vlč. mr. Ljubu Zadrića, vrhbosanskog svećenika na studiju u Rimu.

U 16:30 nadbiskup je primio g. Johanna Sattlera, šefa delegacije Europske unije u BiH i specijalni predstavnik Europske unije za BiH.

U 18:15 nadbiskup je primio vlč. Olivera Jerkovića, župnog upravitelja župe Bistrica kod Žepče i vlč. Bojana Ivešića, studenta u Rimu.

6. siječnja 2021.

U 10:30 nadbiskup je predsjedao misnim slavljem u katedrali povodom svetkovine Bogojavljenja. U koncelebraciji su bili: mons. Slađan Ćosića, generalni vikar, mons. Ante Meštrović, rektor katedrale i prepošt stolnog kaptola, te još 10 svećenika.

Nakon svete mise, nadbiskup je na ručku ugostio vlč. Ivana Tolja, župnika u Sijekovcu i g. Roberta Čabraju, trajnog đakona pri istoj župi.

7. siječnja 2021.

U 18:00 nadbiskup je predsjedao misnim slavljem u kapelici VBS-a pod kojim je podijelio službu lektorata bogoslovu Josipu Markoviću. Nakon svete mise uslijedila je zajednička večera s bogoslovskom zajednicom.

8. siječnja 2021.

U 9:30 nadbiskup je primio fra Jozu Marinčića, provincijala Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

U 11:00 nadbiskup je primio vlč. Tadiju Ivoša, župnika u Kandiji i vlč. Iliju Ivoša, župnika u Skopaljskoj Gračanici.

U 11:30 nadbiskup je primio gđu. Fahiru Karić.

10. siječnja 2021.

U 11:00 nadbiskup je predsjedao misnim slavljem u sarajevskoj župi Sv. Leopolda Mandića u naselju Briješće. Nakon svete mise župnik vlč. mr. Josip Vajdner je ugostio nadbiskupa na ručku u župnoj kući.

11. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio mons. Luku Tunjića, ravnatelja Papinskih misijskih djela u BIH.

U 10:00 nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma.

U 10:30 nadbiskup je primio fra Stjepana Pavličevića, župnika u Doljanima.

U 15:00 nadbiskup je održao susret s mons. Tomom Vukšićem, nadbiskupom koadjutorom i mons. Slađanom Ćosićem, generalnim vikarom VN-a.

12. siječnja 2021.

U 10:00 nadbiskup je primio vlč. dr. Antu Ledića, župnika župe Presvotog Trojstva u Novom Travniku.

U 14:00 nadbiskup je išao s vlč. dr. Mirkom Šimićem, ravnateljem Caritasa VN-a u Konjic u posjetu s. Kati Ostojić.

13. siječnja 2021.

U 12:00 nadbiskup je primio g. Mirsu Krastića i g. Muhameda Gašija.

U 14:30 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajića, rektora bogoslovije.

14. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio vlč. Olivera Jerkovića.

U 10:00 nadbiskup je primio fra Šimu Ivelja.

U 15:00 nadbiskup je predsjedao sjednicom ordinarijata održanoj u zgradi ordinarijata u Sarajevu.

15. siječnja 2021.

U 9:30 nadbiskup je primio vlč. Josipa Dedića, prefekta sjemeništa u Travniku.

U 10:45 nadbiskup je dao izjavu za Face TV.

U 14:30 nadbiskup je primio dr. Severa Šabanovića.

U 17:00 nadbiskup je predsjedao susretom vezanim uz rad Vrhbosanske sinode na kojem su sudjelovali: mons. Tomo Vukšić, nadbiskup koadjutor, mons. Slađan Ćosić, generalni vikar, vlč. Mario Bernadić, generalni tajnik sinode i vlč. Dražen Kustura, predstojnik Ureda za odnose s javnošću VN-a.

U 17:30 nadbiskup je primio p. Matu Anića, ravnatelja Radio Marije BiH.

16. siječnja 2021.

Od 11:00 nadbiskup je sudjelovao na prigodnom programu u dječjem domu *Egipat* prigodom proslave 25 godina otkako je dom

vraćen u posjed sestara SMI. Nakon prigodnom programa Nadbiskup je predsjedao svetom misom u kapelici doma, a nakon toga se druženje nastavilo uz zajednički ručak.

17. siječnja 2021.

U 5:30 Nadbiskup je zajedno s nadbiskupom koadjutorom krenuo prema Glini gdje je u 11:00 slavio svetu misu u župi svetog Ivana Nepomuka u Glini u zajedništvu s nadbiskupom koadjutorom mons. Tomom Vukšićem, sisačkim biskupom mons. Vladom Košićem te župnikom-domaćinom vlč. Ivicom Mađarom. Nakana posjeta bila je izraziti blizinu i solidarnost s ljudima pogođenima razornim potresom od 29. prosinca 2020. godine. Stoga su vrhbosanski nadbiskupi zajedno s biskupom Košićem, nakon svete mise, obišli područje i zaustavili se kod oštećenih i srušenih crkava, a posjetili su i volontere u sabirnom centru Caritasu Sisačke biskupije. Nakon zajedničkog ručka u ordinarijatu, nadbiskupi su se vratili u Sarajevo.

18. siječnja 2021.

U 8:50 nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

U 9:30 nadbiskup je za Medijski centar VN-a snimio video zahvale u kojem zahvaljujem vjernicima Vrhbosanske nadbiskupije za iskazanu velikodušnost u skupljanju novčanih sredstava za pomoć unesrećenima u potresima u Sisačkoj biskupiji, te ih je ujedno izvijestio o sumi novca koja je skupljena.

U 10:50 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a.

19. siječnja 2021.

U 9:30 Nadbiskup je primio mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara VN-a.

U 11:15 nadbiskup je primio preč. Darka Tomaševića, kanonika i dekana KBF-a.

U 16:00 nadbiskup je primio Adnana Petra Mihaela Jašarevića.

20. siječnja 2021.

U 11:00 Nadbiskup je posjetio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma da mu čestita njegov imendan.

U 16:00 nadbiskup je sudjelovao na pobožnosti Sv. Josipu u župi sv. Josipa u Zenici, a u 16:30 je predsjedao misnim slavljem kojim je otvorio devetnicu u ovoj župi. Nakon svete mise večerao je u zajedništvu s nazočnim svećenicima.

21. siječnja 2021.

U 8:45 Nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma VN-a.

U 10:00 Nadbiskup je primio s. Editu Perić, s. Jadranku Lacić i s. Krunoslavu Adžamić, redovnice družbe SMI koje su došle čestitati imendan kardinalu.

U 11:30 nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu i vlč. Marina Babića, župnog vikara.

U 15:00 nadbiskup je primio g. Ivana Sabolića, veleposlanika RH-a u BiH.

U 19:00 Nadbiskup je sudjelovao na imendanskom čestitanju upriličenom njemu u čast uoči spomendana sv. Vinka, đakona i mučenika, a održanom u velikoj dvorani Svećeničkog doma VN-a.

22. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio mons. Franju Komaricu, biskupa banjolučkog.

U 11:30 nadbiskup je primio s. Klaru Puljić.

U 12:30 na ručku u Nadbiskupskoj rezidenciji na ručku s kardinalom bili su: mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki, s. Klara Puljić, s. Edita Perić, s. Jadranka Lacić, s. Krunoslava Adžamić, SMI, gđa. Ana Kapetanović, djelatnica svećeničkog dom VN-a i g. Franjo Radoš, portir Nadbiskupske rezidencije.

U 15:00 nadbiskup je primio mons. dr. Franju Topića, umirovljenog profesora na KBF-u u Sarajevu.

U 15:30 nadbiskup je primio g. Duška Tomića.

23. siječnja 2021.

U 10:30 nadbiskup se susreo s mons. Markom Tomićem, župnikom u Prozoru i mons. Antom Čosićem, župnikom na Marijin Dvoru.

24. siječnja 2021.

U 11:00 nadbiskup je predsjedao svetom misom u NCM-u *Ivan Pavao II.* u Sarajevu prigodom ministrantskog susreta koji se

održavao u Centru. Nakon svete mise, zadržao se na ručku.

25. siječnja 2021.

U 11:00 nadbiskup je predsjedao misnim slavljem u župi Sv. Ilije proroka u Zenici prigodom blagdana Obraćanja sv. Pavla, kojim se obilježava dan Katoličkog školskog centra *Sv. Pavla* u Zenici. Svetoj misi su nazočili djelatnici i učenici KŠC-a, kao i vjernici župe, a u koncelebraciji uz kardinala bio je ravnatelj KŠC-a vlč. mr. Vlatko Rosić, župnik fra Marko Kepić i još 10-ak svećenika. Nakon svete mise kardinal je službeno otvorio web stranicu KŠC-a, a uslijedilo je i kratko druženje uz prigodni domjenak.

U 16:00 Nadbiskup je primio mons. Tomu Vukšića i mons. Slađana Čosića.

26. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio mons. Tomu Vukšića i vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja svećeničkog doma VN-a.

27. siječnja 2021.

U 9:15 nadbiskup je krenuo put Zagreba.

U 14:00 Nadbiskup je ručao u obiteljskom stanu svoje sestre Ljubice. Nakon ručka, stigao je u zgradu HBK-a u Zagrebu gdje je bio smješten i noćio dvije noći.

28. siječnja 2021.

U 12:00 nadbiskup je bio na pregledima u privatnoj klinici *Radiochirurgia* u Svetoj Nedelji pokraj Zagreba. Nakon medicinskih pretraga, svratio je na ručak kod svoje sestre Blaženke Županjac.

U 19:00 nadbiskup je večerao u obiteljskoj kući obitelji svojeg osobnog tajnika Fabijana Štedula u Dugoj Resi.

29. siječnja 2021.

U 9:00 nadbiskup je krenuo prema Sarajevu te je u 13:30 stigao u svoju rezidenciju.

U 17:00 nadbiskup je primio mons. Tomu Vukšića.

U 17:10 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajića, rektora bogoslovije.

U 17:15 nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

30. siječnja 2021.

U 12:00 nadbiskup i nadbiskup koadjutor su primili cjepivo protiv sezonske gripe.

31. siječnja 2021.

U 11:00 nadbiskup je predsjedao svečanim euharistijskim slavljem u župnoj crkvi Sv. Ante Padovanskog u Žepču povodom spomendana Sv. Ivana Bosca i dana KŠC-a *Don Bosco* u Žepču. Nakon svete mise, u prostorijama KŠC-a održano je predstavljanje monografije pod nazivom *To su ti Salezijanci* autora Brane Vrbića, a koja je izdana povodom proslave 25 godina od dolaska salezijanaca u Žepče. Nakon predstavljanja monografije, uslijedio je prigodni domjenak za pozvane goste.

U 15:00 nakon domjenka, nadbiskup je posjetio svoju nećakinju Suzanu Tadić u Žepču.

1. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu.

U 10:00 nadbiskup je primio vlč. dr. Ivana Raku, profesora na KBF-u u Sarajevu.

U 15:00 nadbiskup je primio vlč. Vedrana Čosića, župnog vikara u župi Lug-Brankovićima.

2. veljače 2021.

U 10:30 nadbiskup je predsjedao svetom misom u katedrali za blagdan Prikazanja Gospodinova, a povodom Dana posvećenog života. U koncelecijaciji su bili mons. Tomo Vukšić, nadbiskup koadjutor, fra Jozo Marinčić, provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene i dvadesetak drugih svećenika. U katedrali su bili okupljeni brojni redovnici, redovnice i bogoslovi, a liturgijsko pjevanje vodio je mješoviti zbor pod dirigentskom palicom fra Emanuela Josića.

U 12:00 Nadbiskup je primio vlč. Milana Blahu i preč. dr. Michela Capassa, rektora NMMS *Redemptoris mater*.

U 15:00 nadbiskup je primio vlč. Josipa Dedića, prefekta sjemeništa u Travniku.

U 16:30 nadbiskup je primio preč. Željka Marića, rektora sjemeništa u Travniku i g. Antu Prskala, predsjednika Hrvatskog katoličkog dobrotvornog društva u Sarajevu.

3. veljače 2021.

U 9:00 nadbiskup je predsjedao sjednicom

umrežavanja struktura u ordinarijatu vrhbosanskom, gdje je ostao i na ručku.

U 15:30 nadbiskup je primio mons. Slađana Čosića, generalnog vikara VN-a.

U 16:15 nadbiskup je primio vlč. dr. Tomu Mlakića, župnika na Kupresu.

U 17:30 nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

4. veljače 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu.

U 11:30 nadbiskup je primio vlč. dr. Šimu Maršića, ravnatelja NCM-a *Ivan Pavao II*

U 14:30 nadbiskup je primio vlč. Pavu Šekeriju, župnika u Skopju (MK)

U 15:00 nadbiskup je primio vlč. Ivana Dragičevića, župnog vikara u Odžaku i župnog upravitelja u Brusnici.

U 16:00 nadbiskup je primio vlč. Marka Sliškovića, župnika u Derventi.

5. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je primio vlč. Viktora Šošića, župnika u Bistrici kod Uskoplja.

U 10:20 nadbiskup je primio vlč. Gorana Kosića, župnika u Pećinama.

U 10:30 nadbiskup je predsjedao sjednicom stalnog vijeća BK-a BiH. Uz njega su nazočili mons. Tomo Vukšić, nadbiskup koadjutor, mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki i mons. Ivo Tomašević, generalni tajnik BKBiH.

U 14:00 nadbiskup je krenuo prema Zagrebu gdje je odsjeo u zgradi HBK-a.

6. veljače 2021.

U 13:30 nadbiskup je u zgradi HBK-a primio mons. Milana Stipića, eparha Križevačke grkokatoličke eparhije.

8. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je bio na pregleda u privatnoj klinici *Radiochirurgia* u Svetoj Nedelji.

U 12:30 nadbiskup je ručao kod svoje sestre gđe. Blaženke Županjac. Nakon ručka vratio se u Sarajevo.

U 20:00 nadbiskup je sudjelovao na početku duhovnih vježbi za svećenike održanih u VBS-u koje je vodio o. Zvonko Martić, karmelićanin.

9. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je nastavio sudjelovanje na duhovnim vježbama u Bogosloviji, a u 12:00 je predsjedao svetom misom.

U 10:30 nadbiskup je primio preč. dr. Michela Capassa, rektora NMMS *Redemptoris mater*.

U 13:30 nadbiskup je primio g. Jozu Pavkovića, glavnog urednika *Večernjeg lista* u BiH i gđu. Valentinu Rupčić, njegovu zamjenicu.

Nadbiskup je popodne nastavio sudjelovanje na duhovnim vježbama.

10. veljače 2021.

U 10:30 nakon razmatranja na duhovnim vježbama, nadbiskup je primio mons. Tomu Vukšića, nadbiskupa koadjutora, mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara, vlč. dr. Marija Bernadića, tajnika nadbiskupijske Sinode i vlč. mr. Dražena Kusturu, glasnogovornika VN-a, a povod susretu je bio dogovor oko završnog dijela i zaključivanja rada nadbiskupijske Sinode.

U 11:30 nadbiskup je primio s. Klaru Puljić, klanjateljicu krvi Kristove.

Nadbiskup je popodne nastavio s duhovnim vježbama, a u 16:30 je primio svog ispovjednika fra Miru Relotu.

U 18:00 nadbiskup je predsjedao svetu misu u katedrali za spomendan Bl. Alojzija Stepinca.

11. veljače 2021.

Nakon doručka nadbiskup je nastavio sudjelovanje na duhovnim vježbama u Bogosloviji.

U 10:30 nadbiskup je primio vlč. Vladu Vrebca, župnika u Borovici.

U 15:00 nadbiskup je predsjedao sjednicom ordinarijata u prostorijama zgrade nadbiskupijskog ordinarijata.

12. veljače 2021.

U 11:00 nadbiskup je zajedno s nadbiskupom koadjutorom posjetio direktora opće bolnice *Prim dr. Abdulah Nakaš* u Sarajevu prof. dr. sc. Ismeta Gavrankapetanovića te još pet doktorica i doktora. Nadbiskupi su u opuštenom druženju izrazili svoju zahvalnost za pruženu njegu i ljubaznost prilikom njihovog boravka u ovoj bolničkoj ustanovi u prosincu prošle godine, a zbog posljedica zaraze novim korona virusom.

Tom prigodom su uručili i prigodne darove kao znak zahvalnosti.

13. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je posjetio redovnice u samostanu Karmel u sarajevskom naselju Stup.

U 11:00 nadbiskup je primio fra Dalibora Franju Stjepanovića, župnika u Foči.

14. veljače 2021.

U 11:00 Nadbiskup je predsjedao nedjeljnim euharistijskim slavljem u župi Srca Isusova u Čajdrašu. Naime, župnik ove župe vlč. Josip Šimunović je već prije nekog remena pozvao nadbiskupa da posjeti ovu župnu zajednicu kad bude u prilici. Stoga je nadbiskup odlučio iskoristiti slobodnu nedjelju da obavi ovu posjetu. U koncelebraciji je uz župnika domaćina bio i ravnatelj KŠC *Sv. Pavla* u Zenici vlč. Vlatko Rosić. Nakon svete mise, uslijedio je ručak u župnoj kući.

15. veljače 2021.

U 17:00 nadbiskup je primio mons. Luigija Pezzuta, apostolskog nuncija u BiH i mons. Amauryja Medinu Blanca, savjetnika apostolske nuncijature.

16. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je predsjedao sjednicom Povjerenstva za Sinodu održanoj u vrhbosanskom ordinarijatu.

U 14:30 nadbiskup je primio vlč. Davora Topića, župnika župe Sv. Josipa u Zenici.

U 16:00 nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma VN-a.

U 17:15 Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

17. veljače 2021.

U 9:15 nadbiskup je primio vlč. Josipa Dedića, prefekta sjemeništa u Travnika.

U 9:30 nadbiskup je, zajedno s mons. Slađanom Ćosićem, primio dvojicu policijskih službenika federalnog MUP-a koji su uzeli izjavu vezanu uz prijetnju koja je bila izrečena kardinalu u svibnju prošle godine, a povodom mise koja se imala održati za žrtve Drugog svjetskog rata i poraća.

U 10:45 nadbiskup je primio preč. dr. Darka Tomaševića, dekana KBF-a i vlč. dr. Šimu Maršića, profesora na KBF-u.

U 18:00 nadbiskup je predsjedao svetom misom u sarajevskoj prvostolnici povodom Čiste srijede - Pepelnice, početka korizmenog vremena.

18. veljače 2021.

U 10:00 Nadbiskup je predsjedao sjednicom Uredničkog vijeća *Katoličkog tjednika* u prostorijama vrhbosanskog ordinarijata.

U 15:00 nadbiskup je primio vlč. dr. Olivera Jurišića, vicerektora VBS-a i profesora na KBF-u.

U 15:30 nadbiskup je primio g. Brunu Paurevića i g. Igora Balukčića.

19. veljače 2021.

U 9:00 nadbiskup je primio vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma VN-a.

U 9:45 nadbiskup je primio preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a.

U 11:00 nadbiskup je zajedno s vlč. mr. Josipom Vajdnerom i vlč. mr. Draženom Kusturom primio generalnog direktora BHRT-a Belmina Karamehmedovića, direktoricu BHT1 Nedu Tadić i pomoćnicu generalnog direktora za razvoj i tehnologije Dženita Jusufbegović. Povod za ovaj susret je uručivanje i izricanje zahvalnica za dugogodišnju suradnju s Vrhbosanskom nadbiskupijom.

U 16:00 nadbiskup je predsjedao sjednicom vijeća mladih VN-a održanoj u NCM-u *Ivan Pavao II.* u Sarajevu, a u 18:00 je predsjedao svetom misom.

20. veljače 2021.

U 9:30 nadbiskup je primio vlč. mr. Božu Odobašića, umirovljenog svećenika VN-a.

U 11:00 nadbiskup je primio g. Marijana Josića, vjernika iz župe u Šikari.

U 18:00 nadbiskup je u ulozi predsjednika BK-a BiH predsjedao svetom misom u sarajevskoj katedrali za sve umrle od korona-virusa.

21. veljače 2021.

U 9:00 nadbiskup je krenuo prema Zagrebu, te je sljedeće dvije noći bio smješten u zgradi HBK-a u Zagrebu.

U 14:30 nadbiskup je ručao kod svoje sestre Mire u Zagrebu.

22. veljače 2021.

U 14:00 nadbiskup je imao preventivni pregled u klinici *Radiochirurgia* u Svetoj

Nedelji, a nakon toga je bio na ručku kod svoje sestre Blaženke Županac.

U 19:00 nadbiskup je gostovao u emisiji novinarka gđe. Tanje Maleš na *Laudato TV*.

23. veljače 2021.

U 9:00 Nadbiskup je sudjelovao na zajedničkom zasjedanju HBK-a i BK-a BiH u Zagrebu. Zasjedanje je trajalo do ručka, a nakon ručka nadbiskup se vratio u Sarajevo.

24. veljače 2021.

U 13:00 nadbiskup se u središtu Islamske zajednice u Sarajevu susreo s reis-l-ulemom Islamske zajednice u BiH Huseinom ef. Kavazovićem, a nadbiskupovoj pratnji bio je i vlč. dr. Tomo Mlakić, župnik na Kupresu i član MRV-a BiH.

25. veljače 2021.

U 9:00 Nadbiskup je primio vlč. mr. Dražena Kusturu, predstojnika Ureda za odnose s javnošću i glasnogovornika VN-a.

U 9:30 nadbiskup je primio vlč. Marka Majstorovića, župnika župe Uzašašća Gospodinova u Novom Travniku.

U 10:00 nadbiskup je primio vlč. dr. Šimu Maršića, profesora na KBF-u u Sarajevu i ravnatelja NCM *Ivan Pavao II.*

U 15:30 nadbiskup je zajedno s nadbiskupom koadjutorom posjetio gradilište Caritasove zgrade u Gromiljaku gdje ih je primio i proveo gradilištem ravnatelj Caritasa VN-a vlč. dr. Mirko Šimić.

U 18:00 nadbiskup se susreo s nadbiskupom koadjutorom mons. Tomom Vukšićem i generalnim vikarom mons. Slađanom Ćosićem.

26. veljače 2021.

U 14:00 nadbiskup je, zajedno s nadbiskupom koadjutorom mons. Tomom Vukšićem i ekonomom preč. Vladimirom Pranjčićem, primio načelnika sarajevske općine Stari Grad, g. Ibrahima Hadžibajrića.

U 16:00 nadbiskup je dao izjavu za RTV *Herceg-Bosne* za emisiju *Dobro je činiti dobro*.

27. veljače 2021.

U 11:30 nadbiskup je primio vlč. dr. Tomu Mlakića, župnika na Kupresu.

Propovijed kardinala Puljića na božićnoj misi u katedrali

25. prosinca 2020. - Božićna misa u katedrali

Dragi subrate nadbiskupe Tomo,
Mnogopoštovani provincijale Jozo,
Draga braćo misnici,

Draga braćo i sestre prisutni ovdje u katedrali, kao i vi draga braćo i sestre koji nas pratite preko sredstava društvenog priopćavanja, preko elektronskih medija!

Evo, na početku spominjem te medije. Oni posreduju da i vi koji ste u svojim obiteljima, možda na krevetu, osamljeni, da budete s nama u ovom božićnom slavlju. To je način koji je čovjek izumio Božjim darom, da komuniciramo. I upravo o toj komunikaciji želim progovoriti. Bog je stvorio čovjeka iz ljubavi. I tada je ljubav bila jedan divan način komunikacije čovjeka i Boga u raju zemaljskom. Ali nažalost grijeh je poremetio tu komunikaciju ljubavi, zamračio je ljudski pogled. Ali Bog ga nije odbacio, jer Bog je ljubav. I zato je obećao poslati Mesiju-Spasitelja. I Bog se objavljavao postupno kroz povijest spasenja. Prvo je slao razne proroke, poruke, objave, kako bi čovjeku sam sebe objavio, da bi čovjek shvatio Božju ljubav. Međutim, ljudska zaslijepljenost je bila dosta velika, tako da čovjek nije uvijek shvaćao i prihvaćao Božju poruku. I čuli smo u poslanici Hebrejima da je Bog upravo u posljednje dane progovorio u svome Sinu. Poslao je na Zemlju drugu božansku osobu. Začeo se po Duhu Svetom pod srcem Marijinim i onda mu je došlo vrijeme da se rodi, Isus od Marije. I car je možda napravio taj popis i ne znajući da vrši Božju volju. Zatražio je da svi dođu u svoj kraj. Josip je bio iz Betlehema i uzima svoju suprugu koja je u blagoslovljenom stanju i putuje u Betlehem, tamo se treba upisati. Ali vrlo je interesantan način na koji Bog djeluje. Mi bismo se svi zbunili kad bismo došli i ne bi nas primili u kuću, bilo bi to strašno bolno. A oni su došli u Betlehem i za njih nije bilo mjesta u Betlehemu – u svratištu, nego su morali poći u pastirsku pećinu – štalicu i tamo se sklonili te noći, jer je vrijeme da se Isus rodi. Sad si ja razmišljam što je sv. Josip u sebi

mislio, što je Marija mislila, ne znam, ali znam kako bismo mi ljudi reagirali. Ne moram ja drugog citirati, mogu krenuti od sebe odmah: „A dragi Bože, ako je ovo tvoj sin, pa što radiš od nas, šalješ nas u štalu, zar za njega nema boljeg mjesta?“ Međutim, vidimo kako Marija i Josip toliko mirno i samozatajno pripremaju one jaslice i tamo Isusa polažu. I tamo se Isus rodio. Eto to je taj o kojem kaže: „u zadnje vrijeme Bog progovori u Sinu.“ Evo kako je Bog progovorio: jednostavnošću, skromnošću, kao malo dijete čovjeku se približio jer se čovjek udaljio od Boga, udaljio se jedan od drugoga, udaljio se od samog sebe, bježi od sebe. Ne volimo mi to čuti da čovjek bježi od sebe, a koliko puta smo se uhvatili da nemamo hrabrosti suočiti se sa svojom istinom. Eto zato da čovjek ne bježi, da se nađe, Bog se približio kao malo dijete. Što bi rekao sluga Božji Stadler: „rodio se kao dijete da ga se ne bojimo, da mu se radujemo.“ I zaista, tako Bog progovara, takva je njegova ljubav. Eto to je uzrok radosti. Zašto se mi Božiću radujemo? Zato što Bog govori rječnikom ljubavi. Da bi čovjek razumio otajstvo Božje ljubavi, Isus je uzeo ljudsko tijelo da progovori ljudskim rječnikom, da objavi čovjeku Boga ljubavi. E tu objavu mi imamo zabilježenu u Svetom Pismu. I ove godine smo htjeli da što više ljudi posegne za tom riječju Božjom, za time kako je Bog nama progovorio u posljednja vremena u svome sinu Isusu Kristu. I sveti Božić, to znači prepoznati što je Bog za nas učinio – obnovio nam je naše dostojanstvo, dostojanstvo djece Božje. Ne samo da se tako zovemo, nego to i jesmo. Posebno sakramentom krštenja gdje smo postali dio božanskoga utjelovljenja. I kad kažemo „čestit Božić“, želimo postati svjesni da imamo udio – čest u tom otajstvu njegova utjelovljenja. Tako je on progovorio: rječnikom Božje ljubavi u siromaštvu, u skromnosti, u samozatajnosti, u ljubavi.

Zato na poseban način moramo malo premisliti današnje evanđelje. Kao što sam malo

prije rekao, „dodoše u Betlehem i za njega nije bilo mjesta u svratištu“. Kaže sveti Ivan: „K svojim dođe, i njegovi ga ne primiše.“ Mi se zovemo 'kršćani', to znači njegovi – Kristovi. Primismo li ga? Božić je divna prilika da to preispitamo. Primismo li ga? Njegovi smo. Mora li bježati od nas u neku štalicu. Ili ima mjesta u mom srcu, u mojoj obitelji, u našoj sredini. Nažalost, ne možemo više živjeti kao da nije došao. Ali ljudi se boje da prepoznaju Isusa u našoj sredini, pa kojekakve riječi izmišljaju: 'slavlje ovoga, slavlje praznika, itd.' Međutim, za nas katolike – kršćane to nije praznik, to je blagi dan, dan kad nas je Bog zagrlio svojom božanskom ljubavlju. I zato želimo prepoznati izvor radosti. To je pravi izvor radosti, kad čovjek prepozna da je voljeno biće, da ga Bog voli, da ga Bog grli, da mu daje smisao života. Zato ona riječ kao da čačka po našoj savjesti: „k svojim dođe i njegovi ga ne primiše.“ Ne smijemo otići kući da ne bude onoga koji će odgovoriti: „Isuse, ako sam tvoji, ja te primam.“ Želim tvoju riječ prebirati u svom srcu poput Marije. Tvoja riječ koja je ostala objavljena, koju si ti ljudskim načinom progovorio o Bogu koji je ljubav, želim ja prebirati i usvajati u svoje srce, i na taj način doživjeti da moj život ima smisao. Mi proživljavamo ovo vrijeme dosta kušnje. Razne se kušnje, počevši od ljudskog zdravlja, ove zaraze. Unesen je jedan strah među ljude. Nije to bezazlena zaraza, ali nije smrt najgora stvar. Vječna propast je najgora stvar. Važno je da Bog na taj način doživi da ga primamo u toj našoj stvarnosti koju proživljavamo. On je sišao u ljudsku stvarnost, u ljudsku povijest, u moju povijest. Zato želimo da slaveći Božić vratimo se kući svjesni kako nam je Isus vratio to dostojanstvo djece Božje, kako je ušao u našu povijest, kako nas je osposobio da ga čujemo ne ušima nego srcem. 'Svojima dođe...' Ma Isuse, tvoji te primiše. Ako današnji sekularni svijet sve radi da te nema, tebe ima i ne mogu te uništiti. I ostat ćeš, samo njih neće biti. Jer ti si ipak Bog, utjelovljeni sin Božji. Zato želim da tu utjehu Božića ponesete u svoje kuće, u svoje obitelji, u svoj svagdanji život, da to podijelimo s onima

kojima svakodnevno živimo. Neka na našim očima vide da zračimo radošću Božića. Da zarazimo, ne Koronom, da ga zarazimo tom radosnom vjerom. Život ima smisla, život ima smisla živjeti s Bogom.

Ovdje ću ponoviti ono što sam doživio prije 30-ak godina, za vrijeme rata. Nakon mise izišao sam izvan katedrale, malo smo se sakrili od snajpera. Onda me jedan liječnik moli: „dajte me naučite da i ja mogu molite.“ Ja sam mu rekao: „pa što vas to sad zanima nakon toliko godina.“ „Ja vidim da svi vi koji izlazite iz katedrale nosite na očima jedan mir. Ja sam nemiran.“ Ja sam ga uputio na jednog svećenika, on ga je poučio, primio je sakramente. I nakon jednog vremena pitam ja: „Doktore, kako se osjećate?“ Kaže: „Lijepo je s Bogom živjeti.“ To je duboka istina. Lijepo je s Bogom živjeti. Pakao je bez Boga. Zato želim svima vama da doživite tu ljepotu Božje blizine, da iz te ljepote i vi postanete bliži jedni drugima, kako bismo mijenjali ovaj svijet koji je zaražen ne samo Koronom, nego brojnim otrovima međuljudskih odnosa koji su se urušili. Da zračimo ljepotom života jer s Bogom živimo.

Koristim priliku na kraju ove propovijedi da vam prenesem brojne čestitke. Kao što sam rekao, ovaj medijski način komunikacije, pa osim poštom, došle su razne čestitke elektronskim putem, bilo od vjerskih poglavara iz Bosne i Hercegovine, bilo od političara, bilo od raznih djelatnika, raznih udruga, običnih ljudi,... ali ne samo iz naše Zemlje, ne samo iz Europe. Divno je doživjeti kad vam Božićnu čestitku pošalju s Filipina, iz Azije, Australije, Grenlanda,... sa svih strana su stigle elektronskim putem brojne čestitke. I zato koristim priliku da im zahvalim. Hvala vam što nam želite dobro. Uzvraćamo, i mi vama želimo dobro. Dobro koje je Bog, Bog koji je ljubav. Neka on obasja vaša srca i vi zračite tom dobrotom i čestitošću. U tom duhu, još jednom neka vam bude čestit Božić i na dobro vam došlo Isusovo porođenje.

Amen!

Izazovi sinodalnog hoda u pastoralu nadbiskupijskih institucija

U prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskoga u srijedu, 3. veljače pod predsjedanjem vrhbosanskog nadbiskupa Vinka kard. Puljića održana je sjednica umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Za tu prigodu prigodno predavanje priredio je dr. vlč. Šimo Maršić, ravnatelj NCM-a „Ivan Pavao II.“ i profesor pastoralne teologije na sarajevskom KBF-u.

U posljednje se vrijeme sve više razmišlja o sinodalnosti (Biskupske sinode u Rimu, Sinoda u Njemačkoj, naša Sinoda) i to ne samo u stručnim teološkim krugovima nego se na nju opetovano poziva i papa Franjo u različitim svojim obraćanjima. (Tako je već najavljena Sinoda 2022 – Za sinodalnu Crkvu – zajedništvo, sudjelovanje i poslanje)

Izazov međusobnog komuniciranja, suradnje i suodlučivanja

Kako je poznato, riječ sinodalnost izvedenica je od grčke riječi syn-hodos, što znači »ići zajedno, zajednički hod«. Drugi vatikanski koncil je tu osobinu ponovno otkrio kao nužan element crkvenog zajedništva (communio) i djelovanja te osnovao ustanovu biskupske sinode (do sada ih je bilo 15 redovnih). Riječ je zapravo o bitnoj dimenziji Crkve kao zajednice Božjega naroda koja sebe shvaća odrazom zajedništva u samom trojedinom Bogu. Zato je nužno upućena na međusobno komuniciranje, oslušivanje, suradnju i suodlučivanje, razmjenu iskustava i darova između pastira i vjernika, različitih služba i redova u samoj sebi kako bi što bolje ostvarila svoju zadaću naviještanja i svjedočenja evanđelja.

Kada govorimo o sinodalnosti kao stilu u pastoralnom djelovanju važno je reći kako ovdje nije riječ o nečemu novom u Crkvi. U stoljećima nakon što su kršćani dobili slobodu javnog ispovijedanja vjere mjesne su Crkve često održavale svoje sinode prema onom poznatom načelu prvog tisućljeća koje se danas nekim usko hijerarhijskim ušima možda može činiti previse liberalnim: »Quod omnes tangit ab omnibus tractari debet« – »O onome što se svih tiče, moraju svi raspravljati.«

Drugi vatikanski koncil

Želeći pokrenuti reforme na različitim područjima crkvenog nauka i života kao i

odnosa spasenjske zajednice kako prema vani tako i unutar nje same, Koncil se i s obzirom na sinodalnost zauzeo za afirmaciju starih stečevina. U procesu promišljanja evanđeoske poruke za naše vrijeme, posadašnjenja i otvaranja Crkve, koncilski oci su prepoznali važnost kolegijaliteta biskupa i njihove intenzivne međusobne suradnje. Jednako tako se pokazalo neophodnim iznaći institucionalno tijelo u kojemu će biskupi zajedno s papom redovito komunicirati i raspravljati o općim crkvenim pitanjima i problemima te donositi smjernice za pastoralno djelovanje. Već je papa Pavao VI. krajem drugog perioda koncilskog zasjedanja 1963. najavio osnivanje Vijeća biskupa, što će se ostvariti dvije godine poslije toga ustanovljenjem biskupske sinode. Od tada je taj značajan element zajedničkog hoda na višoj crkvenoj razini kao jedan, ali ne jedini element sinodalnosti, odigrao nezamjenjivu ulogu u provedbi Koncila.

Papa Franjo

Papa Franjo je osobito u svojoj programskoj enciklici *Evangelii gaudium* – Radost evanđelja (2013.), a potom u znamenitom nagovoru na proslavi pedeset godina ustanovljenja Sinode biskupa (17. listopada 2015.) pokazao da odlučno želi ponovno oživjeti sinodalnost, nastavljajući reformu Crkve u duhu Drugoga vatikanskog koncila. U spomenutom nagovoru veli da je od početka svoje službe kao rimski biskup odlučio dati veću važnost sinodi kao dragocjenom naslijeđu Koncila.

Potrebu sinodalnosti sažeo je između ostalog u sljedećoj rečenici: »Svijet u kojemu živimo, i u koji smo sa svim njegovim protivštinama pozvani ljubiti ga i služiti mu, zahtijeva od Crkve jačanje njezine sinergije u svim područjima njezina poslanja.« Naveo je pritom

riječi Ivana Krizostoma: Crkva i sinoda jesu sinonimi. Papa Franjo izgradnju sinodalnosti shvaća kao put što ga je Bog namijenio Crkvi trećeg tisućljeća. To je praktično pokazao na primjeru inovativnih elemenata koje je uveo u radu dviju biskupskih sinoda o obitelji: III. izvanredne sinode (Pastoralni izazovi obitelji u kontekstu evangelizacije, 2014.) i XIV. redovite sinode (Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu, 2015.). Prvi je put u pripremi sinoda biskupima poslan upitnik s pedesetak pitanja da ga prosljede župnim zajednicama i drugim skupinama vjernika te od njih zatraže odgovore, prijedloge i sugestije koje će poslužiti u izradi Radnog nacrtu (Instrumentum laboris). Vrijeme zasjedanja sinode je produženo, interventi su mogli biti i usmeni, u radu su svoja svjedočenja iznosili laici – kršćanski roditelji, objavljen je i rezultat glasovanja za svaki paragraf.

Sinodalna je Crkva prema papi Franji Crkva slušanja sa sviješću da je slušanje »nešto više od onoga što čujemo svojim osjetilom sluha« (EG 171). Riječ je o međusobnom slušanju u kojemu svaki ima nešto naučiti: vjernički narod, kolegij biskupa, rimski biskup – svatko slušajući druge i svi slušanjem Duha Svetoga »Duha istine« (Iv 14,17) da spoznamo što on »poručuje Crkvama« (Otk 2,7).

Biskupska sinoda je izraz dinamike zajedništva koje nadahnjuje sve crkvene odluke. Pritom su nabrojane sve tri razine na kojima je treba prakticirati i izgrađivati: razina partikularne Crkve (biskupije), razina biskupskih konferencija i razina sveopće Crkve. Što se tiče prve razine, papa Franjo ističe osobito važnim da »organizmi zajedništva« (prezbitersko vijeće, vijeće savjetnika, kanonički zbor i pastoralno vijeće) budu povezani s »bazom« i polaze od svagdašnjih problema vjernika da bi Crkva poprimila sinodalno obličje.

Izazov stvaranja sinodalnosti unutar crkvenih struktura

Ako želimo, poštovani kolege, razmišljati o odgovoru Crkve na aktualne izazove suvremenog svijeta ne može se mimoći problem crkvenih struktura i načina njihova funkcioniranja.

Često se danas, posebno na Zapadu, a čini mi se sve više i kod nas, primjećuje da su naše

institucije na različitim crkvenim razinama birokratizirane, daleko od vjernika i njihovih životnih pitanja i potreba, premalo dijaloške, a često jednostrano hijerarhijski shvaćene i sebi samodostatne. Taj problem i slabost u crkvenom životu, koji vapi za promjenama, nije nepoznat niti je pojava novijeg datuma. Još je Karl Rahner u prošlom stoljeću govorio o Promjenama strukture Crkve kao o zadaći i šansi. Pritom se ne radi o tzv. nosivim elementima ustroja koji zadiru u samu bit i specifičnost Crkve kao božansko-ljudske ustanove, nego je riječ o raznolikim dijelovima u organizacijskom tkivu i o mentalitetima koji su se kao povijesno društveni oblici razvili u Božjem narodu tijekom njegova hoda kroz stoljeća pa su prema tome podložni promjenama.

U nastojanju oko evangelizacije, koja je zadaća svih vjernika, očigledno postoji nekoliko važnih razloga za promjenu neprikladnih struktura i odnosa sukladno potrebama našega vremena. Prvi je činjenica da je danas kod kršćanskih vjernika kao građana suvremenog društva, za razliku od nekoć, znatno porasla razina opće naobrazbe, uključujući i teološku. Oni imaju izraženu svijest svojega ljudskog dostojanstva, posjeduju raznolike strukovne kompetencije i na različite načine participiraju u društvenom životu. Međutim ti isti vjernici kao članovi eklezijalne zajednice u Crkvi susreću se s posve drukčijim i njima stranim paternalističkim sustavom odnosa i vlasti gdje oni uglavnom nisu aktivni subjekti u crkvenom životu već pretežno pasivni objekt pastoralnog nastojanja.

Izazov aktivnog uključivanja vjernika laika u crkvene institucije

Drugi je razlog vezan uz Koncil, koji je svojedobno uočio taj problem te započeo svekoliku reformu teologije, liturgije i crkvenih institucija. Koncilsko shvaćanje Crkve vidi spasenjsku zajednicu kao Božji narod kojeg čine svi kršćeni. Oni su dionici zajedničkog svećeništva svih vjernika koje je temelj kršćanskog poslanja, imaju pomazanje Duha te se po svojem nadnaravnom osjećaju vjere ne mogu prevariti u vjerovanju (in credendo) (usp. LG 10–13). Ti i brojni drugi elementi koncilske slike o Crkvi, koji uvelike revaloriziraju

raju dotadašnji zapostavljen položaj i ulogu vjernika laika, sada nužno zahtijevaju njihovu suradnju, suodgovornost i suodlučivanje na svim crkvenim razinama, što nalazi izraz i sintezu u pojmu sinodalnosti. Posve je jasno da se nova teološka promišljanja i otvorene pastoralne perspektive ne mogu provesti u stvarnost bez prikladnih strukturnih okvira u zajednici vjernika i bez njihova sinergijskog funkcioniranja kako bi se dinamizam crkvenog života što bolje pretočio u evangelizacijsku praksu.

Već je II Vatikanski Koncil primijetio da temeljne službe (munera) naučavanja, posvećivanja i upravljanja, ali i sva druga povjerena zaduženja i karizmatičke angažmane u zajednici jednostavno više nije moguće obavljati asimetrično, monološki, kako je to stoljećima bio slučaj u najvećem dijelu Crkve.

Desetljeća nakon Sabora Svijet je postao do te mjere složen, nepregledan, pluralan na svim razinama da od nositelja svih službi u Crkvi, a posebno onih vođenja i upravljanja zahtijeva vještine, znanja, kompetencije, koje ne jamče ni uobičajena formacija, ni ređenje, a ni jurisdikcija. Nema više prostora za netransparentno soliranje kod donošenja odluka. Sve je umreženo i lako je izazvati nekontroliranu lavinu. Veoma je lako pogriješiti. Usto, u ovom svijetu brzih promjena i dosad neviđene velike protočnosti javnog mnijenja pa i onog eklezijalnog, neprimjerene ili pogriješne odluke nositelja službi u Crkvi vrlo brzo bivaju kao takve kritički prepoznate, prosuđene i osuđene od strane zajednice. Množenje pak takvih neuspjelih solo-poteza ne može danas u svijetu školovanih, sebe svjesnih i u društvu već ionako raznovrsno angažiranih članova crkvene zajednice biti neutralizirano pozivanjem na crkveno pravo, nekritičku poslušnost ili *sensus ecclesiae* kao pokriće za nevažavanje sinodalnosti.

Duh u Crkvi djeluje preko nositelja raznih službi, ali i preko profesionalnih kompetencija i kairološkog osjećaja članova zajednice za ono što Bog traži od nas sada, ovdje, u zaista novoj kulturi koja se rađa posred tisuću nedoumica i novih spoznaja. Iz svega toga većini u Crkvi pomalo se nameće uvjerenje da se tek iz sinodalnog susreta, iz bezbroj sinodalnih susreta

mogu rađati takvo naviještanje i pastoral, takve financijske i personalne odluke koje će biti primjerene znakovima vremena, a time i stvarnim potrebama ljudi.

Vršenje vlasti na način baroknog paternalizma (kod nas begovskog pastoral) rađa razočaranjem, pasivizacijom većine naroda Božjega, a sve češće i izlaskom iz Crkve (smanjen broj vjernika na sv. Misama). Sinodalnost je drugo ime za priznanje vlastite nedostatnosti u razumijevanju kompleksnosti nove kulture u nastajanju i problema koje ona unosi u živote vjernika. Sinodalno uvažavanje svakovrsnih profesionalnih i karizmatičkih kompetencija članova naroda Božjeg ne samo da povećava vjerojatnost ispravnog čitanja znakova vremena i primjerenog odgovora na probleme ljudi/kršćana, već duh, praksa i mentalitet sinodalnosti omogućuju vjernicima iskustvo crkvene zajednice kao svoje duhovne domovine koja ih ozbiljno uvažava i u kojoj zajedno s drugima tragaju za zajedničkim odgovorima na pitanja kako živjeti Evandjelje danas.

Izazov sinodalnog mentaliteta kod nositelja crkvenih službi na svim razinama

Sinodalni mentalitet bi postupno doveo do prevladavanja napetosti između dviju saborskih eklezijologija, između zajedničarske eklezijologije naroda Božjeg (*communio*) i one usredotočene na kleričko hijerarhijski moment.

Izazov jedinstva pastoral u nadbiskupiji Biskupi u br. 74. kažu:

“Iz otajstvenoga jedinstva Crkve proizlazi i jedinstvo apostolata (pastoral). Zbog toga “u čitavoj biskupiji i njezinim posebnim područjima treba da se pod biskupovim vodstvom koordiniraju i tijesno povežu sva djela apostolate”, kao bi se zahvatili “u jedinstvenu akciju svi pothvati i ustanove koje se odnose na katehezu, misije, karitativno djelatnost, socijalna pitanja, obitelji, škole i na sve druge ustanove koje imaju bilo kakav pastoralni cilj” (CD 17). Takva koordinacija potvrđuje i jasnije očituje jedinstvo cijele biskupije. To nači da trebamo razvijati duh suradnje i suodgovornosti koji će nas osloboditi napasti isključivanja iz zajedničkih pothvata i stvaranja nekih paralelnih ustanova i planova. Doista

bi nam trebalo biti strano načelo prema kojemu se prihvaća i podržava samo ono što se nekome sviđa, bez obzira što se radi o zajedničkom pothvatu pod vodstvom nadležnoga biskupa; ili prema kojem se ustanove i inicijative dijele na “naše i “njihove”, pa se jedne podržavaju, a druge zanemaruju. Svi znamo koliko je takvo iskušenje danas u našoj Crkvi prisutno. Zbog toga je potrebno stalno imati na umu jedinstvo biskupijske zajednice pod vodstvom biskupa, u koje se harmonično i koordinirano trebaju uklopiti sve službe, redovi, karizme, ustanove i inicijative. Pretpostavka je tomu, dakako, istinsko crkveno zajedništvo svećenika, redovnika i laika pod vodstvom biskupa, koji je vidljivi znak jedinstva svega naroda. A svega toga nema bez ispravne ekleziologije.”

Izazov novog profila voditelja crkvenih institucija u sinodalnoj crkvi

Svi mi od Kardinala, Nadbiskupa koadjutora pa do župnika na terenu svoje službe obavljamo najbolje što znamo i rezultat se reći ćemo videti, sve manje više funkcionira. Od školstva, caritasa pa do one male župe od 30 vjernika. (tako je i u drugim državama...reći ćemo posebno dobro u Njemačkoj, međutim jedan moj prijatelj svećenik u Njemačkoj je rekao da njegov biskup kaže “Hauptsache es läuft ” – važno je da sve radi i funkcionira i on smatra da nije važno samo da funkcionira nego kako nešto funkcionira). Ja bih na kraju rekao da imamo uistinu dobre svećenike od vas poštovani kolege, koji se trudite u svojim institucija-

ma učini sve da stvari idu iz dana u dan...naravno negdje je to lakše (školstvo, KBF, vojni ordinarijat – jer su na budžetu), a negdje teže gdje se trebamo pobrinuti za svakodnevne troškove. Spominjem ovdje i župnike s kojima sam često povezan kroz rad s mladima koji su sjajni i izvrsni voditelji svojih zajednica “menadžeri” (u smislu koordinatora župnih aktivnosti i pastoralnih pothvata) jer iz ponekad bezperspektivnih situacija izvlače najbolje i svojim životom svjedoče svoju zauzetost za svoje župljane. I čini nemoguće da župe funkcioniraju iz dana u dan.

Rimski pastoralni teolog Paolo Asolan govoreći o svećeniku u sinodalnoj crkvi govori o dva modela svećenika kao voditelja određenih crkvenih institucija. Svećenik menadžer i svećenik leader. Menadžer je koordinator aktivnosti koji u sadašnjosti uspješno sve vodi, a Leader je onaj koji je okrenut prema budućnosti i orijentaciji osoba, ima viziju, pravi strategiju, motivira osobe. Asolan predlaže model svećenika u sinodalnoj crkvi koji bi bio i menadžer i leader ali više leader!

Pastoralni teolog iz Splita Alojzije Čondić govoreći o ovoj temi kaže: “Sinodalnost je vidljivi oblik zajedništva, odnosno stvarni oblik pastoralnog vodstva koji odgovara “znakovima vremena”. U skladu s tim prvotna dje-latna zadaća pastira je ostvarivati duh crkvenog zajedništva, što znači da dostojanstvo ljudske osobe treba poštovati i odgajati u duhu suodgovorne pripadnosti zajednici.” Duh sinodalnosti se unutar određene institucije očituje pomoću pastoralnih tjela sudjelovanja!

Literatura:

- Nikola BIŽACA, *Sinodalnost predvojet uspjeha nove evangelizacije*, u: *Crkva u svijetu*, 47 [2012.] 3, 295–298.
 Nediljko A. ANČIĆ, *Prema sinodalnoj Crkvi*, u: *Bogoslovska smotra*, 86 (2016.) 2, 267–271.
 Alojzije ČONDIĆ, *Ustani, zove te! Bogoslovno-pastoralna razmišljanja*, CUS Split 2013.
 Paolo ASOLAN, *Il pastore in una Chiesa Sinodale*, Lateran University Press, Citta del Vaticano 2017.
 HBK, *Na svetost pozvani*, Glas Koncila, Zagreb 2002.

Propovijed nadbiskupa koadjutora mons. Tome Vukšića na Nedjelju Božje riječi

Na Treću nedjelju kroz godinu, 24. siječnja, kada se odlukom pape Franje obilježava i Nedjelja Božje riječi sv. misu u sarajevskoj katedrali predslavio je vrhbosanski nadbiskup koadjutor i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić.

Tom prigodom izrekao je propovijed koju donosimo u cijelosti:

Danas, na Treću nedjelju kroz godinu, Crkva svima, koji sudjeluju na euharistijskim slavljinama, kao poticaj za razmišljanje nudi odlomak s početka Markova evanđelja. Prije onoga što nam je naviješteno nalazi se samo kratak izvještaj o propovijedanju Ivana Krstitelja te informacije o Isusovu krštenju u rijeci Jordanu i kušnjama tijekom 40 dana boravka u pustinji.

Bila je to, moglo bi se reći tako, Isusova neposredna priprava za početak njegova javnoga propovijedanja. Taj početak dogodio se nakon što je Isus saznao da je Ivan Krstitelj bio predan i nepravedno stradao zato što je bio prorok i zaštitnik javnoga morala. Ta nepravda i nasilna smrt dragoga prijatelja, svoga preteče i bliskoga rođaka, Isusa je vrlo potresla da čak napušta kraj u kojemu se u tom času nalazio. To se lako iščitava iz Markova izričaja: „A pošto Ivan bijaše predan, otiđe Isus u Galileju“ (Mk 1,14).

Obratite se i vjerujte evanđelju!

U svemu tomu osobito nas zanima činjenica da je Isus, utjelovljena Riječ Božja, upravo u tom području započeo svoje javno djelovanje. „Propovijedao je evanđelje Božje“ u Galileji (Mk 1,14), kaže evanđelist Marko. I donosi potom kratak sadržaj prve Isusove javne propovijedi, koja je sažeta u riječima: „Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!“ (Mk 1,15).

Ove riječi su sažetak svega Isusova propovijedanja i objašnjenje njegova poslanja. One očituju što se dogodilo Isusovim dolaskom i koja je svrha njegova djelovanja. To su dvije razine od kojih je prva objektivna, a druga subjektivna. Prva je istina da se „ispunilo vrijeme“ očekivanja time što je druga osoba Presvetoga Trojstva u Isusu postala čovjek i boravila među ljudima. Njegovim dolaskom približilo se svakom čovjeku kraljevstvo Božje.

Sve to objektivna je istina koja ni na koji način ne ovisi o bilo kojemu čovjeku. To je jednostavno dar Nebesa, darovana milost i udijeljeni blagoslov, od kojega čovjek može imati duhovnu korist i kojega može usvojiti na samo jedan način.

Upravo tu započinje druga razina. Nju bi se moglo nazvati subjektivna, a prepoznaje se u Isusovim riječima: „Obratite se i vjerujte evanđelju.“ To jest, ako ona prva razina ne ovisi o čovjeku, već je dar Božji, ova druga razina, to jest čovjekovo obraćenje i njegovo vjerovanje Božjoj riječi, ovisni su o čovjeku i njegovoj slobodi. Jer, obratiti se i vjerovati je nešto što Isus nudi, a ne nameće i želi da čovjek to slobodno izabere i prihvati.

Potom, u odlomku iz Prve poslanice Korinćanima, koji je također naviješten, i apostol Pavao govori o vremenu. A nakon Isusovih riječi: „Ispunilo se vrijeme“, ovaj apostol naroda kaže: „Vrijeme je kratko“ (1 Kor 7,29), čime samo pojašnjava i tumači Isusovo propovijedanje. Ustvri u ova dva odlomka iz Novoga zavjeta govor je o dva različita vremena.

Isus je, naime, govorio o vremenu očekivanja Mesije, u kojemu je živjela zajednica vjere Izabranoga naroda. To jest, Isusovim dolaskom „ispunilo se vrijeme“ očekivanja Mesije i spasitelja jer je on došao. Navijestio je Isus da je Kraljevstvo Božje ovdje, jer je on ovdje, i da je moguće u to kraljevstvo ući već sada po obraćenju i vjerovanju u evanđelje. A za to, upozorava apostol Pavao, vrijeme je kratko. To je naše vrijeme, razdoblje naših nekoliko desetaka godina koje su nam darovane za život na ovom svijetu. To je vrijeme Crkve. To su naši dani koji su nam dati kao prostor za obraćenje, vjerovanje i djelovanje.

Upravo mi, kao i svaka druga generacija u svoje vrijeme, nalazimo se usred vremena koje je kratko. Trebamo uočiti da na ovom Isusovu daru, kao na omotu pošiljke koju nam je on

uručio, stoji naznaka „žurno“. Jer ovaj prostor i ovo vrijeme su ne samo mjesto našeg obraćanja i našega vjerovanja evanđelju, nego su i jedino koje ćemo ikada za to imati.

Istina je: Vrijeme je kratko! Ponajprije zato što vrlo brzo prolazi. Kao što podsjeća stari i mudri pisac psalma: „Zbroj naše dobi sedamdeset je godina, ako smo snažni, i osamdeset; a većina od njih muka je i ništavost: jer prolaze brzo i mi letimo odavle“ (Ps 90,10).

Čvrsto se držite Riječi života!

Spomenuti odlomci iz Svetoga Pisma i njihove poruke i teme o kraljevstvu Božjemu i Isusu koji ga je donio među ljude te o našem obraćenju i vjeri u radosnu vijest evanđelja vrlo su pristali osobito danas, kad cijela Crkva ovaj dan proslavlja kao Nedjelju Riječi Božje. Ovaj dan slavi se drugi put u našoj Crkvi, a ustanovio ga je papa Franjo 29. rujna 2019., na blagdan sv. Jeronima Dalmatinca, i odredio da se slavi svake godine na treću nedjelju kroz godinu. Ovom Nedjeljom Riječi Božje želi se podsjetiti sve, pastire i vjernike, na važnost i vrijednost Svetog pisma za život svakoga pojedinog kršćanina, kao i na odnos između Božje riječi i liturgijskih slavlja i okupljanja vjernika: Naime: „Kao kršćani jedan smo narod koji putuje kroz povijest, osnaživan prisutnošću Gospodina u našoj sredini koji nam govori i koji nas hrani. Dan posvećen Bibliji ne želi biti *jednom na godinu*, nego jednom za čitavu godinu, jer nam je prijeko potrebno rasti u dobrom poznavanju i ljubavi prema Svetom pismu i Uskrsnome, koji ne prestaje lomiti riječ i kruh u zajednici vjernikâ. Zato nam je potrebno

ući u prisni odnos sa Svetim Pismom; u suprotnom naša će srca ostati hladna, a oči zatvorene, pogođeni, kakvi već jesmo, bezbrojnim oblicima sljepoće“ (Papa Franjo, *Aperuit illis*, br. 8).

Organizacija i animacija Nedjelje Riječi Božje na svjetskoj razini povjerena je Papinskom vijeću za pomicanje nove evangelizacije. A ono je odlučilo da tema ove godine bude: „Čvrsto se držite Riječi života“, a preuzeta je iz Poslanice Filipljanima apostola Pavla (usp. Fil 2,16).

Riječi, koje su predložena tema za ovu nedjelju, dio su šire Pavlove poruke prvoj zajednici Kristovih vjernika u ondašnjem grčkom gradu Filipi koje je ovaj apostol poticao da budu svjetlo svijeta. I kao za Filipljane nekada, jednako u naše vrijeme potiče nas: „Sa strahom i trepetom radite oko svoga spasenja!“ (Fil 2,12). Jer to se čini uvijek na jednak način. Odnosno, kao što je pisao sv. Pavao, tako „da budete besprijekorni i čisti, djeca Božja neporočna posred poroda izopačena i lukava u kojem svijetlite kao svjetlila u svijetu držeći riječ Života meni na ponos za Dan Kristov, što nisam zaludu trčao niti se zaludu trudio. Naprotiv, ako se ja i izlijevam za žrtvu i bogoslužje, za vjeru vašu, radostan sam i radujem se sa svima vama. A tako i vi budite radosni i radujte se sa mnom“ (Fil 2,15-18).

Po zagovoru sv. Franje Saleškoga, svjedoka i propovjednika Riječi Božje, čiji blagdan danas slavimo, neka tako bude. Po Kristu Gospodinu našem.

Amen!

Propovijed nadbiskupa Vukšića uoči Dana posvećenog života

Uoči Dana posvećenog života, 1. veljače u sarajevskoj katedrali Srca Isusova prije večernje sv. mise bilo je organizirao klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu te molitva Večernje. Euharistijsko slavlje je predslavio i pod njim propovijedao vrhbosanski nadbiskup koadjutor čiju propovijed donosimo u cijelosti:

Prvo čitanje iz Svetoga Pisma, koje je malo-prije naviješteno, i koje neka bude polazište za ovo razmišljanje, dio je širega poglavlja naslovljenoga „Vjera i ustrajnost“. Preuzeto je iz Poslanice Hebrejima, kojom se sveti pisac obratio onom dijelu prvih kršćana, koji su bili pridošli iz židovstva. Podržava ih u njihovu opredjeljenju za Krista, poučava ih u jasnoći vjere, sokoli ih pred iskušenjima i potiče na ustrajnost. Pri tomu se, upravo u dijelu iz kojega je preuzet naviješteni odlomak, poziva na primjere velikih likova iz prošlosti izabranoga naroda koji su, s povjerenjem u Gospodina, vjerom, koju su ispovijedali, činili velika djela i vjerom postali dostojni poštovanja i primjeri za nasljedovanje. I da mu misao ne bude samo opća, sveti pisac podsjeća na brojna imena povijesnih likova i ističe njihovu vjeru, što u skraćenom obliku izgleda ovako: „Vjerom Abel prinese Bogu bolju žrtvu... Vjerom Henok bi prenesen da ne vidi smrti... Vjerom Noa, upućen u ono što još ne bijaše vidljivo predano sagradi ... Vjerom pozvan, Abraham poslušna i zaputi se... Vjerom i Sara unatoč svojoj dobi zadobi moć... Vjerom Abraham, kušan, prikaza... Vjerom Jakov, umirući, blagoslovi... Vjerom Josip na umoru napomenu... Vjerom Mojsije, već odrastao, odbi... Vjerom prodoše Crvenim morem... Vjerom zidine jerihonske padoše... Vjerom Rahaba, bludnica, ne propade...“ (Heb 11,4-31). I tu počinje naviješteni odlomak.

Pogled u Početnika i Dovršitelja vjere, Isusa

Svjestan da je takvih primjera vrlo mnogo, nastavlja pisac ove Poslanice: „I što još da kažem? Ta ponestat će mi vremena, počnem li raspredati o Gideonu, Baraku, Samsonu, Jiftahu, Davidu, pa Samuelu i prorocima, koji su po vjeri osvojili kraljevstva, odjelotvorili pravednost, zadobili obećano“ (Heb 11,32-33).

Sveti pisac podsjeća da primjeri i vjera veli-

kih likova iz Staroga Zavjeta, koji jesu svjedoci vjere, ipak nisu za kršćane vrhunac vjere jer, sada kad su kršćani, postoji nešto još bolje. Zato zaključuje: „I svi oni po vjeri, istina, primiše svjedočanstvo, ali ne zadobiše obećano, jer Bog je za nas predvidio nešto bolje da oni bez nas ne dođu do savršenstva“ (Heb 11,39-40). I odmah potom, tumačeći što je to bolje, dodaje: „Zato i mi, okruženi tolikim oblakom svjedoka, odložimo svaki teret i grijeh koji nas sapinje te postojano trčimo u borbu koja je pred nama! Uprimo pogled u Početnika i Dovršitelja vjere, Isusa, koji umjesto radosti što je stajala pred njim podnese križ, prezrevši sramotu te sjedi zdesna prijestolja Božjega. Doista pomno promotrite njega, koji podnese toliko protivljenje grešnika protiv sebe, da – premoreni – ne klonete duhom“ (Heb 12,1-3)

Pisac ove Poslanice pred oči svojih čitatelja, koji su naviknuti na čitanje Staroga Zavjeta, kao u nekoj zamišljenoj procesiji, donosi seriju osoba i njihovih djela kako bi pokazao – i to je njegova osnovna nakana – da u svima njima, kao i u svakom pojedinom, treba uočiti da je vjera njihov osnovni stav. I da su se njihova izvanredna djela rodila iz njihove vjere. Te da su oni tim djelima posvjedočili svoju vjeru.

A koja je osnovna svrha spominjanja svih tih likova i njihove vjere? Tu svrhu nalazimo u poticaju kršćanima prve generacije koje se, međutim, jednako odnosi i na nas. To jest da i mi, „okruženi tolikim oblakom svjedoka, odložimo svaki teret i grijeh koji nas sapinje“. Da još više upremo pogled u Početnika i Dovršitelja vjere, Isusa, koji sjedi s desna prijestolja Božjega i da, iako ponekada premoreni, ne klonemo duhom.

Sveti pisac kao da je u svoje vrijeme želio reći: kad su vjernici Staroga Zavjeta bili tako snažni u vjeri, a da nisu imali Kristova primjera, to isto se s pravom još više očekuje od vjernika Novoga Zavjeta. A danas, toliko stoljeća

nakon Krista, znademo da je velik broj kršćana, na raznim stranama po svijetu i u raznim vremenima i okolnostima, pokazao još veći stupanj vjere. Oni su svjedoci kršćanske vjere, a među njima posebice mučenici i sveci.

Mi, okruženi tolikim oblakom svjedoka

Pozvani smo slijediti Krista i nasljedovati primjere vjere velikih likova kršćanstva. Stoga bi sveti pisac i danas ponovio: „Zato i mi, okruženi tolikim oblakom svjedoka, odložimo svaki teret i grijeh koji nas sapinje te postojano trčimo.“

Dok večeras, uoči Dana Bogu posvećenoga života, zahvaljujemo Bogu za taj veliki dar Crkvi i ljudskom rodu, znademo da se samo vjerom može provoditi život kojega se darovalo Bogu. U tom smislu mogli bismo parafrazirati pisca Poslanice Hebrejima. I kazati da su apostoli vjerom pošli za Isusom i pobijedili strah. Sveti Ignacije i Polikarp su vjerom svjedočili pred divljim životinjama i na lomači. Sveti Antun i Pahomije su vjerom slijedili Isusov primjer te pošli za samotnjacima i oblikovali njihovu duhovnost. Sveti Bazilije i Grgur Nazijanski su vjerom utemeljili monaštvo u zajednicama. Sveti Benedikt je vjerom nadahnjivao svoj rad i molitvu. Sveti Augustin je vjerom pobijedio slabosti, navješćivao obraćenje i poticao druge. Svi su oni, i toliki drugi, vjerom služili Bogu, svjedočili pred ljudima i činili dobro braći i sestrama i svakom Božjem stvorenju.

I što još da kažem? – sad bi rekao sveti pisac. I nastavio bi vjerojatno na jednak način kao nekada: Ta ponestat će mi vremena, počnem li raspredati o Franji, Dominiku, Vinku, Klari, Lujzi, Josipu, Francisku, Mariji Tereziji i drugim osnivačima zajednica, iz kojih su večeras u sarajevskoj katedrali okupljene osobe što su svoj život posvetile Bogu.

Vaši utemeljitelji su odjelotvorili pravednost i zadobili obećano! – da još jednom posudimo riječi i misao Poslanice Hebrejima. Oni su vjerom slijedili Kristove savjete neporočnosti, siromaštva i poslušnosti. Pretvorili su ih u svoje osobne zavjete i pravilo života. Sveti Franjo je tom vjerom zadobio znakove Isusovih rana i toj vjeri okuplja brojne sljedbenike. Sveti Dominik je tom vjerom hranio svoje propovijedanje i širio obraćenje. Tom vjerom je sveta Klara voljela Isusa i ljude. Tom

vjerom je sveti Vinko liječio one koje drugi nisu htjeli ili mogli. I tako redom sve do posljednjega: tom vjerom, tim evanđeoskim savjetima, tim osobnim zavjetima i pravilima.

Življenje evanđeoskih savjeta jedna je vrsta duhovne pričesti

Savjeti iz Evanđelja, koje se u zajednicama ili na neki drugi način prihvaća, utemeljeni su na riječima, djelovanju i primjeru Isusa Krista. Preporučili su ih apostoli, crkveni oci, crkveni učitelji, sveci i mučenici. To potvrđuje božansko podrijetlo života prema evanđeoskim savjetima i istovremeno je osnov redovničke crkvenosti. Njihovo prihvaćanje i življenje jedna je vrsta duhovne pričesti, u mjeri u kojoj, po njihovu ostvarenju, osoba postaje slična Kristu neporočnom, siromašnom i poslušnom. Oni su, međutim, „božanski dar koji je Crkva primila od svojega Gospodina i koji njegovom milošću uvijek čuva“ (Lumen Gentium, 44). Njih Kristovi vjernici, dakle, samo od Crkve mogu dobiti, u Crkvi ih primaju i u Crkvi žive. A „kako, pak, evanđeoski savjeti, po ljubavi kojoj vode na poseban način povezuju svoje pristalice s Crkvom i njezinim otajstvom, njihov duhovni život također mora biti posvećen dobru čitave Crkve. Odatle proizlazi dužnost da se svim silama i u skladu s oblikom vlastitoga poziva, bilo molitvom bilo također djelotvornim zalaganjem, radi na ukorjenjivanju i jačanju Kristova kraljevstva u dušama te na njegovu širenju na sve strane. Radi toga Crkva štiti i njeguje značaj koji je vlastit različitim redovničkim ustanovama“ (Lumen Gentium, 44).

Poštovani i dragi redovnici i redovnice, po zagovoru svojih utemeljitelja i utemeljiteljica, trudite se svakim danom biti sve sličniji Isusu Kristu. I njihovim zagovorom, po vjeri rastite u kristolikoj duhovnosti kako bi po vama i vašem djelovanju nastavili govoriti i činiti vaši pokojni osnivači. Jer, osim radi vlastitoga posvećenja koje ste izabrali ostvarivati po uzoru na svoje utemeljitelje, vi postojite i radi toga da vaši utemeljitelji po vama nastave svjedočiti, propovijedati i činiti i da budu naviještane njihove karizme, dobrota i svetost. To ste posvema slobodno izabrali. I neka se stalno i sretno ostvaruje. Po Kristu Gospodinu našem.

Amen!

Propovijed kardinala Puljića na proslavi Dana posvećenog života

2. veljače 2021.

Dragi brate u biskupstvu nadbiskupe Tomo, Mnogopoštovani oče provincijale fra Jozo, Draga braćo misnici svih službi, i redovnici i dijecezanski,

Dragi bogoslovi sve tri bogoslovije, franjevačke, misijske i dijecezanske,

Posebno drage časne sestre koje ste prisutne ovdje, raznih karizmi,

Draga braćo i sestre, vi ovdje u katedrali, kao i svi vi koji nas pratite preko radiovalova Radio Marije Bosne i Hercegovine!

Radostan sam. Evo 25 puta mi slavio dan posvećenog života u katedrali. Raduje me da je ovako svečano. Prvo vidjeti vas kao jedan mozaik redovničkih karizmi, i muške i ženske, u ovoj katedrali – prvostolnici, koja je majka svih crkava naše nadbiskupije. Raduje me da tako svečano pjevanje obogaćuje ovo naše slavlje. Danas slavimo prikazanje Gospodinovo u Hramu. To je radnim danom blagdan, a kad padne na nedjelju, jače je od nedjelje, svetkovina je – prikazanje Gospodinovo. To je novom liturgijom tako naglašeno. Pučki ovaj dan zovemo Svijećnica, jer blagoslivljamo svijeće kako bismo postali svjesni da je Krist to svijetlo koje je starac Šimun pokazao, da prosvijetli svaku osobu od nas. Ovaj blagdan, pomalo tradicionalno, se zove Marina, jer je nekako u središtu Marija koja donosi dijete četrdeseti dan u Hram prikazati Gospodinu da izvrši zakon koji je u Levitskom zakoniku propisan. Iako nije trebala proces očišćenja, jer je ona bezgrješna. Međutim, meni je ostalo u sjećanju mojih prvih godina svećeništva – malo je to poodavno, prije 50 godina – kad sam ja kao mladi svećenik na vratima dočekaao majku s djetetom i sa štolom preko njezine ruke doveo je pred oltar i blagoslivljao i nju i dijete. Bilo mi je to vrlo simpatično, iako nisam znao otpočетка sav smisao toga, ali doživio sam to kao lijep čin. Kasnije, liturgijskom promjenom, majka dolazi na krštenje, više ne treba onaj proces

uvođenja u crkvu, tako se to zvalo. Evo to je taj blagdan koji se zove Marina, majčino središte. Zato i mnogi koji nose to ime uzimaju danas kao svoj imendan, pa ja koristim priliku da im čestitam imendan. Danas se ovaj dan u istočnoj liturgiji zove Sretenije – susret generacija. Isus ide ususret svome narodu. Marija ga nosi i on ulazi u hram i susreće starca Šimuna i staricu Anu. Zapravo tu vidimo vrlo veliku simboliku: susret čovječanstva sa svojim Spasiteljem. U tome jeste sretenije. I mi dolazimo ususret Gospodinu da ga susretnemo, da ga doživimo.

Evo započeli smo obilježavati dan posvećenog života prije 25 godina, papa je to zaželio. I on je poručio Crkvi da je ovaj dan posebna simbolika – prikazanje Gospodinovo. Zašto mi slavio taj dan? Svi vi koji ste obavili zavjete, taj zavjet je čin posvećenja Gospodinu: zavjetovanje čistoće, siromaštva, poslušnosti – „sve tebi Gospodine“. I glavni cilj je tražiti što je Božja volja. I zato je prevažno obnoviti taj identitet: pripadam Gospodinu. Kao što u rodnom listu piše čiji smo, odnosno imena naših roditelja, tako je u identitetu redovništva prepoznatljivo čiji smo – Kristovi. Zaslugama utemeljitelja raznih karizmi, to je bio njihov cilj: voditi zajednicu Kristu. Zato danas želimo, slaveći ovaj dan, obnoviti tu svijest: pripadam Kristu, i želim svega onoga što ne pripada Kristu, osloboditi se. To je zapravo potrebno svaki dan, na neki način, kroz godinu dana obnavljati, a na današnji dan na poseban način obnoviti tu svijest svoga identiteta: pripadam Kristu. Još je važnije prepoznati svoje mjesto u Crkvi. Sve te karizme čine jedan organizam Crkve, Crkve koja se posvećuje. Prvo se posvećujemo krsnom milošću, to je Božji dar. Ali se posvećujemo svojim predanjem. To naše predanje Bogu u našim životnim opredjeljenjima, posebno kad su u pitanju zavjeti. To je sveti čin, i dobro je da u ovom vremenu relativizma, kad više ništa nije sveto, da vratimo svijest: taj

čin je svet. 'Ja sam Gospodinu dala riječ, ja sam Gospodinu dao riječ: Evo me.' Zato je potrebno stalno biti svjestan tog čina, tog svetog čina: pripadam Gospodinu. I zato se ne radi samo o nekoj materiji, nego se radi o živom organizmu u živom mističnom tijelu. Zato je potrebno dana u ovoj simbolici paljenja svijeća zapaliti to svijetlo. Da mi ponovno, uz tu simboliku svijetla, sa starcem Šimunom možemo reći: „Gospodine, dočeka/la sam, prepoznao sam te, prihvatio sam te, usvojio sam te i radošno želim naviještati i svjedočiti tebe koji si otkupio čovjeka i čovječanstvo.“ Posebno u ovoj godini riječi Božje. Da ta riječ bude na neki način moje svijetlo, ta upaljena svijeća da gori u meni. Zna, svijeća može i dimiti. Tako isto i životno predanje može biti dim. Vi znate da dim grize za oči, itekako truje ozračje i zrak. Zato je prevažno da ne budemo svijeća koja dimi, koja gadi ozračje, nego koja radosno plamsa, izgara, svijetli i grije. Kako je lijepo susresti čovjeka koji živi oduševljeno za Gospodina. Jednostavno te povuče to. To te nosi. Kao što je američki predsjednik, kad je susreo svetu Majku Tereziju, rekao: „pokraj ove žene čovjek ne može biti pokvaren.“ Jer je zračila nečim što osvaja plemenitošću. Eto, to je ta svijeća koju danas želimo zapaliti i njome zračiti u svom svagdanjem životu. Možda ćete reći: „Pa toliko muke ima u životu.“ Istina. Vi sve redovnice posebno imate u svojim običajima u svoje ime dodati i 'Marija'. To je vrlo simbolično. Poput Marije želite biti taj *Fiat* ili *Evo me*. Zato je potrebno na neki način da shvatimo: čuli ste što je Marija danas doživjela u evanđelju: gdje joj starac Šimun kaže da će joj mač boli probosti dušu. Može li se ostvariti zvanje bez boli? Tko je tako pošao putem posvećenog života, prevario je i sebe i druge. Nema posvećenja bez boli, bez izgaranja, bez žrtvovanja. Zato je prevažno: ako uzimam lik Marijin kao primjer, moram shvatiti da taj mač boli svaki od nas mora proći, da ustrajemo na putu Kristovom. Zato treba shvatiti: taj Krist je znak osporavan. U prvim kršćanskim vreme-

nima, pa i danas nakon toliko stoljeća, kada govore da smo uznapredovali u razvitku i kulturi. Koliko mržnje, koliko otrova prema Isusu, koliko ubojstava radi Isusa, koliko rušenja crkava radi toga što mrze Isusa. Tako da nije lako slijediti Isusa, ne treba biti naivan. Isus nije rekao lažna obećanja, nego: „tko hoće za mnom, neka se odreće samog sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi.“ I nužno ćemo biti znak osporavan. Jedno vrijeme će nam pljeskati, a onda će vikati: „raspni ga!“ To je sudbina svih onih koji slijede Isusa. Zato, kad nas zatekne životna bol, kušnja, osporavanje, ne treba se obazirati na taj vanjski val mržnje, nego pitanje je: „Isuse, jel ja tebi pripadam, ili ne?“ To je važno. Zato, nema tog zvanja koje ne prolazi kroz boli poput Marije. Ali zapamtimo: što je sebičnost i oholost veća, bol je češća i još veća. A nažalost, razdori su uočljivi. Što je predanje u volju Božju slabije, razdori su veći. I zato je prevažno ovim danom probuditi oduševljenje za Krista, da ne sramotimo Crkvu svojom sebičnošću, svojom ohološću, svojim podijeljenostima,... Mi se čudimo odakle ta mržnja, a kako se ona zna uvući pod razne – što bi rekli braća Srbi – „odežde“, pod raznu odjeću uvuče se ta mržnja. I sad ovih dana se govori o cijepljenju protiv te Korone, to je potrebno. Ali da mi je izmisliti jedno cijepljenje protiv mržnje, to bi nam bilo najbolje. Da izbacimo tu mržnju iz naših redova, da zračimo ljubavlju. Nema jačeg svjedočanstva od toga da zračimo Kristovom ljubavlju.

Zato, čestitajući vam dan posvećenog života, hvala vam na svakoj žrtvi koju ste ugradili u ovu mjesnu Crkvu, za svaku molitvu koju ste ugradili u ovu mjesnu Crkvu, za svako svladavanje kojim ste pokušali svjedočiti za Isusa Krista. Neka vam Bog bude nagrada. A žarko molim da danas poraste to oduševljenje za Krista, da ova Crkva još snažnije kroči naprijed, unatoč svim osporavanjima nastojanjima protiv Krista i Crkve, da mi budemo hrabri svjedoci Isusa Krista i njegovog evanđelja.

Amen!

Propovijed mons. Pave Jurišića na drugi korizmeni petak u sarajevskoj prvostolnici

Na drugi korizmeni petak, 26. veljače. u katedrali Srca Isusova u Sarajevu svetu misu predvodio je kanonik i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakulteta Univerziteta u Sarajevu mons. Pavo Jurišić. Budući da je mons. Jurišić i postulator kauze sluge Božjega Josipa Stadlera, svoju propovijed naslovio je: Neka svatko tko čita ovo evanđelje nauči poznavati Krista - Sluga Božji Josip Stadler u predgovoru prijevoda „Sveto evanđelje po Mateju“.
Propovijed mons. Jurišića prenosimo u cijelosti:

Sluga Božji Josip Stadler u svom je pastoralnom elanu ponudio prijevode evanđelja i Djela apostolskih hrvatskom puku, jer je žarko želio da puk upozna Isusa Krista kako bi mu barem dijelom uzvratilo toliku ljubav kojom on ljubi nas. Zbog toga smo i naslov teme današnjeg promišljanja u Korizmi uzeli iz Stadlerova predgovora izdanja evanđelja po Mateju.

Sluga Božji Josip Stadler oboružan Božjom riječju okomio se na zablude svoga vremena, na naučavanje slobodnih zidara, racionalista, evolucionista i svih drugih vrsta ateista koji su u ono doba remetili mir i spokoj vjernih duša. U tu se svrhu pozivao na Prvi vatikanski sabor i tumačio njegove zaključke kao i na nauk i izjave Rimskog biskupa. O ateistima piše: „Nedavno je Sveti Otac u svojoj prekrasnoj okružnici ‘Humanum genus’ od 20. travnja 1884. godine skinuo slobodnim zidarima i njihovim sljedbenicima krinku te ih pokazao svijetu u pravoj slici, protumačivši da oni, istina, govore kako traže samo ono što je dobro za društvo i državnu zajednicu. Ali koja im prava namjera? Namjera im je da sav red koji se zasniva na vjeri i državi sasvim unište, red koji je nastao na kršćanskim ustanovama, te da uvode novi poredak po svojoj volji i da naturalizmom ruše temelje društva i zakone. Jer postavivši čovječji razum glavnim učiteljem, a narav glavnim izvorom istina, oni zanemaruju dužnosti prema Bogu a misao kvare s neistinitim i sumnjivim stvarima; oni niječu da je Bog išta objavio, ne priznaju nijednoga članka vjere, nijedne istine koju ne shvaća ljudski um, nijednoga učitelja kojemu bi valjalo vjerovati zbog ugleda njegove službe.“ (Po-slantica, Srce Isusovo 1884.).

Stadler je u toj poslanici ustao i protiv širenja ateističke literature, protiv širenja malih knjižica u kojima se seljacima nudi ateistički nazor na svijet.

Stadler pišući pastoralne poslanice svećenstvu i puku podjednako se služi i Starim i Novim zavjetom. Tako dokazuje da je Stari zavjet za Katoličku Crkvu jednako važan kao i Novi zavjet. On govori svećenicima da se svećenik u svojoj službi i propovijedanju mora hraniti Svetim pismom i služiti se njim. Tako 1885. godine piše: „Braćo moja, ako smo dužni naviještati svojem puku sve istine koje je objavio naš Gospodin, zar nije onda s tom dužnošću ujedno povezana i druga dužnost, a ta je da i mi sami moramo najprije poznavati tu objavu i sve istine koje su u njoj?“ Stadler navodi riječi apostola Pavla koje piše Timoteju: „Posveti se čitanju, poticanju, poučavanju“ (1 Tim 4,13). „Ako to vrijedi za Timoteja, koliko više vrijedi za mene“ kaže sluga Božji. Neznanje svećeniku škodi; ono ga stavlja u protuslovlje s njegovim svetim zvanjem.“

Stadler upućuje i na riječi sv. Jeronima koji kaže da svećenik mora poznavati zakon Gospodnji, jer ako ga ne pozna, onda ne može biti svećenik. Svećenici neznanice sramote svoj sveti stalež, sramote svetu Crkvu. Propovijedanje je svećeniku čast, ali ono zahtjeva i savjesnu pripravu. Propovijedanje riječi Božje nema govorničku svrhu, jer dok govornik mora poznavati pravi-la lijepog govorenja, propovjednik mora živjeti ono što propovijeda. „Tvoja djela neka ne sramote riječi tvojih, da ti tko ne bi potihom odgovorio kad propovijedaš u crkvi: Zašto dakle sam ne činiš ono što kažeš? Lako je učitelju mozgati o postu s punim trbuhom. I lopov može kuditi pohlepu.

U Kristovom svećeniku mora biti sklad između savjesti i riječi“ (sv. Jeronim, Ep. 52,7).

„Kada učiš u crkvi, nemoj mamiti uzvike narodnog oduševljenja, nego suze. Suze slušatelja neka budu tvoja najljepša hvala. Svećenik svoju propovijed mora začiniti čitanjem Svetoga pisma. Ne želim te čuti da recitiraš, vičeš, brbljaš uprazno, nego moraš biti vješt u teologiji i upućen u božanska otajstva. Oznaka je nezalica da žele od neukog naroda izmamiti oduševljenje prema sebi i vještinom i dužinom govora. Samo glupan može tumačiti ono što ne zna, i uvjerivši druge sam sebe uvjeriti u svoju učenost“ (sv. Jeronim, Ep 52,8).

Tako i nadbiskup Stadler iziskuje od svećenika trajnu izobrazbu, biblijsku, patrističku i općenitu teološku. Od svih je svećenika, i dijecezanskih i redovničkih, tražio da polože župnički ispit. Ispit je važio 6 godina. Tko ne postane za to vrijeme župnikom, mora po isteku tog vremena

ponovno polagati župnički ispit. Nitko nije izuzet od dužnosti učiti se svemu bez prestanka, što god im je od potrebe za izvršavanje njihove svete službe. Svećenicima preporuča da svakodnevno proučavaju Sveto pismo. Propovijedi moraju biti utemeljene na Svetom pismu i teološkoj refleksiji, ali nije dovoljno imati samo znanje što napuhuje, nego je potrebno imati i Duha, a to se postiže razmatranjem i molitvom. Konačna je svrha pastoralnog služenja učiniti sve na-rod učenicima Gospodina našega Isusa Krista krsteći ih, poučavajući ih i pozivajući na obraćenje.

Tako je to činio i naš Gospodin Isus Krist. On nam se predstavlja kao pastir koji traži izgubljenu ovcu, a kada je pro-nađe beskrajno se raduje zbog toga. Izgubljena ovca koju je pas-tir pronašao i izgubljeni sin koji se vratio kući predstavljaju grješnika na kojima Bog pokazuje svoju praštajuću pravednost. Amen!

(kta)

PRILOZI

Propovijed profesora Josipa Kneževića na treći korizmeni petak u sarajevskoj katedrali

U skladu s višegodišnjom praksom da u korizmene petke u sarajevskoj katedrali Srca Isusova propovijedaju profesori KBF-a i Franjevačke teologije u glavnom gradu BiH, na treći korizmeni petak 5. ožujka tijekom misnog slavlja u večernjim satima propovijedao je profesor patrologije i kršćanske nauke na Katoličkog bogoslovnog fakultetu Univerziteta u Sarajevu doc. dr. vlč. Josip Knežević na temu: Sv. Jeronim prevoditelj i tumač Sv. Pisma – 1.600. obljetnica Jeronimove smrti. Propovijed profesora Kneževića prenosimo u cijelosti:

Evandeoski odlomak nam danas donosi jednu jedinstvenu temu – temu vinograda. Riječ je o Isusovoj paraboli o vinogradu i vinogradarima ubojicama koji su odbijali dati vlasniku njegov dio uroda do te mjere da su neke njegove izaslanike zlostavljali, kamenovali i na kraju ubijali. Čak su si dali pravo ubiti i njegovog Sina, baštinika.

Isus ovdje vrlo jasno želi reći da je vlasnik vinograda, dakle vinogradar, sam Bog. Vinograd je Izrael, Narod Božji, kojega je Bog odabrao i obrađuje ga kroz duhu povijest. Zakupci koji se spominju u paraboli jesu vjerski i politički vođe u Izraelu kojima Bog predaje u ruke Vinograd da ga obrađuju. Kad je došlo vrijeme uroda, Bog šalje svoje sluge, proroke, da pokažu Njegov dio uroda prema dogovoru; ovdje je riječ o onim duhovnim plodovima. Nažalost, čitajući u Bibliji proroci su najčešće izrugivani, omalovažavani i izbacivani radi toga što je Bog preko njih govorio, a njima se nije sviđjelo to što je govorio. Velika većina njih umrla je nasilnom smrću, od ruke svoga naroda kao što je i Ljubljeni Sin Vinogradarev završio na Golgoti.

Golgota je bila jedan kamenolom. I kad su iz tog kamenoloma iskoristili sve što se moglo iskoristiti, ostala je jedna gromada koja nije bila ni za što. Na toj gromadi kamena, kojeg su ljudi odbacili kao nešto nepotrebno, kao nešto što se ni za što ne može iskoristiti, na njemu su razapeli Isusa. I možemo reći da se ispunilo proroštvo iz Psalma 118: *Kamen koji odbaciše graditelji, postade kamen zaglavni...*, onaj ugaoni kamen na kojem zapravo počiva cjelokupni plan spasenja čovječanstva!

Zato se ovdje ovaj današnji evandeoski odlomak izvrsno može uklopiti ona Jeronimova

rečenica: *Tko ne poznaje Sveto pismo zapravo ne poznaje ni Krista. Zato je druženje s Riječju Božjom, koja se nalazi u Svetom pismu, smatrao vjernikovim uzdignućem prema Bogu. Onaj tko se druži sa Riječju Božjom, kroz čitanje i slušanje, ne može se usporediti sa bilo kakvim čitačem, nego s onim koji prenosi poruku koju je izgovorio Bog svojim učenicima. Zato se dijalog između čitača sa biblijskim stranicama konkretizira u dijalogu s Kristom jer Sveto pismo govori o Njemu, te stoga zaključuje: *Ne poznavanje Svetog pisma znači ne poznavanje Krista!**

Sveto pismo je posrednik između Boga – koji upućuje svoju Riječ – i čovjeka koji je čita i sluša kao upućenu Riječ. Ono je privilegirano mjesto za susret s Kristom.

Te Jeronimove riječi – kojima upozorava da je ne poznavati Sveto pismo, Riječ Božju, dakle isto je što i ne poznavati Krista – vrlo su znakovite. „Kako bi bilo moguće živjeti bez poznavanja Pisma po kojem se uči poznavati samoga Krista koji je život vjerniku“, pita se Jeronim? *Preko Svetog pisma Bog svakog dana progovara vjernicima. Kada moliš ti razgovaraš sa Zaručnikom; a kada čitaš Sveto pismo, onda on progovara tebi.* Naše je dakle da mu omogućimo kako bi s nama progovorio. Zato nas sv. Jeronim potiče: *Učestalo čitaj božanska Pisma; štoviše, nikada ne ispuštaj Svetu knjigu iz svojih ruku.*

Što u konačnici možemo naučiti od Jeronima za naš kršćanski život? Nadasve ovo: Ljubiti Riječ Božju koja se nalazi u Svetom pismu. To označava i njegova tvrdnja da je *ne poznavanje Svetog pisma ne poznavanje samog Krista.*

Družiti se sa Riječju Božjom znači staviti u djelovanje sposobnost slušanja, pronaći u sebi jedno mjesto za prihvaćanje Božje poruke i prisutnosti koja nam dolazi od samog Svetog

pisma. Zato Crkva potiče da se Riječi Božjoj dade istaknuta uloga u životu svakog vjernika ujedinjujući molitvu i proučavanje – baš poput sv. Jeronima – kako bi ona postala istinski razgovor čovjeka s Bogom jer je Bog taj kojeg slušamo kad čitamo Riječ Božju i s njim razgovaramo kada molimo.

Vratimo se kratko današnjem evanđelju. Na kraju Isus kaže: *Zato će se oduzeti od vas kraljevstvo Božje i dat će se narodu koji donosi njegove plodove.* Time Isus želi reći da nije dovoljno biti uključen u vjerničku zajednicu, nego treba donositi i istinske plodove. Time što nas je Bog stvorio i poslao da živimo u obitelji, u župi, u nekoj sredini, zadužio nas je da mu donosimo duhovne plodove. A ti duhovni plodovi nisu neka čudesna i veličanstvena djela, nego svakidašnji plodovi kršćanskog života: ljudske vrline natopljene milošću, ljubavlju, vjerom i nadom. Bog koji nas je stvorio *na svoju sliku i priliku*, želi vidjeti u nama plodove koji pokazuju nastavak božanskog života. Bog ne traži više od nas, nego što traži jedan vinogradar u vinogradu, a to je da rodi pravim plodom i ništa više.

Sv. Jeronim tumačeći ovaj evanđeoski odlomak kaže: *Vinograd je nama unajmljen i to pod uvjetom da Gospodinu uzoraćamo plodom kada dođe vrijeme i da u svako doba znamo što nam je govoriti ili činiti.* Svatko od nas, dakle, ima svoju ulogu u vinogradu koju treba dobro odigrati. Zapitajmo se kako igramo svoju ulogu? Vinogradar svake godine šalje svoje sluge, ali nemoj zaboraviti da će Vinogradar jednom poslati svoga Sina da provjeri stanje u Vinogradu. I meni i tebi – da vidi kako vršimo svoje poslanje! Zato vršimo svoje poslanje onako kako treba vršiti – prema evanđeoskom receptu kojeg nam je ostavio Isus. Posao u duhovnom vinogradu treba biti jednostavan, kao u onom vidljivom, zemaljskom: što manje kompliciranja, to je bolji urod. Bitno je zalaganje, pa ćemo se svi naći jednom zajedno s našim Gospodinom Isusom u Njegovu nebeskom vinogradu.

Amen!
(kta)

PRILOZI

Svećenička „Banovina“ - Naši potresi, rasjedi i vrtače

U okviru Seminara trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godina misništva koji je održan 1. i 2. ožujka u prostorijama NCM-a „Ivan Pavao II.“, a na kojem je sudjelovalo 25 misnika, jedno od predavanja održao je i dr. vlč. Dubravko Turalija, profesor Svetoga pisma na sarajevskom KBF-u.

Uz velike napore rastao je svećenički stalež i to posvuda. Ti su ljudi redom bili revolucionari: osim duhovnih iskustava, bili su to prvi prozaici i pjesnici, povjesničari, matematičari, prvi astrofizičari, prvi liječnici... Međutim, Egipat ih je poput uznika zaključavao u skriptorije. Babilon ih je kastrirao. Ašur ih je izolirao, Izrael getoizirao i lišio svih dobara... Premda dežurni krivci i nedužni osuđenici, ništa ih nije priječilo da rade, da stvaraju, mijenjaju svijet i bore se protiv ideala pasivnosti.

Stari zavjet dijeli ih na veću skupinu: levite i manju: kohene ili svećenike. Razlika je bila ta da su svi svećenici bili leviti, ali nisu svi leviti bili svećenici. I jedni i drugi potomci su praoca Levija. A svećenici su oni leviti koji potječu izravno od Aaronove loze (onaj koji je pratio Mojsija). Između njih birao se i veliki svećenik. Međutim, njihov se teritorij i teren neprestano micao, mijenjao i potresao, a uloga im se čas radikalno precjenjivala, čas nedostojno podcjenjivala. Kako onda tako i danas: i naša svećenička zemlja je pomična i nestalna, a služba izložena različitim erozijama i podrhtavanjima.

Vidjeli ste i čuli što potres radi na zemlji i kako ona njegova huka budi natprirodni ljudski strah. Takve potrese ne trpi samo zemlja ili vanjska priroda. Takve potrese proživljava i čovjek. I njih kao i ove prirodne možemo rangirati na razorne, teže i blaže.

Izazivač čovjekova podrhtavanja

Čovjekove potrese, nemire i razaranja izaziva satan i Biblija ga uvijek spominje u tome kontekstu. Riječ ništa drugo i ne znači nego onaj koji potresa, onaj koji uznemiruje. Iako u Bibliji prikazan kao anđeo koji doduše pokoran Jahvi, veliki je čovjekov protivnik i mrzi-

telj. Taktika mu je da zatrese i uznemiri čovjeka, a onda se nakratko skloni da vidi što će se s njime zbiti. O toj trešnji govori i sam Isus kada kaže gradite kuću na stijeni. Pa kada satan navali, kada je uzdrma i zaljulja ona ostaje na stijeni, ali ukoliko je kuća izgrađena na pijesku... ode (usp. Lk 6,47-49).

Prvi satanov potres zabilježen u Bibliji pojavljuje se u Knjizi Brojeva i veže ga se uz lukavoga vrača Baleama ili Bileama – kako smo mi već naučili govoriti (usp. Br 22). Balaam je moapski vrač i živi u vremenu kada Hbreji kroz pustinju Sin stižu na jug Moaba kako bi preko njegova teritorija dospjeli do obećane zemlje. Mjesni kralj Balak kada je vidio tu silnu svjetinu u pustinji pozove vrača Balaama da s planine prokune i odvraći Izrael od moapske zemlje. Balaam pristaje. Sprema se. Tovari magaricu i sjeda na nju, ali magarica se ukipila i ne mrda. On ne zna što se s njome zbiva. Balam želi na put, ali magarica neće. On sikće na nju i tuče je, ali ona ne miče. Već sada vidite kako satan potresa i uznemiruje: prvo je nagovorio vrača da ide, a sada mu usporava put i odvraća ga, koleba ga, predomišlja, dvoumi i preznojava ... I Balaam odustaje od puta. Ali čim je odustao, Satan je ponovno u igri. Sada ga nagovara da krene: pođi – reče mu – vidjet ćeš kralja, dobit ćeš nagradu, priznanje ... propuštaš veliku priliku ... i Balaam skače na noge i ravno kralju Balaku (usp. Br 22). Ali kada se popeo na goru, Balaam umjesto prokletstva izgovara blagoslov. Tada se kralj Balak ljuti na Balaama. Kaže mu: – E sad nećeš dobiti ni pfeninga.

Ipak satan preko Balaama otkriva svoju novu strategiju: vrač posvećuje Moapske djevice božici razuzdanosti Ašeri i tako ih poma-

zane i polugole podvodi hebrejskim vojnicima. Hebreji s njima ne samo da bludniče nego hule i čine svetogrđe. Kada je Mojsije spoznao što se to događa podigao je ustanak u naizgled gostoljubivoj zemlji. Zapovijeda da se na smrt kazne kralj Balak i vrač Balaam zbog zla koje su nanijeli Hebrejima. Tako Balaam završava tragično svoj život (usp. Br 31).

Satanovi čini i ljudske reakcije

Eto što radi satan, on potresa, ali ne da prestraši nego i da uništi. To satan čini. Igra se s čovjekom, ali ne kako bi se zabavio nego kako bi ga dokrajčio, uništio. Sustav mu je toliko perfidan da neki teolozi i danas misle da je vrač Balaam pozitivna ličnost u Bibliji jer je blagoslovio Izrael. Bog je, naime, blagoslovio Izrael ne Balaam. Balaam je završio tragično. Ali i to u čovjeku stvara satan: do te mjere može instrumentalizirati čovjeka da ovaj misli kako dobro čini i sebi i drugima, a zapravo sve što čini dokrajčuje ga. Doživjeli smo da nešto napravimo i ponosni smo na sebe, a onda se sve to pokaže posve krivo i kontra učinkovito. To je znak da u startnoj poziciji nešto nije dobro i da tu još netko ima svoje prste. Zbog toga u ispovijsti vjere i kažemo: – Odričemo se svega sjaja njegova, svega zavodjenja njegova i svih djela njegovih.

E sada, baš kao i u potresa tako i u duhovnome životu pitamo se ima li kakav žiroskop koji bi mogao predusresti ta ljudska razaranja. Ima. Kolebanje je prvi znak da smo na trusnoj ledini. Prisjetimo se Balaama: poći ili ne poći, stati ili uzmaći, blagosloviti ili prokleti... Glagol „kolebati“ dolazi od riječi „korebati“, a korebati od korijena „korab“, od kojeg dolazi riječ korablja ili lađa. Kolebati, dakle, znači lju-ljati se, njihati se poput korablje, poput lađe. Što više kolebanja to više rizika, što više kolebanje to više neodlučnosti, a neodlučnost znači ne znati što se hoće i što se želi.

Zato idemo na konačno rješenje problema. Idemo preduhitriti svoja podrhtavanja, potrese i uznemiravanja. Idemo se riješiti kolebljivosti: to znači svako jutro čim se stopala dotaknu poda ispovjediti svoje stavove i svoje želje: Ja, želim biti ne samo svećenik, nego dobar svećenik. Ja želim biti ne samo dobar svećenik, nego svet svećenik. Ja želim

biti ne samo dobar i svet svećenik nego svećenik Božji, svetac Božji, Božji pravednik. Sada kada znamo tko smo i što želimo, primjenjujem to na svakodnevni život. Drugim riječima, u svoj životni procesor ugrađujemo žiroskop, antivirus i zaštitu. Tako, kolebanje dođe, žiroskop ga detektira i sada primjenjujemo svoje instrumente: Je li se misao, nakana ili ponuda kosi s dobrim svećenikom, kosi li se sa svetim svećenikom i je li ono što se čini u skladu s čovjekom Božjim ili s vračem Balaamom? I tada će vam sve biti kristalno jasno!

David i njegov prijatelj Joab

David je imao sinove: Amnona najstarijeg, zatim Abšaloma, Adoniju, Salomona i kasnije još 6 mlađih sinova. Amnona je ubio njegov polubrat Abšalom. Abšalom je ubio očev mu najbliži suradnik i prijatelj Joab. A Adoniju je ubio njegov polubrat Salomon. Tragična je ova Davidova obitelj: spletke i krv, neposlušnost i razdori. David je bio vrlo kolebljiv čovjek. Težak u odlukama i nesiguran pred ljudima. Sin mu se Abšalom baš zbog toga podigao protiv njega jer ništa nije poduzeo za njegovu sestru Tamaru koju je silovao ni manje ni više nego Davidov prvorodenac i Tamarin polubrat Amnon. Zato je odlučio uzeti stvari u svoje ruke i tako ubije svojega polubrata Amnona, Davidova prvorodenca, a oca odluči potjerati s trona i u svemu tome uspijeva. Dok je David bježao niz Kedronsku dolinu mnogi su mu izlazili u susret kako bi ga vrijeđali. Među njima najviše Šimej, rođak ubijenoga kralja Šaula.

S Davidom bježi i njegov iskusni general, nećak i prijatelj, sin njegove sestre Zeravije ili Sarvije: Sarvijin sin Joab nagovara Davida da zarati protiv svojega neiskusnog sina Abšaloma i da se vrati u svoju prijestolnicu i ovaj pristaje. Joab vodi bitku i premda je dobio strogu zapovijed da ne dira kraljevića Abšaloma, Job, čim je vidio da se mali zapleo u granje, sjašio je s konja i sulicama ga usmratio Abšaloma. Tada David u grču i tuzi reče: izgubio sam sina, a ostao mi je satan (usp. 2 Sam 19). Sarvijin sin Joab bio je Davidov satan. Zarobio ga je. David mu ništa nije mogao. Sapeo ga je poput poroka. Zbio ga je

u kut, uznemiravao ga je, ucjenjivao ga je, prijelio mu...

Zbog toga, kada je David legao na smrtnu postelju jedva diše, ali progovara sinu Salomonu: ne daj – kaže - da Joab sjede kose siđe u šeol (usp. 1 Kr 2). Drugim riječima, riješi ga se. I doista Salomon prvoga kojega je kao kralj smaknuo bio je general Joab. Ali Joab nije došao Davidu niotkud. Kada je trebalo zauzeti prijestolje Joab je bio tu. Kada je trebalo zgriješiti s Batševom i tada je bio s njim. Kada se trebalo obračunati sa svojim protivnicima, Joabe gdje si? Joab od najboljeg prijatelja i suradnika postade Davidov satan. Sada vidimo da mi jedni drugima možemo biti satan.

Društvo i obveze

Svako društvo u kojemu nema duha Božjega ne smije biti naše društvo pa radilo se to i o kolegama svećenicima. Jer naoko je lijepo biti s društvom koje te opušta, koje te čuva i krije da možeš činiti što te volja, piti vrhunska pića i zabavljati se. Ali grijeh je u pitanju, satan je tu, i pitanje je samo časa kada će u takvome društvu ustati jedan protiv drugoga baš kao što je Joab ustao na Davida, ili kao što je David pripremio i namjestio smrt svojemu najboljem suradniku Joabu. Ali i za ovakav potres imamo žiro-skop. Naša društva i zajedništva trebaju njegovati duh Božji. Duh lijepoga ophođenja, korisnih razgovora, duh molitve, duh zahvaljivanja, duh hrabrnja i utjehe. S druge strane, naša druženja niti mogu niti smiju biti svakodnevna. Mi imamo svoj dnevni red i svoje radno vrijeme kao i svi drugi ljudi.

Prije svega moramo odrediti kada ustajemo i kada liježemo. I toga se treba držati. To je osnovno pravilo dnevnoga reda. U tjednu treba ostaviti cijela dva prijepodneva za nedjeljnu propovijed. To će nas čuvati da na ambonu ne iznosimo besmislene tirade i filipike neko jasnu i konciznu poruku Božju.

Trebamo ostaviti dva popodneva za pohod bolesnicima i obiteljima koji su u svojim problemima i koji očekuju da ćemo im pomoći i da ćemo ih obilaziti. To nam je obveza.

Trebamo ostaviti jedno prijepodne za teološku literaturu. Pregledati teološke časopise, pročitati članke, izdvojiti korisne misli i poku-

šati ih naučiti napamet jer će nam trebati – mi smo govornici – ne zaboravite to!

Jedno popodne trebamo odvojiti za Presveto, gdje ćemo sami u tišini kleknuti pred svojega Gospodara kojemu ćemo podnijeti tjedni račun i donijeti zarađeni Pazar. Tu razabiremo što činim i što nam je činiti.

Mi, dakle, imamo svoj radni tjedan i dnevni red. Ne može se radni tjedan svesti na jedan dan. Niti može samo Sveta misa biti svećenikov dnevni red. Ne može se radni dan svesti na 20 minuta večernje mise. Trebamo biti svjesni da time skoro nismo napravili ništa. Radni dan traje 8 sati, a ne 20 minuta. Pogledjte samo ljude oko sebe koji rade. Svatko od nas treba sebi stvoriti osmosatni dnevni red koji će uključiti: duhovnu izgradnju, pastoralni rad, teološku izobrazbu i osobnu molitvu, a onda rekreaciju i odmor ili povremeno druženje.

Sve ovo treba uvrstiti u tjedni dnevni red kako bismo ispunili svoju službu i bili dobri, sveti, zadovoljni i pozitivni svećenici. Inače, u svećenikovoj besposlici najveći prijatelj mu je satan koji poput kokaina s jedne strane stvara savršeni fiktivni ugođaj, a s druge fatalno realno razaranje.

Jobov potres

Najrazorniji potres u Bibliji doživio je Job (usp. Job 1 – 2). Job, čovjek pravedan, ali ležeran, galantan i širok nije ni svjestan što mu se sprema jer se držao, kako kaže, svega onoga što Zakon propisuje misleći da mu se ništa nažao ne može dogoditi. Međutim, tamo negdje u visini stječe svojega neprijatelja. Satan ga želi protresti, prodrmati. Traži odobrenje i dobiva ga. Tako započinje nemirni period Jobova života baš kao i na Banovini. Potresi svakoga dana 4.5, 5.6. 6.8 dok nije udario onaj najgori.

Satan potrese snažno Jobom i život mu objesi o konac, ali Job kao da ne razumije što mu se događa. Ne žali se, ne moli, ne zaziva Boga. Kaže: – Nisma kriv. Joj, koliko je stradao takvih što su govorili nisam kriv ili ni o koga se nisam ogriješio. Job je tipičan primjer čovjeka poštenjačine koji izvrsno radi svoj posao, daje godižbinu, pomaže Crkvu, ali ne ide često u nju. Slično kao i svećenik koji

poput činovnika izvrsno obavlja svoje obveze. I on doista radi za Isusa, ali ne komunicira, ne odnosi se uopće ili vrlo rijetko sa svojim Spasiteljem. To je ono što papa Franjo govori o istim mirisima pastira i njegova stada. Kada je Job to razumio kleknuo je pred Pravdnoga i rekao: – Sada znam... raditi za Gospodina i biti uz Gospodina nije isto.

Job i Psalmisti

Baš zato psalmisti – koji su redom bili svećenici – znaju kako se odnositi prema Bogu i boriti protiv napasti i satana. Oni mole ne povremeno nego neprestano da ih Jahve zaštiti od zla i da ih satan ostavi na miru. Da im se ne primiče, da ih ne uznemiruje, da ih ne napastuje, da ih ne koleba, da s njima ne potresa...

Tako već psalmist u 38. Psalmu potvrđuje: – Ja znam Jahve tko je satan: taj uzvraća zlo za dobro. Ne mari taj za pravednost. Zato mu stani u kraj i udalji ga od mene!

Pslmist u 71. Psalmu moli: Jahve, obescijeni i ponizi satana, ne daj mu preda me.

U 109. Psalmu molitelj ispovjeda: Jao – kaže – potrese me, iznenada, niotkuda, ali sam se bacio na koljena i zazivao Jahvu u pomoć. A, onda moli: – Okreni se, trgni se Jahve, jamči za mene, ne prepuštaj me, a satana postidi, potjeraj od mene, obezvrijedi ga!

Na kraju i prorok Zaharija u svojemu vide-nju gleda anđela Božjega, a uz njega i satana kako kudi velikoga svećenika Jošuu za vrijeme njegove hramske službe (usp. Zah 3). Tada Jahve progovara satanu: – Prekini, upozoravam te, prekini! I Prekori Jahve satana i ovaj zamuknu.

Oče naš

Već više mjeseci pripremam članak molitve *Očenaša* i uvjeren sam da je po srijedi poruka koju mole Psalmisti. Kada Isus kaže „ne uvedi nas u napast“ ne kaže ne ostavi nas u napasti, kako su to preveli Talijani, ili ne ostavi nas u napasti ili ne dovedi nas ili uvedi na napast kako to prevodimo i mi..., nego ne pripusti nas osuđivanju, blaćenju, kuđenju napasti. Vidjeli smo, satan zavodi čovjeka, ali ga pred Bogom kudi, obescjenjuje, podcjenjuje. On je taj koji nas kudi, sudi i osuđuje pred Ocem.

Ne pretjeruje on u laži kakvi smo mi. Nema potrebe ni da nadodaje i govori ono što nismo, ali inzistira na našim grijesima, javnim grijesima, tajnim grijesima, našim riječima, prosudbama, mislima i propustima. Pa zato na početku svake mise i molimo svojevrsan egzorcizam ili oslobođenje svih grijeha: mišlju, riječju, djelom i propustom. To molimo zato da nas satan nema za što optuživati, a onda na kraju Mise molimo Očenaš riječima: ne privedi nas satanovu kuđenju, blaćenju nego ga ušutkaj, potjeraj ga od nas. Sjetite se, kada god Isus stane pred opsjednutoga, prvo što kaže: – Zaveži, umukni, dosta! ... pa tek onda kaže izlazi iz njega.

Isus, dakle, ne da zlu uopće govoriti, ne da mu kudit čovjeka jer satan kudi, blati, obescjenjuje, izbacuje na vidjelo sve čovjekove grijeha kako bi ga ocrnio pred Stvoriteljem. Zbog toga Isus i ponavlja: – Oslobodi nas od zla, izbavi nas od zla, ne prepusti nas blaćenju napasti. Isus nam poručuje da imamo protivnika koji je puno jači od nas. To govori kada spominje onaj grad koji je u opasnosti (usp. Lk 14): – Trčite, kaže, tražite načina da presretnete neprijatelja dok je još na putu. Dođe li pred kuću, već je kasno.

Prorešetati kao pšenicu

Prisjetimo se i one kobne večeri kada je Isus predan. Satan je obuzeo Judu, obuzeo velikoga svećenika, obuzeo sinhedrij, obuzeo Pilata, obuzeo narod... sada još hoće obuzeti i ostale apostole, a Isus progovara Petru: – Petre, evo zaistaka satan da vas prorešeta kao pšenicu (usp. Lk 22). Zna li što znači protresti pšenicu? Prvo je srpom sasjeci, pa je snopom sapeti, pa mlatilima prebiti ili je konjima izgaziti, pa je vjetrom ispuhati, pa je sitom protresti i kamenom smrskati. Protresti kao pšenicu znači tresti i tući dok ti duša ne iziđe.

A onda kaže: – Ali ja sam molio Gospodina. Evo rješenja. Evo konačnoga odgovora. U Očenašu molimo: – Oče ne prepusti nas kuđenju đavla nego ga potjeraj od nas. To je ono što Pavao naziva milošću: milost Božja je stanje kada je od nas potjeran satan pa time i zlokudni grijeh.

Sada vidite čije je djelo kudit, klevetati, ogovarati. To je ono što đavao čini. Nije to

Božje niti pripada božjim ljudima ili Božjoj zajednici. Jer kako moliti Oca da nas oslobodi kuđenja, klevete, blaćenja, kada sami klevjećemo, kudimo i blatimo svoju braću? Zato Isus i kaže otpusti nama naše grijese jer i mi otpuštamo onima koji griješe protiv nas. Isto tako ne prepusti nas kuđenju đavla nego ga potjeraj od nas kao što i mi ne kudimo i tjeramo svaku zlu misao, riječ i djelo od sebe.

Propitkujemo se

Kada student medicine završi studij postane liječnik i doista liječi. I nas puno ne brine što je on debeo, što puši ili pije. U Francuskoj veliki broj mlađih liječnika konzumira i kokain kako bi izdržao stres na poslu, ali pacijentu je važno da ga izliječi. Kada student prava završi fakultet postaje pravnik i biva osposobljen braniti i zastupati svoje klijente i on to doista čini. Njegovu klijentu nije stalo promatrati njegovu moralnost i privatni život, nego hoće li ga obraniti ili neće. Kada automehaničar završi svoj zanat taj doista zna kako popraviti i pokrenuti automobil. I ljude ne interesira je li on razveden ili nije i čime se sve u slobodno vrijeme bavi, nego kako uspješno popravljiva kola.

S druge strane imate majku koja je prostitutka, ali izvrsno odgoji svoje dijete. Imate i oca koji je teški alkoholičar, a da mu djeca nikada u životu ne okuse alkohola. Imate roditelje koji prokockaju sve svoje imanje, a da im djeca u životu ne bace kocke...

Kada svećenik završi teologiju trebao bi biti sposobno, jasno, stručno i uvjerljivo govoriti o Bogu kako bi ljudi bolje razumjeli tajnu spasenja i u svojim duševnim potrebama mogli doseći što je volja Božja, što je istinito i pravedno za njih. Međutim, mi danas u svećeničkome redu imamo stanje koje se posve razlikuje od svih gore navedenih. Ljudi kada dođu k svećeniku, teologu, duhovniku, čovjeku koji jedini umješno i stručno zna govori o Bogu, ne slušaju što im on govori nego gledaju je li taj čovjek puši, je li pije, kocka li se, kako živi, kakvo auto vozi... Dok im govori oni gledaju uokolo u porculan, kristal, namještaj, parfeme... Drugim riječima, ne gleda ga se što on njima može ponuditi i

dati i u čemu im može pomoći, nego ga po svojoj procjeni apriorno prihvaćaju ili odbacuju. Vjernici tako u nama pokušaju vidjeti ono što mi nismo. Svećenik nije božanstvo, nije duh bez tijela i materije. Vjernici su izgleda pogrešno naučili gledati u nas kao u Krista. A mi nismo Krist. Nama je ideal kristolikost, ali to je konačni ideal koji se stječe cijeli život. Svaki svećenik je samo čovjek s milijun mana, skrivenih i javnih grijeha, sklonosti, slabosti... nema *nefila*, nema polubožanstava među nama. Službenik Božji je jedno, a njegova osobna izgradnja je drugo. Zato nam danas nikako ne ide u prilog to što su vjernici na isto mjesto stavili svećeničku službu i svećeničku osobu. Pa kada danas pitate vjernike o svećeniku. Odmah će vam reći: ... a ne znam: vozi bijesno auto, nosi markiranu robu, pije, puši, kocka... To naravno nikako nisu dobre kvalifikacije, ali to isto rade i oni sami pa i njihovi sinovi, unuci, rođaci, možda još i gore, a svi smo i mi i oni pozvani na jednaku svetost. Vidite, pitate ih kakav je netko svećenik, a oni vam govore kakav je čovjek. Postali smo meta olake, paušalne pa i zlobne kvalifikacije, i to ne probra- nego svakodnevnne i ne od kvalificiranih nego od običnih ljudi.

Danas je posebno na to kritična zagađena Europa. Zbog tih isključivo materijalnih ne teoloških razloga u 2019. godini oko 200 tisuća Nijemaca napustila je kršćanstvo. Ali zašto, pitamo se, kada znamo da su Europljani danas najhumanije društvo na svijetu: najviše pomažu, brinu za druge i za svijet. Dugo se razvijala ta humanost i prošla je teške faze ratova, kolonijalizma, nacizma, komunizma i kapitalizma, ali humanost do koje je danas došla Europa nije plod hinduizma, joge, šintuizma ili koje druge šamanske religije. Tu humanost zahvaljuje ni manje ni više nego svojem kršćanskom identitetu.

Europska humanost tipično je kršćanska humanost. Kako onda da kršćani u duši, u ponašanju, u lijepoj ophodnji, toleranciji, altruizmu ... ne žele biti kršćani u javnome diskursu i kršćani u vjeroispovijesti?

Eto to čeka novu generaciju svećenika: uvjeriti vjernike da su i oni kršćanstvo, da su Crkva, da su ravnopravni u njoj i jednako

odgovorni kao i svećenici ili redovnici ... i da razdvoje svećeničke slabosti od svećeničke službe. Svi smo mi zajedno zagledani u Krista kao pravi i jedini uzor. Nismo mi uzori jedni drugima niti je dovoljno postići jednakost sa svojim zemaljskim uzorom. Naš zajednički ideal je svima samo Krist. Moramo biti iskreni prema sebi: kako se je god svijet moralno srozao i mi smo moralno pali. Izvući ne možemo jedni druge. I svećenike i vjernike izvlači i liječi Krist. Za takav proces imamo izvanrednu nadljudsku moć, a to je moć euharistije i moć evanđelja ljubavi, oprosta, dobrote i milosrđa

Nećemo kritizirati jer smo i mi zaslužili kritiku – nego ćemo u svojim propovijedima govoriti o Bogu koji oprašta svima, o Isusu koji liječi sve i ove na oltaru i one u klupama, o Bogu koji se ne ljuti na nas, o Isusu koji je dobar prema svima nama. Ovih dana i čitamo te jasne instrukcije evanđelja: ne sudite, praštajte, dajite... (usp. Lk 6). U navještanju, dakle, ističimo neizmjernu ljubav Božju prema svima; njegovu brigu za svakoga; njegovu ruku pomirnicu prema svakome čovjeku. Isusu je jednako stalo do svih nas. Privilegiranih nema. Mi svi gledamo u samo jednoga, a to je On koji niti je ikada niti će ikad niti može razočarati ovo čovječanstvo.

Ispovijed i euharistija: dijaloški sakramenti koji govore o svećeniku

U okviru Seminara trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godina misništva koji je održan 1. i 2. ožujka u prostorijama NCM-a „Ivan Pavao II.“, a na kojem je sudjelovalo 25 misnika, jedno od predavanja održao je i dr. vlč. Oliver Jurišić, profesor filozofije na sarajevskom KBF-u.

Ispovijed

Ispovijed je i dijaloški sakrament. Kada s nekim komuniciramo ne možemo sakriti da komunikacija na nas utječe. Ispovijed kao komunikacija između Krista i svećenika utječe na svećenika. Ponekad zbog težine ili naravi grijeha svećeniku postaje neugodno u njegovoj svećeničkoj koži. Neugodnost i stid koje osjeća na izvana se mogu vidjeti kao ljutnja, ogorčenje, nezadovoljstvo, cinizam. Ispovijed kao dijalog s Kristom dopušta svećeniku ono što mu nitko drugi možda čak i njegovi najbliži kolege ne mogu dati. Da bude potpuno gol pred Kristom. Smije se pokazati u onome u čemu se samog sebe i plaši i stidi.

Ispovijed kao dijaloški sakrament može oslabiti, čak do te mjere da ga se prestane prakticirati, odnosno slaviti. Kada dođe do tog stupnja nerijetko se primjećuje taj gubitak u načinu na koji svećenik govori, tumači, propovijeda. Relativizira se stvarnost grijeha čak do stupnja nijekanja njegovog postojanja. Relativizira se svetost sakramenta. Relativizira se nastojanje drugih vjernika i njihovi napori i nastojanja da se promijene. Cinično se pristupa tuđoj pobožnosti i ispovjednoj praksi.

Iako se o tome nije pravilo neko specifično istraživanje možda bi se i bez njega moglo donekle tvrditi da kada ispovijed kao dijaloški sakrament između Krista i svećenika zamre i način svećeničke komunikacije prema vani prema drugima pokazuje taj gubitak i nestanak. Ispovjedni dijalog između svećenika i Krista ne može a da ponekad ne bude izrazito neugodan i bolan za svećenika. Hrabrosti da se „svučemo do kraja“ pred Kristom nedostaje. Ili za nju nema interesa. Ili se plašimo. Postoji li veza između dijaloga između Krista i svećenika u ispovijedi i načinu svećeničke komunikacije sa sobom i s drugima? Ne bi li bilo lakše pokušati dati praktične savjete kada i kako i na koji način s komunicirati?

Razgovor ili oslobađa ili opterećuje. Ispovijed kao dijaloški sakrament oslobađa. Ne

opterećuje jer je to protivno njezinoj naravi. Oslobađa svećenika neugodnog osjećaja dvoličnosti ili dvostrukog života. Priznati u dijalogu s Kristom jesam, to sam ja i to sam učinio oslobađa svećenika od potrebe da skriva, šuti i izbjegava. Njegova komunikacija s drugima postaje jasna, otvorena i nepatvorena. Nerijetko na nama se to može i primijetiti iako smo uvjereni da ne može. Mnogi problemi i poteškoće u komunikaciji nastaju jer smo prema sebi dvolični i nemamo snage priznati ono što nas opterećuje ili tišti. I u dijaloškom sakramentu kao što je ispovijed moguće je toga se osloboditi. Ako se ne oslobodimo naša komunikacija postaje opterećena krivnjom ili nemirnom savješću zbog čega smo onda prožeti ljutnjom, ogorčenjem i nezadovoljstvom. I to se iako mislimo drugačije na nama može i primijetiti.

Ispovijed nije samo dijaloški sakrament. Na poseban način ona je diskrecijski sakrament. Krist ne nabraja javno svećenikove grijeha osim u njegovoj savjesti kad mu govori. Nažalost svećenik zna ponekad javno i preglasno nabrojiti grijeha svog kolege ili kolega. Ispovijed podsjeća na važnost i potrebu diskrecije. Pitanje diskrecije nije uvijek jednostavno. Ima li Crkva pravo na diskreciju je danas jedno od najvažnijih pitanja koje se i bez Crkve raspravlja u javnosti? Sve su češći i radikalniji zahtjevi da i sama ispovijed kao posljednje utočište istinske i stvarne diskrecije mora biti razmontirana i pretvorena u sustav ili sredstvo za nadzor i prisluškivanje. Bilo je trenutaka kada je diskrecija naštetila Crkvi i njezinom ugledu, ali i onih kada je diskrecija Crkve spasila dobar glas i ugled nekoga od lažnih, neutemeljenih i izmišljenih optužbi. I sami kao svećenici se ponekad ne snalazimo što i kako učiniti i postupiti.

Ipak od i iz ispovijedi kao dijaloškog sakramenta svećenik može nešto i naučiti o svom načinu komunikacije. Može primijetiti kako je Krist jako diskretan kada je riječ o grijesima. Možda bi i svećenik mogao pokušati biti diskre-

tan i paziti i pripaziti na tuđi dobar glas i ugled. Nepojmljivo koliko je Krist strpljiv sa svećenikom i koliko je spreman čuti ne samo svećenikovo ispovijedanje nego i objašnjenja i opravdanja zbog čega je učinio određene grijeha. Možda bi i svećenik mogao biti strpljivi i razumniji u komunikaciji, ne odbacivati mišljenja i stavove svoga kolege unaprijed kao glupe, naivne, površne, naporne, dosadne. Krist uvijek prvo sve do kraja sasluša. Možda bi i svećenik mogao od vremena do vremena učiniti nešto takvo? Ispovijed je učiteljica dijaloga i komunikacije. Svećenika podučava da komunikacija nije nešto što se uvijek i svugdje govori na sav glas i na sva usta. Ona uporno od ispovijedi do ispovijedi podsjeća svećenika na presudnu važnost diskrecije u komunikaciji. Posebno danas i u ovo vrijeme.

Usljed eksplozije komunikacije u zadnjih nekoliko desetljeća sve manje možemo kao svećenici kontrolirati što se govori, čita i piše o nama i povezano s nama. Možda je to i dobro da shvatimo da ne možemo biti dio javnosti, a da se javnost nema ne bavi i ne istražuje nas. Međutim, u takvom svijetu sve manje imamo osjećaja za diskreciju, ne za skrivanje i prikrivanje. Ne gubimo li pomalo osjećaj da se ne mora u svim našim susretima i razgovorima javno i glasno sve i svakoga pretresati i istražiti? Na diskreciju računaju vjernici kojima smo poslani. U ispovijedi oni vide i utočište za svoju privatnost i intimu o kojima ne znaju ili ne mogu reći nikom drugom osim kroz diskreciju koju doživljavaju u ispovijedi. Ispovijed nas uči da jer smo izabrali svoj poziv bez prisile naša komunikacija bi trebala biti strpljiva, diskretna, spremna uvijek slušati i paziti na ono što smo čuli o tuđim slabostima i grijesima. Ispovijed nas poučava da ono što se događa u dijaloškom sakramentu ispovijedi između nas, Krista i onoga koji u njegovu ime komunicira s nama ne može i ne smije postati predmet i objekt svih usta i ušiju u župi, crkvenoj instituciji, biskupiji. Diskrecija kao način komunikacije oslobodila bi nas mnogih neugodnih iskustava koja se odnose na naše crkvene institucije, biskupiju, župe. U vrijeme kada je diskrecija postala prijetnja i nešto što se optužuje kao zlo i negativno, kao nešto što skriva i prikriva probajmo učiti od sakramenta ispovijedi o važnosti diskrecije za našu međusobnu komunikaciju. Ali i za komunikaciju prema drugima kojima smo poslani i s kojima radimo.

Euharistija

Euharistija je također dijaloški sakrament. Ali, za razliku od ispovijedi ona je javna i transparentna. Biti transparentan ili javan ne znači samo reći o sve o sebi nekom koga to zanima. Znači i biti izložen očima i ušima drugih. U euharistiji izloženi smo očima i ušima vjernika. Zajedno s njima komuniciramo s Kristom, ipak njihove oči i uši usmjerene su na nas. Način na koji slavimo euharistiju i kako se prema njoj odnosimo reći će jako puno o nama kao svećenicima. Ne trebaju posebna i dodatna tumačenja.

Euharistija je transparentni sakrament. Ništa ne skriva i sve je vidljivo. Svima. I ne zaboravimo da smo i mi također potpuno transparentni. Svaka naša gesta i riječ se vidi, odnosno čuje. Komunikacija je danas opterećena megalomanijom. Svi žele biti viđeni i da ih se čuje. Smišljaju se različiti načini kako da se to postigne. Društvene mreže, mediji sve što je iole transparentno čovjek se ne ustručava iskoristiti koliko god može samo da sebe učini vidljivim i dostupnim. Euharistija nije megalomanski događaj čak i onda kada je broj sudionika veći od broja gledatelja na utakmici ili koncertu.

Među dijelovima euharistije propovijed je slaba točka u kojoj se ponekad zauzme megalomanski stav. Duga, nepripremljena, nabacana, preglasna s prijetecom vikom i prijetecim gestama, vremenski neograničena. Svojim nastupom u propovijedi svećenik nerijetko potvrđuje kakav je i u svakodnevnoj komunikaciji s ljudima. Nepripremljenost, brzina, nervoza, galama, vika nerijetko pokazuju i privatni način komunikacije i izvan euharistije.

Kakvoj komunikaciji bi nas mogla podučiti euharistija i slavljenje euharistije? Na prvom mjestu da ona zahtjeva posebnu odjeću i obuću do čega ponekad najmanje ili nimalo držimo. Međutim odjeća i odijelo možda ne uvijek i svugdje, ali ipak o nama govore. S drugima komuniciramo i onim što na sebi nosimo, ne samo onim što govorimo. Euharistija nas poučava da postoje određene geste i pokreti koji su važni u komunikaciji. I to ponekad ne registriramo i ne obraćamo pažnju. Međutim, ljudi ponekad u komunikaciji s nama puno više obraćaju pažnju na našu odjeću i geste, nego na ono što govorimo. U važnosti tih stvari slavljene euharistije moglo bi nam biti nezamjenjiv učitelj.

Posebno područje kojemu nas euharistija uči kao dijaloški sakrament jest da se ne skriva, ne umanjuje, ne izvrće i ne prešućuje ono što Crkva naučava i misli o određenim društvenim, političkim i inim pitanjima. Ideja kako su sva javna pitanja takva da Crkva o njima nema što reći i ne smije je pogrešna i apsurdna. Veliki broj pitanja u društvu su od prvorazrednog religioznog i vjerničkog značenja. Ovdje se ne radi o iskorištavanju propovijedi za raspravu tih pitanja. Radi se o tome da smo svjesni da je euharistija javan i transparentan sakrament. Ništa nije skriveno. Sve je vidljivo i sve je otvoreno.

Kako tu svijest o euharistiji kao javnom sakramentu primijeniti ili upotrijebiti u javnom životu i javnom djelovanju? Svi manje-više imamo iskustvo treme i nelagode s početka svog svećeničkog djelovanja pogotovo oko slavlja euharistije. Kako izići pred ljude, govoriti, hoćemo li pogriješiti, nešto krivo izgovoriti. s vremenom razvijemo određenu čvrstoću i stabilnost kada slavimo euharistiju. Njezina javnost i transparentnost nas više ne smeta i ne ometa. Dapače, iz njezine javnosti i transparentnosti crpimo snagu i jakost za svoje djelovanje i svećenički rad. Slobodni smo i otvoreni u njezinom slavlju. Kako tu hrabrost i smionost koju smo stekli kroz javnost i transparentnost slavlja euharistije ne izgubiti i od nje ne odustati u javnom životu i javnim nastupima? Događa nam se da u slavlju euharistije, napose propovijedanju grmimo javno i otvoreno protiv nekih društvenih pojava, a onda kada to isto trebamo javno i otvoreno zastupati i braniti zašutimo. Euharistija i njezino slavlje nas uče javnosti, hrabrosti i odvažnosti i javnim nastupima posebno ondje gdje se stav Crkve o nečemu treba predstaviti jasno i nedvosmisleno bez obzira hoće li se naši sugovornici s nama složiti ili ne. Smještajući Krista u središte same sebe euharistija po svojoj naravi ne dopušta da netko ili nešto drugo zauzme to središnje mjesto. U tome je euharistija jasna, nedvosmislena i neumoljiva. Osim što je javna ona zahtjeva da Krist bude središte događaja. Ništa drugo. Nitko drugi. Nerijetko ne bude baš tako. Središte bude netko ili nešto drugo. Neka osoba. Političar. Politička stranka. Neki program. Proslava.

Ponekad je euharistija pretvorena u prateći događaj, neku vrstu dodatka ili privjeska neče-

mu što je od nje važnije i priječe. Postane sporedni događaj. Kada je euharistija sporedni događaj i kada se uporno stavlja na marginu osjeti se u našoj komunikaciji. Postajemo zastupnici i predstavnici firmi, političkih stranaka, različitih interesnih skupina. Marginalizirana euharistija generira marginalizirano svećeništvo, odnosno marginaliziran i površan osjećaj i odnos prema vlastitom svećeništvu i svećeničkom pozivu. I to će se primijetiti u našoj komunikaciji.

Teme o kojima govorimo i propovijedamo sve su manje teološke, kršćanske i vjerničke i sve više postaju profane i društvene zanimljive publici, ali beskorisne kršćanskim vjernicima koji nas slušaju. Euharistija kao javni sakrament komunikacije između zajednice i Krista također nas može poučiti nekim važnim elementima izvanjske komunikacije. Poučava nas o važnosti odjeće i gesti, poučava nas o važnosti spremanja i pripreme za komunikaciju (nespremljena propovijed uglavnom se brzo i jednostavno primjećuje) odnosno o potrebi učenja i obrazovanja da se komunicira (propovijedi koje se ponavljaju bez nekih novih i svježih teoloških misli također govore o našem shvaćanju komunikacije), poučava nas o potrebi da se bude jasan i nedvosmislen u onomu što govorimo i mislimo javno u ime Crkve.

Međutim, ono čemu nas euharistija posebno poučava i to nam stalno podcrtava je Krist kao središte javnog slavlja euharistije. Možda je to i najvažniji aspekt euharistije kao javnog sakramenta. Stavljajući Krista u središte izbjeci ćemo to da sami marginaliziramo svoje svećeništvo i svoje poslanje jer i marginalizacija koja nam se događa primjećuje se kada u javnoj komunikaciji govorimo o svemu i svačemu, ali rijetko ili nikada o Kristu.

Možemo li nešto naučiti od ova dva sakramenta? Ili se barem podsjetiti na neke posebno danas važne i potrebne elemente komunikacije? Diskrecija kao dio komunikacije kojoj nas poučava ispovijed, jasnost, nedvosmislenost i središnjost Krista u slavlju euharistije nam pokazuju da bi svećenik mogao nešto korisno i naučiti o komunikaciji prema kolegama i drugim ljudima slaveći redovito i često ova dva prevažna i temeljena sakramenta za svećenika, njegov poziv i poslanje.

Vrhbosanska nadbiskupija prikupila 180 000 eura pomoći za područja stradala potresom

BILJEŽIMO

Vjernici Vrhbosanske nadbiskupije tijekom nedjeljnih sv. misa, 3. siječnja, prikupili su 180 000 eura pomoći za područja stradala potresom u Petrinji, Glini i Sisku te će taj iznos biti uplaćen Sisačkoj biskupiji.

Izraz je to solidarnosti vjernika teritorijalno najveće upravne jedinice Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovine s narodom Sisačke biskupije. Želeći izraziti blizinu i zajedništvo ljudima pogođenim potresom vrhbosanski nadbiskup metropolita Vinko kard. Puljić i nadbiskup koadjutor mons. Tomo Vukšić pohodili su u nedjelju, 17. siječnja Glinu te su zajedno s biskupom domaćinom mons. Vladom Košićem u župnoj crkvi Sv. Ivana Nepomuka slavili sv. misu.

Na kraju euharistijskog slavlja u Glini, kojega je predslavio i pod njim propovijedao kardinal Puljić, nazočnima se obratio i mons. Vukšić. „Danas smo mi ovdje kao neka vrsta glasonoša dobrote onog dijela Crkve koja živi na području Sarajevske nadbiskupije. Pretpostavljam da

Vam je poznato da smo pozvali vjernike na molitvu te da smo na prvu nedjelju poslije potresa skupljali priloge za stradale (...) Želim vam priopćiti da smo zahvaljujući dobroti naših vjernika i svećenika prikupili 180 000 eura koje će biti stavljene na raspolaganje Sisačkoj biskupiji i biskupu Vladi da ih upotrijebe tamo gdje je najpotrebnije“, poručio je vrhbosanski nadbiskup koadjutor uz pljesak okupljenih u crkvi.

Podsjećanja radi biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine odmah nakon potresa koji je pogodio Petrinju, Glinu, Sisak i okolicu krajem prosinca prošle godine odlučili su skupljati jednu kolektu u svim župama u BiH, 3. siječnja. U toj akciji vjernici Vrhbosanske nadbiskupije pokazali su veliku solidarnost i otvoreno srce te su prikupili 180 000 eura koji će biti uplaćeni Sisačkoj biskupiji.

D. K.

Proslava Svijećnice i Dana posvećenog života u sarajevskoj prvostolnici

Na Svijećnicu – blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu, u utorak, 2. veljače, u sarajevskoj katedrali Presvetog Srca Isusova svečanom svetom misom proslavljen je Dan posvećenog života na razini Vrhbosanske nadbiskupije.

Misno slavlje predslavio je vrhbosanski nadbiskup **Vinko kard. Puljić** u koncelecijaciji s vrhbosanskim nadbiskupom koadjutorom **mons. Tomom Vukšićem**, provincijalom Franjevačke provincije Bosne Srebrene **fra Jozom Marinčićem** i još 20-ak svećenika.

Obnoviti identitet

Najprije je nadbiskup blagoslovio svijeće te okupljenim redovnicama i redovnicima čestitao Dan posvećenog života, a potom je uslijedila procesija sa svijećama unutar crkve jer zbog skućenog prostora nije mogla biti održana oko katedrale.

Na početku svoje propovijedi kardinal Puljić je podsjetio što to predstavlja blagdan Svijećnica te je nazočne vjernike podsjetio na događaj Prikazanja Gospodinova u hramu. „Započeli smo obilježavati Dan posvećenog života prije 25 godina. Papa je to zaželio i on je poručio Crkvi da je ovaj dan posebno simbolika Prikazanja Gospodina. Zašto mi slavimo taj dan? Svi vi koji ste obavili zavjete, taj zavjet je čin posvećenja Gospodinu, zavjetovanje čistoće, siromaštva, poslušnosti, sve tebi Gospodine. I glavni cilj je tražiti što je volja Božja. I zato je prevažno obnoviti taj identitet – pripadam Gospodinu. Kao što u rodnom listu piše čiji smo, ime naših roditelja, a u identitetu redovništva – čiji smo – Kristovi“, kazao je propovjednik istaknuvši kako na Dan posvećenog života treba obnoviti svijest da posvećene osobe pripadaju Kristu.

Biti znak osporavan

U nastavku prigodne homilije vrhbosanski nadbiskup Vinko kazao je kako se redovničko zvanje ne može ostvariti bez boli. „Nema

posvećenja bez boli, bez izgaranja, bez žrtvovanja – zato je prevažno – ako uzimamo lik Marijin kao primjer, moramo shvatiti da taj mač boli svaki od nas mora proći; da ustrajemo na putu Kristovom (...) U prvim vremenima kršćanskim pa i danas nakon toliko stoljeća koja govore da smo uznapredovali u rastu i razvitku i kulturu, koliko je mržnje, koliko otrova prema Isusu, koliko ubojstva radi Isusa, koliko rušenja crkava radi toga što mrze Isusa. Dakle, nije lako slijediti Isusa. Isus nije rekao lažno obećanje – nego tko hoće za mnom, neka se odreće samog sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi. I nužno ćemo biti znak osporavan“, naglasio je i dodao kako je važno probuditi oduševljenje za Krista.

„Sad ovih dana se govori o cijepljenju protiv te *korone* – to je potrebno, ali da mi je izmisliti jedno cijepljenje protiv mržnje – to bi nam bilo najbolje. Da izbacimo tu mržnju iz naših redova, da zračimo ljubavlju. Nema jačeg svjedočanstva nego zračiti Kristovom ljubavlju. Zato čestitajući vam Dan posvećenog života – hvala vam na svakoj žrtvi koju ste ugradili u mjesnoj Crkvi, za svaku molitvu koju ste ugradili u mjesnu Crkvu, za svako svladavanje kojim ste pokušali svjedočiti za Isusa Krista – neka vam Bog bude nagrada“, zaključio je Vinko kard. Puljić.

Nakon molitve vjernika u šutnji su redovnice i bogoslov donijeli darove: svijeću, hostije i vino. Poslije popričesne molitve nazočni redovnici i redovnice izmolili su molitvu obnove svojih redovničkih obećanja.

Tijekom euharistijskog slavlja pjevanje su animirali **s. M. Julijana Djaković** i **fra Emanuel Josić** uz sudjelovanje franjevačkog bogoslovnog zbora *Fra Nenad Dujčić*. Tradicionalni objed za sudionike i sudionice proslave je izostavljen zbog pandemije *koronavirusa*.

T.M.I., KT

Srebrni jubilej salezijanske prisutnosti u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

U Žepču je na spomendan Sv. Ivana Bosca 31. siječnja proslavljeno četvrt stoljeća otkako su salezijanci došli u ovaj grad i BiH. Najprije je slavljena sveta misa, a potom je predstavljena monografija pod nazivom "To su ti salezijanci".

Misno slavlje u crkvi Sv. Ante Padovanskoga u Žepču predslavio je vrhbosanski nadbiskup Vinko kard. Puljić, a suslavilo je 20 svećenika među kojima dvojica provincijala – Hrvatske salezijanske provincije don Tihomir Šutalo i Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić, te ravnatelj žepačkoga KŠC-a don Milan Ivančević i župnik domaćin preč. Predrag Stojčević.

Mladi trebaju zahtjevnu ljubav

U prigodnoj homiliji nadbiskup je, na temelje misnih čitanja Četvrte nedjelje kroz godinu, govorio o proročkom pozivu na osobit način istaknuvši kako Bog u svakom vremenu poziva pojedince da razbuđuju vjeru u narodu. U tom smislu, a u kontekstu svečarskoga raspoloženja proslave 25 godina od dolaska salezijanaca u Žepče, istaknuo je životni primjer njihova utemeljitelja Sv. Ivana Bosca.

„Ljudi su kod nas bili u ratu i u poraću izgubili osjećaj da je najvrjednije odgajati čovjeka. Zato nam je bila potrebna don Boscova karizma: odgajati mlade ljude i čuvati ih od propasti. Stoga smo radosni da možemo obilježiti 25 godina djelovanja te karizme u našoj nadbiskupiji“, rekao je kardinal te ukazao kako je utemeljitelj salezijanaca naglasak stavio na odgajanje u ljubavi. „Nažalost, danas se čovjek za sve počeo brinuti, ali je zaboravio čovjeka, zaboravio je dijete. To je duh današnjega vremena ... I onda se ljutimo kakva nam je mladež. Ne može televizija odgojiti čovjek, ni mobitel, i nikoja duga stvar koja nema srca, odgajati. Don Bosco je to imao i zato su se oko njega okupljali mladi“, spomenuo je nadbiskup Vinko istaknuvši: „Mladi ljudi trebaju srce. Zahtjevnu ljubav, ne onu koja ugađa užiticima, nego ljubav koja pomaže čovjeku da sazrijeva.

Stoga je don Bosco inzistirao na praćenju, asistiranju, pa je znao zaposliti mlade.“

Istaknuo je kako je ovaj svetac osobito promicao katolički tisak. „Ovo vrijeme je izgubilo kulturu čitanja“, rekao je kardinal Vinko te spomenuo tekst iz Katoličkog tjednika koji govori na tu temu. Iz te je perspektive zaključno potaknuo na njegovanje i čitanje tiskane riječi, a posebno Riječi Božje.

Na kraju mise nazočnima je riječi zahvale uputio don Milan, ravnatelj Katoličkog školskog centra *Sv. Ivan Bosco* u Žepču te preporučio svima da nabave monografiju koja je netom izišla iz tiska, a govori o početcima i životu salezijanaca kroz četvrt stoljeća u ovome gradu.

Dobro sjeme koje je palo u dobru zemlju

Predstavljanje monografije pod nazivom *To su ti salezijanci*, autora Brane Vrbića, domaćeg sina i novinara, u nazočnosti ograničenoga broja ljudi zbog epidemioloških mjera, bilo je u velikoj dvorani KŠC-a.

Auditoriju se najprije obratio provincijal don Tihomir koji je veliki dio svoga redovničkoga života proveo upravo u Žepču. Ukratko je zahvalio svima koji su bili dio ove priče čiji se srebrni jubilej proslavlja, a koja ne bi mogla uopće biti ispričana bez Providnosti Božje.

U ime suizdavača HKD *Napredak*, podružnica Žepče nekoliko riječi zahvale i poticaja kazao je predsjednik Nikola Borovac.

Prvi predstavljatelj bio je vlč. Josip Vajdner, urednik *Katoličkog tjednika* koji je govorio o strukturi djela ispisanoga na 254 stranice formata 20 x 20 cm čiji je izdavač Salezijanska zajednica *Sveti Ivan Bosco*, dok je sve priređeno u *Salesiani d.o.o.*

Uvodno je napomenuo kako je kroz monografiju autor više želio ispričati priču od koje će se ponešto moći i zapamtiti te koja će predstavljati zalag za budućnost. „U ostvarenju toga ponajviše se koristio metodom intervjua. Našao je relevantne sugovornike koji su svjedoci kako je sjeme salezijanske prisutnosti u

ovome kraju zasađeno, kako je stasavalo i, evo, doživjelo vremenski srebreni plod – slobodno možemo ustvrditi: zlatnoga sadržaja“, rekao je vlč. Vajdner te otkrio da sadržaj čine tri cjeline, čiji su naslovi dio poznate biblijske Prispodobе o sijaču (usp. Lk 8,5-15) s očitom intencijom prikazati kako je salezijanska prisutnost u ovome kraju: dobro sjeme koje je palo u dobru zemlju i donijelo dobar plod.

Spomenuo je da prva cjelina naslovljena *Iziđe sijač sijati* donosi deset naslova koji govore o dolasku salezijanaca u Žepče, njihovim početcima, iskušenjima te otvorenju Tehničko-obrtničke škole; druga s naslovom *Jedno zrno pade na dobru zemlju* sazdana je od deset podcjelina, a kazuje o ostvarenju salezijanske karizme na žepačkom tlu i nekim od važnijih događaja koji su obilježili prisutnost don Boscovih sinova na ovom podneblju; treći dio *I donese obilat rod* otkan je od 12 manjih cjelina koje upotpunjuju prikaz salezijanske plodonosne prisutnosti u BiH donoseći uz ostalo i kroniku i izvatke iz knjige dojmova.

Ljepota Božjeg djela preko sinova don Bosca

O segmentu monografije koji upućuje kako je žepački KŠC dio Sustava katoličkih škola za Europu, govorio je mons. Ivica Božinović, ekonom Banjolučke biskupije i župnik u Presnačama. Naglasio je kako je riječ o trajnom spomenu na 25. obljetnicu dolaska salezijanaca, ali i podsjetniku „što je sve trebalo proživjeti i preživjeti od onoga, danas već dalekog 13. rujna 1995. kada su trojica salezijanaca nakon šesnaest sati puta iz Zagreba došla nadomak Žepča da bi se stiglo do današnjega dana“.

U više je navrata citirao riječi biskupa u miru Pere Sudara koji je u monografiji prigovorio o značaju i ulozi ove družbe u odgojno-obrazovnom sustavu. „Mi smo ove škole, istina, nazvali za Europu. Ali ne da bi u njima poučavali o vrijednostima i vještinama s kojima će naši učenici lakše otići i snaći se u zemljama Europske unije, nego da istinske vrijednosti Europe njeguju i brane u BiH“, citirao je mons. Božinović te iznio niz statističkih podataka o sedam KŠC-ova u BiH koje u ovoj školskoj godioni pohađa 2 687 učenika u osnovnim i 1 410 u srednjim školama, s time što

je ukupan broj do danas odškoloranih đaka koji su pohađali škole Sustava katoličkih škola za Europu 16 765: a od toga 6 564 u osnovnim i 10 201 u srednjim školama. „Iz žepačkog Centra izašlo je 2 462 učenika“, naveo je Božinović te poručio: „Ova knjiga skinula je prašinu zaborava koja s vremenom pada po našoj prošlosti. Skinula i otkrila ljepotu Božjeg djela učinjenog preko sinova don Bosca koju ne treba kriti. Treba joj se zahvalno diviti i iz nje crpiti snagu u budućnosti.“

Rijeka koja se račva u više rukavaca

Na kraju je o monografiji u koju je uloženo dvije godine rada progovorio i autor Vrbić. Naglasivši kako je „ovo salezijansko djelo ono najvrjednije i najljepše što je žepački kraj dobio nakon rata“, napomenuo je da se u djelu nalaze razgovori, izjave, poruke više od 80 osoba koji govore o događajima koji su se zbivali od 1995. do 2020.

Potom je izdvojio pet dijelova koji su mu se na poseban način urezali u srce: najprije činjenica da su salezijanci došli u BiH 1995. godine, dok još rat traje i kada toliki iz nje nastoje otići; razgovori s tri prva salezijanca koji su stigli u Žepče: danas pokojnim don Ambrozijem Matušićem, don Stjepanom Matijevićem i don Tihomirom Šutalom; otkriće da je prvi vrhbosanski nadbiskup dr. Josip Stadler i osobno posjetio Sv. don Bosca te da je o njemu opširno pisao u *Vrhbosni* kao i to da su salezijanci 1943. razmišljali o dolasku u BiH i to u Bisticu kod Žepča; zatim, preventivni don Boscov sustav utemeljen na ljubavi, što ovu školu izdvaja od svih drugih škola u BiH; potom jednostavnost, prostodušnost i poniznost žepačkih salezijanaca.

„Potrebno je napomenuti da je monografija *To su ti salezijanci* ne obuhvaća samo odgojno i obrazovno djelovanje zajednice u ovom Centru, u ovim školama. To je rijeka koja se račva u više rukavaca: tu je Omladinski centar i Oratorij, odnosno veliki rad s mladima svih uzrasta; tu je rad sa salezijancima suradnicima; tu je nevjerojatno bogat rad na kulturnom polju; tu je sportski dio djelovanja; a na kraju tu je i duhovno-pastoralni rad žepačke zajednice i u BiH, i u Hrvatskoj, ali i šire“, istaknuo je Vrbić. Zahvalivši salezijancima koji su imali

povjerenja u njega i dali mu da radi monografiju spomenuo je kako će ga ona uvijek podsjećati i na njegovu pokojnu majku koja se brinula kad bi primijetila na njemu da ne ide s prikupljanjem materijala i pisanjem kako on želi, i da je odahnula kada je rekao kako je tekst završen.

Zahvale i priznanja

Završno se riječima zahvale auditoriju obratio ravnatelj žepčkoga KŠC-a don Milan te pozvao provincijala Šutala da uruči zahvalnice onima koji su na izniman način doprinijeli životu i radu ove družbe te izgradnji školskoga zdanja u Žepču.

Usljedila je zakuska na kojoj su nazočni dobili monografiju te imali prigodu čestitati salezijancima ovu srebrnu obljetnicu zlatnoga sadržaja.

Spomenimo da su program vodili bivši učenici ovoga Centra, a za glazbene trenutke tijekom predstavljanja monografije također su bili zaduženi đaci koji odgojno i obrazovno stasavaju u ovom KŠC-u.

Inače, 25 godišnjica dolaska salezijanaca trebala je biti obilježena u rujnu prošle godine, ali zbog poznatih nedaća izazvanih koronavirusom, upriličena je na spomendan njihova utemeljitelja 2021.

(KT/nedjelja.ba)

Kardinal Puljić predvodio misu za preminule od koronavirusa

U večernjim satima u subotu, 20. veljače u katedrali Srca Isusova u Sarajevu predsjednik BK-a BiH kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolita vrhbosanski, u koncelebraciji četvorice svećenika, slavio je sv. misu za sve preminule od koronavirusa u Europi te posebno u Bosni i Hercegovini.

Uvodeći u euharistijsko slavlje kardinal Puljić pozdravio je sve prisutne u katedrali i sve one koji su se duhom ujedinili u molitvi preko valova Radio Marije BiH. Pojasnio je da su se članice Vijeća europskih biskupskih konferencija, kojih ukupno ima 39, tako rasporedile da se u svakoj zemlji jednog korizmenog dana osim nedjelje slavi sv. misa za sve preminule od koronavirusa u Europi.

Na početku prigodne propovijedi vrhbosanski nadbiskup kazao je da mole za žrtve pandemije koje su tako brojne da se čovjek zgrozi slušajući svakoga dana broj mrtvih. „Hvala Bogu da se taj broj u posljednje vrijeme smanjio. Međutim, to je potresan trenutak. Istina je da se umire i od drugih bolesti: srčanih bolesti, raka... ali te druge bolesti nisu tako zarazne“, kazao je propovjednik dodajući da koronavirus u čovjekovu tijelu razara ona mjesta koja su već „načeta“ te uzrokuje smrt. Istaknuo je da tu bolest ne treba uzimati olako napominjući da ima osoba koje u javnosti iznose neozbiljne komentare i „floskule“.

„Riječ je o ozbiljnoj, zaraznoj bolesti koja odnosi živote pa su brojne obitelji u teškoj boli doživjele gubitak svojih najbližih“, rekao je vrhbosanski nadbiskup. Napominjući da u bolnici postoje ograničenja kada je riječ o oboljelima od koronavirusa, potaknuo je sve koji slute da su zaraženi da se ispovjedi i pričeste kako bi se kasnije u bolnici mogli u miru prepustiti liječničkoj brizi.

„Nisu umirali samo pacijenti nego i liječnici“, rekao je kardinal dodajući da su među stotinama tisuća preminulih u Europi i brojni svećenici, redovnici i redovnice posebno u zemljama jako zahvaćenim ovom pandemijom. „Danas molimo za sve njihove duše da im Bog bude milostiv“, kazao je pastir Crkve vrhbosanske te potaknuo na molitvu posebno

za one katolike koji nisu imali prigodu primiti sakramente ispovjedi, pričesti i bolesničkog pomazanja prije svoje smrti da im Bog grijehe otpusti te im dopusti zakoračiti u vječnost.

„Želimo na poseban način moliti za one koji su bili žrtve pandemije služeći bolesnicima, a to su svećenici i medicinski djelatnici. Neka im Bog bude nagrada za svu tu žrtvu koju su pokazali služeći bolesnima. Veliko je herojstvo što u tim teškim trenucima nisu ostavili ljude nego su ih zbrinuli. Ova pandemija treba nas odgojiti za solidarnost sa živima i s pokojnima moleći za njih. Zato i ova sv. misa, koja je jedna od brojnih prikazanih za žrtve korone, jest izraz solidarnosti i blizine s onima koji su ožalošćeni i želja da još više kroz molitvu budemo solidarni s pokojnima moleći da što prije ugledaju Božje lice i da ih Božje milosrđe zagri. I mi u Bosni i Hercegovini pridružili smo se molitvi za pokojne od koronavirusa u Europi“, rekao je kardinal Puljić.

Napominjući da pandemijsku zarazu ne treba uzimati olako, kardinal Puljić istaknuo je da, s druge strane, ne treba stvoriti „blokadu straha“ koja, kroz brojne informacije putem medija, blokira mnoge ljude. „Trebamo biti ozbiljni i odgovorni, ali ne smijemo dozvoliti da strah blokira našu komunikaciju. Ako se ne možemo rukovati, doći i susresti jedni druge, možemo sačuvati komunikaciju koja je danas, Bogu hvala, moguća na mnoge načine“, rekao je vrhbosanski nadbiskup te ispričao zgodu iz prvih tjedana zahvaćenosti pandemijom početkom prošle godine kada su vladala stroge mjere. Župnik je telefonski nazvao jednog župljanina koji je prestao ići u crkvu. Na upit iznenađenog župljanina, zašto zove, župnik mu je odgovorio da želi samo upitati kako je. „Baš si zburnio ovim pozivom“, odgovorio je župljanin. „Često izrazi blizine

zbunjuju ljude“, kazao je propovjednik ističući potrebu da, unatoč mjerama, ljudi moraju gajiti međusobnu blizinu i komunikaciju.

Na kraju propovijedi kardinal Puljić kazao je da je u danima provedenim u bolnici i liječenja od koronavirusa i sam iskusio nemogućnost dolaska u posjet te još jednom potaknuo da svi koji osjete zarazu na vrijeme pozovu svećenika da ih opremi svetim sakramentima. „Moramo sačuvati slobodu duha i zdrave kriterije kršćanske komunikacije i istinske solidarnosti jednih s drugima“, poručio je vrhbosanski nadbiskup upućujući molitvu Kristu Gospodinu koji je došao na svijet radi grešnika „uđe u čovjekovu bolesnu stvarnost, sačuva ih od zla, oslobodi ih od straha i učini ih plemenitima i solidarnima u svim iskušenjima“.

U Molitvi vjernika molilo se za papu Franju, za obitelji pogođene smrću njihovih najbližih, za mlade, za pastire Crkve, za ljude u politici, liječnike, medicinske sestre,

volontere i za sve koji nesebično ugrađuju svoje darove da se nadvlada snaga ovog zla te za sve preminule od pandemije koronavirusa u Europi i posebno u Bosni i Hercegovini.

Tijekom Mise asistirali su bogoslovi Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, a liturgijsko pjevanje animirao je Katedralni mješoviti zbor „Josip Stadler“ pod ravnanjem vlč. Marka Stanušića.

Tijekom korizme 2021. slave se svakog dana u svakoj zemlji, osim nedjelje, naizmjenice sv. mise za preminule od koronavirusa u Europi. Tako su na Čistu srijedu (Pepelnica), 17. veljače prve na redu bile Albanska i Austrijska biskupska konferenciji. Ciklus msnih slavlja za žrtve koronavirusa u Europi završit će na Veliki četvrtak, 1. travnja u sjedištu CCEE-a u švicarskom gradu San Gallenu.

(*cta*)

Stepinčevo u katedrali Srca Isusova

Na spomendan Bl. Alojzija Stepinca, 10. veljače, svečano euharistijsko slavlje u sarajevskoj katedrali Srca Isusova predvodio je vrhbosanski nadbiskup metropolita Vinko kard. Puljić.

Misu su s kardinalom suslavili nadbiskup koadjutor vrhbosanski mons. Tomo Vukšić, te još 30-ak svećenika, među kojima su i oni koji sudjeluju na duhovnim vježbama u bh. prijestolnici, a koje predvodi karmelićanin o. Zvonko Martić.

Također, euharistijsko slavlje okupilo je i nemali broj vjernika laika, te brojne redovnice i bogoslove.

Na početku svete mise kratko se obratio nadbiskup Vinko uputivši pozdrave i dobrodošlicu, te podsjetivši na značaj kard. Stepinca i naznačivši kako su i svi okupljeni u sarajevskoj katedrali ujedinjeni sa svima drugima koji mole za Stepinčevo proglašenje svetim.

Nakon svetopisamskih čitanja i naviještenoga Evandjelja, kard. Puljić uputio je prigodnu homiliju. „Ovi događaji oko proglašenja svetim Bl. Alojzija Stepinca izazvali su brojne da istražuju još više o njemu. Zato su nikle i brojne knjige, filmovi... I ja sam posegnuo za brojnim napisima o Bl. Stepincu – ne mogu ništa novo reći. Ali, nemojte zamjeriti što ću pomalo osobno govoriti. Gledajući njegov lik na suđenju – to sam toliko puta gledao i na filmu i na fotografiji – ono njegovo

dostojanstveno držanje... Oni ga izruguju, ismijavaju – on dostojanstveno stoji i još kaže za Isusa je spreman i umrijeti – ne samo podnijeti to izrugivanje. Onda sam, na svoj način, kao odgojitelj, malo išao istraživati – odakle mu takva snaga za to dostojanstveno držanje, za taj stav?! Počevši od samog toga da je peto dijete u majke i znam iz životopisa, kad ga je majka rodila, onda mu je svoju krunicu stavila nad kolijevku. Tu će krunicu cijeli život nositi, cijeliti. Tu je zapravo nikla njegova pobožnost prema Majci Božjoj“, naznačio je kardinal.

U nastavku je istaknuo kako je i ljubav Bl. Stepinca prema Crkvi i Papi bila neupitna. „To je pomalo usvojio od isusovaca, Ignacijevu pobožnost, ona aksioma – *Sentire Ecclesiam* – Osjećaj se s Crkvom! I to će biti glavno što će presuditi da bude osuđen (...) I njegov pastirski osjećaj za siromahe, obespravljene dovest će ga u sukob s vlašću. Primijetio je one koji gladuju za pravdom, za istinom, koji pate jer nemaju od čega živjeti (...) Od njega učimo kako u ovom vremenu živjeti i svjedočiti nadu i svoju vjeru kao drugu narav našeg života“, poručio je, među ostalim, vrhbosanski nadbiskup.

Misno slavlje skladnim pjevanjem animirao je zbor bogoslova Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa *Stjepan Hadrović*, pod ravnanjem vlč. Marka Stanušića.

(nedjelja.ba)

Susret animatora liturgijskog pjevanja i sviranja VN-a

U dvorani Pavla VI. na sarajevskom Katoličkom bogoslovnom fakultetu, 27. veljače upriličen je Susret animatora liturgijskog pjevanja i sviranja Vrhbosanske nadbiskupije.

Na početku, okupljenih 15-ak sudionika pozdravio je vlč. Marko Stanušić, *regens chori* sarajevske prvostolnice i koordinator za crkveno-liturgijsku glazbu Vrhbosanske nadbiskupije, koji je predvodio i zajedničku molitvu. Istaknuo je kako je ovo prigoda i za razmjenu iskustava, te predstavio program susreta.

Važne smjernice

Uslijedilo je prvo predavanje *Koralno pjevanje – molitva Crkve* koje je održao dekan Franjevačke teologije u Sarajevu fra Danimir Pezer, koji predaje na katedri liturgike. On se u svom predavanju osvrnuo na samu važnost crkvenog pjevanja, potom na teorije o nastanku glazbe, te je citirao misli velikana uma o crkvenom pjevanju. U nastavku je kazao što je to zapravo koralno pjevanje, istaknuvši kako se može reći da je ono zapravo uglazbljeno Sveto pismo. Osvrnuo se i na blagodat koralnog pjevanja u muzikoterapiji.

Potom je profesor crkvene glazbe na Franjevačkoj teologiji fra Emanuel Josić održao praktično predavanje *Pravilno disanje i impostacija glasa*, progovorivši o važnosti i vrstama disanja; demonstraciji i objašnjenju kostoabdominalnog disanja – kombiniranog disanja kojim se treba služiti tijekom pjevanja, kao i o uvjetima za njegovo postizanje. Okupljenima je većinu spomenutog i praktično pokazao.

Posebno je istaknuo važnost stava za prirodnu reakciju tijela tijekom pjevanja. Savjetovao je okupljene o načinu kako članovima zbora približiti stručne pojmove važne za ispravno pjevanje.

Nakon predavanja ostavljena je mogućnost za postavljanje pitanja, te je uslijedila pauza.

Raskoš orguljske glazbe

U drugom dijelu susreta vlč. Stanušić je, interaktivno, govorio o liturgijskom sviranju posebno se osvrnuvši na orguljsko sviranje, rastumačivši najvažnije pojmove povezane uz njega, te uputivši okupljene kako ga što bolje izvesti. Osvrnuo se i na nezainteresiranost našeg vjerujućeg puka za sudjelovanje u liturgijskom pjevanju na misi, istaknuvši kao dobar primjer zemlje njemačkog govornog područja.

Zatim je praktično prezentirao kako se sviraju liturgijske pučke popjevke iz Kantuala PGPN, kojom registracijom, kojim tempom...

Na kraju susreta bilo je govora o planiranim aktivnostima, na poseban način o XXIII. susretu liturgijskih zborova Vrhbosanske nadbiskupije koji je planiran za 8. svibnja, ali zbog nepovoljne i nestabilne epidemiološke situacije nije sigurno da će se održati.

Vlč. Marko, koji je inače i glavni urednik periodičnog glasila za liturgijsku glazbu *Magnificat*, a koje izlazi već 14 godina, potaknuo je i pozvao sve sudionike na suradnju u vezi članaka, glazbenih izvješća pa i novih liturgijskih skladbi naglasivši kako će samo na taj način ovaj časopis biti još više sadržajni i bogatiji.

Susret je završio molitvom i zajedničkim objedom u bogoslovskoj blagovaonici.

Dodajmo da su, uz spomenute, ovogodišnjem susretu nazočili: Vinko Sutton i Stela Zolota za župu Sv. Leopolda Mandića – Brijesće, bogoslovi Stipe Gabrić i Marko Pavlović, Marko Spajić i s. Slavica Tubak iz župe Sv. Ante – Žepče, s. Željka Lukač iz župe Uzvišenja Sv. Križa – Bistrica kod Žepča, s. Anđela Brkić iz župe Sv. Ivana Krstitelja – Travnik, s. Silvija Nikolić iz župe Presveto Trojstvo – Novi Travnik, Erna Elčić iz župe Sv. Leopolda Mandića – Maglaj, vlč. Ivan Ravlić župnik župe Sv. Josipa – Teslić, s. Ivana Džambas iz župe Sv. Ante – Bugojno, te umirovljeni svećenik vlč. Miroslav Agostini.

(*nedjelja.ba*)

Održan Seminar izgradnje svećenika VN-a

U prostorijama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“ 1. i 2. ožujka održan je Seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije za misnike do 10 godina svećeništva.

Sudjelovalo je 25 prezbitera zaređenih od 2011. do 2020., a tema seminara je bila *Svećenik – radostan molitelj i navjesticitelj Božje riječi*. Tijekom susreta nazočan je bio i vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić dok je dvodnevni seminar moderirao generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Slađan Ćosić.

Prvoga dana nakon uvodnih pozdrava kardinala Puljića i mons. Ćosića prigodno predavanje održao je profesor Svetoga pisma na sarajevskom KBF-u dr. vlč. Dubravko Turalija koji je obradio temu: *Naši potresi i vrtače: Svećenikova 'Banovina'. Što kaže Biblija, dokle se može i dokle se smije?* U svome izlaganju ustvrdio je kako je svećeništvo staro koliko i ljudska civilizacija te je na osnovu primjera iz Staroga zavjeta poručio kako je Sotona taj koji izaziva potrese u životu ljudi. „Sotona se igra s ljudima ne iz zabave, nego kako bi ih uništio, dokrajčio“, kazao je profesor Turalija te poručio kako bi ljude trebalo odgajati da razlikuju svećeničku slabost od njegove službe.

Osobna iskustva

Usljedilo je euharistijsko slavlje kojim je predsjedao kardinal Puljić nakon čega je upriličen zajednički susret na kojemu su svećenici iznijeli neka osobna iskustva svećeničkog poziva i djelovanja u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Ponudili su neke konkretne prijedloge kako bi se pastoralni rad u nadbiskupiji poboljšao.

Drugoga dana poslije jutarnje sv. mise koju je predslavio vrhbosanski nadbiskup uz koncelebraciju sudionika seminara i nadbiskupa

koadjutora mons. Tome Vukšića uslijedila su još dva predavanja. Fra Iko Skoko govorio je na temu *Vjerodostojni komunikator* te je pri tome ustvrdio kako bi svećenici trebali biti vjerodostojni navjesticitelji Krista, a to znači biti dostojni povjerenja.

Rad u skupinama

Posljednje predavanje održao je profesor filozofije na KBF-u u Sarajevu dr. vlč. Oliver Jurišić na temu *Ispovijed i sv. misa: dijaloški sakramenti koji govore o svećeniku*. Poručio je svojim kolegama kako su to dva sakramenta koja u bitnome određuju i utječu na život jednog svećenika.

Nakon odslušanih predavanja sudionici su u četiri grupe razmišljali o onome što su čuli poslije čega je uslijedila zajednička refleksija na spomenuti rad.

Završno je ravnatelj NCM-a *Ivan Pavao II.* dr. vlč. Šimo Maršić zajedno sa svojim djelatnicima predstavio instituciju na čijem je čelu te aktivnosti i projekte koje se provode.

Osim toga i kardinal Puljić imao je dvije meditacije o profilu svećenika i duhovnom vodstvu.

Završno vrijedi spomenuti kako su na dvodnevnom seminaru sudjelovali: vlč. Ilija Marković, vlč. Damjan Soldo, vlč. Vlado Vrebac, vlč. Dražen Kustura, vlč. Ante Ljulj, vlč. Sandro Jurešić, vlč. Ivan Karača, vlč. Oliver Jerković, vlč. Marko Slišković, vlč. Štefan Marković, vlč. Jadranko Kurt, vlč. Goran Kosić, vlč. Stjepan Didak, vlč. Andrej Lukanović, vlč. Ivan Ivančević, vlč. Ivan Dragičević, vlč. Vedran Ćosić, vlč. Marcel Tunjić, vlč. Ivan Rako, vlč. Ivan Butum, vlč. Ljubo Zelenika, vlč. Fabijan Štedul, vlč. Josip Antukić, vlč. Marin Babić i vlč. Josip Dedić.

(nedjelja.ba)

Sv. misom u katedrali đakoni završili studijsko-duhovno putovanje

BILJEŽIMO

U večernjim satima u četvrtak, 4. ožujka vrhbosanski nadbiskup Vinko kard. Puljić u sarajevskoj katedrali Presvetoga Srca Isusova predslavio je sv. misu na kojoj je sudjelovalo 20 đakona krajevne Crkve u BiH čime su ujedno i završili studijsko-duhovno putovanje.

Uz kardinala je koncelebraciji bio i nadbiskup koadjutor mons. Tomo Vukšić, provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić, voditelj Đakonske pastoralne godine mons. Pavo Jurišić te još petorica svećenika.

Upravo je mons. Jurišić na početku euharistijskog slavlja pozdravio prisutne te okupljenim vjernicima ukratko predstavio đakone i njihovo studijsko-duhovno putovanje kroz Bosnu i Hercegovinu koje za cilj ima bolje poznavanje krajevne Crkve.

Nakon naviještenog evanđelja prigodnu homiliju uputio je vrhbosanski nadbiskup koji je najprije pozvao vjernike na molitvu za buduće prezbitere te se osvrnuo na pročitano Božju riječ. Tumačeći odlomak knjige proroka Jeremije u kojemu među ostalim stoji: „Proklet čovjek koji se uzdaje u čovjeka“ kardinal Puljić je poručio kako se valja pouzdavati u Boga jer je sve ljudsko prolazno. „Prorokova riječ je važna jer poziva da sigurnost ne stavljamo u prolazno“, istaknuo je propovjednik te napomenuo kako svatko u životu prolazi kroz razne kušnje, ali da je uvijek važno čuvati se mlakosti. „Čovjek što

ostvari na zemlji to će u vječnosti uživati (...) Dragi đakoni pred vama je život. Ne dajte da se u njega uvuče mlakost. Gorite, izgarajte i izgorite na oltaru Gospodnjem. Svakoga dana se hranite Božjom riječju i tijelom Kristovim. Živite od Kristove žrtve i tada ćete biti radosni. Radost nas čini vjerodostojnim i privlači druge“, zaključio je kardinal Vinko.

Nakon sv. mise, koju su pjevanjem i sviranjem animirali bogoslovni Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, uslijedila je večera u prostorijama KŠC-a *Sv. Josip* čime je završeno studijsko-duhovno putovanje u kojemu su đakoni posjetili razne crkvene institucije u: Mostaru, Širokom Brijegu, Livnu, Banjoj Luci, Podmilačju, Travniku i Sarajevu.

Tako su posljednjega dana bili u: Caritasu Vrhbosanske nadbiskupije i upravi Provincije sestara milosrdnica na Stupu; susreli se s provincijalom Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozom Marinčićem na Kovačičima i imali razgovor i ručak s kard. Puljićem u njegovoj rezidenciji. Posjetili su i MCVN-a, Nadbiskupski ordinarijat vrhbosanski, središnje ustanove BK-a BiH, te su imali susret s provincijalnim glavaricama Družbe sestara Služavki Maloga Isusa i Školskih sestara franjevki Krista Kralja Bosansko-hrvatske provincije Prečistog Srca Marijina na Bjelavama.

(nedjelja.ba)

+ vlč. Stipan Mišura

NAŠI POKOJNI

Svećenik Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Stipan Mišura nakon duge i teške bolesti preminuo je 3. siječnja 2021. Općoj bolnici u Puli u 78. godini života i 52. svećeništva. Njegovi zemni ostaci ukopani su na svetkovinu Bogojavljenja, 6. siječnja 2021. na mjesnom groblju Kandija-Grabovi u župi Kandija pokraj Bugojna.

Misu zadušnicu u župnoj crkvi Sv. Ilije u koncelebraciji 10 svećenika predslavio je vrhbosanski nadbiskup koadjutor i apostolski upravitelj vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić.

Riječi pozdrava izrekao je župnik domaćin vlč. Tadija Ivoš koji je u ime župne zajednice izrazio sućut obitelji pokojnog svećenika.

U prigodnoj propovijedi nadbiskup Vukšić podsjetio je kako se toga dana slavi svetkovina Bogojavljenja. „Ovo je dan kada se u činu ovih mudraca s Istoka, a koji nisu pripadali Izabranom narodu, Bog objavio kao Bog svih ljudi i svih narod. Ovo je dan Božje objave odnosno događaja u kojemu crkvena duhovna tradicija prepoznaje Boga Spasitelja svih ljudi, Isusa Krista koji je došao na ovaj svijet spasiti naravno dotadašnjeg Izabranog naroda, ali i članove novoga izabranoga naroda koji treba nastati tek njegovim djelovanjem, članove Crkve koja je zapravo novi izabrani Božji narod i u kojoj su jednakoga prava i jednakoga dostojanstva svi ljudi, svi staleži, sve rase, svi jezici, sva vremena, svi ljudi. I ovi mudraci su upravo predstavnici toga da je Isus Spasitelj svih ljudi i naroda“, kazao je nadbiskup Vukšić ističući potrebu da svi, u skladu s onim što kaže sv. Pavao, potrebno da svi postanu udovi Kristova tijela Crkve. „Sve ovo govorim zato što se opraštamo od svećenika Stipana koji se cijeloga života posvetio svjedočenju istine o Kristu Spasitelju kojemu se, radi sebe i svoga spasenje, imaju pokloniti svi ljudi i svi narodi i sve kulture. I gdje god je djelovao, tako je radio jednostavno zato što je to poslanje svakog Kristova svećenika. Stoga mu danas, dok se opraštamo od njega, zahvaljujemo za ustrajnost svećeničkoga svjedočenja na ovoj

zemlji počevši od različitih župa u Bosni pa do Istre gdje je završio svoj ovozemaljski život. Neka ga dragi Bog nagradi sada stanjem vječnoga klanjanja, slave i stanja svoje blizine“, zaključio je nadbiskup Vukšić.

Na kraju Svete mise predstojnik Ureda za odnose s javnošću i glasnogovornik Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Dražen Kustura pročitao je kratki životopis koji je sročio generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Slađan Ćosić. Među ostalim podsjetio je kako je pokojnik rođen je 23. veljače 1943. u Kandiji od oca Matka i Milke rođ. Lučić. Nakon osnovnoškolskog obrazovanja u rodnom mjestu sjemenište i gimnaziju završio je u Dubrovniku, filozofsko-teološki studij u Đakovu gdje je 29. lipnja 1969. zaređen za svećenika. Spomenuo je službe na kojima je djelovao: župni vikar u Zavidovićima, Travniku, Kandiji, Novom Sarajevu te župnik u Glavicama i sarajevskoj župi Stup. „Godine 1991. povjerena mu pastoralna priprava za osnivanje nove župe u sarajevskom naselju Alipašino polje, odnosno župe Sv. Luke u Novom Gradu. Na službi župnika na Stupu dočekao je Domovinski rat, a nakon što je stupska župna crkva zapaljena 1992., iz Sarajeva odlazi u naselje Rabac u Republici Hrvatskoj. U tom istom naselju, nastavio je pastoralno djelovati u župi Sv. Andrije, apostola, koju je kao župnik preuzeo 1998., a imenovao ga je mons. Antun Bogetić, tadašnji biskup Porečke i Pulske biskupije. Na toj službi ostao je do svoje smrti, koja se dogodila 3. siječnja 2021. u Puli, u 78. godini života i 52. svećeništva. Vrhbosanska nadbiskupija upućuje iskrenu kršćansku sućut bratu Ivici, sestrama Ljubici i Smiljani te članovima njihovih obitelji, kao i rodbini dragog pokojnika, i cijeloj župskoj zajednici u Kandiji“, pročitao je vlč. Kustura.

Po završetku sv. mise uslijedili su obredi ukopa vlč. Mišure koje je predvodio nadbiskup Tomo na mjesnom groblju *Kandija-Grabovi* u neposrednoj blizini župne crkve.

(nedjelja.ba)

STATISTIČKI PODACI ŽUPA PO DEKANATIMA ZA 2020. GODINU - Vrhbosanska nadbiskupija

R. br.	Župa	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i			Prvopri česnici	Krizma	Crkveno vjenčani						U m r i i				
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.			Ukupn o	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija	između kategorija
Kreševski dekanat																			
	1 Banbrdo	1.471	596	8	1	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	10	6	18	34
	2 Brestovsko	1.264	501	15	0	0	15	0	1	0	0	0	0	0	1	26	2	4	32
	3 Busovača	5.078	2.045	39	0	0	39	48	11	1	0	0	0	0	12	83	5	11	99
	4 Deževica	86	41	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	11	
	5 Fojnica	1.630	834	11	0	1	12	16	5	0	0	0	0	5	36	5	39	80	
	6 Gromiljak	1.661	642	13	0	1	14	19	3	0	0	0	0	3	16	2	7	25	
	7 Kiseljak	4.620	1.777	58	2	1	61	65	19	1	1	1	1	21	33	22	16	71	
	8 Kreševo	3.005	1.188	28	0	0	28	31	13	0	1	14	0	14	28	22	21	71	
	9 Visoko	207	105	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4	1	8		
	Ukupno:	19.022	7.729	173	3	3	179	49	52	2	2	56	49	246	68	117	431		
Ramski dekanat																			
II.	1 Doljani	170	75	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	6	4	12	
	2 Gračac	878	287	11	0	0	11	7	1	0	0	1	0	13	7	5	25		
	3 Obri	29	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	5		
	4 Prozor	3.233	901	38	0	0	38	32	8	0	0	8	0	14	9	4	27		
	5 Rama - Ščit	1.966	560	13	0	0	13	16	9	0	0	9	0	29	0	12	41		
	6 Rumboci	1.150	312	14	0	0	14	16	8	0	0	8	0	9	7	0	16		
	7 Solak. Kula	17	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	3		
	8 Uzdol	325	115	1	0	0	1	0	3	0	0	3	0	13	1	2	16		
	9 Podhum-Žitače	64	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	6		
	Ukupno:	7.832	2.317	79	0	0	79	71	29	0	0	29	0	90	34	27	151		

DODATAK

XIII.	Šamački dekanat															6 RS					
	1 Bos. Šamac	72	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0
2 Domaljevac	1.400	605	605	14	0	0	0	14	9	25	0	0	0	0	0	0	0	34	5	8	47
3 Grebnice	602	258	258	2	0	0	0	2	3	12	1	0	0	0	0	0	0	7	11	7	25
4 Kopanice	268	133	133	2	0	0	0	2	0	8	0	0	0	0	0	0	0	9	2	1	12
5 O.L. Bok	1.955	777	777	8	1	0	0	9	16	0	0	0	0	0	0	0	0	21	20	14	55
6 Orašje	1.088	437	437	11	3	0	0	14	19	35	1	0	0	0	0	0	1	3	3	0	6
7 Prud	435	184	184	1	0	0	0	1	3	5	0	0	0	0	0	0	0	14	6	0	20
8 Tišina	150	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	0	12
9 Tolisa	6.199	2.625	2.625	50	3	0	0	53	65	70	3	0	0	0	0	0	90	37	20	147	
10 Vidovice	677	318	318	5	0	1	0	6	6	0	1	0	0	0	0	0	17	6	0	23	
Ukupno:	12.846	5.485	5.485	93	7	1	1	101	121	155	6	0	0	0	0	0	210	93	50	353	

DODATAK

STATISTIKA PO DEKANATIMA 2020. godine

R. br.	Dekanat	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i			Prvopri- česnici	Krizna	Crkveno vjenčani				U m r i i			
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.			Ukupno	između dvoje katolika	između katolika i kršt. nekatolika	između katolika i nekrštenoga	Ukupno vjenčanih	provideni sv. sakramentima	neprovideni zbog nagle smrti	neprovideni zbog neznačajnih svećenika
1	Kreševski	19.022	7.729	173	3	3	179	49	52	2	2	56	246	68	117	431
2	Ramski	7.832	2.317	79	0	0	79	0	29	0	0	29	90	34	27	151
3	Sarajevski	8.258	4.096	28	3	4	35	48	5	0	0	5	87	65	137	289
4	Sutješki	3.860	2.121	17	2	5	24	26	5	0	2	7	75	97	50	222
5	Bugojanski	10.492	4.164	98	3	2	103	18	33	0	0	33	201	60	46	307
6	Travnički	25.053	9.783	230	5	3	238	414	94	0	1	95	273	103	147	523
7	Žepački	17.778	7.082	158	5	4	167	235	53	0	0	53	226	127	99	452
8	Derventski	588	397	3	0	0	3	0	0	0	0	0	82	16	31	129
9	Tuzlanski	9.293	4.805	16	9	4	29	77	6	1	2	9	140	68	189	397
10	Usorski	4.641	1.982	27	0	2	29	1	5	1	0	6	114	34	49	197
11	Brčanski	4.832	2.447	24	2	1	27	87	3	2	1	6	138	75	39	252
12	Doborski	4.694	2.328	24	0	2	26	90	1	0	0	1	142	54	44	240
13	Šamački	12.846	5.485	93	7	1	101	155	6	0	0	6	210	93	50	353
	Ukupno:	129.189	54.736	970	39	31	1.040	1.200	292	6	8	306	2.024	894	1.025	3.943

